

Årsredovisning 2019

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Förvaltningsberättelse	20
3	Resultaträkning.....	71
4	Balansräkning	72
5	Kassaflödesanalys.....	73
6	Noter	75
7	Driftredovisning.....	88
8	Investeringsredovisning	90
9	Noter/upplysningar - Drift- och investeringsredovisning.....	92
10	Exploateringsredovisning.....	95
11	Särredovisning av VA- och avfallsverksamhet.....	100
12	Kommunstyrelsen	104
13	Bygg- och miljönämnden	112
14	Barn- och utbildningsnämnden	126
15	Socialnämnden	151
16	Vård- och omsorgsnämnden.....	161
17	Kultur- och fritidsnämnden	171
18	Tekniska nämnden	177
19	Överförmyndarnämnden	194
20	Håbohus AB.....	196
21	Håbo Marknads AB.....	201
22	Kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping-Håbo	204

Omslagsbilden:

Sommar i centrum – roliga aktiviteter för barn och unga

Under fyra sommarveckor bjöd kommunen in till *Sommar i centrum* – en härlig sommarmiljö med aktiviteter för barn, unga och familjer utanför kommunhuset i Bålsta.

På programmet stod bland annat ansiktsmålning, pysseltält, origami, käpphästhoppning, drakbygge, musik och underhållning. Aktiviteterna lockade många besökare och blev mycket uppskattade.

1 Inledning

1.1 Om årsredovisningen

Årsredovisningen är kommunstyrelsens rapport till kommunfullmäktige om kommunens samlade verksamhet och ekonomi år 2019.

Den vänder sig också till dig som är invånare eller företagare i kommunen och alla andra som är intresserade av kommunens verksamhet och ekonomi.

Här kan du läsa om vilka mål som satts upp, hur måluppfyllelsen har gått och hur skattepengarna har använts.

De obligatoriska inslagen förvaltningsberättelse och ekonomisk redovisning kompletteras med en inledning samt nämndernas och bolagens rapporter om sin verksamhet och ekonomi.

1.2 Förord

Så har vi lämnat även 2019 bakom oss. Ni är många som gör fantastiska insatser varje dag för våra medborgare, brukare, elever och företagare.

Ni ska ha ett stort tack! Utan er stannar Håbo.

Det är tillsammans vi kommer ta oss an de utmaningar vi står inför. Vi kommer tillsammans göra en förändringsresa för att ta Håbo in i 2020-talet. Göra oss redo för dom utmaningar vi har framför oss, där befolkningen blir äldre och äldre, där våra barn behöver gröna ängar att springa på, våra skolelever ska ha en skola som rustar dom för framtiden med kunskap, där föreningslivet kan blomstra, där näringslivet erbjuder arbetsplatser på hemmaplan och det som gör att vi kan välkomna ytterligare invånare som väljer Håbo för sig och sin framtid.

Stort tack för Dina insatser för vårt Håbo!

Kommunstyrelsen

Mycket bra saker händer. Mycket arbete pågår. Många stena lyfter vi på och ser att det finns utmaningar – utmaningar vi inte räds att axla.

Värdegrundsarbetet fortskrider. Vi formar en organisation där medarbetare och ledare är i fokus.

Detaljplaner produceras. Upphandlingar konkretiseras. Kansliet utvecklar processer. För att nämna några enheter.

Bygg- & Miljönämnden

Handläggningstiden för bygglov från komplett ansökan har halverats och är nu nere på ca 8 dagar.

Kundnöjdheten har förbättrats bl a genom Öppet hus-verksamhet och nya former för samverkan med företagen.

Genom satsning på Kart- och mät verksamheten kommer hela kommunkoncernen få bättre underlag för planering och beslut.

Inventeringen av enskilda avlopp blev klar under året.

Barn- & utbildningsnämnden

Barn och Utbildningsnämnden uppvisar tyvärr ett kraftigt underskott för 2019. Detta kommer framförallt från en kraftig löneglidning, icke prognostiserat ökande elevantal samt ökade kostnader i samband med fastighetsåtgärder i ett antal grundskolor.

Det absolut viktigaste som hände under 2019 var att nämnden tog beslut att Håbo kommun skall delta i Skolverkets satsning Samverkan Bättre Skola, SBS. Detta är ett samarbete mellan skolor, förvaltning, politiker, Skolverket samt ett antal lärosäten med avsikt att höja studieresultaten i ett antal skolor. Satsningen bekostas helt av skolverket och löper under 3 år. Förvaltningen och politiker kommer i detta arbete att få ökad kompetens avseende bla rot-orsaks-analyser och åtgärder utifrån resultatet av dess. Arbetet har under vintern tagit fart med ett antal arbetsmöten, både på de deltagande skolorna och i förvaltning/nämnd under ledning av skolverkspersonal.

Socialnämnden

2019 redovisar nämnden ett överskott om 321tkr. I utfallet finns sänkta kostnader för placeringar inom barn, unga och vuxna, samt lägre kostnader inom försörjningsstöd än budgeterat. Förbyggande arbete har prioriterats, vilket även bidragit till utfallet.

Vård- & omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämndens verksamheter har under året till del omstrukturerats. Detta gäller främst förvaltningsledningen där åtgärder vidtagits för såväl ökad kvalitet som effektivitet i verksamheterna.

LSS-området har satts mer i fokus än tidigare. Två nya gruppboendestäder LSS har startats upp och planeringen för ytterligare boenden i olika former har intensifierats, personalstyrkan har utökats och LSS-pedagoger har rekryterats.

Då de nya LSS-boendena har minimerat behovet av korttidsboendet LSS som därför har avvecklats. Även psykiatriboendet har avvecklats på grund av minskad efterfrågan.

Behoven av hemtjänst, korttidsboende och särskilt boende har under hösten ökat i kraftig och oväntad omfattning. Orsakerna är inte helt klarlagda, men inflyttning av personer med omvårdnadsbehov samt tillströmning av ett förhållandevis stort antal äldre som inte tidigare varit kända av hemtjänsten bedöms vara de huvudsakliga förklaringarna.

Bygget av ett nytt särskilt boende med sextio lägenheter påbörjades i december. Förarbete för ytterligare ett nytt särskilt boende påbörjades. Upphandling av hel avdelning på särskilt boende i kommunens närområde påbörjades vid årsslutet för att bidra till behovstäckning under de närmaste två åren.

Ett antal tjänster, främst på administrativ ledningsnivå, har medvetet hållits vakanta under framtagandet av ny organisationsstruktur. Personalbefrämjande åtgärder har med god effekt genomförts inom bland annat hemsjukvården. Som helhet har bemanningsläget varit bättre än tidigare år, även om vård och omsorg alltjämt är ett område med större efterfrågan på personal än tillgång.

Kultur- & fritidsnämnden

Flera beslut och konstruktiva dialoger har banat väg för nya föreningslokaler och anläggningar under de närmaste åren. Inte minst en ny simhall för alla Håbos invånare. Idag och för framtidens behov.

Stödet till Håbos rika föreningsliv har under 2019 ökat med drygt 40-procent.

Sommar i Centrum för barn och unga skapade trivsel för såväl invånare som besökare och bidrog till en mer levande stadsmiljö

En organisationsöversyn som gäller från 2020 innebär en effektivisering med 1,2 miljoner. Detta bidrar till att fler medarbetare får ansvar för verksamhet och ekonomi.

Tekniska nämnden

Årets händelser:

Ny konstgräsplan vid Futurum klar.

Ny råvattenstation byggs i Skokloster.

ÅVC Västerskog genomförde en återbruksvecka i samband kommunens miljövecka.

Avtal om transport av slam till Bro istället för till Gävle ger mindre miljöpåverkan.

Kvalitetsmätningen av rengöringen i skollokaler och övriga kommunala fastigheter visar mycket goda resultat.

Vi fortsätter med vårt arbete att effektivisera organisationen och säkerställa god leverans till våra invånare.

Håbohus AB

Håbohus är på offensiven under 2019. Bolaget färdigställer 86 hyresrätter, två LSS- boenden och påbörjar produktionen av Håbos nästa särskilda boende. Vi antar en ny affärsplan med ambitiösa mål inom miljö, nybyggnation och social sammanhållning. Tillsammans med Håbo kommun är vi i full gång och utvecklar vårt samhälle.

Håbo Marknads AB

Ett år av många olika turer gör att vi nu stänger boken för 2019. Vi avslutar med att göra en extern utredning av bolaget. Det förefaller vara flera olika puckar att ta hand om. Vi har en konsult som tf VD i övrigt har fler anställda förflyttats till kommunal verksamhet.

Kommunstyrelsens ordförande

Lotta Grahn Elg

1.3 Fakta om Håbo kommun

Representation i kommunfullmäktige, parti	Andel röster val 2018	Mandat
Socialdemokraterna	25,97 %	11
Moderaterna	25,9 %	10
Sverigedemokraterna	19,43 %	8
Centerpartiet	7,64 %	3
Bålstapartiet	7,14 %	3
Liberalerna	3,93 %	2
Vänsterpartiet	3,96 %	2
Kristdemokraterna	3,13 %	1
Miljöpartiet	2,48 %	1
Summa	100 %	41

Åldersfördelning 2019-12-31	Håbo kommun, antal	Håbo kommun, procent	Riket, procent	Uppsala län, procent
0-6	1 956	8,9 %	8,2 %	8,3 %
7-9	873	4,0 %	3,6 %	3,7 %
10-12	939	4,3 %	3,6 %	3,6 %
13-15	970	4,4 %	3,4 %	3,4 %
16-19	1 179	5,4 %	4,4 %	4,4 %
20-29	2 265	10,3 %	12,9 %	15,5 %
30-44	4 067	18,5 %	19,3 %	19,4 %
45-64	5 817	26,5 %	24,5 %	23,1 %
65-79	3 127	14,3 %	14,9 %	14,0 %
80 –w	741	3,4 %	5,2 %	4,6 %
Summa	21 934	100,0	100,0	100,0

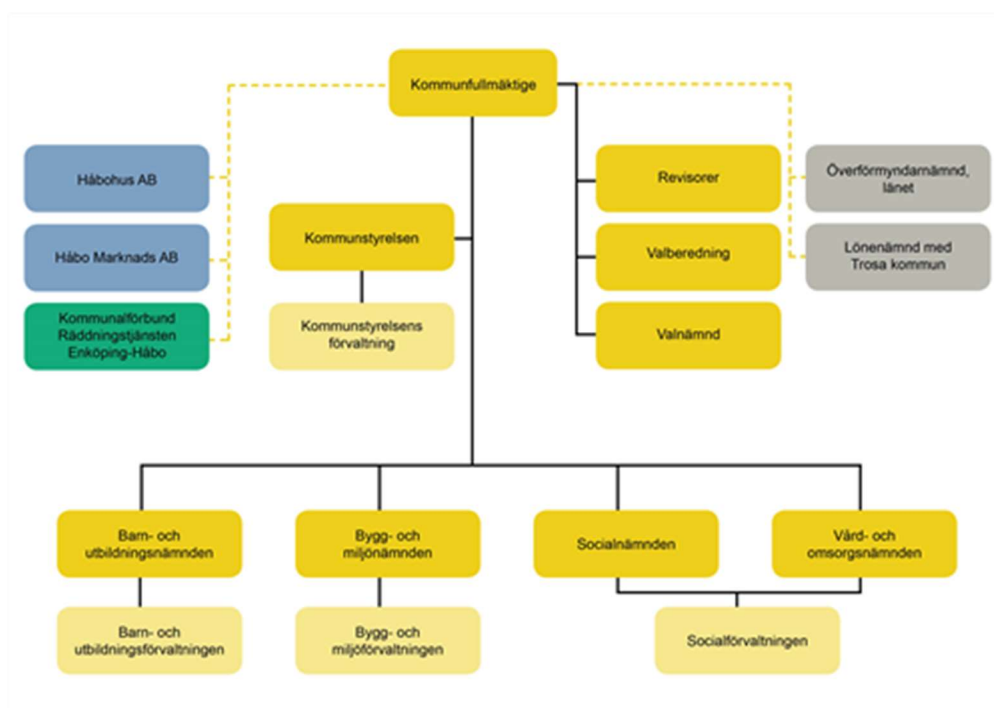
Befolkning, hushållssammansättning	Antal 2017	Antal 2018	Procent 2018	Procent riket 2018
Ensamstående utan barn	2 375	2 556	29	40
Ensamstående med barn	685	726	8	7
Sammanboende utan barn	2 198	2 222	26	24
Sammanboende med barn	2 616	2 660	31	22
Övriga hushåll	539	529	6	7
Totalt	8 413	8 693	100	100

Fotnot: Uppgifter avseende år 2018 är de senast tillgängliga.

Skattesats, procent	2015	2016	2017	2018	2019
Kommunen	21,34	21,34	21,34	21,34	21,34
Landstinget	11,16	11,16	11,71	11,71	11,71
Skattesats totalt	32,50	32,50	33,05	33,05	33,05

1.4 Organisation

Håbo kommuns politiska organisation och tjänstemannaorganisation

Kommunstyrelsen

Övre raden fr. v.: Helene Cranser (S), Per-Arne Öhman (M), Fredrik Anderstedt (S), Fred Rydberg (KD), Sven-Olov Dväring (S), Kjell Dufvenberg (L), Thomas Moore (SD)

Nedre raden fr. v.: Owe Fröjd (Båp), Helene Zeland Bodin (C), Agneta Hägglund (S), Liselotte Grahn Elg (M), Christian Nordberg (MP), Michael Rubbestad (SD)

1.5 Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade i juni om tre **övergripande mål** för kommunens verksamhet under mandatperioden:

- Öka företagarnas nöjdhet med kommunens och bolagens fysiska och digitala bemötande
- Utveckla områden för bostäder, arbetsplatser och service utifrån samhällets behov
- Utveckla mötesplatser som stärker Håbos attraktivitet

Aktiviteter och arbete har pågått under resten av året men bedömningen är att målen inte nåtts under året och arbetet måste fortsätta.

Nämnderna har utifrån de fyra perspektiven målgrupp, verksamhet, medarbetare och ekonomi identifierat ett antal **utvecklingsmål** för perioden. Måluppfyllelsen inom kommunens nämnder bedöms vara relativt god för året. Elva mål anses vara helt uppfyllda, åtta mål anses vara delvis uppfyllda och fyra mål är inte uppfyllda. Bedömningen är att målen kommer att uppfyllas på sikt men att det kommer att krävas ett flerårigt arbete.

Kommunfullmäktige har beslutat om tre **finansiella mål** för kommunen:

- Kommunens resultat ska över perioden uppgå till i genomsnitt två procent av skattenettet exklusive realisationsvinster och investeringsbidrag från andra än staten
- Överskott och intäkter av engångskaraktär ska i första hand användas till att minska kommunens skuldsättningsgrad eller för att finansiera kommunens investeringar
- Exploateringsverksamheten ska totalt sett ge ett ekonomiskt överskott till kommunen

Inget av dessa tre mål har uppfyllts för året.

Bokslutet visar ett positivt resultat för hela koncernen och kommunen redovisar ett resultat på 26,9 miljoner kronor. När realisationsvinster räknas bort, enligt balanskravet, så återstår ett överskott med 1,7 miljoner kronor.

Årets investeringar inom koncernen uppgår till 229 miljoner kronor varav 194 miljoner avser kommunen.

1.6 Kvalitet

Vi jämför oss med andra kommuner

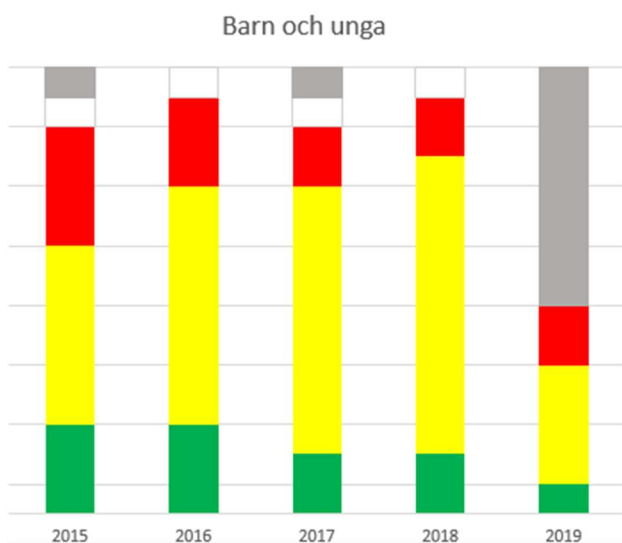
Kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK) är ett verktyg där kommuner jämförs. Arbetet drivs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Jämförelsen ser på kommuners kvalitet ur ett invånarperspektiv. 260 kommuner deltar i jämförelsenätverket idag.

Kommunens kvalitet undersöks årligen inom tre områden:

- Barn och unga
- Stöd och omsorg
- Samhälle och miljö

Resultaten ger en indikation på kvaliteten i kommunen och därför är det viktigt att analysera resultaten och se varför de ser ut som de gör. I jämförelsedigrammen används färgerna rött, gult och grönt för att visa hur Håbo kommuns resultat ligger till jämfört med andra. För varje mått rangordnas alla kommuner efter sitt resultat. De 25 procent bästa kommunerna får grön färg, de 25 procent sämsta får röd färg och de övriga kommunerna i mitten får gul färg. Saknas data visas det med grå färg. Inom området "Barn och unga" förekommer även färgen vit vilket innebär att ingen viktning har gjorts. Varje stapel i diagrammen visar översiktligt andelen mått med respektive färg inom varje perspektiv. Färgsättningen visar om resultatet är bra eller dåligt i jämförelse med andra, inte om resultatet i sig är bra eller dåligt.

Nedan ges en sammanfattande bild av Håbo kommuns kvalitet i jämförelse med andra kommuner.

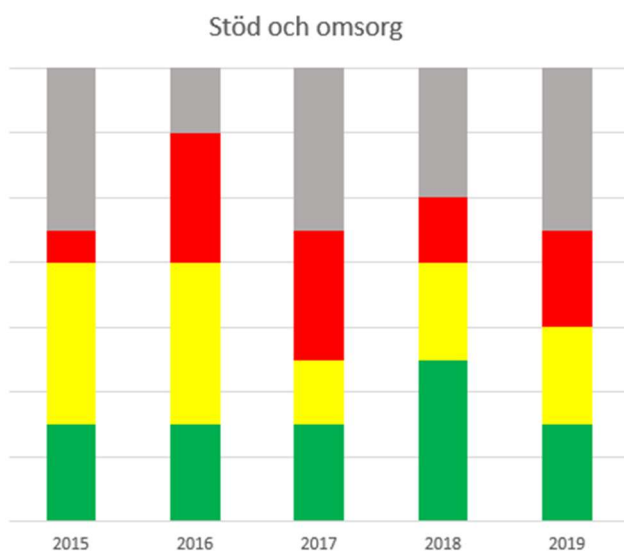
Området Barn och unga är valt på grund av att det är en prioriterad målgrupp. Nyckeltalen är framförallt kopplade till utbildningsverksamheten men även deltagande inom kultur- och fritidsverksamhet.

I Håbo kommun erbjuds alltid förskoleplats inom garantitiden. Däremot erbjuds endast 17 procent av alla som söker till förskola plats på önskat datum. Resultatet har gått ner jämfört med tidigare år och är bland de 25 procent sämsta i riket. En bidragande orsak är att vårdnadshavare väljer ett datum som sammanfaller vid ett månadsskifte även om behovet av plats är först senare under månaden, då även inskolningen påbörjas. Den nyöppnade förskolan Frösundavik har förbättrat barngruppernas storlek under året och är nu i genomsnittet med övriga kommuner i landet.

Resultaten i grundskolan är fortsatt bra. Den största förändringen jämfört med tidigare år är antalet godkända elever i årskurs 6 i ämnet matematik, där kommunen nu tillhör de 25 procent bästa i landet.

Gymnasieelever på Fridegårdsgymnasiet med examen inom 4 år har minskat något jämfört med tidigare år men kommunen placerar sig fortsatt i mitten vid en jämförelse med andra kommuner.

Barn och ungas deltagartillfällen i idrottsföreningar har sjunkit de senaste åren. Det är främst ungdomar i åldrarna 13-17 år som har ett minskat deltagande. I åldrarna 7-12 år är deltagandet fortsatt högt i jämförelse med andra kommuner.

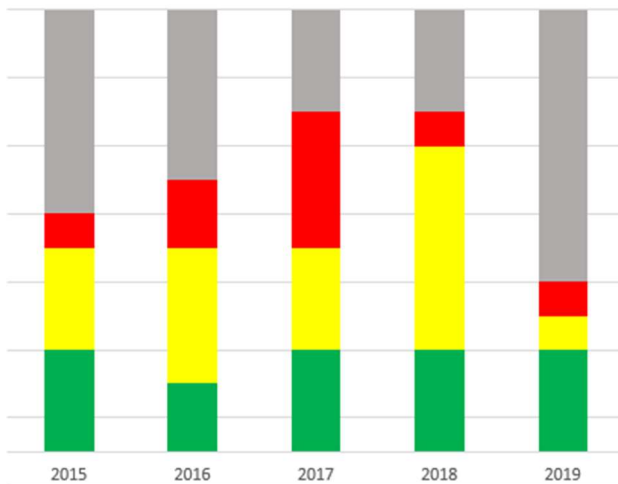

Området Stöd och omsorg fokuserar på de målgrupper av medborgare som behöver service av socialtjänst och omsorgsverksamhet utifrån sina specifika behov.

Hela 96 procent av vuxna personer som ansökt av försörjningsstöd har inte återkommit med en förnyad ansökan om försörjningsstöd inom ett år efter avslutat försörjningsstöd. Det placerar in kommunen bland de 25 procent bästa kommunerna i landet. Väntetiden inom försörjningsstöd från ansökan till beslut har förbättrats något jämfört med tidigare år men är fortsatt bland de 25 procent sämsta i landet.

Inom kommunens hemtjänst, särskilt boende för äldre och LSS, visar årets mätning att kvaliteten är fortsatt hög. Daglig aktivitet, valfriheten att välja alternativa måltider och ett brett TV-kanalutbud i gemensamma utrymmen på äldreboenden är några exempel vad som erbjuds vilket placerar in Håbo som en av de 25 procent bästa kommunerna i landet. Även inom hemtjänsten placerar sig Håbo bland de 25 procent bästa när det gäller hur många personal hemtjänsttagaren träffar i genomsnitt under en period på 14 dagar. Däremot upplever hemtjänsttagarna att de ofta besväras av ensamhet.

Samhälle och miljö

Inom området Samhälle och miljö finns nyckeltal som mäter kommunens service till samtliga som bor, vistas eller verkar i kommunen. Kommunal service som avfallshantering ingår. Dessutom ingår hållbart samhällsbyggande, både socialt vad gäller arbetsmarknad och delaktighet, ekonomiskt kopplat till näringsliv samt miljömässigt.

Samtliga frågor som kommer in via kommunens officiella e-post besvaras inom en dag och hela 83 procent av de som kontaktar kommunen via kommunens huvudnummer får direkt ett svar på sin fråga. 94 procent upplever även ett gott bemötandet vid kontakt med kommunen. Det placerar Håbo kommun som en av landets sjunde bästa kommuner när det gäller tillgänglighet och service.

Av kommunens bilar har andelen miljöbilar fortsatt sjunka jämfört med tidigare år. Däremot ses en positiv trend gällande andelen ekologiska livsmedel i kommunen verksamheter.

1.7 Befolkning, boende och sysselsättning

1.7.1 Boende och befolkning

1.7.1.1 Bostäder

I Håbo kommun finns drygt 8 500 bostäder. Av dessa utgörs cirka 72 procent av småhus och cirka 27 procent av bostäder i flerbostadshus. Drygt en procent är övriga bostäder som till exempel specialbostäder för äldre eller personer med funktionsnedsättning. Andelen småhus är relativt hög. Som jämförelse utgörs 42 procent av hela landets bostadsbestånd av småhus.

Under 2019 färdigställs 186 nya bostäder (utfärdade slutbesked). Flertalet nya bostäder tillkommer i centralorten Bålsta i projektet Våppeby Äng. I Skokloster färdigställs 26 nya bostäder i projektet Gropen, där 13 parhus uppförs. Det uppförs 18 stycken småhus i kommunen främst lokaliserat till landsbygden.

Årets bostadsbyggande visar att trenden med ökat bostadsbyggande har fortsatt. Under år 2009-2015 har nyproduktionen pendlat mellan 25-50 bostäder per år för att sedan successivt öka. År 2016 var det en måttlig ökning då 64 bostäder färdigställs. År 2017-2019 är det betydligt högre volymer, se tabell nedan. För år 2019 nås en toppnotering om 186 färdigställda bostäder.

År	Färdigställda bostäder
2017	177
2018	120
2019	186

Under året lämnas bygglov för 49 småhus och 125 lägenheter i flerbostadshus samt 60 bostäder i vårdboende. Sammantaget är det 174 nya bostäder och 60 stycken vårdplatser i särskilt boende. Färdigställandet av dessa bostäder blir under åren 2020-2021, med tyngdpunkt mot 2021. Det innebär att 2020 kommer uppvisa relativt låg produktionsvolym. Från år 2021 och framåt finns förutsättningar för en volym som de senaste årens och kanske något mer. Det finns en stor volym bostäder som ingår i flera av detaljplaneprojekten som processas för närvarande. När de planerna kan genomföras så finns mycket goda förutsättningar för en fortsatt uppåtgående trend i bostadsbyggandet. Detta under förutsättning av att byggherrarna ser att marknaden efterfrågar aktuellt utbud.

Ett av de större kommande exploateringsprojekten för bostäder utgörs av området för den så kallade Tvåhusplanen. Planen vinner laga kraft mars 2019 och i december kan första bygglovet hanteras. Första etappen utgörs av 97 bostäder i flerbostadshus. Lägenheterna upplåts med bostadsrätt. Hela Tvåhusområdet mellan järnvägen och Stockholmsvägen kan innehålla cirka 500 bostäder i flerbostadshus. Utbyggnaden kommer att pågå flera år. Kommunen har att anlägga infrastrukturen med gata och vatten- och avloppsanordningar. De arbetena påbörjas under 2020.

Ett annat av de större exploateringsområdena i Bålsta är Våppeby Äng där produktionen av bostäder avslutas kring halvårsskiftet. Sista inflyttningen sker efter sommaren. Det är Håbohus respektive BoKlok som uppför cirka 260 bostäder i hyres- och bostadsrätt. Inom Håbohus område uppförs två gruppboende om sex bostäder vardera. Området blir helt färdigställt 2020 när tomten avsedd för förskola färdigställs. Byggstart av den nya förskolan sker i slutet av året. Förskolan är en så kallad friförskola och drivs av MåBra Förskolor, som räknar med plats för 120 barn.

I Lindegårdsvägens södra del (invid Åbergs Museum) sker byggstart för cirka 30 hyreslägenheter som färdigställs under 2020. Strax intill har Götenehus hittills uppfört tio

småhus/kedjehus med äganderätt. Försäljningen av återstående 20 småhus går sakta, och ska uppföras vartefter husen säljs. Inom samma detaljplan avser Götenehus sedan fortsätta med nästa etapp, som ger cirka 60 bostäder i flerbostadshus.

Samtliga bostäder inom Frösundavik är inflyttade och tillsammans med förskola, bollplaner och lekplats är 2019 första året då det inte längre är byggarbetsplats. Däremot kompletteras Frösundavik under våren med en mindre livsmedelsbutik. Det är ett helt nytt koncept och under våren slås portarna upp för landets första obemannade livsmedelsbutik (Lifvs).

Planeringen för etapperna i det stora förnyelseprojektet kring Bålsta centrum fortsätter under året. Den första etappen kring Bålsta torg med resecentrum är föremål för granskning av planförslaget under maj-juni. Därefter omarbetas planförslaget till del och sänds i slutet av året ut för en förnyad granskningsomgång. Sammantaget bedöms planen ge möjlighet för uppförande av drygt 740 lägenheter och i olika upplåtelseformer. Den täta strukturen med blandande funktioner skapar förutsättning för en levande och trygg stadsdel såväl dag- som kvällstid.

Planeringen för etapp 6 för själva Bålsta centrum och närmaste omgivning mynnar i ett samrådsförslag som hanteras under våren. Här handlar det om utökade ytor för handel, kontor och liknande samt cirka 240 bostäder. Del av centumparkeringen föreslås att bebyggas med parkeringshus för att möta ökat behov av parkeringsplatser.

Inom gamla Bålsta går detaljplanen för Björkvallen i mål under hösten. Projektet innehåller 112 bostäder i två- till fyra våningar i flerbostadshus respektive småhus. Ett annat projekt i gamla Bålsta är utvecklingen kring "Gästis" där förslaget till detaljplan antas i december, men beslutet överklagas.

I Kalmarsand finns det flera projekt som är aktuella i planprocesser och tillsammans summerar de till närmare 500 bostäder. Det största planprojektet av dem medför cirka 400 nya bostäder och berör bland annat siloområdet. En mindre del verksamhetsmark föreslås samt plats för förskola/skola och eventuellt någon typ av vårdboende. Planförslaget var på samråd år 2018 och vidareutveckling pågår av förslaget i kombination med genomförandefrågor såsom köp- och exploateringsavtal.

Första detaljplanen inom ramen för Gröna Dalens planprogram är aktuell för samråd under sommaren. Därmed tas första steget mot att utveckla en stadspark som binder ihop de centrala delarna av Bålsta med Mälaren och sammanför Bålstas bostadsområden. Här planläggs parkmark, aktivitetsytor samt möjlighet för Gröna Dalensskolan att bygga ut sina lokaler samt att möjliggöra uppförande av en idrottshall intill skolan. I Gröna dalen norr om Centrumleden utvecklas ett planprojekt med bostäder om 50-60 lägenheter (Bovieran). Den planen innehåller även en mindre del småhusbebyggelse mot skogsbrynet i väster.

I Skokloster färdigställs projektet Gropen under året. Ett helt nytt projekt i centralt läge, mitt i byn, sätter fart under året tillsammans med Håbohus, där syftet är att möjliggöra bostäder och centrumverksamhet i anslutning till Slottsskolan i Skokloster. Här rör det sig om cirka 30 hyreslägenheter. Ett planförslag är föremål för samråd under hösten. Projektet Skokloster Udde intar ett pausläge under året i avvaktan på utredning kopplat till VA-försörjningen.

Det finns planprojekt på landsbygden med mindre volym bostäder som till exempel i Ekillå och Katrinedal. Det finns även byggrätter i några äldre detaljplaner i Skokloster, Måttan, Övergran och Krägga där markägaren påbörjar förberedelser inför genomförande.

I kommunens bostadsförsörjningsprogram från 2014 anges riktlinjen att den årliga produktionen av bostäder ska ske balanserat i etapper och ska samspela med regionens tillväxtambitioner. Bostadsförsörjningsprogrammet anger även ett tillskott med 150-200 nya bostäder per år i kommunen. Årets produktion av bostäder ligger i linje med programmets ambitioner.

Bostadsförsörjningsprogrammet är ett viktigt verktyg för den långsiktiga och strategiska planeringen och utvecklingen av bostäder i Håbo kommun, och har koppling till flera viktiga styrdokument för hur kommunens markområden ska användas och utvecklas. Under 2020 väntas Håbo kommuns nya översiktsplan antas av kommunfullmäktige. I samband med att översiktsplanen antas inleds en revideringsprocess av kommunens bostadsförsörjningsprogram. Revideringen syftar dels till att uppdatera programmet till dagens förutsättningar, dels till att säkerställa att riktlinjerna överensstämmer med översiktsplanens planeringsriktlinjer.

1.7.1.2 Befolkningen

Befolkningstillväxten fortsätter i Håbo kommun. Vid årsskiftet 2019/2020 uppgår antalet invånare till 21 934 personer, vilket motsvarar en ökning med 370 personer. Det är en lägre befolkningsökning än under föregående år då befolkningen ökade med 481 personer. Den procentuella befolkningsökningen under 2019 är 1,7 procent, vilket är en starkare tillväxt än Sveriges totala befolkningsökning på 1,0 procent.

Den största delen av befolkningsökningen beror på ett positivt flyttnetto. Under 2019 har 1 490 personer flyttat till Håbo kommun, medan 1 188 personer flyttat från kommunen. Det innebär att Håbo kommun har ett positivt flyttnetto på 302 personer. Befolkningen ökar även på grund av ett positivt födelsenetto. Under året föddes 218 barn, medan 153 personer avled, vilket bidrar till ett positivt födelsenetto på 65 personer.

Håbo kommuns befolkningsprognos från 2019 indikerade en befolkningsökning med drygt 400 personer under året. Den faktiska befolkningsökningen blev 30 personer färre än prognosticerat. Avvikelsen mellan prognosen och det faktiska utfallet beror på att såväl flyttnettot som födelsenettet blev något lägre än prognosens antaganden.

Ålder	Utfall 2018-12-31	Utfall 2019-12-31	Förändring
0	238	231	-7
1-5	1396	1434	38
6-9	1154	1164	10
10-12	975	939	-36
13-15	934	970	36
16-18	870	903	33
19-24	1340	1332	-8
25-44	5179	5276	97
45-64	5652	5817	165
65-74	2307	2204	-103
75-79	841	923	82
80-w	678	741	63
Totalt	21564	21934	370

In- och utflyttningen är fortsatt hög. Håbo kommun har en stor omsättning på bosatta, vilket är karaktäristiskt för kommunerna runt Stockholm. Flyttnettot uppgår år 2019 till 302 personer, vilket är lägre än under föregående år.

Totalt har 1 490 personer flyttat till Håbo kommun under 2019, och 1 188 personer har flyttat från kommunen. Utbytet med övriga Sverige vad gäller in- och utflyttare är betydligt högre än utbytet med det egna länet. Av alla flyttare som gjordes under året, såväl inflyttning som utflyttning, gick 78 procent över länsgränsen. Gentemot övriga Sverige har Håbo kommun ett positivt flyttnetto på 299 personer. Det kan förklaras med att en stor andel av flyttarna sker

över länsgränsen mot Stockholms län. 13 procent av flyttarna skedde inom Uppsala läns gränser. Gentemot övriga kommuner i länet har Håbo kommun ett negativt flyttnetto på minus 46 personer. Nio procent av flyttarna gick till eller från utlandet. Gentemot utlandet har Håbo kommun ett positivt flyttnetto på 49 personer, vilket är lägre än under föregående år.

	Inflyttning 2019	Utflyttning 2019	Flyttnetto 2019	Flyttnetto 2018
Uppsala län	155	201	-46	-71
Övriga Sverige	1190	891	299	373
Utlandet	145	96	49	95
Totalt	1490	1188	302	397

Håbo kommun fortsätter att ha en förhållandevis ung befolkning. Det beror på att kommunens hushåll består av en stor andel barnfamiljer. Genomsnittsåldern i kommunen är 39,8 år, vilket är den tredje lägsta i Uppsala län efter Knivsta kommun och Uppsala kommun. Genomsnittsåldern i Sverige är 41,2 år.

Den stora andelen barnfamiljer bidrar till att andelen barn och unga under 20 år är förhållandevis hög i jämförelse med övriga länet och nationellt. Gruppen 20-29-åringar är dock betydligt lägre. Det beror sannolikt på att många unga vuxna flyttar från kommunen för arbete och studier, vilket ger en lägre andel i dessa åldersgrupper.

Andelen 30-44-åringar, 45-64-åringar samt 64-79-åringar är ungefär densamma i Håbo kommun som i Uppsala län såväl som i riket.

I jämförelse med såväl länet som riket som helhet har Håbo kommun en betydligt lägre andel äldre personer över 80 år. Antalet personer över 80 år har dock ökat i en snabbare takt i kommunen än i övriga länet och nationellt. Under 2000-talet har antalet personer över 80 år mer än dubblats och ökningen kommer sannolikt fortsätta under kommande år.

1.7.2 Sysselsättning och näringsliv

1.7.2.1 Näringsliv

I Håbo kommun finns över 2 100 företag och många nya företag startar upp verksamhet under året. Nyföretagandet ligger fortsatt på en hög nivå i kommunen vid en jämförelse med andra kommuner. Företagen i kommunen anses generellt välmående med förutsättningar för god tillväxt. Under året genomförs en rad aktiviteter inom koncernen med stöd av den handlingsplan ”Tillsammans mot 4,0” som arbetats fram i dialog mellan kommunkoncernen och företagarna i syfte att utveckla samverkan och förståelse. Projektet har flera delmål och övergripande handlar det om att nå än bättre företagsklimat i kommunen.

Svenskt Näringsliv har en metod att mäta företagsklimat och i den mätning och ranking som presenteras i september uppvisar Håbo en klättring till det bättre. Det sammanfattade omdömet från Håbo kommuns företagare ger ett resultat om 3,05 jämfört med förra årets 2,71. Under året utvecklas en mycket god dialog mellan företagargruppningarna och dess medlemmar tillsammans med den kommunala förvaltningen. Dialogen ger en eftertraktad samsyn med ökad förståelse och respekt för varandras roller. Samtidigt kan konstateras att i de mätningar som görs i samband med kommunens myndighetsutövning i de tjänster som företagarna utnyttjar så ökar nöjd-kund-indexet. Inom bygglov är företagarnas ökade kundnöjdhet mest tydlig.

Företagarnas intresse av att etablera sig i kommunen är stort och i synnerhet i Bålsta. Det finns för närvarande begränsat med planlagd mark till försäljning, men flera projekt är under planering och planläggning och ger ett kraftigt tillskott av verksamhetsmark.

Inom och i anslutning till Bålsta finns stora möjligheter till utveckling av mark för etablering

av verksamheter. I Dragets verksamhetsområde nära trafikplatsen vid väg E18 säljs under året den sista tomten inom den äldre detaljplanen. Sammantaget är det över 100 000 kvadratmeter mark där nu företag byggt, bygger eller ska till att bygga nytt. I den nordvästra delen av Draget pågår planläggning av ytterligare 55 000 kvadratmeter verksamhetsmark (samråd i årets början).

Inom Lillsjöns Företagspark fortsätter byggnationen av en större dagligvaruhandel. Det är en ICA Maxibutik som etableras med planerat öppnande mars 2020. Inom samma område står det klart under året att BraBil etablerar sig och lämnar Dyarnes verksamhetsområde. Här ges möjlighet till utökade ytor med större erbjudande till kund. Området rymmer även byggrätt för ytterligare ett par mindre etableringar.

Öster om företagsparken pågår planläggning för att möjliggöra utökning av verksamhetsområdet med cirka 25 000 kvadratmeter. Efter samrådet förs under året en dialog med Länsstyrelsen i Uppsala län kring närheten till fornlämningar och hur mötet med dessa och verksamhetsområdet optimalt kan utformas. Med tanke på det attraktiva läget nära väg E18 är intresset stort för etablering. En av aktörerna som avser etablera sig är McDonalds. Intresse finns även för etablering av en drivmedelsanläggning (Tanka) vilket kommer att prövas i den fortsatta planprocessen.

Dragelund utgörs av ett större markområde (cirka 60 hektar) med attraktivt läge längs med väg E18 med möjlig anslutning mot Dragets trafikplats. Planeringen är ännu i tidigt skede med ett planprogram som godkänns under våren. Därefter följer detaljplaneskedet tillsammans med KilenKrysset som är den intressent kommunen ser som blivande exploatör. Här studeras även hur mark på östra sidan motorvägen kan utvecklas för verksamheter. Eventuellt kan även mark inom grannkommunen, Upplands-Bro kommun, komma att inkluderas vilket förutsätter en fortsatt och bred dialog med Upplands-Bro kommun.

Ett annat större utvecklingsområde i anslutning till Bålsta utgörs av Logistik Bålsta, som är beläget nordväst om Bålsta. Ett planprogram från 2013 ligger till grund för planeringen av de nya verksamhetskvarteren. Första byggstart sker under året inom kvarter 3 (cirka 30 hektar mark). Det är en större etablering i storleksordningen 110 000 kvadratmeter höglager för Dagab/Axfood som beräknas stå klar år 2023.

Nästa detaljplan inom Logistik Bålsta är kvarter 4 som antas av kommunfullmäktige i september. Här ges bland annat möjlighet för Benders att utveckla sin verksamhet. Det blir cirka 26 hektar verksamhetsmark varav 16 hektar för annan köpare. Beslutet att anta detaljplanen är dock föremål för överprövning.

För de två kvarteren 5 och 6 som ligger längst västerut i Logistik Bålsta blir ett förslag till samrådshandling klar i slutet av året. Planområdet innehåller 25 hektar mark för verksamhetsändamål. Dessutom planläggs 23 hektar som naturmark för att säkerställa en buffert av skog som tätortsnära rekreation mellan verksamhetsområdet och bostäderna i Skörby.

Under november lämnas planuppdrag för ett större verksamhetsområde utanför Bålsta i anslutning till Ekolskrogs rastplats. Här undersöks möjligheten att etablera ett verksamhets- och logistikområde. Samtidigt vill Preem utveckla rastplatsen Ekolskrog med fokus på servering/restaurang. Planen ska även undersöka möjligheten för Bålsta Auktionshall att expandera sin verksamhet. Området är drygt 35 hektar.

I de centrala delarna av Bålsta möjliggörs också handel av mer småskaligt format. Det görs inom ramen för Bålsta centrumplaneringen där det uppmuntras till lämpliga verksamheter i kommande bostadsbebyggelse i gatuplanen. Dessutom är fastighetsägaren för Bålsta Centrum i aktiv planeringsfas i planläggningen för att utveckla centrum med både bostäder och kommersiella lokaler.

Under året uppstår en ny företeelse i kommunen med obemannad mindre livsmedelsbutik. Det är cirka 25 kvadratmeter butiksytta placerad i nära anslutning till där många bor, men längre bort från andra butiker. Den ena, och landets första, öppnas i Frösundavik och den andra öppnas i Krägga.

I arbetet med framtagande av ny översiktsplan är förutsättningarna för näringslivets utveckling en självklar del. Där ingår både strategiska inriktningar och utpekande av lämpliga områden för verksamhetsutveckling. Samtidigt hanterar översiktsplanen hur de befintliga företagen ges bästa möjliga förutsättningar att utvecklas inom de områden som kommunen kan råda över eller påverka inom.

1.7.2.2 Branschspridning

Håbo kommun är kommunens största arbetsgivare med många anställda inom vård, omsorg och utbildning. Kommunens näringsliv består till stor del av många små företag och ett mindre antal medelstora företag. Verksamheterna är spridda men stora delar av arbetsstyrkan är sysselsatta inom byggverksamhet, tjänster samt handel, hotell och restaurang.

Bransch	Antal	Procentuellt
Jordbruk, skogsbruk och fiske	60	1,1
Tillverkning och utvinning	531	9,2
Byggverksamhet	911	15,8
Handel, hotell och restaurang	915	15,9
Transport	260	4,5
Tjänster	957	16,6
Utbildning	955	16,6
Vård och omsorg	727	12,6
Offentlig förvaltning och försvar	291	5,1
Ej specificerat	150	2,6
Totalt	5 757	100,0

Uppgifter avser år 2018 och är de senast tillgängliga.

1.7.2.3 Arbetspendling

Håbo kommun har ett strategiskt läge i Mälardalen, längs Mälarbanan och E18. Kommunens geografiska läge är en förutsättning för kommunens arbetspendling. Den huvudsakliga arbetspendlingen sker mot Storstockholm, men kommunen har även utbyte med Uppsala, Enköping och Västerås. Pendeltåg och regionaltåg gör det möjligt att en för en stor del av kommunens befolkning att arbeta i andra kommuner i Mälardalen.

Totalt pendlar 7 157 personer ut från Håbo kommun. Antalet inpendlare uppgår till 2 144 personer. Att antalet utpendlare är större än antalet inpendlare innebär att Håbo kommun har ett negativt pendlingsnetto. Det negativa pendlingsnettot uppgår till 5 013 personer. Det beror till stor del på kommunens goda pendlingsförutsättningar och närheten till starka arbetsmarknader i omkringliggande städer.

Vanligast är att pendla till Stockholms län, dit pendlar totalt 6 003 personer. De vanligaste pendlarkommunerna i Stockholms län är Stockholms stad, Upplands-Bro kommun och Järfälla kommun. 805 personer pendlar till andra kommuner inom Uppsala län och 120 personer pendlar till Västmanlands län.

Inpendlingen till Håbo kommun uppgår till 2 144 personer. 1 126 av dessa pendlar in från Stockholms län. Inom Uppsala län pendlar 806 till Håbo kommun från länets övriga kommuner.

Arbetspendling	Håbo kommun
Förvärsarbetande befolkning	10 784
Arbetsstillfällen	5 757
Utpendling	7 157
Inpendling	2 144
Nettopendling	5 013

Uppgifter avser år 2018 och är de senast tillgängliga.

1.7.2.4 Arbetslöshet

I slutet av 2019 uppgår andelen öppet arbetslösa och sökande i program till 3,6 procent av den förvärsarbetande befolkningen. Det är en högre andel än under föregående år. Andelen är relativt låg i jämförelse med övriga Uppsala län och hela landet.

Andelen 18-24-åringar som är öppet arbetslösa eller sökande i program uppgår till 4,8 procent. Det är en högre andel än föregående år. Motsvarande andel i Uppsala län är 4,2 procent, och i Sverige som helhet 6,2 procent.

Andel av befolkningen 16-64 år i arbetslöshet och i program eller med stöd, vid årets slut (%).

År	Håbo	Uppsala län	Riket
2013	3,7	4,7	6,7
2014	3,5	4,2	6,3
2015	3,4	4,2	6,1
2016	3,2	4,3	6,0
2017	3,2	4,5	5,9
2018	3,3	4,5	5,5
2019	3,6	4,6	6,0

2 Förvaltningsberättelse

2.1 Översikt över verksamhetens utveckling

Här redovisas en översikt av utvecklingen av den kommunala koncernens och kommunens verksamhet de fem senaste åren.

Den kommunala koncernen	2015	2016	2017	2018	2019
Verksamhetens intäkter, mkr	375	462	459	486	493
Verksamhetens kostnader, mkr	-1 168	-1 242	-1 363	-1 462	-1 551
Årets resultat, mkr	44	112	54	69	30
Soliditet 1)	18 %	22 %	23 %	24 %	24 %
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser	4 %	9 %	11 %	13 %	14 %
Investeringar, mkr (netto) 2)	180	237	258	331	229
Självfinansieringsgrad investeringar 3)	73 %	81 %	53 %	39 %	55 %
Långfristig låneskuld, mkr	1 534	1 478	1 583	1 720	1 790

Koncernen Håbo kommun redovisar ett lägre resultat jämfört med de två senaste åren. Årets resultat uppgår till 30 miljoner kronor. Det innebär att det egna kapitalet ökar med 0,9 procent. Resultatet för Håbohus AB uppgår till 5,3 miljoner kronor, Håbo Marknads AB cirka 500 000 kronor och Håbo kommuns andel av resultatet för kommunalförbund Räddningstjänst Enköping/Håbo som är cirka 60 000 kronor.

Soliditeten som är ett mått på kommunkoncernens långsiktiga finansiella handlingsutrymme ökar till 24,3 procent. Kommunkoncernens soliditet inklusive samtliga pensionsåtagande uppgår till 14,4 procent, en ökning från 13,5 procent.

Investeringarna minskar detta år till 229 miljoner kronor, utfallet blev lägre än budget. Det medför att investeringarna i högre grad självfinansierats.

Kommunkoncernens låneskuld fortsätter att öka. Ökningen är 70 miljoner kronor och låneskulden är vid årsskiftet 1 790 miljoner kronor. I stort sett ligger hela förändringen på kommunen.

Kommunen	2015	2016	2017	2018	2019
Folkmängd	20 279	20 737	21 083	21 564	21 934
Befolkningsökning	245	458	346	481	370
Kommunal skattesats	21,34	21,34	21,34	21,34	21,34
Verksamhetens intäkter, mkr	272	354	371	393	374
Verksamhetens kostnader, mkr	-1 138	-1 244	-1 328	-1 414	-1 482
Årets resultat, mkr	49	75	138	44	27
Årets resultat som andel av skattenettet	5,1 %	7,2 %	12,7 %	3,9 %	2,2 %
Årets resultat enligt balanskrav	49	62	36	10	2
Årets resultat exklusive realisationsvinster och investeringsbidrag från andra än staten				10	-2
Årets resultat exklusive realisationsvinster och investeringsbidrag från andra än staten, som andel av skattenetto (finansiellt mål)				0,9 %	-0,1 %

Kommunen	2015	2016	2017	2018	2019
Soliditet 1)	24 %	28 %	32 %	34 %	33 %
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser	-1 %	5 %	13 %	17 %	18 %
Investeringar (netto) 2)	106	120	308	181	194
Självfinansieringsgrad investeringar 3)	100 %	115 %	61 %	55 %	46 %
Långfristig låneskuld, mkr	743	687	789	803	873
Antal anställda	1 403	1 471	1 525	1 551	1 593

Kommunen redovisar ett resultat på 26,9 miljoner kronor. Enligt 11 kap. 10 § LKBR ska beräkning och redovisning av balanskravet göras i förvaltningsberättelsen. Kommunens resultat för år 2019 enligt balanskravsutredning uppgår till 1,7 miljoner kronor.

Årets resultat och balanskravsresultatet är betydligt lägre de senaste två åren jämfört med tidigare år. Den främsta anledningen är nämndernas underskott.

Kommunens soliditet minskar med cirka 1 procentenhet som en följd av förändring i principen för hur investeringsbidrag från privata utförare och kostnaderna för detaljplaner ska hanteras. Detta enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning LKBR som började gälla från 2019. Korrigeringen är gjord för både 2018 och 2019, både på tillgångar och på skulder i balansräkningen.

Kommunens soliditet inklusive samtliga pensionsåtaganden har de senaste fem åren haft en positiv utveckling från -1 procent till 18 procent år 2019. Pensionsförpliktelser för medarbetare och som är intjänade före år 1998 har de senaste åren minskat i samband med att de betalas ut till medarbetare som går i pension.

Självfinansieringsgraden sjunker ytterligare detta år, eftersom investeringsnivån ligger kvar på samma nivå men årets resultat minskar. Det gör att låneskulden fortsätter att öka.

Kommunens pensionsskuld redovisas enligt den så kallade blandmodellen, vilket innebär att större delen av pensionsskulden tas upp som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Denna del av pensionsskulden är dock lika viktig att beakta ur risksynpunkt. Det totala pensionsåtagandet har minskat under året med 10 miljoner kronor. Minskningen sker i den del av åtagandet som utgörs av ansvarsförbindelsen utanför balansräkningen. Kommunen har inte gjort några finansiella placeringar för pensionsåtagandet, utan hela förpliktelsen har återlånats i verksamheten. Härigenom begränsas kommunens låneskuld.

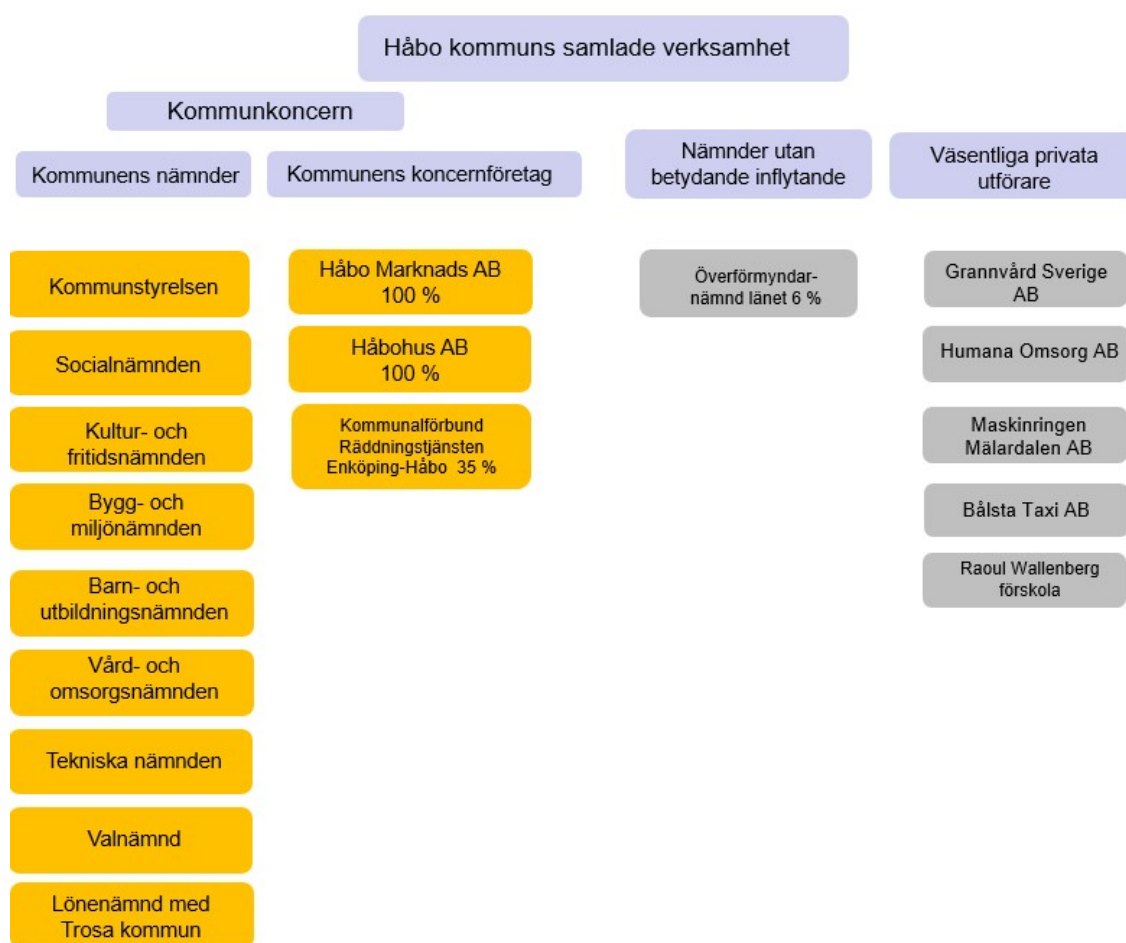
Antalet anställda i kommunen ökar med 2,7 procent och den 1 november var antalet 1 593.

Definitioner:

- 1) *Soliditet definieras som eget kapital dividerat med totalt kapital.*
- 2) *Nettoinvesteringar definieras som bruttoinvesteringar med avdrag för offentliga bidrag.*
- 3) *Självfinansieringsgrad definieras som årets resultat plus avskrivningar i procent av kommunens nettoinvesteringar.*

2.2 Den kommunala koncernen

2.2.1 Kommunens samlade verksamhet

Kommunens samlade verksamhet består av den verksamhet som kommunen bedriver i egna eller gemensamma nämnder samt den verksamhet där kommunen överlämnat skötseln av en kommunal angelägenhet till en annan juridisk person. Skötseln kan överlämnas till hel- eller delägt kommunal bolag, förening, stiftelse eller en privat utförare. När kommunen överlämnat skötseln till någon annan juridisk person ska kommunen kontrollera och följa upp verksamheten. Skolverksamhet är inte en sådan verksamhet eftersom Skolverket ansvarar för uppföljning och kontrollen av den verksamheten.

I bilden visas hur kommunens samlade verksamhet är organiserad med nämnder, kommunkoncern och privata utförare.

Kommunkoncernen

Kommunkoncernen består, utöver kommunen, av kommunens helägda kommunala bolag Håbohus AB och Håbo Marknads AB. Kommunen bedriver även räddningsverksamhet tillsammans med Enköpings kommun i ett kommunalförbund.

Den sammanställda redovisningen sammanfattar den ekonomiska ställningen och åtaganden för hela kommunkoncernen. Juridiska personer där kommunen har ett betydande inflytande, vanligen minst 20 procent, ska ingå i kommunkoncernen och därmed i den sammanställda redovisningen.

Kommunen

Under 2019 genomfördes en organisationsförändring där kultur- och fritidsnämnden och tekniska nämnden bildar egna nämnder. Tidigare ingick verksamheterna i kommunstyrelsen, där tekniska verksamheten hade ett eget utskott.

Syftet med organisationsförändringen var behov av tydligare organisation för styrning och ledning för de tekniska verksamheterna samt för kultur och fritid. Två nya nämnder tillsattes för att underlätta mer fokuserad uppföljning och utveckling av dessa verksamheter samt möjliggöra val av ledamöter med kompetens och intresse för verksamheten.

Kommunen har tillsammans med Trosa kommun en gemensam nämnd, där Håbo kommun administrerar Trosa kommuns löneutbetalningar. Från 1 januari 2020 kommer Salems kommun att ingå i den gemensamma nämnden.

Nämnder utan betydande inflytande

Överförmyndarnämndens verksamhet bedrivs i Uppsala kommuns regi för kommuner i Uppsala län, där Håbo kommuns andel är 6 procent.

Privata utförare

De fem privata utförare som kommunen köper mest verksamhet av, redovisas i fallande ordning. Omfattningen är från 20 ner till 7 miljoner kronor per utförare.

Motiv till att anlita privata utförare

Enligt kommunens policy för valfrihet och konkurrens ska varje nämnd ha en treårig plan över vilka verksamheter som ska prövas i konkurrens och hur valfriheten i egenregiverksamheten ska utvecklas. Planen revideras årligen och följs upp i samband med delårsbokslut och bokslut.

2.3 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Sedan finanskrisen utbröt för tio år sedan har global ekonomisk politik och finansmarknaderna i hög grad präglats av expansiva åtgärder från ett flertal centralbanker. Räntenivån är låg och kommer att förbli låg kortsiktig. På lite längre sikt kommer räntenivån att bli högre och med den skuldsättning koncernen har kommer detta att påverka både kommunen och Håbohus AB.

Med de bostadsförsörjningsplaner kommunen har idag kommer det demografiska trycket att öka allt mer, något som ställer krav på ökade resurser bland annat i form av personal och lokaler. Flera av kommunens verksamheter beskriver svårigheter att hitta personer med rätt kompetens. Att kommunen klarar av kompetensförsörjningen i organisationen spås framöver bli en nyckel för fortsatt utveckling.

Med de investeringsplaner kommunen har idag med ny simhall, nya fritidsanläggningar och nya verksamhetslokaler för LSS-boende, skolor, äldreboende kommer trycket på ekonomin att öka när personalkostnaderna för att sköta anläggningar och kapitalkostnaderna måste finansieras över resultaträkningen.

Den senaste tiden har präglats av ett högt resursutnyttjande och hög sysselsättningsgrad. Det är ur många aspekter positivt, bland annat inom kommunsektorn då det bidrar till ett högt skatteunderlag. Samtidigt driver det upp priser och leder till svårigheter att hitta personal att anställa. Det finns tecken på att högkonjunkturen nu börjar mattas av och framtidstron hos såväl hushåll som företag i Sverige har markant försvagats den senaste tiden. Kommunsektorn har haft höga reala skatteunderlagsökningar flera år men prognoser framåt visar på avmattning.

Samtidigt kommer den nya kostnadsutjämningen som trädde i kraft år 2020 och skattesänkningen om 25 öre, att påverka kommunens resultat och ställning, när kostnadsutjämningen är fullt genomförd år 2023, med cirka 35 miljoner kronor i lägre intäkter jämfört med år 2019. De utmaningar kommunen står inför för att klara av en ekonomi i balans, är att det kommer att krävas fortsatta hårda prioriteringar, kostnadsnedskärningar och ett förändrat arbetssätt.

Finansiella risker

Koncernen

Koncernen redovisar ett positivt resultat för 2019 men låneskulden är fortfarande stor och koncernen är mycket räntekänslig. Koncernen måste även framöver öka andelen eget kapital och därigenom skapa reserver för att möta kommande både kända och oförutsedda kostnadsökningar eller intäktsminskningar.

Kommunen

Räntekostnaderna på långfristiga skulder minskar med 0,4 (1,2) miljoner kronor till 9,6 miljoner kronor jämfört med år 2018. Minskningen beror bland annat på den låga räntenivån och att kostnaderna för derivat minskat mellan åren. Kommunen har under 2019 upptagit nya lån om 50,0 miljoner kronor.

Kommunen använder ränteswappar för att säkra upp ränterisken på underliggande lån. Av kommunens totala skuldportfölj på 783,7 (733,7) miljoner kronor har 599 (315) miljoner kronor eller 76 (43) procent av lånen säkrats upp med derivatinstrument med olika förfallostruktur eller till en fast räntebindning. Ränterisken vid en procents höjning av räntan uppgår till 1,8 (4,2) miljoner kronor på helår.

Syftet med ränteswappar är att begränsa exponeringen mot risken i rörlig ränta. Genom ränteswapparna betalar kommunen en fast ränta och erhåller tre månaders Stibor. Att delvis ta bort denna risk överensstämmer med kommunens målsättning om en jämn och stabil räntekostnad över tiden. Den totala genomsnittsräntan för kommunens långfristiga skulder uppgår till 1,08 (1,38) procent. Jämfört med föregående år är det en minskning med 0,30 procentenheter.

Skuldportföljen har en volym på 783,7 miljoner kronor. Den genomsnittliga räntan för hela skuldportföljen uppgår till cirka 1,08 procent (1,38) procent.

Både den genomsnittliga räntebindningen och räntan har förändrats. Den genomsnittliga räntenivån i portföljen har minskats med cirka 0,30 procentenheter.

Kommunen använder aktivt derivatinstrument för att säkra upp ränterisken på underliggande lån. Av kommunens totala skuldportfölj har cirka 599 (315) miljoner kronor eller 76 (43) procent av lånen säkrats upp med derivatinstrument med olika förfallostruktur eller till fast räntebindning. Ränterisken vid en procents höjning av räntan uppgår till 1,8 miljoner kronor på helår.

Skuldportföljens genomsnittliga kapitalbindning är 3,27 (2,70)år och den genomsnittliga räntebindningen är 2,86 (1,95)år. Av portföljen har 10,85 (31,9) procent en kapitalbindning på ett år eller kortare och 26,8 (57,0) procent har en räntebindning på ett år eller kortare. Utan derivat hade 53,6 (89,1) procent av portföljen haft en räntebindning på ett år eller kortare.

Med nuvarande låneportfölj har kommunen inga valutarisker eller kreditrisker. Kommunen har inte placerat några tillgångar, därav föreligger inga risker avseende finansiella tillgångar.

2.3.1 Pensionsförpliktelser

Kommunens pensionsskuld uppgår vid årets slut till 408,9 (407,7) miljoner kronor, varav cirka 115,8 (103,9) miljoner kronor redovisas under avsättningar i balansräkningen och 293,0 (303,8) miljoner kronor som ansvarsförbindelse enligt den blandade modellen. Den totala pensionsskulden ökar med cirka 1,2 miljoner kronor jämfört med 2018. Kommunen har inga förpliktelser avseende särskilda avtalspensioner mot chefer eller medarbetare, utan erbjuder lönevaxling till medarbetare som önskar det.

2.3.2 Pensionsmedelsförvaltning

Specifikation, tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2019
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	-103 890	-115 829
Ansvarförbindelser - pensionsförpliktelser som inte upptagits bland avsättningar	-303 775	-293 054
Finansiella placeringar	0	0
Återupplåning i verksamheten	-407 665	-408 883

De delar av avgiftsbestämd ålderspension som hänförs till åren 1998–1999 redovisades under avsättningar inklusive årliga uppräknings motsvarande statslåneräntan.

För år 2000 avsattes 1,1 procent till avgiftsbestämd ålderspension och resterande 2,7 procent redovisades under avsättningar inklusive ränteuppräkning.

För år 2001 beslutade kommunfullmäktige att hela den avgiftsbestämda ålderspensionen (3,8 procent) skulle avsättas för individuell förvaltning.

Från och med år 2002 gör kommunen en avsättning även för timanställda och vikarier. Ett nytt avtal förhandlades fram som ger timanställda som är 28 år eller äldre pensionsrätt från och med 2002.

För år 2003 beslutade kommunfullmäktige att pensionsavsättningarna för 1998–2000 betalas ut som avgiftsbestämd ålderspension enligt PFA 98 (tjänstepensionsavtalet) inklusive löneskatt. Betalningen gjordes under 2004 och uppgick efter nuvärdesberäkning av förmånsvärdet till 24,2 miljoner kronor inklusive löneskatt.

I tabellen nedan redovisas avgiftsbestämda pensionsutbetalningarna för år 2004-2019.

År	Avgiftsbestämd ålderspension inkl. löneskatt, mkr	År	Avgiftsbestämd ålderspension inkl. löneskatt, mkr
2004-2007	60,4	2 013	24,0
2008	18,5	2 014	25,0
2009	20,3	2 015	27,4
2010	20,5	2 016	28,6
2011	21,4	2 017	31,0
2012	22,5	2 018	33,1
		2 019	31,3

För år 2018 uppgår den avgiftsbestämda delen av pensionen till 33,1 (31,0) miljoner kronor inklusive löneskatt.

Förra året genomfördes en förändring i pensionsvalet AKAP-KL att den ska förmedlas fyra gånger istället för en gång. Under 2019 har cirka 3,0 miljoner kronor betalats ut och resterande 28,3 miljoner kronor, den avgiftsbestämda delen (KAP-KL) betalas ut mars 2020.

Sedan år 2016 görs en avsättning till de förtroendevalda enligt OPF-KL motsvarande 4,5 procent på utbetalda arvoden. Avsättning inklusive löneskatt för år 2019 uppgår till cirka 320 679 kronor.

2.3.3 Hållbarhetsarbete

All verksamhet i Håbo kommun ska ta sin utgångspunkt i en långsiktigt hållbar utveckling och kommunens vision, Vårt Håbo 2030. En av inriktningarna i vår vision är att i hållbara Håbo finns det goda livet.

Visionen hanterar de tre dimensionerna ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. Inriktningen är kommunens lokala svar på de Globala målen. Genom att jobba ekonomiskt långsiktigt och kvalitetssäkra arbetet med naturens bästa som mål uppnår Håbo kommun en hållbar samhällsutveckling och bidrar till de lokala, nationella och globala mål som finns.

Hållbara Håbo – en samlad bedömning för 2019

Under 2019 har Håbo kommun satsat på att stärka arbetet med hållbar utveckling inom kommunen. Vi ansökte och kom med i projektet Glokala Sverige, ett kommunikations- och utbildningsprojekt som ska öka engagemanget och kunskapen om FN:s Globala mål och Agenda 2030.

Vid en utbildningsdag i november för politiker och tjänstepersoner fick kommundirektör Tobias Arvidsson ta emot en stafettpinne från Glokala Sverige. Det var en symbolhandling där Håbo kommun visar att vi kommer att ta oss an Agendan och bidra till att de Globala målen nås utifrån våra förutsättningar och utmaningar.

Beredningsgrupp Agenda 2030

Kommunledningsgruppen har tillsatt en beredningsgrupp för Agenda 2030 som startar sitt arbete under 2020. På kommundirektörens och kommunledningsgruppens uppdrag ska beredningsgruppen säkerställa att kommunens vision, Vårt Håbo 2030, med inriktningen hållbara Håbo, efterlevs.

Agenda 2030 ska vara en naturlig del i samtliga verksamheters grunduppdrag och ses som ett övergripande paraply. Initialt lyfter vi fram det som ett beredningsgruppsområde för att visa att arbetet ska prioriteras. Vårt arbete ska vara långsiktigt och utgå från en helhetssyn där samtliga hållbarhetsdimensioner inkluderas – ekologisk, social och ekonomisk.

Hållbarhetsstrategi

Håbo kommun tappade placeringar i 2019 års miljöranking som utförs av Aktuell Hållbarhet. En anledning är att vi inte har någon formulerad strategi för att bedriva Agenda 2030-arbete. Kommunen hamnar på plats 159, jämfört med plats 101 året innan. I Uppsala län placerade sig Håbo på plats 6 av 8.

Vi arbetar för att vår miljöstrategi för ekologisk hållbar utveckling även ska inkludera de andra hållbarhetsdimensionerna, social och ekonomisk hållbarhet, på ett tydligare sätt och övergå till en hållbarhetsstrategi. Arbetet har planerats under 2019 och genomförandet startar 2020.

Miljö- och hållbarhetsutbildning

Under 2019 har kommunens miljöstrateg tillsammans med kommunekologen och avfallsverksamheten tagit fram en intern miljö- och hållbarhetsutbildning. Det är en utbildning i ekologisk hållbarhet utifrån kommunens miljöstrategi och syftar till att höja kunskapsnivån och ge inspiration till fortsatt arbete. Under 2019 genomfördes utbildningen inom sex verksamheter i kommunen. Utbildningssatsningen fortsätter även under 2020.

Arbete kopplat till Agenda 2030

Kommunens förvaltningar och bolag bidrar på olika sätt till att uppnå de Globala målen. Under 2019 har vi börjat arbetet med att koppla de aktiviteter våra verksamheter gör tydligare till de Globala målen och Agenda 2030. Några exempel presenteras här nedanför.

Avfallsverksamheten arbetar kontinuerligt med hållbarhetsfrågor. Bland annat på återvinningscentralen, där stort fokus under 2019 har lagts på att inspirera till återbruk, återanvändning och minskad konsumtion samt ökad sortering av olika avfallsslag. Detta arbete kopplar till de Globala målen 11 hållbara städer och samhällen och 12 hållbar

konsumtion och produktion. Ökad sortering leder till att mängden material som går till förbränning minskas, och bidrar därmed i förlängningen till ett mer hållbart samhälle. På återvinningscentralen arbetar även arbetsledare och deltagare från kommunens Dagliga verksamhet, vilket bidrar till ett mer inkluderande och hållbart samhälle.

Vid bibliotekets Språkcafé har tekniska förvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen tillsammans hållit en workshop i källsortering. Aktiviteten kopplar till flera av de Globala målen, bland andra mål 1 ingen fattigdom, 4 god utbildning för alla, 10 minskad ojämlikhet och 12 hållbar konsumtion och produktion. Workshopen ger övning i svenska språket samt ökad kännedom om sopsortering, vilket gör det möjligt för fler att bidra till ett hållbart samhälle.

Under 2019 har kommunens energi- och klimatrådgivning, som samordnas av kommunstyrelsens förvaltning, samarbetat med barn- och utbildningsförvaltningen inom projektet Solelever. Projektet knyter särskilt väl an till mål 4 god utbildning för alla, mål 7 hållbar energi för alla och mål 13 bekämpa klimatförändringarna. Solelever syftar till att skapa ett koncept som stärker högstadielärares kunskaper kring energi- och klimatfrågor med särskilt fokus på solenergi.

För att förbättra arbetet med elevernas hälsa har barn- och elevhälsoenheten genomfört flera samarbeten och aktiviteter med fokus på det hälsofrämjande arbetet i kommunens grundskolor. Ett exempel är ett dansprojekt för tjejer, i samverkan med Håbo bibliotek. Detta görs även tillsammans med kultur- och fritidsförvaltningen. Målet är att ta fram metoder och verktyg i arbetet med elevernas hälsa. Projektet blir möjligt genom att en hälsopedagog har anställts med pengar från den statliga satsningen för barn och ungas psykiska hälsa. Projektet kopplar till flera av målen i Agenda 2030, bland annat mål 3 god hälsa och välbefinnande, mål 4 god utbildning för alla och mål 5 jämställdhet.

År 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030 som inrymmer de 17 Globala målen för hållbar utveckling. Som ett stöd för kommuners genomförande av Agenda 2030 redovisas ett urval av nyckeltal cirka 50 stycken på kolada.se för respektive kommun. Nyckeltalen säger inget om egentlig måluppfyllelse utan visar bara hur en kommun ligger till i förhållande till andra kommuner.

Jämfört med andra kommuner visar majoriteten av Håbo kommuns nyckeltal ett medel eller bra resultat. I förhållande till andra kommuner i Sverige ligger Håbo bra till vad gäller mål 3 hälsa och välbefinnande, mål 11 hållbara städer och samhällen och mål 15 ekosystem och biologisk mångfald. I förhållande till andra kommuner ligger Håbo dåligt till vad gäller mål 2 ingen hunger och mål 10 minskad ojämlikhet.

Hållbarhetslöften

För att få en mer positiv utveckling för miljön och öka förutsättningarna att nå uppsatta miljömål ingår Håbo kommun i Länsstyrelsens arbete med att ta fram en färdplan för ett hållbart län. Under 2019 tecknade kommunen hållbarhetslöften för minskad klimatpåverkan inom följande åtgärder:

- Öka gång och cykling
- Fossilfria tjänstefordon
- Minska energi- och effektanvändning för fastigheter och verksamheter
- Minska effektoppar för el
- Öka produktionen och användningen av återvunnen eller förnybar energi och av fossilfria drivmedel.

Minskad klimatpåverkan är det första åtgärdsprogrammet av fyra. 2020 tecknas hållbarhetslöften inom temaområdet ekosystem och biologisk mångfald. Åtgärdsprogrammen är fyraåriga. Genom att teckna hållbarhetslöften förbinder sig kommunen att genomföra ett antal åtgärder, enskilt eller i samverkan med andra aktörer. Vi ser samverkan som en naturlig och nödvändig del av kommunens arbete. Tillsammans med andra kan vi komma ännu längre.

Ekologisk hållbarhet

Håbo kommun har en miljöstrategi för en ekologisk hållbar utveckling av kommunen. Utifrån de miljöutmaningar vi står inför idag har tre inriktningar prioriterats:

- Att minska utsläppen från transportsektorn genom att stoppa ökningen av fossila utsläpp och giftiga metaller och då sträva efter att bli en *fossilbränslefri kommun* till år 2050.
- Att minska den totala energianvändningen genom att stoppa ökningen av ämnen från samhällets produktion till naturen samt minska utsläppen av övergödande ämnen och miljögifter till luft, mark och vatten och därigenom bli en *giftfri och resurseffektiv kommun*.
- Att sträva efter *naturmiljöer med mångfald*, genom att skydda, bevara och utveckla naturmiljöer och den biologiska mångfalden och därigenom ge goda förutsättningar för att kunna skapa, utveckla och stärka ekosystemtjänster.

Till miljöstrategin finns en handlingsplan som sträcker sig mellan åren 2017-2020. En uppföljning av miljöstrategin redovisas årligen till kommunfullmäktige. Kommunens förvaltningar och bolag har fått redovisa åtgärder som har utförts under verksamhetsåret 2019 i linje med miljöstrategin.

Ett flertal olika projekt och aktiviteter för att öka kunskapen och engagemanget inom ekologisk hållbarhet har genomförts. En miljövecka med interna och externa aktiviteter, en dag om vatten för tjänstepersoner och förtroendevalda, vattendag för årskurs 4, klädbyttardagar och återbruksveckor har anordnats. Dessutom har Earth Hour och trafikantveckan uppmärksammats. Miljöhjältar inom kommunens organisation nominerades och en per förvaltning utsågs 2019 med syftet att sprida goda exempel.

Naturskolans verksamhet vänder sig till både förskolan och grundskolan genom att pedagoger erbjuder utbildning. I grundskolan har naturskolan även aktiviteter med elever. Utbildningarna och aktiviteterna bidrar till att skapa förståelse för naturen och dess betydelse för ekologisk hållbarhet. Kommunens skötsel av tätortsnära skogar, hagmarker och skyddade områden bidrar på ett betydande sätt till ökad biologisk mångfald och ekologisk hållbarhet.

Vattenfrågorna är omfattande och inbegriper väldigt många delar av den kommunala verksamheten. Det kräver samsyn, långsiktighet och god ekonomisk planering. Håbo kommun har bra styrdokument på plats som är politiskt antagna, så som vision, miljöstrategi, vattenprogram och dagvattenpolicy. Under 2019 antogs även VA-policy och VA-plan. Arbetet för en förbättrad vattenkvalitet ställer krav på samarbete och samordning, både inom kommunen och i mellankommunala forum. Det finns en förvaltningsövergripande vattengrupp och styrgrupp med tjänstepersoner som samordnar uppföljningen av åtgärderna i vattenprogrammet. Än så länge saknas en organisation och samordning som omfattar alla styrdokument samt extern samverkan.

Enligt Håbo kommuns koldioxidbudget 2020-2040 behöver kommunens utsläpp minska med drygt 16 procent per år för att uppnå Parisavtalet och möta de klimatutmaningar vi står inför. Kommunens största utsläpp kommer från våra transporter. Vi är en bilberoende kommun och för att nå en nödvändig minskning av utsläppen behöver en kraftig omställning ske med många och tydliga åtgärder inom samtliga sektorer. Sedan 1990 har koldioxidutsläppen minskat med ungefär 50 procent i Håbo. Håbohus personbilsfordonspark är fossilbränslefri. Koldioxidutsläppen för Håbo kommuns fordonsflotta har minskat och är fossilbränslefri till närmare 30 procent. Andelen förnybar och återvunnen energi i kommunala lokaler är närmare 100 procent.

Håbo kommun är med i Sveriges ekokommuner och använder sig av Miljöbarometern för att följa och jämföra miljöutvecklingen inom kommunen genom att jämföra gröna nyckeltal (sekom.miljobarometern.se/habo). Majoriteten av Håbos nyckeltal utvecklas positivt, 13 stycken. 3 nyckeltal utvecklas negativt. I den samlade redovisningen av kommunens miljöarbete redovisas ett flertal av de gröna nyckeltalen samt åtgärderna kopplat till miljöstrategins tre inriktningar och tio målsättningar. 2019 är de utförda åtgärderna flera och kopplade till de i handlingsplanen fyra prioriterade målsättningarna. Ett flertal av de utlästa trenderna i miljöuppföljningen är positiva. Mycket har genomförts inom kommunens och bolagens verksamheter som ligger i linje med miljöstrategin, men mer behöver göras för att nå uppsatta mål.

Social hållbarhet

Håbo kommun har goda möjligheter att klara hälsomålet i Agenda 2030. Här finns förutsättningar för goda uppväxtvillkor, utbildning, boendemiljö, arbete och pendlingsmöjlighet, omsorg och gott friluftsliv- och fritidsutbud. Viktiga förutsättningar för god hälsoutveckling i befolkningen.

Flera aktiviteter för att jobba hälsofrämjande har skett under året. Håbo hälsoäventyr har

arbetat i skolorna med olika program och metoder för att till exempel minska tobaksanvändningen. För att öka ungdomarnas inflytande i kommunen arrangerar Håbo kommun en årlig demokratidag för ungdomar. Årets tema var ungas psykiska hälsa. Det finns även ett ungdomsråd som ger ungdomar möjlighet att direkt påverka sin närmiljö i samråd med utsedda ungdomspolitiker och kommunalråd. Under året förnyade kommunens sitt medborgarlöfte med polisen för att jobba med den upplevda tryggheten i Bålsta Centrum. Polarna och nattvandrande föreningsliv är en viktig del i det drogförebyggande och trygghetsskapande arbetet.

Studien ”Liv och hälsa ung” ger kommunen kunskap om hur länens ungdomar upplever sin hälsa och sina liv – här och nu. Det ger oss möjlighet att undersöka skillnaderna i hälsa hos unga. Studien visar en oroande utveckling över tid när det gäller hur ungdomar mår, samt deras upplevda trygghet. Samtidigt visar ”Liv och hälsa ung” även positiva resultat. Bland annat att ungdomar använder allt mindre tobak och alkohol. Resultatet bildar underlag för hälsofrämjande och förebyggande insatser.

När det gäller jämställdhet arbetar Håbo kommun aktivt med lönekartläggning för att identifiera var vi ska sätta in insatser för att få ett mer utjämnat löneutfall mellan kvinnor och män. Vi ligger bra till jämfört med andra kommuner i fråga om andelen heltidsanställda. Där verksamheten tillåter erbjuder vi nyanställda en heltidsanställning.

Arbetet inom socialförvaltningen handlar mycket om social hållbarhet. Genom stödinsatser till barn, vuxna och föräldrar. Grunden för socialt arbete med barn och unga bygger på frivillighet. Samtidigt är det viktigt att socialtjänsten har förutsättningar och verktyg att vid behov kunna ingripa tidigt även då insatser inte kan ges med samtycke. Barn- och utbildningsförvaltningen har ett viktigt uppdrag i att arbete kompensatoriskt för goda uppväxtvillkor. De arbetar även med ett värdegrundsarbete utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Håbo kommun ingår i en regional överenskommelse, råd för social för hållbarhet, som har konkretiserat fyra insatsområden för lokal och regional samverkan:

- Kompensatoriska insatser för goda och jämlika livsvillkor
- Förutsättningar för goda levnadsvanor
- Egenmakt, inflytande och delaktighet
- Trygga miljöer

Styrkan med rådets verksamhet är samverkan mellan flera parter (stat, region, kommun). I Håbo kommun finns en lokal sammansättning aktörer i Hälso- och trygghetsrådet, kommunens lokala BRÅ, där insatsområdena diskuteras, informeras om och följs upp. Åtgärder behöver vara generella men anpassade, både i omfattning och utformning till de grupper som har störst behov. Insatserna måste sättas in tidigt och vara samordnade, mellan skolan/elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Håbo kommun har även en viktig uppgift i fortsatt planering för att behålla de goda livsvillkoren vilket bidrar till god hälsa och trygghet och att de finns för alla. God hälsa är en drivkraft för utveckling och tillväxt.

Ekonomisk hållbarhet

Håbo kommun har ett strategiskt läge i regionen. Befolkningen i Mälardalen, inklusive Håbo kommun, fortsätter att växa. Kommunen märker av ett expansionsstryck både på verksamheter och bostäder. Det ställer högre krav på befintlig infrastruktur så som väg, järnväg och IT, men även VA- och energiförsörjning behöver lösas hållbart. Det planerade bostadsbyggandet, och den befolkningsökning som följer, är nödvändig för kommunens framtida tillväxt och kommunens långsiktiga ekonomi. Den långsiktiga planeringen och en hållbar tillväxttakt är utmanande.

Den förväntade befolkningsökningen leder till att såväl behoven av, som kostnaderna för, kommunal verksamhet kommer att öka. Håbo har en åldrande befolkning, samtidigt som barnfamiljer lockas att flytta hit. Kommunen har behov av nytt äldreboende, LSS-boende, skolor och förskolor. Vi har även investeringsbehov i en ny simhall och nya fritidsanläggningar. Därför kommer kommunen att stå inför ekonomiska utmaningar och långsiktigheten för att klara dessa över tid är avgörande. Enligt SCB:s befolkningsprognos och kommunens bostadsförsörjningsplaner kommer de beräknade demografiska behoven att överstiga skatteintäkterna de kommande tio åren. En långsiktig finansiell analys som redovisas i årsredovisningen beskriver detta.

Olika generationer har olika förutsättningar, behov och krav på ”det goda livet”. Kommunen behöver göra långsiktiga beslut i de val vi gör när det gäller investeringar och inköp för att uppnå ekonomisk hållbarhet. Det är utmanande att bygga bra skolor för framtiden när vi växer snabbt. Planeringen behöver vara långsiktig och val som kan vara ekonomiskt krävande kan behöv göras för att det ska löna sig i framtiden. Håbo har ett aktivt föreningsliv som engagerar många, unga som gamla. Det ger kommunen stora fördelar, vilket vi kan se i hälsomålet. Kommunen har en utmaning i att underhålla och säkerställa fritidsanläggningar och slitaget är stort.

Håbo kommun är ung och saknar i stort sett de övervärden på tillgångssidan som många andra kommuner i Stockholmsområdet har kunnat använda för att finansiera sin expansion. Skuldsättningsgraden är hög eftersom kommunen gjorde mycket omfattande investeringar inom skolan under åren 1996 till 2003. Det är angeläget att minska koncernens skuldsättning utifrån ett långsiktigt perspektiv för att minska sårbarheten när exempelvis räntenivån förändras.

Håbo kommun redovisar 2019 ett positivt ekonomiskt resultat. Det finns en tydlig budgetprocess och uppföljning av ekonomi och verksamhet sker systematiskt. Kommunen har för närvarande inga placeringar, men när det blir aktuellt att placera medel kommer hållbarhetskraven att tillämpas. Investerare tar hänsyn till risker så som klimatrisker. Kommunen står inför stora investeringsbehov och det är nödvändigt att vi bygger långsiktigt för framtiden och att våra verksamheter anpassas till kommande klimatförändringar. Vi behöver tydligt gå före i omställningen, ställa krav i våra inköp så att vi tillsammans blir fossilbränslefria och på så sätt minskar klimatförändringarna och riskerna som kommer av dessa.

2.4 Händelser av väsentlig betydelse

Koncernen

Håbohus färdigställer det nya bostadsområdet på Vallvägen. Det består av 86 lägenheter i hus om 3-4 våningar, med rimliga hyror. De yteffektiva lägenheterna i 1-3 rum och kök passar alla skeden i livet, som till exempel ungas första bostad och äldre som vill ha en mer tillgänglig bostad än villan de lämnar. I samma område färdigställs två gruppbestäder LSS med totalt 11 lägenheter. Alla lägenheter är uthyrda.

I Håbohus största bostadsområde, Mansängen, fortsätter konverteringen från fjärrvärme till bergvärme. Det börjar visa sig i minskad förbrukning och sårbarheten minskar jämfört med en enda central.

I december 2019 togs beslut att rekommendera kommunfullmäktige att lägga ner Håbo Marknads AB.

Räddningstjänstens bemanning i Bålsta utökades under januari till 1+4 vardagar dagtid. Förbundet har under 2019 investerat i tankbil och stegbil till Bålsta, för 10,9 miljoner kronor.

Kommunen

Håbo och Trosa kommuner har sedan år 2005 en gemensam lönenämnd där Håbo kommun är värdkommun. Lönenämnden beslutade i juni att ansluta Salems kommun från januari 2020. Under året har samarbetet förberetts och gemensamt reglemente och avtal har tagits fram.

Första byggstart sker under året i Björnbrö verksamhetsområde (Logistik Bålsta) inom kvarter 3 (cirka 30 hektar mark). Det är en större etablering på cirka 110 000 kvadratmeter höglager för Dagab/Axfood som beräknas stå klar år 2023. Genomförandet av infrastrukturen i området är under slutförande. Hittills har 85,9 miljoner kronor investerats i infrastrukturen varav 49,9 miljoner under året.

Nästa detaljplan inom Logistik Bålsta är kvarter 4 som antogs av kommunfullmäktige i september. Här ges bland annat möjlighet för Benders att utveckla sin verksamhet. Det blir cirka 26 hektar verksamhetsmark varav 16 hektar för annan köpare. Detaljplanebeslutet är dock föremål för överprövning.

För de två kvarteren 5 och 6 som ligger längst västerut i Logistik Bålsta blev ett förslag till samrådshandling klar i slutet av året. Planområdet innehåller 25 hektar mark för verksamhetsändamål. Dessutom planläggs 23 hektar som naturmark för att säkerställa en buffert av skog som tätortsnära rekreation mellan verksamhetsområdet och bostäderna i Skörby.

Genomförandet av Lillsjöns företagspark har fortlöpt under året där bland annat ICA Maxi är under uppförande. Tillsammans med kommunens marknadsbolag har försäljningen fortsatt av verksamhetsmark i Draget och samtlig tomtmark är nu avyttrad.

Kommunen har hanterat flertalet anvisningar genom olika avtal om framtida exploateringar. När det gäller verksamhetsmark i Björnbrö/Logistikområdet har ett slutligt avtal tecknats (januari 2020) med Bender som reglerar genomförandet av kvarter 4. Ett nytt anvisningsavtal för resterande delarna av etapp 4 har tecknats med Dagab och för etapp 5 och 6 har ett avtal ingåtts med företaget Nrep. Sammantaget ger dessa avtal vid ett genomförande en betydande försäljningsintäkt till kommunen men också utmaningar i form av hundratals nya arbetstillfällen. Kommunen har även ingått ett avtal med Food People (McDonalds) om etablering i Draget och förhandlingar pågår om flera andra etableringar i samma område. Kommunen har även anvisat marken utmed E18 benämnt Dragelund till Kilenkrysset.

Kommunen har också anvisat flera nya bostadsprojekt bland annat cirka 50 nya bostäder utmed Kraftleden till Skanska BoKlok samt cirka 100 bostäder vid Dalängen till

Bovieran/Balder och McFreeze. Under 2020 kommer projektet Kalmarsand slutförhandlas. I Bålsta centrum har kommunen avtalat om försäljning av mark till Grosvenor för utbyggnad av handel och bostäder.

Bebyggelsestrycket fortsätter att vara högt i kommunen. Under året lämnas bygglov för 49 småhus och cirka 125 lägenheter i flerbostadshus samt 60 i vårdboende.

Fridegårdsgymnasiet utökar programutbudet med Barn-och fritidsprogrammet från hösten 2020. Förstudie för en större gymnasieskola beslutas och inleds. Samverkansavtal skrivs med Enköpings kommun om antagning till Westerlundska gymnasiets yrkesprogram på lika villkor för Håbos ungdomar

Projekt för förenklad handläggning och digitalisering inom enheten ekonomiskt bistånd och etablering har påbörjats. Effektmålet är att öka tillgänglighet och servicegrad för kommuninvånarna och att fler sökande kommer snabbare ut i självförsörjning. Effektmålet är även att genom minskad administration frigöra tid för personliga möten och bidra till ett större fokus på det sociala arbetet. Projektet fortsätter under 2020.

Ett omtag har gjorts i ett pågående projekt att utveckla och revidera nämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9. För att säkerställa god kvalitet inom förvaltningens verksamheter och ett mer systematiskt arbetssätt som skapar trygghet och rättssäkerhet för den enskilde

Vård- och omsorgsnämnden har under våren startat två nya gruppboende LSS med totalt 11 lägenheter.

Serviceboendet inom psykiatri stängdes under våren 2019 vilket har bidragit till externa köp för att tillgodose den enskildes behov.

Ekans korttidsboende LSS stängdes vid årsskiftet.

När det gäller investeringsutgifterna som kommunen skjuts många projekt framåt av olika skäl och investeringsutgifterna för 2019 blir betydligt lägre än budgeterat.

En ny konstgräsplan invid Futurum färdigställs och tas i drift inför utomhussäsongen. Investeringen uppgår till 17,2 miljoner kronor varav 9,3 miljoner har nedlagts under året.

Barn och utbildningsnämnden fattar beslut om att avbryta de pågående projekten på Västerängsskolan samt Viby skola. Samtidigt beställer nämnden en förstudie hos lokalförsörjningschefen för att studera förutsättningarna för framtida lokalisering av elevplatser i Bålsta och hur dessa ska tillgodoses.

Det pågående byggprojektet vid Futurumskolan pausas under november då det framkommit att vissa underentreprenörer som anlitas av huvudentreprenören inte har kollektivavtal eller betalar arbetsgivaravgifter. Avtalet med huvudentreprenören sägs upp med omedelbar verkan. Byggprojektet planeras fortsätta under 2020. Skolans verksamheter påverkas inte. Hittills har 76,8 miljoner kronor nedlagts i byggnationen varav 31,1 miljoner kronor under året.

2.5 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

För nämnder och för kommunala bolag och kommunalförbund som ingår i koncernen har kommunfullmäktige beslutat om ett antal policys och strategier för styrning och ledning. Nedan redogörs kortfattat vilka policys och strategier som kommunfullmäktige beslutat om samt processer för mål och budgetprocessen samt uppföljning under året. I tillämpliga delar ska även kommunala bolag och kommunal förbund för räddningstjänsten Enköping Håbo följa dessa policys och strategier.

Process för framtagande av mål

Kommunfullmäktiges mål syftar till kommunens långsiktiga utveckling med fokus på samhällsutveckling och demokratifrågor medan nämndernas mål- och kvalitetsstyrning fokuserar på kommunens grunduppdrag, service och lagstyrd verksamhet.

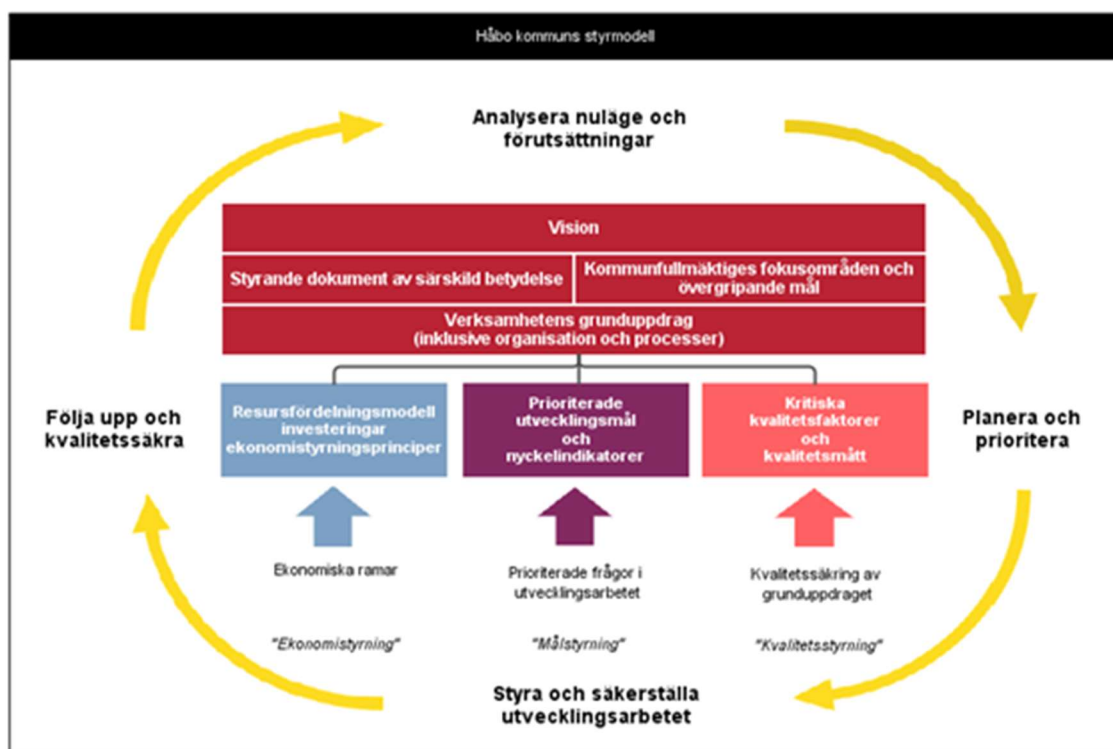
Kommunfullmäktiges fokusområden och mål är framtagna i blocköverskridande samverkan mellan de politiska partierna och gäller hela mandatperioden. Målen omhändertas av kommunstyrelsen och kommundirektör som tillsammans med kommunens ledningsgrupp styr och leder utvecklingsarbetet i dessa frågor.

Nämndernas, förvaltningarnas och avdelningarnas mål tas fram fristående från kommunfullmäktiges fokusområden och mål och har ibland ett kortare tidsperspektiv vilket innebär att de kan förändras under gällande mandatperiod. Dessa fastställs årligen i samband med budgeten.

Förutom de övergripande fokusområdena och målen fastställs även årligen finansiella mål för kommunen i samband med att budgeten antas.

Håbos styrmodell

I Håbo kommun tillämpas en horisontell och tillitsbaserad styrning. Styrmodellen består av tre delar, ekonomistyrning, målstyrning och kvalitetsstyrning och innebär att varje organisatorisk enhet fristående ska analysera sitt nuläge, förutsättningar och utmaningar utifrån sitt eget grunduppdrag. Analysen ligger sedan till grund för planering och prioritering av enhetens kvalitetsarbete och utvecklingsmål utifrån enhetens givna budgetram. Uppföljning sker löpande under året och återkopplas främst i dialog med de styrande politikerna samt överordnad chef. Skriftlig återkoppling av mål- och kvalitetsarbetet sker två gånger per år i samband med delårs- och årsbokslut.

Budgetprocess

De ekonomiska förutsättningarna för kommunens verksamhet utifrån kommunens finansiella mål, tas fram under februari-mars. Dessa förutsättningar, tillsammans med befolkningsprognosen som visar de demografiska förändringarna samt prisförändringar, bildar de preliminära inriktningsramar som förvaltningarna får utgå från.

I mars och april tar förvaltningarna fram en analys av sin verksamhet utifrån förändringar i befolkning, lagar och förordningar, lokaler och kapitalkostnader samt möjliga omprioriteringar och effektiviseringar. Investeringar på kort och lång sikt ska ingå.

Under maj arbetar kommunledningsgruppen med budgetförslaget utifrån de ekonomiska förutsättningarna och verksamhetsanalyserna.

I juni färdigställs kommunledningsgruppens förslag och distribueras till samtliga politiker.

12 september anordnas en budgetkonferens med kommunstyrelsen och nämndsordförande och vice ordförande inklusive Håbo Marknads AB, där kommunledningsgruppen presenterar förslaget. På budgetkonferensen finns utrymme för bland annat dialoger och diskussioner.

Under september och oktober pågår den politiska beredningen och Håboalliansen presenterar sitt budgetförslag på KSAU den 7 oktober. Oppositionen lämnar budgetförslag den 11 oktober. Kommunfullmäktige beslutar om budgeten 4 november.

Under hösten arbetar nämnder och förvaltningar, utifrån kommunfullmäktiges budget som beslutas i november, med driftbudget, investeringsbudget och mål med verksamhetsplanering. Innan årsskiftet ska nämnder ha beslutat om sin budget och verksamhetsplan med mål, för det nya året.

Uppföljning av ekonomi och verksamhet

Nämnden lämnar uppföljning och prognos av ekonomi och verksamhet till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige vid tre tillfällen under året. Det är delårsuppföljning per 31 mars, delårsrapport per 31 augusti samt årsredovisning. Uppföljning och prognos görs för driftbudget, investeringsbudget, exploateringsbudget samt verksamhetens grunduppdrag och utvecklingsmål.

Vid väsentliga avvikelser i nämndens löpande uppföljning ska nämnden skyndsamt rapportera till kommunstyrelsen med förslag till åtgärder som nämnden beslutat eller kommer att besluta om.

Reglementet för intern kontroll

Reglementet för intern kontroll syftar till att säkerställa en god intern kontroll i kommunens verksamheter. Avsikten med den interna kontrollen är att säkra en effektiv förvaltning och att undgå allvarliga fel.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att det finns ett väl fungerande system för intern kontroll i kommunen. Ansvaret regleras i kommunallagen 6 kap § 1 där det framgår att kommunstyrelsen ska ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Där framgår även att kommunstyrelsen ska ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i kommunalägda bolag och kommunalförbund som kommunen är medlem i.

Respektive nämnd har ansvaret för den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde och bolagsstyrelsen/förbundsledningen har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom bolaget/förbundet.

Reglementet fastställer vilka roller och ansvar som omfattas av intern kontroll samt hur planering och uppföljning av den interna kontrollen ska genomföras.

Ägardirektiv och ledningsfunktion till kommunala bolag

Bolagen är ett helägda kommunala bolag där ägarinflytandet utövas av kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen svarar för den löpande ägarstyrningen av kommunens bolag på uppdrag av kommunfullmäktige. Mellan representanter för kommunstyrelsen och bolagets ledning (styrelse och VD) skall minst en gång varje år hållas verksamhets- och samrådsmöten. Om kommunstyrelsen eller bolagets ledning anser att det finns behov av ytterligare samrådsmöten skall sådana hållas.

Kommunstyrelsen ska enligt 6 kap. 1 a § kommunallagen fatta årliga beslut huruvida verksamheten varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Bolagens verksamhet anges i bolagsordningen för bolagen och får ej bedriva verksamhet som inte är förenlig med den kommunala kompetensen.

Bolagen ska i tillämpliga delar följa av kommunfullmäktiges fastställda styrdokument. Bolagets styrelse ska tolka vad som är tillämpliga delar genom att årligen fastställa vilka styrdokument som ska gälla för bolaget.

Upphandlingspolicy KF 2019-06-17 § 94.

Alla inköp som görs i kommunen ska ske enligt gällande lagstiftning. Den svenska lagstiftningen bygger på EU-direktiv och de grundläggande principerna i detta ska iakttas.

Upphandling är en viktig del i arbetet att infria kommunens vision och kommunfullmäktiges mål. I syfte att stärka detta arbete är det viktigt att strategiska och komplexa upphandlingar är politiskt förankrade. I planeringsskedet av upphandlingar ska därför dessa tas upp i respektive nämnd. Det är förvaltningarnas ansvar att så sker. Kommun ska samarbeta med de kommunala helägda bolagen i upphandlingsfrågor där så är lämpligt.

I kommunens budget, fram för allt investeringsbudgeten, avsätts medel för kommande projekt. Dessa beräkningar sker ofta på ett tidigt stadium och över tid kan förutsättningar förändras. Innan nya projekt blir föremål för upphandling ska såväl dess aktualitet som prioritet diskuteras i berörd nämnd, allt i syfte att göra rätt upphandlingar.

Strategi för kompetensförsörjning KF 2019-09-30 §132

För att uppfylla visionen Håbo 2030 har kommunfullmäktige beslutat om strategi för att säkra kompetensförsörjning i kommunen. Strategin tydliggör kommunens ambition och förhållningssätt vad gäller kompetensförsörjningen och gäller för samtliga verksamheter i kommunen.

Av strategidokumentet framgår att målbilden för år 2025 är att kommunen är en attraktiv arbetsgivare och har medarbetare med rätt kompetens så att verksamheterna kan erbjuda tjänster av hög kvalitet.

Kommunens förtroendevalda, i egenskap av arbetsgivare, ska medverka till att skapa förutsättningar för ett aktivt arbete med kompetensförsörjningen. Detta innebär aktiviteter inom områdena attrahera, rekrytera, utveckla, behålla, avveckla (ARUBA).

Chefer i kommunen ska bidra dels med att arbeta för att det ska vara en attraktiv arbetsmiljö och hög kvalitet i verksamheterna dels med att ta fram underlag för det långsiktiga kompetensförsörjningsbehovet inklusive möjligheten att bredda rekryteringen.

Medarbetare i kommunen ska bidra med att vara aktiva i arbetet med att skapa god arbetsmiljö och hög kvalitet i verksamheterna.

Lokalförsörjningsplan 2019-2028

Håbo kommun växer. Såväl befolkningsprognos som kommunens mål pekar på att antalet invånare växer till cirka 25 000 invånare år 2030. Detta påverkar behovet av kommunal service. Strategisk lokalresursplanering är ett sätt att göra genomtänkta bedömningar av framtida lokalbehov liksom av vilka strategier som ska tillämpas för att tillgodose behovet.

Lokalförsörjningsplaneringen syftar till att utifrån en helhetssyn på kommunens utveckling och framtida resursbehov öka proaktiviteten och beredskapen avseende lokaler samt minska riskerna i den kommunala lokalförsörjningen.

Målet för lokalförsörjningen är att ge kommunens verksamheter förutsättningar att fungera så bra som möjligt parallellt med en effektiv resursanvändning. Ytterst handlar det om att ge medborgarna bästa möjliga service för skattepengarna.

Kommunfullmäktige beslutade att återremittera förslag till lokalförsörjningsplan 2019-2028 till kommunstyrelsen för ytterligare beredning 2019-06-17, KF 2019-06-17.

2.6 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

2.6.1 Uppföljning av mål för verksamheten

2.6.1.1 Vision

24 mars 2014 antog kommunfullmäktige Håbos nya vision - Vårt Håbo 2030. Visionen är vägledande i kommunens arbete och visar hur kommunen ska utvecklas fram till år 2030.

I visionen Vårt Håbo 2030 kan man läsa:

”Året är 2030 och Håbo kommun i hjärtat av Mälardalen är en plats för hela livet. Det bor 25 000 invånare i vår växande kommun och vi har hög kvalitet i alla våra verksamheter. Här lever och arbetar vi i en attraktiv miljö med Mälarens vatten och naturen nära inpå oss. Vi ligger i en av Sveriges viktigaste tillväxtregioner med Stockholm runt knuten och vi bygger tillsammans vidare på det goda och hållbara samhället. Håbo år 2030 är en kommun för framtiden.”

Visionen har fyra huvudområden och där framgår det att:

- Vi ska vara **Hållbara Håbo** och sträva mot jämlikhet och delaktighet. Vi tar vårt långsiktiga ansvar för natur och klimat och är energieffektiva och fossilbränsle fria.
- Bålsta ska vara en **levande småstad** med en intressant mix av människor, aktiviteter och service. Bålsta är en bra kombination av den täta stadens puls och småstadens stillhet.
- Håbo kommun ska vara den **naturnära Mälarkommunen** genom att tillgängliggöra natur och vattenmiljöer för boende och besökare. Samtidigt har vi ett stort ansvar att förvalta och bevara.
- Håbo kommun ska vara en **aktiv part i Mälardalengen** genom att utnyttja sitt strategiska läge i regionen. Vi ska vara en attraktiv marknad för varor, tjänster, arbetsplatser, kompetens och kultur.

2.6.1.2 Kommunfullmäktiges fokusområden och mål

Kommunfullmäktige beslutade den 6:e maj 2019 om tre övergripande mål för mandatperioden. Med nedan bedömning avses den förväntade måluppfyllelsen fram till 2019 års utgång och inte måluppfyllnaden för hela perioden.

Ett starkt lokalt näringsliv och arbetsmarknad i fokus

Beskrivning

Företagandet i Håbo kommun ska vara starkt och möjliggöra en lokal arbetsmarknad, för att skapa en levande småstad att både bo och verka i. Det lokala företagsklimatet ska stärkas. Samverkan mellan kommun och näringsliv sker naturligt och utvecklas på efterfrågan från kommun eller företag. Dialog och inflytande ska genomsyra arbetet.

KF:s övergripande mål

Öka företagarnas nöjdhet med kommunens och bolagens fysiska och digitala bemötande

◆ Mål delvis uppfyllt

Målet syftar till att förbättra det lokala näringslivsklimatet, att ha näringslivets frågor i fokus.

Genom att utveckla dialogen mellan kommunen och företagen kan en bättre förståelse för varandras villkor och förutsättningar nås. Kontakten med kommunen/bolagen ska upplevas enkel och underlätta för företagen att planera proaktivt.

KF:s övergripande mål

Analys

Under året har företagsfrukostar och öppet hus anordnas. Tillsammans med företagarföreningarna har även riktade insatser och dialogmöten initierats med mycket gott resultat. Likaså är många delar av punkterna som listades i visionen "Tillsammans mot 4.0" gjorda, pågående eller planerade.

Det sker ett aktivt arbete med att tillgängliggöra de kommunala tjänsterna via digitalisering just nu i kommunen. Detta arbete syftar till att ytterligare förenkla och underlätta kontakten för företagare och medborgare.

Svenskt Näringslivs årliga mätning, som genomfördes under våren, visade på ett tydligt positivt trendbrott och resultatet ökade från det sammanvägda betyget 2,7 till nytt betyg på 3,1.

Förändringar och otydlighet gällande organisering och ansvar kring näringslivsfrågor inom kommunkoncernen kvarstår. Exempel på konsekvenser som blivit på grund av det är att delar "Tillsammans mot 4.0" inte har åtgärdats under perioden.

Bedömningen är således att Kommunfullmäktiges mål att öka företagarnas nöjdhet med kommunens och bolagens fysiska och digitala bemötande är att målet delvis uppfylls och att arbetet måste intensifieras under kommande år för att uppfylla målet i sin helhet.

Samhällsbyggnad med helhetssyn och livsperspektiv i fokus

Beskrivning

I samhällsbyggnaden är det helhetssyn med livsperspektiv som ska vara i fokus, både översiktligt och i detalj. Alla aspekter ska belysas när Håbo kommun planerar och bygger samhället för framtiden – bostäder, näringsliv, rekreation, samhällsservice, kollektivtrafik och infrastruktur. Det kräver ett nära och tidigt samarbete mellan olika förvaltningar, med näringsliv och byggherrar samt medborgare. Dialog och inflytande ska genomsyra arbetet.

KF:s övergripande mål

Utveckla områden för bostäder, arbetsplatser och service utifrån samhällets behov

◆ Mål delvis uppfyllt

Målet syftar till en utveckling av kommunens samhällsbyggnad utifrån ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart perspektiv. Utvecklingen ska ske utifrån en helhetssyn och i nära samverkan mellan kommunens verksamheter och i dialog med medborgare och näringsliv.

Genom ett ökat fokus och prioritering inom samhällsbyggnadsområdet ska attraktiva områden för boende och service växa fram. Planlagd mark ska säkerställas i tid för byggnation och utveckling av samhället.

Analys

Under året har många aktiviteter startats. Bland annat har arbetet med ny hållbarhetsstrategi påbörjats. Processen för ny översiktsplan har pågått och ny översiktsplan förväntas antas år 2020. Ny lokalförsörjningsplan är under uppbyggnad och kommer att antas tidigt våren 2020 och arbetet med att ta fram en Nödvattenplan, Risk och Sårbarhetsanalys samt Säkerhetsskyddsanalys pågår.

Fortfarande är det många pågående detaljplaner och ett högt tryck med många intressenter för byggbar bostads- och industrimark. Flera större detaljplaner är antagna under året. Det finns dock en risk att inte hinna uppfylla Kommunfullmäktiges mål om ökad dialog och större planberedskap på grund av begränsningar i tillgängliga resurser vilket innebär att målet anses bli delvis uppfyllt under året.

Beskrivning

I Håbo kommun ska det finnas möjligheter för alla att hitta sitt sammanhang. Håbo kommun ska erbjuda möjligheter till mötesplatser för människor i olika åldrar och olika delar av livet och ta tillvara på det engagemang som finns i föreningar och hos medborgare. Med ett väl utvecklat föreningsliv och bra förutsättningar för alla typer av föreningar att kunna bedriva sin verksamhet skapas möjligheter för alla. Dialog och inflytande ska genomsyra arbetet.

KF:s övergripande mål

Utveckla mötesplatser som stärker Håbos attraktivitet

◆ Mål delvis uppfyllt

Målet syftar till att öka kunskapen och utveckla upplevelsen av befintliga mötesplatser samt att skapa nya som ytterligare möter efterfrågan från kommunens medborgare och besökare.

Mötesplatserna ska attrahera alla som vistas i Håbo kommun och stärka Håbos identitet. Forum för dialog och samverkan med kommunens medborgare, näringsliv och föreningar ska utvecklas för att möta upp behovet vid ett växande Håbo.

Analys

Flera aktiviteter pågått under året i syfte att uppnå Kommunfullmäktiges mål om att utveckla mötesplatser som stärker Håbo attraktivitet. Exempel är kultursatsningen Sommar i centrum, Håbomässan, Håbo festdag, uppstart av planeringen av en större lekplats i Gröna Dalen-området, en förstudie om ett möjligt Allaktivitetshus, Leaderprojektet Stenhuset i Skokloster samt flera mindre aktiviteter.

Det har även genomförts en organisationsöversyn och organisationsförändring avseende Kultur- och fritidsverksamheten för att bättre kunna möta upp mot efterfrågan och Kommunfullmäktiges mål.

Dock är bedömningen att forum för dialog och samverkan behöver struktureras upp mer samt att arbetet med marknadsföring av befintliga och kommande mötesplatser måste utökas för att full måluppfyllelse ska kunna erhållas.

2.6.1.3 Nämndernas mål

Perspektiv	Utvecklingsmål	
Målgrupp	Förbättrad tillgänglighet (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	●
	Utveckla information och marknadsföring (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	■
	Fler elever skall nå godkänt i samtliga ämnen (<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>)	◆
	Elevers självledarskap kring den egna hälsan ska öka (<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>)	◆
	Inom samtliga verksamhetsområden ska nämnden verka för att den enskilde ska komma snabbare ut i självförsörjning och arbete. (<i>Socialnämnden</i>)	●
	Utveckla förvaltningens arbete med att säkerställa individens rätt till självbestämmande, delaktighet och inflytande inom LSS-området. (<i>Vård- och omsorgsnämnden</i>)	●
	Öka den digitala närvaron bland kommunens olika målgrupper. (<i>Kultur- och fritidsnämnden</i>)	●
Verksamhet	Effektiva stödverktyg (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	●
	Effektiva processer (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	●
	Utveckla samverkan internt och externt (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	●
	Utveckla och systematisera kvalitetsarbetet i hela styrkedjan (<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>)	◆
	Stärka samverkansytorna och utveckla metoderna kring ungdomar under 25 med missbruksproblematik (<i>Socialnämnden</i>)	◆
	Kvalitetssäkrad dokumentation i individärenden inom nämndens verksamheter (<i>Vård- och omsorgsnämnden</i>)	◆
	Förbättra underhållsplaner (<i>Tekniska nämnden</i>)	◆
	Nytt insamlingssystem för avfallshantering (<i>Tekniska nämnden</i>)	●
	Säkra reservvatten (<i>Tekniska nämnden</i>)	■
	Öka digitaliseringen (<i>Tekniska nämnden</i>)	—
Medarbetare	Attrahera och behålla kompetens (<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>)	◆
	Behålla en tillitsbaserad organisation som inkluderas i nya styrmodellen. (<i>Socialnämnden</i>)	●
	Rätt kompetens i nämndens verksamheter (<i>Vård- och omsorgsnämnden</i>)	◆
	Behålla en tillitsbaserad organisation som inkluderas i den nya styrmodellen. (<i>Vård- och omsorgsnämnden</i>)	●
Ekonomi	Samtliga taxor är aktuella och uppräknas årligt med index. (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	●
	Hållbar ekonomi (<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>)	■
	Genomföra investeringar enligt plan (<i>Tekniska nämnden</i>)	■

Nämnderna har utifrån de fyra perspektiven målgrupp, verksamhet, medarbetare och ekonomi identifierat ett antal utvecklingsmål för perioden. Ovan finns en sammanställning av samtliga mål och nämndens bedömning av måluppfyllelsen.

Måluppfyllelsen inom kommunens nämnder bedöms vara relativt god för året. Elva mål anses vara helt uppfyllda under året och åtta mål anses vara delvis uppfyllda. Fyra mål är inte uppfyllda under året. Bedömningen av dessa mål är att de kommer att uppfyllas på sikt men att det kommer att krävas ett flerårigt arbete innan full måluppfyllelse nås.

En mer detaljerad analys av varje mål återfinns under respektive nämnds avsnitt.

2.6.1.4 Finansiella mål

Kommunerna ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten med mål och riktlinjer för att uppnå god ekonomisk hushållning. Finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning ska också anges. Kommunens finansiella mål fastställs årligen av kommunfullmäktige i samband med budget.

KF:s övergripande mål
<p>Kommunens resultat ska över perioden uppgå till i genomsnitt två procent av skattenettot exklusive realisationsvinster och investeringsbidrag från andra än staten</p> <p>■ Mål inte uppfyllt</p> <p>Analys</p> <p>Årets resultat uppgår till 2,2 procent av skattenettot. När realisationsvinster och investeringsbidrag från andra än staten exkluderas, är resultatet negativt med -0,1 procent. Målet uppnås inte detta år.</p>
<p>Överskott och intäkter av engångskaraktär ska i första hand användas till att minska kommunens skuldsättningsgrad eller för att finansiera kommunens investeringar</p> <p>■ Mål inte uppfyllt</p> <p>Analys</p> <p>Årets resultat 26,7 miljoner kronor överstiger inte realisationsvinster och investeringsbidrag från andra än staten, totalt 28,5 miljoner kronor. Överskott och intäkter av engångskaraktär har därmed inte i sin helhet använts till att finansiera kommunens investeringar. Målet har inte uppnåtts.</p>
<p>Exploateringsverksamheten ska totalt sett ge ett ekonomiskt överskott till kommunen</p> <p>■ Mål inte uppfyllt</p> <p>Analys</p> <p>Alla beslutade pågående exploateringsprojekt beräknas tillsammans ge ett ekonomiskt underskott (nettoexploatering) för kommunen på -140,7 miljoner kronor. Målet uppnås inte detta år.</p>

2.6.2 Kommunkoncernen

I koncernen ingår kommunen, kommunens helägda bolag Håbohus AB, Håbo Marknads AB samt kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping-Håbo. Vid upprättandet av den sammanställda redovisningen har kommunens redovisnings-principer varit vägledande. Ingen justering av avskrivningsprinciper har gjorts utan varje företags principer gäller. Koncerninterna poster av väsentligt värde har eliminerats.

Konsolideringen till kommunkoncernnivå omfattar Håbo kommun, Håbohus AB, Håbo Marknads AB samt Håbo kommuns andel, 35 procent, av kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping-Håbo. Eliminering har gjorts av periodiseringsfonder och obeskattade reserver för Håbo Marknads AB samt för Håbohus AB.

Sammanställd redovisning

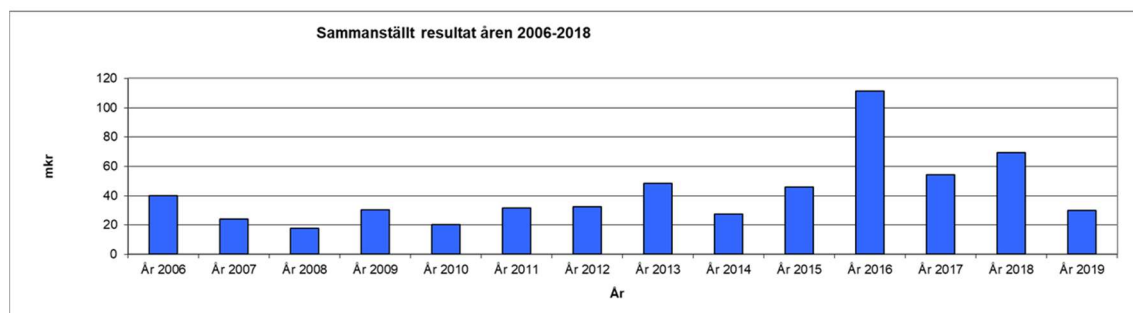
Resultaträkning, tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2019
Rörelsens intäkter	485 682	493 032
Rörelsens kostnader	-1 462 332	-1 551 164
Avskrivningar	-58 515	-96 518
Verksamhetens nettokostnad	-1 035 165	-1 154 650
Skattenetto	1 125 259	1 201 728
Finansnetto	-14 963	-14 473
Resultat efter finansiella poster	75 131	32 605
Uppskjuten skatt	-4 666	738
Skatt på årets resultat	-1 022	-3 018
Resultat	69 443	30 325
Omslutning	2 861 545	2 962 180
Soliditet	24,0 %	24,3 %

Årets resultat

I 2019 års bokslut uppgår koncernens resultat till 30,3 (69,4) miljoner kronor, vilket är 39,1 miljoner kronor sämre än föregående år.

Kommunens redovisade resultat är cirka 26,9 (44,0) miljoner kronor. Det är 17,1 miljoner kronor sämre än föregående år. De kommunala bolagen redovisar ett resultat på sammanlagt drygt 6,6 (24,0) miljoner kronor, varav Håbohus AB 6,1 (23,7) miljoner kronor och Håbo Marknads AB 0,5 (0,3) miljoner kronor innan koncerninterna elimineringar.

Räddningstjänsten redovisar ett överskott på cirka 200 000 (900 000) kronor, varav Håbo kommuns andel är 57 000 kronor.

Soliditet

Koncernens soliditet är något högre än föregående år och ligger på 24,3 (24,1) procent. Inklusive pensionsförpliktelser uppgår soliditeten till 14,4 (13,5) procent. Som jämförelse uppgick det ovägda medelvärdet för soliditeten i länets kommuner inklusive bolagen till 27,0 procent år 2018 och inklusive pensionsförpliktelser 12,1 procent.

Tillgångar

Koncernens totala tillgångar ökar med 100,6 (292,2) miljoner kronor netto. Kommunens tillgångar ökar med 118,0 (116,2,9) miljoner kronor. Håbohus AB:s tillgångar ökar med 5,6 (150,6) miljoner kronor. Koncernens kostnad för avskrivningar uppgår till 96,5 (58,5) miljoner kronor. Det är en ökning med 38,0 miljoner kronor från år 2018. Ökningen av avskrivningar hänförs i huvudsak till Håbohus AB som år 2018 återförde en nedskrivning till resultaträkningen och som till följd att tillgångar ökade det året.

Skulder

Skulder inklusive pensionsförpliktelser och avsättningar förändras med 70,3 (201,4) miljoner kronor. Totala avsättningar ökar med 12,9 (17,8) miljoner kronor sedan föregående år. Lång- och kortfristiga skulder förändras med 57,4 (183,6) miljoner kronor. Långfristiga skulder ökar med 70,2 (134,7) miljoner kronor varav 50 miljoner kronor förklaras av att kommunen upptagit externa lån och resterande förklaras av omklassificeringar gjorda med anledning av den nya lagen om kommunal bokföring och redovisning. Kortfristiga skulder minskar med 12,8 (+48,9) miljoner kronor. Pensionsförpliktelser som redovisas utanför kommunens balansräkning enligt blandmodellen, minskar med 10,7 (11,9) miljoner kronor i jämförelse med föregående år.

Ansvarsförbindelser och borgensåtaganden

Externa borgensåtaganden och ansvarsförbindelser för koncernen uppgår vid årets slut till 8,4 (9,1) miljoner kronor. Det är en minskning med 627 000 kronor sedan 2018. Minskningen beror i huvudsak på att kommunens borgensåtagande för föreningarna är lägre 2019 jämfört med föregående år.

Tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2019
Ansvarsförbindelser		
Egnahem kommunal kreditgaranti	38	19
Borgensåtaganden	0	0
Bålsta tennisklubb	2 685	2 520
Lilla Hagalunds vänner	74	70
Bålsta skidklubb	4 275	3 930
Bålsta Alpin	2 000	1 906
Summa	9 072	8 445

Kommuninvest - medlemsansvar

Håbo kommun har ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga kommuner som per 2019-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått lika-lydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på

medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Håbo kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2019-12-31 uppgår Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 460,9 miljarder kronor och totala tillgångar till 460,3 miljarder kronor. Håbo kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgår till 1 743,7 miljoner kronor (0,37830 procent) och andelen av de totala tillgångarna uppgår till 1 750,3 miljoner kronor (0,38020 procent).

Håbo kommuns totala insatskapital i Kommuninvest ekonomiska förening per 2019-12-31 uppgår till 18 020 600 kronor.

2.6.2.1 Håbohus AB

Verksamhet

Bolaget äger fastigheter belägna inom Håbo kommun. Fastigheterna omfattar både bostäder och lokaler. Bolaget är medlem i Sveriges allmännyttiga bostadsföretags-organisation, SABO, samt Fastighetsbranschens arbetsgivarorganisation, Fastigo. Dessutom är bolaget delägare i Husbyggnadsvaror, HBV förening utan personlig ansvarighet.

Antalet ägda lägenheter uppgår vid årets slut till 1 474 (1 377) med en bostadsyta om 94 183 (89 260) kvadratmeter samt 9 438 (9 092) kvadratmeter lokalyta. I lägenhetsbeståndet ingår bostäder för grupp-, äldreboende och särskilt boende samt 66 lägenheter med upplåtelseformen kooperativ hyresrätt.

Ekonomi

Nedan redovisas ett sammandrag av bolagets resultat och balansräkning. Bolaget redovisar ett positivt resultat om 6,1 (23,7) miljoner kronor. Bolagets anläggnings-tillgångar har ökat med 1,9 miljoner kronor. Bolagets samlade skuld, både det lång- och kortfristiga, har minskat med cirka 3,7 (+123,4) miljoner kronor. Likvida medel har ökat från förra året med 3,2 (5,9) miljoner kronor. Bolagets soliditet har förbättrats från 16,3 procent till 17,1 procent. Mer information om Håbohus AB finns i bolagets avsnitt.

Resultaträkning, tkr	2018	2019
Verksamheternas intäkter	129 305	137 686
Försäljning fastigheter	0	0
Verksamhetens kostnader	-88 938	-83 296
Avskrivningar	-2 206	-35 202
Finansnetto	-9 754	-7 414
Resultat efter finansiella poster	28 407	11 774
Bokslutsdispositioner	1 201	-3 895
Uppskjuten skatt	-4 666	738
Skatt på årets resultat	-1 197	-2 500
Årets resultat	23 745	6 117

Balansräkning, tkr	2018	2019
Anläggningstillgångar	1 106 099	1 108 010
Omsättningstillgångar	1 480	2 006
Kassa och bank	35 874	39 042
Summa tillgångar	1 143 453	1 149 058
Eget kapital	155 459	161 940
Obeskattade reserver	39 393	43 281
Avsättningar	10 107	9 016
Långfristiga skulder	911 000	911 000
Kortfristiga skulder	27 494	23 821
Summa eget kapital och skulder	1 143 453	1 149 058
Soliditet	16,3 %	17,1 %

2.6.2.2 Håbo Marknads AB

Verksamhet

Håbo Marknads AB är helägt av Håbo kommun och ansvarar för näringslivsrelaterat arbete samt besöksnäringsverksamheten i kommunen.

Bolaget ska stödja och utveckla befintligt näringsliv samt verka för nyetableringar av företag till kommunen.

Bolaget ska bistå kommunen i marknadsföring och försäljning av företagsmark, samt arbeta övergripande för ökad tillväxt inom näringsliv, turism och handel.

Ekonomi

Nedan redovisas ett sammandrag av bolagets resultat och balansräkning. Bolaget redovisar ett positivt resultat om 0,3 (62,5) miljoner kronor. Bolagets samlade skuld, både det lång- och kortfristiga uppgår till 14,1 miljoner kronor. Likvida medel har ökat från förra året med cirka 8,1 miljoner kronor till 15,3 miljoner kronor. Bolagets soliditet har uppgår 83,2 procent. Mer information om Håbo Marknads AB finns i bolagets avsnitt.

Resultaträkning, tkr	2018	2019
Verksamhetens intäkter	7 005	7 018
Verksamhetens kostnader	-6 557	-6 676
Avskrivningar	-75	-23
Finansnetto	3	-164
Resultat efter finansiella poster	376	155
Skatt på årets resultat	-89	339
Årets resultat	287	494

Balansräkning, tkr	2018	2019
Anläggningstillgångar	62	39
Kortfristiga fordringar	1 596	1 662
Kassa och bank	15 260	2 315
Summa tillgångar	16 918	4 016

Balansräkning, tkr	2018	2019
Eget kapital	2 845	3 340
Kortfristiga skulder	14 073	676
Summa eget kapital och skulder	16 918	4 016
Soliditet	17 %	83 %

2.6.2.3 Kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping-Håbo

Verksamhet

Räddningstjänsten Enköping-Håbo är ett kommunalförbund skapat i syfte att fullfölja de skyldigheter som medlemskommunerna har enligt lagen om skydd mot olyckor. I förbundets uppdrag ingår att utbilda kommunens anställda i brandskydd, systematiskt brandskyddsarbete och HLR (hjärt- och lungräddning). Förbundet är uppdelat i sex insatsområden med varsin brandstation för snabbast möjliga räddningsinsats.

Ekonomi

Nedan redovisas sammandrag av Håbo kommuns andel om 35 procent av kommunalförbundets resultat- och balansräkning. Förbundet redovisar ett positivt resultat om 162 000 (900 000) kronor varav Håbos andel är 57 000 kronor. Förbundets samlade skuld, både den lång- och kortfristiga, har minskat med cirka 16,1 miljoner kronor eller 5,6 miljoner kronor för Håbo. Förbundets likvida medel har minskat från förra året med 22,7 miljoner kronor. Förbundets soliditet har förbättrats från 5,3 till 6,8 procent. Mer information om Räddningstjänsten Enköping-Håbo finns i förbundets avsnitt.

Resultaträkning, tkr	2018	2019
Verksamheternas intäkter	2 319	2 599
Driftbidrag från kommunen	20 775	20 820
Verksamheternas kostnader	-21 624	-22 027
Verksamhetens nettokostnad	1 470	1 392
Avskrivningar	-986	-1 090
Finansnetto	-167	-245
Årets resultat	317	57

Balansräkning, tkr	2018	2019
Anläggningstillgångar	12 392	15 015
Omsättningstillgångar	2 398	3 000
Kassa och bank	9 064	1 128
Summa tillgångar	23 854	19 143
Eget kapital	1 253	1 310
Långfristiga avsättningar	6 908	7 774
Långfristiga skulder	5 600	5 600
Kortfristiga skulder	10 093	4 459
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	23 854	19 143
Soliditet	5,3 %	6,8

2.6.3 Kommunens ekonomi

2.6.3.1 Årets resultat

Kommunen redovisar ett positivt resultat på 26,9 (44,0) miljoner kronor jämfört med budgeterat resultat på 18,3 miljoner kronor. Det är 8,5 miljoner kronor bättre än budgeterat. Under året har kommunen fått intäkter av engångskaraktär, bland annat reavinst vid försäljning av exploateringsfastigheter på 25,2 miljoner kronor. Elimineras reavinster inom exploateringsverksamheten uppgår resultatet för kommunen till 1,7 miljoner kronor.

Resultaträkning, tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter	393 074	374 017
Verksamhetens kostnader	-1 469 330	-1 542 236
Verksamhetens nettokostnad	-1 076 256	-1 168 219
Finansnetto	-5 045	-6 651
Skattenetto	1 125 259	1 201 728
Årets resultat	43 958	26 858
Omslutning	1 779 982	1 898 033
Soliditet	33,7 %	33,1 %

Från 1 januari 2019 började den nya lagen om kommunal bokföring och redovisning att gälla. Detta har inneburit vissa förändringar i både resultaträkningen och balansräkningen.

Den nya lagen är mer omfattande än den tidigare redovisningslagen, bland annat genom att flera frågor som tidigare normerats av RKR nu har flyttats in i lagen och vissa förändringar görs mot tidigare rekommendationer av RKR.

Håbo påverkas främst av förändringar som avser intäkter (investeringsbidragen från privata bolag) samt bokföring av detaljplanekostnader. Dessa har tidigare periodiserats, men kommer i enlighet med LKBR att resultatföras direkt.

Rättning har gjorts för investeringsbidrag och detaljplanekostnader till och med 2018 mot egna kapitalet. Årets investeringsbidrag och detaljplanekostnader har resultatförts 2019.

Investeringsbidrag från privata utförare år 2019 uppgår till 3,3 miljoner kronor som resultatförts år 2019. Förändringar mot det egna kapitalet från år 2018 uppgår till 32,3 miljoner kronor.

Detaljplanekostnader som avser kommunens egen mark och fastigheter år 2019 och som bokförs i resultaträkningen uppgår cirka 2,2 miljoner kronor. Förändring mot det egna kapitalet från år 2018 uppgår till 11,0 miljoner kronor.

Avvikelsen i driftredovisningen jämfört med budgeterat resultat beror på både positiva och negativa poster. Nämnderna redovisar ett underskott på 21,8 (7,6) miljoner kronor. Överskott redovisas av vård- och omsorgsnämnden 8,3 (1,3) miljoner kronor, kultur- och fritidsnämnden 2,6 miljoner kronor, bygg- och miljönämnden 1,6 miljoner kronor, socialnämnden 321 000 kronor samt överförmyndarnämnden 310 000 (500 000) kronor.

Barn- och utbildningsnämnden redovisar underskott med 23,4 (12,4) miljoner kronor, tekniska nämnden 7,4 miljoner kronor och kommunstyrelsen 3,2 miljoner kronor.

Taxefinansierade verksamheter redovisar underskott på totalt cirka 1,0 (+4,0) miljoner kronor, varav avfallsverksamheten ett underskott på cirka 0,9 (+1,2) miljoner kronor och VA-

verksamheten ett underskott på 56 000 kronor (+2,8 miljoner kronor). VA-verksamhetens underskott regleras direkt mot VA-fonden i balansräkningen och redovisas inte i kommunens resultaträkning. Avfallsverksamhetens underskott särredovisas mot kommunens eget kapital och ingår i resultatet för kommunen.

Skatteintäkter och det kommunala utjämningsbidraget för Håbo är 5,4 (-5,3) miljoner kronor högre än budgeterat.

Finansnettot visar ett överskott på 5,3 (11,2) miljoner kronor beroende på överskottsbetalning från Kommuninvest på 2,9 (3,9) miljoner kronor och den låga räntenivån för kommunens långfristiga skulder 400 000 kronor (10,0 miljoner kronor). Finansiella kostnader för pensionskulden ökar med cirka 600 000 kronor jämfört med förra året.

Kontot för pensionskostnader och upplupna lönekostnader ger nettounderskott på 8,1 (4,3) miljoner kronor, varav upplupna löneskulder har ökat med 4,2 (2,0) miljoner kronor och pensionskostnader visar högre kostnader med 3,9 (2,3) miljoner kronor jämfört med budget.

Avskrivningarna av kommunens anläggningstillgångar och inventarier är lägre än budgeterat och ger ett överskott på 5,3 (5,0) miljoner kronor. Huvuddelen av överskottet redovisas på kommunens fastigheter, gatanläggningar samt avskrivningar på maskiner och inventarier.

2.6.3.2 Resultat jämfört med budget

Resultatet för nämnderna, inklusive avfallsverksamheten, är ett underskott med 21,8 (6,4) miljoner kronor eller 1,9 (0,7) procent. Finansnettot uppgår till ett överskott på cirka 5,4 (11,2) miljoner kronor, beroende på lägre räntekostnader för kommunens långfristiga lån och överskottsutdelning från Kommuninvest. Skattenettot är 5,4 (-5,3) miljoner kronor högre än budgeterat. Avfallsverksamheten redovisar underskott om cirka 900 000 kronor (+1,2 miljoner kronor) vilket regleras mot upparbetat eget kapital för avfallsverksamheten, se not 18.

Avvikelse mellan budget och resultat, mkr	Bokslut 2018	Bokslut 2019
Kommungemensamma verksamheter	1,3	-3,2
Överförmyndarnämnd	0,5	0,3
Socialnämnd	-2,7	0,3
Bygg- och miljönämnd	-0,5	1,6
Barn- och utbildningsnämnd	-12,4	-23,4
Kultur- och fritidsnämnd	0,5	2,6
Tekniska nämnden	4,5	-7,4
Vård- och omsorgsnämnd	1,3	8,3
Avfallsverksamhet	1,1	-0,9
Summa	-6,4	-21,8

För år 2019 beslutade kommunfullmäktige om tillskott av budget till två nämnder och till kommunstyrelsen. Vård- och omsorg fick tillskott om 700 000 kronor för att fortsatt ha avgiftsfria trygghetslarm, Kultur- och fritidsnämnden fick 1,2 miljoner kronor för att disponera under år 2019. Kommunstyrelsen fick ett tillskott om 761 000 kronor för utökning av 0,50 oppositionsråd samt korrigerings av arvoden för kommunal- och oppositionsrådet.

Av tabellen ovan framgår avvikelser som nämnderna redovisar i bokslutet jämfört med budgeten. Den största procentuella negativa avvikelsen mot budgeten uppvisar Tekniska

nämnden med 13 procent (ca 7,4 miljoner), Barn- och utbildningsnämnden 4 procent (23,4 miljoner kronor), kommungemensamma verksamheter 3 procent (3,3 miljoner kronor).

De nämnder som redovisar positiva avvikelser jämfört med budget är överförmyndarnämnden 13 procent (310 000 kronor), bygg- och miljönämnden 11 procent (1,6 miljoner kronor), kultur- och fritidsnämnden 5 procent (2,6 miljoner kronor), vård- och omsorgsnämnden 3 procent (8,3 miljoner kronor) och socialnämnden 1 procent (321 000 kronor).

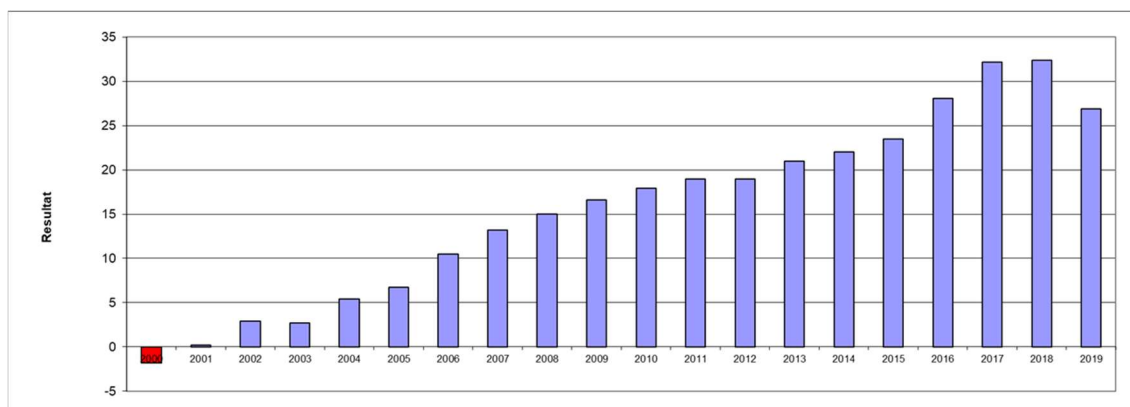
Avfallsverksamhetens redovisar ett underskott på 900 000 kronor. VA-verksamhetens resultat för 2019 uppgår till ett underskott på 56 000 kronor, vilket inte redovisas i tabellen ovan beroende på att resultatet för VA-verksamheten regleras i balansräkningen som en skuld eller fordran på kommunen.

Utförligare analyser och kommentarer redovisas i nämndernas verksamhetsberättelser.

2.6.3.3 Resultat år 1996-2019

För åren 1996-2000 uppgick de ackumulerade underskotten till 180,0 miljoner kronor. De senaste 19 åren har kommunen redovisat överskott om sammanlagt 611,0 miljoner kronor.

Resultat åren 2000-2019

2.6.3.4 Nämndernas nettokostnader

Nämndernas nettokostnader ökar med 75,2 miljoner kronor jämfört med år 2018. Kostnadsökningen är 7,2 procent, vilket kan jämföras med ökningen på 74,0 miljoner kronor (7,6 procent) mellan åren 2017 och 2018.

Nettokostnadsförändring exklusive interna transaktioner, tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2019	Förändringar	Procent
Kommungemensamma verksamheter 1)	-91 823	-98 765	6 942	7,6
Kultur- och fritidsnämnd	-23 798	-28 083	4 285	18,0
Tekniska nämnden	-104 914	-117 218	12 304	11,7
Överförmyndarnämnd	-1 879	-2 097	218	11,6
Socialnämnd	-57 200	-59 525	2 326	4,0
Bygg- och miljönämnd	-14 374	-13 701	-670	-4,7
Barn- och utbildningsnämnd	-517 351	-543 926	26 575	5,1
Vård- och omsorgsnämnd	-236 311	-259 551	23 240	9,8
Summa	-1 047 650	-1 122 866	75 220	7,2

Kapitalkostnaderna är exkluderade i redovisningen ovan så att jämförelsen mellan åren ska bli rättvisande. Taxefinansierade verksamheterna avfall och VA ingår inte i redovisningen ovan.

1) Kommunfullmäktige, stöd till politiska partier, valnämnd, revision, kommunstyrelse, kommunstyrelsens förvaltning.

Analysen i tabellen visar att den procentuella nettokostnadsökningen mellan 2018 och 2019 är lägre än mellan 2017 och 2018. I relation till ökningen av skattenettet med 76,5(43,2) miljoner kronor (6,8 procent) mellan åren, är nettokostnadsökningen 0,4 procentenheter högre 2019. I analysen har eliminering skett av nettokostnader för avgiftsfinansierade verksamheter, pensionskostnader, upplupna löneskulder och realisationsvinster. För att jämförelsen mellan åren ska bli rättvisande har kommunen inte tagit med interna intäkter och kostnader, exempelvis internhyrestransaktioner och kapitalkostnader, det vill säga internränta och avskrivning på tillgångarna.

2.6.3.5 Kostnads- och intäktsanalys mellan åren 2018 och 2019, exklusive interna transaktioner

tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2019	Förändring
Intäkter	393 074	374 017	-19 057
Kostnader			
Inköp av varor och tjänster samt utbetalning av bidrag	-604 884	-626 950	-22 066
Kostnader för arbetskraft (personalkostnader)	-809 199	-855 084	-45 885
Summa kostnader	-1 414 083	-1 482 034	-67 951
Avskrivning av inventarier och fastigheter	-55 247	-60 203	-4 956
Skatteintäkter och utjämnung	1 125 259	1 201 728	76 469
Finansnetto	-5 045	-6 651	-1 606
Netto	43 958	26 857	-17 101

Intäkter

Kommunens externa intäkter minskar med 19,0 (+22,4) miljoner kronor. förändringen kommer från flera intäktskällor:

- Försäljning av varor och material minskar totalt med cirka 120 000 kronor netto, främst inom pedagogiskt omsorg cirka 143 000 kronor och inom Fritid och kultur med cirka 270 000 kronor samt inom gemensamma verksamheter med 92 000 kronor. Inom vård- och omsorgen ökar intäkterna med ca 347 000 kronor och infrastruktur och skydd med cirka 40 000 kronor.
- Taxor och avgifter ökar med 11,0 miljoner kronor netto. Största ökningarna finns inom taxefinansierade verksamheter 6,7 miljoner kronor, infrastruktur och skydd med mera cirka 2,0 miljoner kronor samt vård och omsorg ca 1,1 miljoner kronor. Inom pedagogisk omsorg ökar intäkterna med 0,8 miljoner kronor. Inom skogsavverkning uppgår ersättningar till ca 1,0 miljoner kronor. inom övriga verksamheter är det en minskning med cirka 0,6 miljoner kronor.
- Intäkter i form av hyror och arrenden ökar med ca 2,8 miljoner kronor. En stor del är hyresintäkter från externa kunder främst inom vård och omsorg samt ekonomiskt bistånd, 1,3 miljoner kronor, inom Fritid och kultur ökar hyresintäkterna med 0,6 miljoner, Infrastruktur och skydd 0,6 miljoner, Övriga verksamheter redovisar sammantaget en ökning med 300 000 kronor i jämförelse med förra året.
- Bidrag till kommunen minskar med ca 17,0 miljoner kronor jämfört med förra året. Verksamheter som får ökade bidrag i jämförelse med år 2018 är Infrastruktur och skydd 2,2 miljoner kronor, affärsverksamheter 400 000 kronor samt gemensamma verksamheter cirka 300 000 kronor. Verksamheter som får minskade bidrag är flyktningmottagande 13,8 miljoner kronor. Personlig assistens 2,7 miljoner kronor, övriga verksamheter får minskade bidrag med cirka 3,4 miljoner kronor.
- Kommunens försäljning av verksamheter till andra kommuner samt övriga ersättningar ökar med 2,5 miljoner kronor. Bland annat ökar försäljningen av skolplatser med 2,0 miljoner kronor. Övriga verksamheter minskar intäkterna med sammantaget cirka 600 000 kronor. Försäkringsersättningar ökade med 1,1 miljoner kronor.
- Försäljning av tillgångar, i huvudsak mark och fastigheter, minskar med 18,2 miljoner kronor.

Inköp av material, lämnade bidrag, köp av verksamhet och övriga driftkostnader

Kostnaden för köp av material, lämnade bidrag, köp av verksamhet och övriga driftkostnader ökar med 22,0 miljoner kronor i jämförelse med förra året. Förändringen förklaras av flera poster. Främst finns kostnadsökningar inom köp av huvudverksamhet 9,5 miljoner kronor, lämnade bidrag 1,7 miljoner kronor, lokal- och markhyror med 4,4 miljoner kronor, fastighetskostnader och entreprenader 8,6 miljoner kronor, förbrukningsinventarier- och material 2,4 miljoner kronor, konsulttjänster 5,6 miljoner kronor, transporter och resor 2,9 miljoner kronor, försäkring och riskkostnader 3,5 miljoner kronor. Övriga driftkostnader ökar med sammanlagt 700 000 kronor.

De största kostnadsminskningarna är kostnader för försålda exploateringsfastigheter 15,0 miljoner, kostnader för bränsle, energi, vatten 1,7 miljoner kronor samt annonser, reklam, information 600 000 kronor.

Verksamheten i extern regi, när kommunen köper huvudverksamhet från andra utförare, har ökat med 3 procent till 284,2 miljoner kronor, jämfört med 274,7 miljoner kronor föregående år. Det innebär att 18 procent av kommunens verksamhet utförs av andra än kommunen, jämfört med 18 procent föregående år. Driftbidragen till utförare inom kommunkoncernen, räddningstjänsten och Håbo Marknads AB, ingår.

Barn- och utbildningsnämnden betalar 153,3 miljoner kronor för barn och elever i gymnasieskola, grundskola, förskoleklass, fritidshem och förskola och som utförs av annan huvudman än kommunen. Vård- och omsorgsnämnden köper främst äldreboende, hemtjänst och LSS-verksamhet för totalt 65,0 miljoner kronor. Det är en ökning med 17 procent från föregående år. Socialnämnden köper främst boende för ensamkommande flyktingbarn samt institutionsvård för 23,4 miljoner kronor från andra utförare. Det är en minskning med 31 procent från år 2018. Tekniska nämnden betalar totalt 14,2 miljoner kronor för främst snöröjning och sandning av vägar. Kommunstyrelsen betalar driftbidraget till räddningstjänsten 20,8 miljoner och till Håbo Marknads AB 5,0 miljoner kronor. Överförmyndarnämndens verksamhet bedrivs i Uppsala kommuns regi, 2,1 miljoner kronor.

Kostnad för arbetskraft (personalkostnader)

Kostnaderna för personal inklusive pensioner ökar totalt med 45,9 (40,0) miljoner kronor från 2018. Det är en ökning med 5,7 (5,2) procent. Lönekostnaden inklusive arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkringar samt löneskatten ökar med 42,0 (35,3) miljoner kronor eller 5,6 (4,9) procent. Kostnaden för pensionsavsättningar och pensionsutbetalningar ökar med 3,9 (4,7) miljoner kronor eller 7,4 (9,8) procent jämfört med 2018.

Kostnad, tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2019	Förändring
Löner	-563 890	-595 590	-31 700
Kostnadsersättningar	-3 622	-3 231	391
Arbetsgivaravgifter	-188 730	-199 400	-10 670
Pensioner kostnader	-52 957	-56 863	-3 906
Summa personalkostnad	-809 199	-855 084	-45 885

Avskrivning av inventarier och fastigheter

Avskrivningskostnaden, det vill säga värdeminskningen av kommunens anläggningstillgångar och inventarier, är 60,2 (55,2) miljoner kronor. Jämfört med år 2018 ökar kostnaden med 5,0 (3,7) miljoner kronor. Ökningen återfinns till största delen inom kommunens fastigheter, VA-anläggningar, maskiner och inventarier, se tabellen.

Objekt	År 2018	År 2019	Förändring
Fastigheter	-31 180	-33 820	-2 640
Maskiner och inventarier	-5 356	-6 054	-698
Finansiell leasing	0	-72	-72
VA-verksamheten	-9 496	-10 789	-1 293
Avfallsverksamheten	-1 001	-1 052	-51
Anläggningar (gata)	-8 214	-8 416	-202
Summa avskrivningar	-55 247	-60 203	-4 956

2.6.3.6 Skatteintäkter

Intäkten av kommunalskatten, vilken är kommunens största finansieringskälla, ökar med 38,0 (24,3) miljoner kronor eller 4,0 (2,3) procent mellan åren 2018 och 2019. Jämfört med budget är skatteintäkter och slutavräkning för åren 2018 och 2019 totalt 2,0 miljoner kronor högre.

2.6.3.7 Skatteutjämning och statsbidrag

År 2005 infördes ett skatteutjämningsystem i Sverige. Utjämningsens syfte är att skapa mer likvärdiga ekonomiska förutsättningar för landets kommuner. Invånarna ska kunna få lika god service oberoende var i landet de bor. Den senaste revideringen genomfördes 1 januari 2014. Revideringen medförde att Håbo kommun betalar mindre till utjämningsystemet än tidigare. Delarna i utjämningsystemet redovisas nedan.

Utjämning, generella statsbidrag och regleringsbidrag

Inkomster från inkomstutjämning och regleringsbidrag uppgår till 110,9 (83,6) miljoner kronor för Håbo kommun. Inkomsterna är 27,3 miljoner kronor högre än 2018. Utöver inkomstutjämnings har kommunen fått generella statsbidrag om 4,4 (10,9) miljoner kronor varav 4,4 (6,0) miljoner kronor i extra statsbidrag för flyktingmottagandet. Bidraget för att stimulera ökat bostadsbyggande i kommunen upphörde år 2018 då kommunen fick 4,9 miljoner kronor.

Kostnadsutjämning

Kostnadsutjämnings syftar till att utjämna strukturella kostnadsskillnader mellan landets kommuner. Under 2019 betalar kommunen 7,7 (22,5) miljoner kronor i kostnadsutjämning vilket är 14,8 miljoner kronor lägre än 2018.

LSS-utjämning

År 2004 infördes ett nytt system för att utjämna LSS-kostnaderna mellan landets kommuner. Vid införandet betalade kommunen 4,5 miljoner kronor i utjämnings och under årens lopp har kommunens kostnad i utjämnings ökat. År 2019 betalar kommunen 45,3 (46,8) miljoner kronor till LSS-utjämnings vilket är en minskning med 1,6 miljoner kronor från år 2018.

Fastighetsavgift

Införandet av fastighetsavgiften år 2008 var neutral, både för varje enskild kommun och för staten. Intäkterna från den kommunala fastighetsavgiften 2008 uppskattades till 12 miljarder kronor och fördelades lika mellan kommunerna. Från 2009 har den årliga intäktsförändringen från fastighetsavgiften tillförts varje kommun och adderats till det ursprungliga beloppet. År 2019 är det prognostiserade beloppet 41,3 miljoner kronor vilket är en ökning med cirka 1,4 miljoner kronor jämfört med år 2018.

Skatteintäkter, utjämning och statsbidrag, mkr	Bokslut 2018	Bokslut 2019	Budget 2019
Skatteintäkter	1 060,2	1 098,2	1 096,2
Inkomstutjämning	80,5	95,8	97,3
Kostnadsutjämning	-22,5	-7,7	-9,9
Regleringsavgift	3,0	15,1	9,4
LSS-utjämning	-46,8	-45,3	-44,9
Fastighetsavgift	39,9	41,3	41,9
Särskilt statsbidrag, flykting och övrigt	6,0	4,4	4,3
Särskilt statsbidrag, byggstimulans	4,9	0,0	2,0
Summa	1 125,3	1 201,7	1 196,3

2.6.3.8 Finansnetto och räntekostnader

Finansnettot, som utgörs av skillnaden mellan finansiella intäkter och finansiella kostnader, har sedan 2018 förändrats negativt med 1,6 miljoner kronor. Finansiella kostnader har ökat med cirka 900 000 kronor. I huvudsak beror det på att räntan på pensionskulden har ökat. Finansiella intäkterna minskar med 700 000 kronor. Detta beror i huvudsak på att utdelningen från Kommuninvest, år 2019 minskat med cirka 1,0 miljon kronor.

Finansiella kostnader på långfristiga lån

Räntekostnaderna på långfristiga skulder minskar med 0,4 (1,2) miljoner kronor till 9,6 miljoner kronor jämfört med år 2018. Minskningen beror bland annat på den låga räntenivån och att kostnaderna för derivat minskat. Kommunen har under 2019 upptagit nya lån om 50,0 miljoner kronor.

Kommunen använder ränteswappar för att säkra upp ränterisken på underliggande lån. Av kommunens totala skuldportfölj på 783,7 (733,7) miljoner kronor har 599 (315) miljoner kronor eller 76 (43) procent av lånen säkrats upp med derivatinstrument med olika förfallostruktur eller till en fast räntebindning. Ränterisken vid en procents höjning av räntan uppgår till 1,8 (4,2) miljoner kronor på helår.

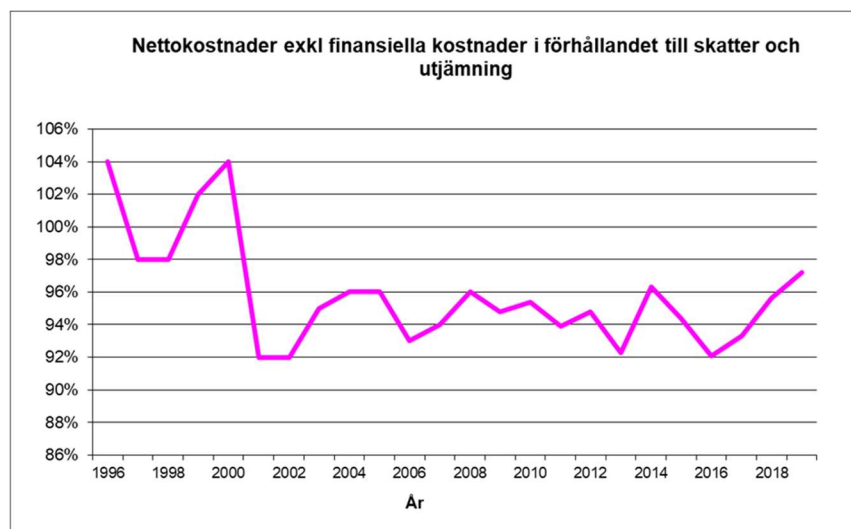
Syftet med ränteswappar är att begränsa exponeringen mot risken i rörlig ränta. Genom ränteswapparna betalar kommunen en fast ränta och erhåller tre månaders Stibor. Att delvis ta bort denna risk överensstämmer med kommunens målsättning om en jämn och stabil räntekostnad över tiden. Den totala genomsnittsräntan för kommunens långfristiga skulder uppgår till 1,08 (1,38) procent. Jämfört med föregående år är det en minskning med 0,30 procentenheter.

Finansiella intäkter

Finansiella intäkterna är 6,0 (6,6) miljoner kronor, varav 2,6 miljoner kronor kommer från kommunens bolag. Övriga finansiella intäkter, 3,4 miljoner kronor, kommer bland annat från kommunens koncernkonto och utdelningar och återbäring från Kommuninvest.

2.6.3.9 Kostnadstäckningsgrad

Verksamhetens nettokostnader måste, sett över ett antal år, täckas av skatteintäkter och generella statsbidrag. Dessutom behöver kommunen ett visst överskott för att kunna betala lån, framtida nyinvesteringar och pensionsutbetalningar. Nedanstående diagram visar verksamhetens nettokostnad exklusive finansiella kostnader.

För att uppnå en konsoliderande nivå på verksamheten behöver relationstalet vara cirka 93 procent, vilket Häbo inte nådde i år. Relationstalet för år 2019 ligger på 97,2 (95,6) procent

och en kostnadsminskning på cirka 49,0 miljoner kronor hade behövts göras.

2.6.3.10 Investeringar

Håbo kommun har under åren 1996 till 2019 investerat 2 021 miljoner kronor netto i anläggningar och inventarier. Kommunens totala bokförda värde av anläggningar och inventarier uppgår 2019 till 1 692,0 (1 555,0) miljoner kronor.

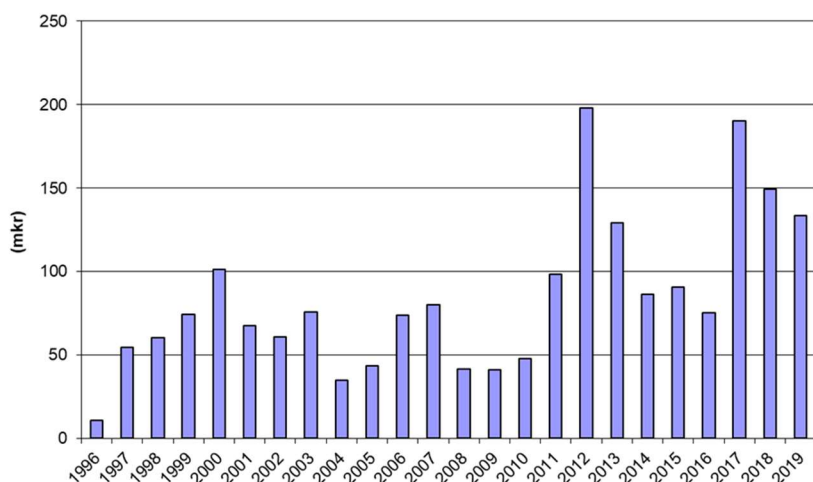
Investeringsbudget exklusive exploateringsinvesteringar år 2019 uppgår till 445,2 miljoner kronor inklusive ombudgeteringar från år 2018 för pågående investeringsprojekt. Förbrukningen av investeringsmedel uppgår till netto 133,2 (149,2) miljoner kronor efter avdrag för offentliga investeringsbidrag. Definitionen av nettoinvestering är förändrad från 1 januari 2019 i enlighet med lagen om kommunal bokföring LKBR. Bidrag från privata ska inte räknas som investeringsinkomst utan som driftintäkt.

Överskottet inom investeringarna är 312,0 miljoner kronor. Av överskottet avser 136,8 miljoner pågående projekt där tidplanen inte hållit och som begärs ombudgeterade till kommande år (år 2020 96,1 miljoner kronor och år 2021 40,6 miljoner).

När hänsyn tas till ombudgetering till kommande år, redovisas ett överskott om 175,2 miljoner kronor år 2019. Det beror i huvudsak på att överskott från investeringarna i Västerängsskolan, Vibyskolan, Skogsbrynets förskola, kommunhuset, fotbollsanläggningens etapp 2 och ny simhall inte följer med till nytt år. Nya investeringsbudgetar kommer att begäras när projekten aktualiseras.

Förutom de ordinarie investeringarna har det investerats inom exploateringsverksamheten för 60,6 (19,5) miljoner kronor och omsättningstillgångarna har ökats med 775 000 (18,5 miljoner) kronor.

Investeringar i anläggningar och inventarier år 1996-2019

2.6.3.11 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen visar förändring av likvida medel under året uppdelade i kategorierna löpande-, investerings- och finansieringsverksamhet.

Kassaflöde från den löpande verksamheten

Kassaflödet från den löpande verksamheten är positivt och uppgår till 136,6 (195,6) miljoner kronor.

Kassaflöde från investeringsverksamheten

Investeringsutgifterna för materiella tillgångar och exploateringen är 195,7 (174,4) miljoner kronor. I anskaffningskostnader ingår pågående exploateringsprojekt med 60,6 (24,5) miljoner kronor.

Finansieringen av investeringarna har skett genom det egna kassaflödet med 137,0 miljoner kronor, genom ny upplåning 50,0 miljoner samt genom försämring av likvida medel om 9,0 miljoner kronor.

Kassaflöde från finansieringsverksamheten

Under året har upplåning skett om 50,0 miljoner kronor. Budgeterad upplåning som beslutades av kommunfullmäktige för 2019 uppgår till 127,0 miljoner. Kassaflödet från finansieringsverksamheten uppgår till 50,0 miljoner kronor.

Förändring av likvida medel

Likvida medel minskar med 9,3 (+21,1) miljoner kronor och uppgår vid årets slut till 40,8 (50,1) miljoner kronor.

2.6.3.12 Låneskuld

Håbo kommun är ung och saknar i stort sett de övervärden på tillgångssidan som många andra kommuner i Stockholmsområdet har kunnat använda för att finansiera sin expansion.

Skuldsättningsgraden är hög eftersom kommunen gjorde mycket omfattande investeringar inom skolan under åren 1996 till 2003 och investeringsnivå kommer fortsatt att ligga på en hög nivå. Kommunens externa långfristiga låneskuld uppgår till 783,7 miljoner kronor. Det motsvarar en ökning från 34 200 kronor till 35 800 kronor per invånare 1 november.

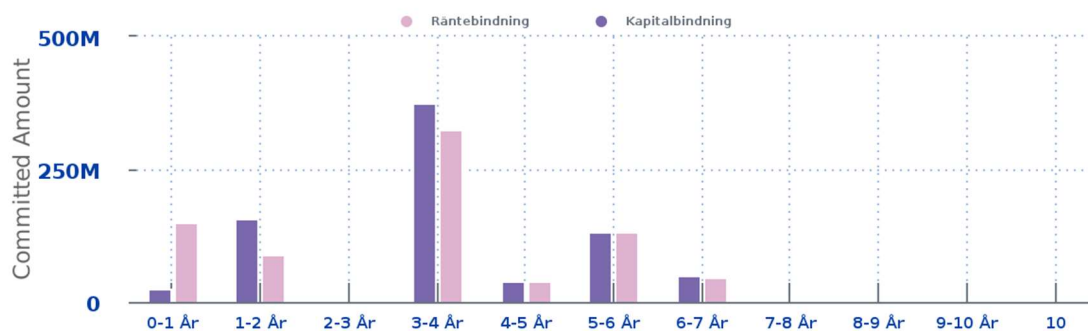
Därutöver har kommunen pensionsåtaganden på 293,0 (303,8) miljoner kronor eller 13 391 (14 170) kronor per invånare 1 november, en minskning med 779 kr/invånare. Under 2019 investerar kommunen ca 195 miljoner kronor i fastigheter och anläggningar.

Skuldportföljen har en volym på 783,7 miljoner kronor. Den genomsnittliga räntan för hela skuldportföljen uppgår till cirka 1,08 procent (1,38) procent.

Både den genomsnittliga räntebindningen och räntan har förändrats. Den genomsnittliga räntenivån i portföljen har minskats med cirka 0,30 procentenheter.

Kommunen använder aktivt derivatinstrument för att säkra upp ränterisken på underliggande lån. Av kommunens totala skuldportfölj har cirka 599 (315) miljoner kronor eller 76 (43) procent av lånen säkrats upp med derivatinstrument med olika förfallostruktur eller till fast räntebindning. Ränterisken vid en procents höjning av räntan uppgår till 1,8 miljoner kronor på helår.

Räntebindning och kapitalbindning

Skuldportföljens genomsnittliga kapitalbindning är 3,27 (2,70)år och den genomsnittliga räntebindningen är 2,86 (1,95)år. Av portföljen har 10,85 (31,9) procent en kapitalbindning på ett år eller kortare och 26,8 (57,0) procent har en räntebindning på ett år eller kortare. Utan derivat hade 53,6 (89,1) procent av portföljen haft en räntebindning på ett år eller kortare.

Med nuvarande låneportfölj har kommunen inga valutarisker eller kreditrisker. Kommunen har inte placerat några tillgångar, därav föreligger inga risker avseende finansiella tillgångar.

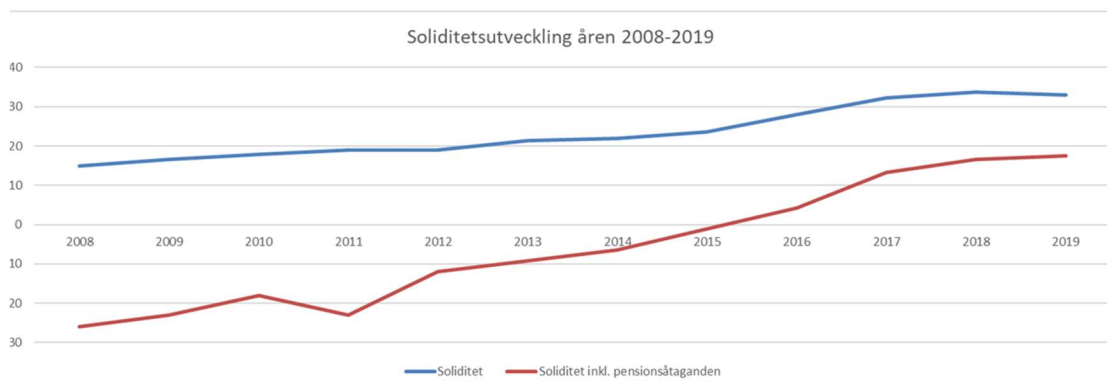
2.6.3.13 Medfinansiering av Citybanan

Kommunfullmäktige beslutade år 2009 (KF § 98) att Upplands Lokaltrafik (Uppsala läns landsting) ingick avtal med staten om medfinansiering av Citybanan. För Håbo kommuns del innebar detta att fullmäktige godkände en medfinansiering om 38,0 miljoner kronor jämte indexuppräknings om 8,2 miljoner kronor. Slutbetalningen av medfinansieringen av Citybanan gjordes år 2017 och har uppgått till 46,2 miljoner kronor för perioden 2013-2017 inklusive indexuppräknings.

Upplösningen, det vill säga avskrivningen av bidraget, påbörjades år 2013 innebärande en avskrivning på kapitalbeloppet med 1,5 miljoner kronor år 2019, vilket belastar resultaträkningen. Detta görs i enlighet med riksdagens beslut om ändring i lagen (1997:614), 5 kapitel 7 §, om kommunal redovisning. År 2013–2038 kommer den årliga nedskrivningskostnaden om 1,5 miljoner kronor att belasta kommunens resultaträkning.

2.6.3.14 Soliditet

Soliditeten anger hur stor andel av kommunens tillgångar som finansieras med eget kapital och ger en uppfattning om kommunens finansiella styrka på längre sikt. Utvecklingen av soliditeten bestäms dels av resultatet, dels av hur tillgångar, avsättningar och skulder förändras under året. Det finns ingen norm för vilken soliditet en kommun bör ha. Kommunen strävar dock efter en hög soliditet eftersom det minskar kommunens finansiella kostnader. Soliditeten för Håbo kommun år 2019 är 33,0 (33,7) procent. Det kan jämföras med den ovägda genomsnittliga soliditeten för länets kommuner som år 2018 var 40,9 procent. På grund av ändringarna i den nya lagen om kommunal bokföring och redovisning som gäller från 2019 har vissa balansposter korrigerats gjorts mot det egna kapitalet 2018, varför soliditetsnyckel tal skiljer sig för år 2018 till det bättre.

Om man även tar hänsyn till pensionsförpliktelserna, både de som redovisas som ansvarsförbindelse, är soliditeten 17,6 (16,7) procent, att jämföra med den ovägda soliditeten för länet år 2018 som var 13,0 procent.

2.6.3.15 Känslighetsanalys

Kommunens ekonomi är utsatt för påverkan från omvärlden. En känslighetsanalys som visar förändringar i ett antal storheter ger följande riskexponering för år 2019:

- Ökade löner med 1 procent - motsvarar 8,1 miljoner kronor i ökade kostnader
- Effektivisering med 1 procent - motsvarar 11 miljoner kronor i sänkta kostnader
- 100 fler/färre invånare - motsvarar 10 miljoner kronor i ändrade skatteintäkter
- Räntan ökar med 1 procent - motsvarar 3,1 miljoner kronor i ökade kostnader
- Ökad upplåning 100 miljoner kronor - motsvarar 1,5 miljoner kronor i ökade kostnader
- Förändrad skattesats 50 öre - motsvarar 25 miljoner kronor i ändrade intäkter

2.7 Balanskravsresultat

Kommunfullmäktige fattade beslut 2019-02-25 §8 att anta lokala riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv samt att reservera överskott upparbetade från och med räkenskapsåret 2010-2012, enligt beräkning av ingående balans för resultatutjämningsreserven, uppgående till 14,7 miljoner kronor.

De lokala riktlinjerna som kommunfullmäktige beslutade om har sin utgångspunkt i kommunens ekonomiska ställning, vilka faktorer som främst påverkar verksamhet och ekonomi i framtiden samt en bedömning av faktorernas betydelse och påverkbarhet. Det kan exempelvis vara planerade investeringar, låneskulder och det totala pensionsåtagandets påverkan på resultat och ställning. Av kommunens riktlinjer framgår att;

Reservering till resultatutjämningsfonden får göras om kommunens finansiella mål är uppnådda med ett belopp som motsvarar den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Detta eftersom kommunen har långfristiga skulder i form av lån från externa kreditinstitutioner och ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser som redovisas utanför balansräkning som kan belasta kommunens resultat i framtiden.

Dessutom krävs att överskottet överstigande två procent, enligt ovan i kommunens resultaträkning inte används likviditetsmässigt till att finansiera det årets investeringar.

Kommunens balanskravsresultat är positivt och uppgår enligt beräkningen i tabellen nedan till 1,7 miljoner kronor eller 0,1 procent. Enligt beslutade riktlinjer avsätts inte medel till resultatutjämningsreserven år 2019. Att notera är att intäkter av engångskaraktär uppgår till totalt 25,2 miljoner kronor.

Enligt 11 kap. 10 § LKBR ska upplysningar om årets resultat efter balanskravsjusteringar och balanskravsresultatet redovisas i förvaltningsberättelsen. Vidare framgår att vid beräkningen av balanskravsresultatet, som är kopplat till kommunallagens balanskrav, ska årets resultat rensas för vissa poster som inte härrör från den egentliga verksamheten. Denna beräkning ska ske enligt följande:

Balanskravsresultat, tkr	2017	2018	2019
Årets resultat	137 686	43 958	26 858
Avgår samtliga realisationsvinster	-29 334	-33 761	-25 158
Avgår Utdelning från Håbo marknads AB	-72 052	0	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	36 300	10 197	1 700
Avgår medel till resultatutjämningsreserv	0	0	0
Tillägg medel från resultatutjämningsreserv	0	0	0
Årets balanskravsresultat	36 300	10 197	1 700
Balanskravsresultat från tidigare år	0	0	0
Summa balanskravsresultat	36 300	10 197	1 700
Balanskravsresultat att reglera	36 300	10 197	1 700

2.8 Väsentliga personalförhållanden

2.8.1 Antal anställda

Koncernen

Håbohus AB har 18 anställda varav fyra är kvinnor. Åldersfördelningen är nio stycken är 30-49 år samt nio stycken är 50 år och äldre. Av de anställda har 4 stycken högskoleutbildning. Under året har tre rekryteringar skett. Det har inte varit något problem att hitta kompetent personal. Bolaget har inga vakanta tjänster vid årsskiftet. Bolaget följer sin fastlagda utbildningsplan.

Håbo Marknads AB

VD slutade under året och det tillsattes en tillförordnad VD.

Kommunen

Personalredovisningen är till för att redovisa hur personalsituationen ser ut. Det som redovisas är läget den 1 november. Det handlar om en ögonblicksbild, eftersom personalsituationen förändras hela tiden.

Redovisningen bygger på ett antal nyckeltal från kommunens personalsystem som ger grundläggande information om personalsituationen.

Redovisningen omfattar tillsvidare- och visstidsanställda med månadslön (inklusive helt lediga anställda) enligt Allmänna bestämmelser (AB). Tillsvidareanställda är de som i dagligt tal ofta kallas fast anställda. Med visstidsanställda avses anställda under viss bestämd tid som vikarier, allmänna visstidsanställningar, provanställningar, efter 67 års ålder eller enligt skollagen.

När timavlönad personal redovisas anges det särskilt att de är medräknade i redovisningen.

Antal månadsavlönade totalt	2017	2018	2019
Alla anställda, antal i kommunen	1 525	1 551	1 593
Andel kvinnor, procent	78,5	79,5	79,7
Andel män, procent	21,5	20,5	20,3
Andel tillsvidareanställda, procent	86,3	86,4	86,4
Andel visstidsanställda, procent	13,7	13,6	13,6

Kommunen växer kontinuerligt och antalet anställda i kommunkoncernen har ökat. Den 1 november 2019 är 1 377 personer tillsvidareanställda och 216 personer visstidsanställda. Kvinnorna utgör en klar majoritet med 79,7 procent av alla anställda.

Antal månadsavlönade per förvaltning	2017	2018	2019
Kommunstyrelsens förvaltning inkl. Tekniska- och Kultur- och fritidsförvaltningarna	188	207	222
- varav Tekniska förvaltningen	0	0	104
- varav Kultur- och fritidsförvaltningen	0	0	35
Kommunstyrelsens förvaltning			83
Bygg- och miljöförvaltningen	32	27	28
Barn- och utbildningsförvaltningen	889	905	924
Socialförvaltningen	418	414	420

Vid årsskiftet inrättas det två nya förvaltningar; Tekniska förvaltningen och Kultur-och fritidsförvaltningen. Därmed minskar Kommunstyrelsens förvaltning med motsvarande antal anställda.

Hel- och deltidсанställda	2017	2018	2019
Tillsvidareanställda kvinnor			
Heltid 100 procent	78,7	80,1	80,9
Deltid 75-99 procent	14,5	13,6	13,6
Deltid -74 procent	6,8	6,3	5,5
Tillsvidareanställda män			
Heltid 100 procent	87,2	87,7	88,3
Deltid 75-99 procent	6,0	5,4	6,9
Deltid -74 procent	6,8	6,9	4,8

Innan nyanställning sker ska kommunen vid behov av arbetskraft först pröva om det går att erbjuda höjd sysselsättningsgrad till en deltidsanställd arbetstagare på arbetsstället som skriftligen har anmält intresse av detta. Detta regleras i kollektivavtalet Allmänna bestämmelser (AB).

Enligt det centrala kollektivavtalet HÖK mellan Kommunal och Sveriges Kommuner och Regioner är målsättningen att tillsvidareanställning på heltid ska vara det normala vid nyanställning och att redan anställda medarbetare i högre utsträckning ska arbeta heltid.

Kommunstyrelsen har beslutat att målsättningen är att kommunens medarbetare som önskar arbeta heltid också ska kunna erbjudas den möjligheten. En handlingsplan som sträcker sig till 2021 har upprättats i kommunen.

Förskoleverksamheten har infört heltid vid nyanställning. I handlingsplanen anges att målet inför år 2020 är att 95 % av alla tillsvidareanställda ska ha heltidsanställning. Kommunen har under 2019 uppnått att 82,1 % av samtliga tillsvidareanställda har heltidsanställning.

80,9 procent av alla tillsvidareanställda kvinnor i kommunen är heltidsanställda. Motsvarande siffra för männen är 88,3 procent. Heltidsanställningarna för både kvinnor och män har ökat under året. Det är främst kvinnor som arbetar i verksamheter med många deltidsanställningar, som vård och omsorg och skolmåltidsverksamhet.

På kommunstyrelsens förvaltning arbetar 96 procent av de tillsvidareanställda heltid. Motsvarande siffra för övriga förvaltningar är; 94,9 procent på tekniska förvaltningen, 100 procent för bygg- och miljöförvaltningen, 90 procent på kultur- och fritidsförvaltningen, 88,4 procent för barn- och utbildningsförvaltningen och 64 procent för socialförvaltningen. Socialförvaltningen erbjuder sedan 2013 heltidsanställning till alla tillsvidareanställda på dagtid inom äldre- och korttidsboende.

2.8.2 Åldersstruktur

Genomsnittsåldern för kommunens samtliga månadsavlönade är 44,1 år. De tillsvidareanställdas snittålder är 45,1 år. Genomsnittsåldern för den tidsbegränsat anställda personalen är 37,9 år.

40,1 procent av alla tillsvidareanställda är över 50 år.

Antal tillsvidareanställda	Kvinnor	Män	Alla
	1 115	262	1 377
Indelning i åldersgrupp och procent			
20-29	6,9	9,5	7,4
30-39	20,5	24,4	21,2
40-49	32,7	25,2	31,3
50-59	27,9	27,5	27,8
60 och över	12,0	13,4	12,3

2.8.3 Arbetad tid och resursanvändning

Här redovisas den faktiskt arbetade tiden och olika former av frånvaro. Frånvaro delas upp i semester, sjukfrånvaro samt lagstadgad och annan överenskommen ledighet. Avtalad arbetstid är det möjliga antalet arbetade timmar per år (helgdagar borträknade). Vid beräkning av den totala arbetade tiden tas dessutom hänsyn till mertid och övertid, vilket inte ingår i den avtalade arbetstiden.

Den arbetade tiden för 2019 är 2 415 476 timmar, vilket motsvarar cirka 76,7 procent av den avtalade tiden. Redovisningen avser alla månads- och timavlönade.

Arbetad tid och frånvaro, timmar i 1000-tal	2017	Procent	2018	Procent	2019	Procent
Arbetstid enligt avtal	3 022	100	3 047	100	3 148	100
Summa frånvaro	740	24,5	737	24,2	759	24,1
Övertid och mertid	29	1,0	26	0,9	26	0,8
Totalt arbetad tid	2 311	76,5	2 336	76,7	2 415	76,7

Utförda årsarbeten

Arbetad tid minus frånvaro kan omräknas till årsarbetare. Ett årsarbete avspeglar en normal årsarbetstid på 1700 timmar för en heltidsarbetande. Med den beräkningsgrunden utförde alla anställda i kommunen, inklusive timavlönade men exklusive feriearbetarna, totalt 1 421 årsarbeten.

2.8.4 Genomsnittlig utbildningsnivå

Den genomsnittliga utbildningsnivån i en kommun är hög eftersom många yrken kräver universitetskompetens, såsom lärare, förskollärare, fritidspedagoger, socialsekreterare, kuratorer, ingenjörer, sjuksköterskor, sjukgymnaster, arbetsterapeuter, bibliotekarie, miljö- och hälsoskyddsinspektörer samt handläggare inom olika områden som t.ex. ekonomer, HR-specialister, jurister, samhällsplanerare och projektledare.

2.8.5 Personalförsörjning och kompetensutveckling

Samtliga aktörer inom Region Uppsala upprättar kompetensförsörjningsplaner för gemensam bild av kompetensbehovet. I Håbo kommun har framkommit att följande är bristyrken vilka är svårrekryterade: skolpsykologer, sjuksköterskor inom funktionsnedsättning/geriatrik, socialsekreterare/stöd till familjer, kurator/beroendeterapeut, lärare inom samtliga områden men störst brist inom svenska, so, tyska och kemi/fysik samt slöjdlärare, badmästare, projektledare inom teknik, byggnadsinspektörer, fastighetsförvaltare, drifttekniker VA och VA-ingenjörer samt kockar.

Ett sätt att trygga personalförsörjningen är att erbjuda full sysselsättning till de medarbetare som så önskar. Det överensstämmer också med det centrala kollektivavtal som kommunerna omfattas av.

Antalet externa rekryteringar har dock minskat något under året och är 273 stycken i rekryteringssystemet. De flesta ser kommunens platsannonser via Arbetsförmedlingens platsbank, kommunens webbplats eller intranätet.

Personalomsättningen minskar sedan några år vilket bland annat kan bero på lågkonjunktur som minskar rörligheten på arbetsmarknaden. 152 av kommunens tillsvidareanställda har slutat under året (2018: 171 personer, 2017: 198 personer). Det motsvarar en personalomsättning på 10,9 procent (2018: 12,5 procent, 2017: 15,4 procent). 77 procent av dessa har slutat på grund av egen uppsägning (2018: 82,5 procent), 16 procent på grund av pension (2018: 11 procent) och resterande av övrig orsak. I år valde 24 personer att gå i pension. Av dessa var 12 under 65 år, sju var 65 år och fem var över 65 år. 19 personer gick i pension 2018 och 33 personer 2017.

Håbo kommun är sammanhållande för mentorsprogrammet i ett samarbete mellan personalavdelningarna i Enköping, Knivsta, Upplands-Bro och Håbo. Under året deltar Håbo med två adepter.

2.8.6 Sjukfrånvaro - Hälsotal

Sjukfrånvarotalet i procent av tillgänglig ordinarie arbetstid har minskat till 6,3 procent för hela kommunen. De totala sjukfrånvarotimmarna omräknat till årsarbetare motsvarar 108 årsarbetare.

Redovisningen omfattar alla arbetstagare oavsett anställningsform men inom avtals-område HÖK/AB. Som sjukfrånvaro räknas frånvaro på grund av sjukdom, olycksfall, arbetsskada, medicinsk behandling, arbetslivsinriktad rehabilitering och sjuk- eller aktivitetsersättning. Sjukfrånvaron anges i procent av de anställdas sammanlagda möjliga ordinarie arbetstid i timmar, den tillgängliga arbetstiden. Hänsyn har tagits till frånvaro utan lön, exempelvis tjänstledighet för annat arbete, tjänstledighet för vård av barn eller övrig frånvaro utan lön.

Nyckeltal sjukfrånvaro (procent)	2017	2018	2019
Total sjukfrånvaro av den tillgängliga ordinarie arbetstiden	6,7	6,9	6,3
Sjukfrånvaro för kvinnor av den tillgängliga ordinarie arbetstiden	7,3	7,5	6,9
Sjukfrånvaro för män av den tillgängliga ordinarie arbetstiden	4,7	4,4	4,0
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 år och yngre	5,9	6,6	6,0
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30-49	6,2	6,8	5,9
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 år och äldre	7,8	7,1	6,8
Andel i % av total sjukfrånvaro som varat 60 dagar eller mer	39,3	37,1	36,0

Sjukfrånvaro per förvaltning i procent av tillgänglig ordinarie arbetstid	2017	2018	2019
Kommunstyrelsens förvaltning	6,8	7,1	3,2
Tekniska förvaltningen	-	-	9,4
Bygg- och miljöförvaltningen	3,4	5,5	4,0
Kultur- och fritidsförvaltningen	-	-	1,7
Barn- och utbildningsförvaltningen	6,2	6,3	6,1
Socialförvaltningen	7,9	8,1	7,0

Den 31 december 2019 var 38 anställda i kommunen långtidssjukskrivna i mer än 60 dagar, varav 11 anställda på deltid. 2018 var motsvarande siffra 43 personer och 2017 var den 55 personer.

Sjuklönekostnaden totalt är 11 263 000 kronor exklusive PO-pålägg.

Korttidssjukfrånvaro

Att minska korttidssjukfrånvaron för kommunens anställda är ett politiskt prioriterat område. I samverkan med företagshälsovården har ett projekt startat för att minska korttidssjukfrånvaron.

Korttidsfrånvaron för dag 1-14 har minskat med 0,5 procentenheter från 4,54 procent av arbetad tillgänglig arbetstid år 2018 till årets 4,04 procent. Nyckeltalsinstitutets beräkningssätt har använts. 2017-års siffror visar en korttidsfrånvaro på 4,1 procent. Motsvarande siffra för 2016 var 3,9 procent.

Därmed har även sjuklönekostnaden för sjukperioden dag 2-14 i hela kommunen minskat med 1 259 tkr och är totalt 9,6 miljoner kronor exklusive PO-pålägg 39,17 procent (2018: 10,8 miljoner kronor) under året. Därtill kommer minskade vikariekostnader i vissa verksamheter.

2.8.7 Arbetsmiljö och företagshälsovård

Personalavdelningen har påbörjat införande av det digitala systemet KIA – Information om Arbetsmiljö för kommuner. Systemet kommer att underlätta hanterandet av anmälningar och utredandet av arbetsskador/-sjukdomar och tillbud samt riskhantering och kränkande särbehandling.

För att underlätta arbetet med att utveckla och samordna kommunens systematiska arbetsmiljöarbete SAM har personalavdelningen anordnat handledningstillfällen för samtliga chefer och skyddsombud i Sunt Arbetslivs utbildningsmaterial. Detta är en förberedelse för chefer/skyddsombud i deras arbete med att vitalisera arbetsmiljöarbetet på respektive arbetsplats.

Håbo kommun har ramavtal med Enköpingshälsan AB för företagshälsovårdstjänster för kommunens personal. Det är filialen Företagshälsovården Håbohälsan som är kommunens huvudsakliga leverantör. Anledningar till att vända sig till företagshälsovården är dels det förebyggande arbetsmiljöarbetet på arbetsplatsen, dels det rehabiliterande arbetet med enskilda anställda som drabbats eller riskerar att drabbas av ohälsa och sjukskrivning. 582 timmar användes för företagshälsovård under året. Snittkostnaden för företagshälsovård per månadsavlönad var 555 kronor. Den totala kostnaden hos Håbohälsan är 883 300 kronor, varav 458 tkr är ökade kostnader på grund av korttidssjukfrånvaroprojektet. Projektet har bidragit till att sänka sjuklönekostnaden för dag 2-14 med 1 200 tkr.

2.8.8 Friskvård

Kommunen genomför åtgärder för att främja de anställdas hälsa och minska sjukfrånvaron. På många arbetsplatser finns friskvårdsinspiratörer.

Om verksamheten tillåter har anställda möjlighet att använda arbetstid till friskvård, den så kallade friskvårdstimmen. Personalen erbjuds även ett friskvårdsbidrag till aktiviteter enligt Skatteverkets regelverk. Syftet är att stimulera och främja personalens förutsättningar till ökad fysisk och psykisk hälsa.

2.8.9 Medellön

Utfallet av årets löneöversyn blev enligt budget och avslutades enligt fastställd tidsplan i kollektivavtalet. Löneökningen är därmed 2,3 %.

Ett jämförelsemått för lön är begreppet medellön i kronor per månad. Medellönen speglar priset på arbetskraft vid nyanställning beroende på krav för tjänsten, marknadsläget samt resultatet i de centrala lönekollektivavtalen. Medellönen beräknas som ett medelvärde av överenskommen lön inklusive fasta tillägg, för all månads- och timavlönad personal enligt Allmänna bestämmelser. Medellönen nedan avser 1 november.

Medellön, kronor per månad	2017	2018	2019
Kvinnor	27 924	28 963	29 951
Män	28 630	29 293	30 519
Totalt	28 081	29 036	30 072

Inom Bygg- och miljöförvaltningen, Kultur- och fritidsförvaltningen samt Socialförvaltningen har kvinnorna högre medellön av baslönen än männen.

Medellön per förvaltning, kr per månad	Kvinnor	Män	Totalt
Kommunstyrelsens förvaltning	37 670	45 854	39 969
Tekniska förvaltningen	29 162	32 562	30 433
Bygg- och miljöförvaltningen	38 728	36 467	37 759
Kultur- och fritidsförvaltningen	30 671	26 266	28 430
Barn- och utbildningsförvaltningen	30 932	31 876	31 112
Socialförvaltningen	27 685	25 798	27 334
Totalt	29 951	30 519	30 072

2.8.10 Personalkostnad

Personalkostnader består av löner för arbetad och inte arbetad tid, ersättningar, sociala avgifter, pensionskostnader samt personalsociala kostnader.

Personalkostnader beräknas för alla tillsvidareanställda, visstids- och timavlönade enligt Allmänna bestämmelser.

Personalkostnad per årsarbetare, tkr	Totalt	Lön för arbetad tid
År 2019	555	501
År 2018	543	485
År 2017	523	465
År 2016	501	442
År 2015	492	434

2.9 Förväntad utveckling

2.9.1 Långsiktig finansiell analys 2020 - 2030

År 2017 gjordes en utredning av Sveriges kommuner och regioner (SKR) om hur kommunens långsiktiga ekonomi skulle utvecklas under en tio års period utifrån olika tillväxttakter. Inför budgetprocessen för år 2020 gjordes en uppföljning av utredningen och som redovisades till kommunstyrelsen inför budgetprocessen för år 2020-2022. Den långsiktiga finansiella analysen gjordes med tanke på de stora demografiska förändringar som väntas de kommande åren. Enligt SCB:s befolkningsprognos och kommunens bostadsförsörjningsplaner kommer de beräknade demografiska behoven att överstiga skatteintäkterna de kommande tio åren. Utredningen redovisade också att den förväntade befolkningsökningen leder till att såväl behoven av, som kostnaderna för, kommunal verksamhet kommer att öka. Den verksamhet som sticker ut vad beträffar det demografiska trycket är framför allt äldreomsorgen.

Detta och en hög investeringsvolym i verksamhetsfastigheter, fritidsanläggningar och teknisk infrastruktur under de närmaste åren måste finansieras. En viktig grundpelare är då att redovisa ett resultat som finansierar merparten av investeringarna för att slippa öka skuldsättningen alltför kraftigt i kommunen. Då kommer framtida generationer inte tvingas finansiera det som tidigare generationer har konsumerat, utan kan istället få använda sina skatteintäkter fullt ut för egen konsumtion.

Sammanfattande bedömning om kommunens långsiktiga ekonomi är att det planerade bostadsbyggandet och den befolkningsökning som följer av densamma är nödvändig för kommunens framtida tillväxt.

Men liksom för de flesta kommuner står Håbo kommun inför stora utmaningar. Om inte staten skjuter till mer pengar måste kommunen antingen höja skatten eller vidta åtgärder som kraftigt sänker kostnaderna (alternativt både och).

Förändringar som gjordes i kostnadsutjämningen mellan kommunerna och som var till Håbo kommuns nackdel kommer också att begränsa det ekonomiska utrymmet de kommande åren.

Det kan också bli svårt att genomföra planerade investeringar. För att hålla de finansiella kostnaderna nere krävs ett bra resultat, minst 2 procent per år men helst 4 procent och att kommunen fortsätter stärka resultatnivån de kommande åren.

2.9.2 God ekonomisk hushållning och budgetföljsamhet

En viktig del för att uppnå god ekonomisk hushållning är att det finns en god budgetföljsamhet i kommunen. Under perioden av fem år har både kommunen och koncernen visat positiva budgetavvikelser totalt, även om enskilda nämnder visat negativa avvikelser.

Årets resultat ligger sammantaget 16,6 miljoner kronor lägre än budgeterat resultat, exklusive realisationsvinster. Nämnderna redovisar sammantaget en negativ budgetavvikelse på 21,8 miljoner kronor, vilket totalt sett överensstämmer med tidigare bedömningar i delårsbokslut per 31 augusti.

Största underskottet mot årsbudget redovisas inom barn- och utbildningsnämnden och beror främst på höga kostnader inom grundskola, köp av gymnasieplatser och inom fritids- och förskoleklasser. Underskott redovisas även för tekniska nämndens verksamhet samt inom kommunstyrelsens verksamheter. Överskott mot budgeten redovisas inom vård- och omsorgsnämndens verksamhetsområden. Främsta anledningen är ej uppstartade verksamheter och avslutade verksamheter, inom LSS har nämnden haft lägre kostnader än budgeterade. Bygg- och miljö redovisar överskott och anledningen är högre intäkter för bygglov. Kultur- och fritidsnämnden redovisar överskott främst beroende på lägre kapitalkostnader för anläggningar samt att fritidsgårdarna inte bemannats i den utsträckning som planerat. De olika nämndernas budgetavvikelser beskrivs i respektive nämnds avsnitt i årsredovisningen.

Budgetföljsamheten måste förbättras för att kommunen ska uppnå god ekonomisk hushållning.

2.9.3 Personalförsörjning

Landets kommuner står inför en stor kompetensutmaning när antalet barn och gamla ökar betydligt mer än de i arbetsför ålder. Utmaningens omfattning varierar i olika delar av landet. Det krävs förändrade arbetssätt för att välfärdstjänsterna även framöver ska hålla en god eller förbättrad kvalitet. En möjlighet är att utveckla nya sätt att arbeta med digital teknik.

Ny teknik, förändrat arbetssätt och arbetsorganisation blir nödvändigt för att klara välfärden. Om inte förändringar genomförs behövs en ökning av antalet personer i arbetsför ålder som börjar arbeta inom välfärden. Historiskt sett i landets kommuner har välfärdstjänsterna växt med en halv till en procent mer än vad befolkningsförändringarna krävt på grund av ökad ambitionsnivå på nationell och lokal nivå.

Dessutom har kommunerna utmaningar i form av en ökande personalomsättning samt kommande pensionsavgångar och är beroende av en säkrad kompetensförsörjning för att klara att leverera tjänster med kvalitet till sina medborgare.

3 Resultaträkning

tkr	Not	Koncern 2018	Koncern 2019	Kommun 2018	Kommun 2019
Verksamhetens intäkter	1	485 682	493 032	393 074	374 017
Verksamhetens kostnader	2	-1 462 332	-1 551 164	-1 414 083	-1 482 033
Avskrivningar	3	-58 515	-96 518	-55 247	-60 203
Verksamhetens nettokostnad		-1 035 165	-1 154 650	-1 076 256	-1 168 219
Skatteintäkter	4	1 060 238	1 098 237	1 060 238	1 098 237
Generella statsbidrag och utjämning	5	65 021	103 491	65 021	103 491
Verksamhetens resultat		90 094	47 078	49 003	33 509
Finansiella intäkter	6	4 217	3 336	6 632	5 970
Finansiella kostnader	7	-19 181	-17 809	-11 677	-12 621
Resultat efter finansiella poster		75 130	32 605	43 958	26 858
Bokslutsdisposition	8	-4 666		0	0
Uppskjuten skatt			738		
Skatter på årets resultat	9	-1 022	-3 018	0	0
Extraordinära poster (netto)					
ÅRETS RESULTAT		69 442	30 325	43 958	26 858

4 Balansräkning

tkr	not	Koncern 2018	Koncern 2019	Kommun 2018	Kommun 2019
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	10	2 511 264	2 642 900	1 535 409	1 670 974
Maskiner och inventarier	11	33 311	36 607	19 897	21 054
Finansiella anläggningstillgångar	12	16 004	16 004	13 035	13 035
Bidrag till statlig infrastruktur	13	28 880	27 360	28 880	27 360
Summa anläggningstillgångar		2 589 459	2 722 871	1 597 221	1 732 423
Omsättningstillgångar					
Förråd med mera	14	30	30	30	30
Exploateringsfastigheter	15	47 423	33 064	22 919	8 498
Fordringar	16	114 290	122 919	109 666	116 270
Kassa och bank	17	110 344	83 296	50 146	40 811
Summa omsättningstillgångar		272 087	239 309	182 761	165 609
SUMMA TILLGÅNGAR		2 861 544	2 962 179	1 779 982	1 898 033
EGET KAPITAL OCH SKULDER					
Eget kapital	18				
Eget kapital		689 015	719 342	600 543	627 401
I: Årets resultat		69 442	30 325	43 958	26 858
II: Resultatutjämningsreserv		14 700	14 700	14 700	14 700
III: Övrigt eget kapital		604 873	674 317	541 885	585 843
Avsättningar					
Pensioner	19	110 797	123 603	103 890	115 829
Övriga avsättningar	20	18 773	18 892	0	0
Summa avsättningar		129 570	142 495	103 890	115 829
Skulder					
Långfristiga skulder	21	1 719 530	1 789 682	802 930	873 082
Kortfristiga skulder	22	323 429	310 659	272 619	281 721
Summa skulder		2 042 959	2 100 341	1 075 549	1 154 803
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		2 861 544	2 962 179	1 779 982	1 898 033
Pensionsförpliktelser		303 773	293 054	303 773	293 054
Varav löneskatt		60 719	60 719	60 719	60 719
Borgen och ansvarsförbindelser	23	9 072	9 072	893 672	893 672

5 Kassaflödesanalys

Tkr	not	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Den löpande verksamheten					
Årets resultat		69 442	30 325	43 958	26 858
Justering för av- och nedskrivningar		58 515	96 518	55 247	60 203
Justering för gjorda avsättningar		17 756	12 925	12 433	11 939
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	24	-9 060	1 520	-9 060	1 520
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		136 653	141 288	102 578	100 520
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapitalet					
Ökning/minskning av periodiserade anslutningsavgifter		39 423	19 129	39 424	19 129
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar		-1 802	-8 629	6 214	-6 605
Ökning/minskning av förråd och exploateringsfastigheter		23 014	14 359	21 612	14 423
Ökning/minskning av kortfristiga skulder		48 920	-12 768	25 794	9 100
Kassaflöde från den löpande verksamheten		246 208	153 379	195 622	136 567
Investeringsverksamheten					
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-300 758	-169 011	-151 339	-133 872
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		150	0	142	0
Utrangering av materiella anläggningstillgångar		1 134	613	1 134	0
Investeringsbidrag materiella anläggningstillgångar		0	625	0	625
Köp av mark		-5 271	0	-5 271	0
Pågående exploateringsprojekt		-24 528	-60 550	-24 528	-60 550
Omklassificeringar		5 737	-1 876	5 537	-1 876
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0	0	0	0
Köp av finansiella anläggningstillgångar		-43	0	-43	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-323 579	-230 198	-174 368	-195 673
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån		122 100	50 000	0	50 000
Amortering av låneskuld		0	0	0	0
Amortering av skulder för finansiell leasing		0	-72	0	-72
Amortering av statliga investeringsbidrag		-157	-157	-157	-157

Tkr	not	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		121 943	49 771	-157	49 771
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		44 572	-27 048	21 097	-9 335
Årets kassaflöde		44 572	-27 048	21 097	-9 335
Likvida medel vid årets början		65 772	110 344	29 049	50 146
Likvida medel vid årets slut		110 344	83 296	50 146	40 811
Räntebärande nettoskuld					
Räntebärande nettoskuld vid årets början		1 496 175	1 618 275	733 675	733 675
Räntebärande nettoskuld vid årets slut		1 618 275	1 668 275	733 675	783 675
Förändring av räntebärande nettoskuld		122 100	50 000	0	50 000

6 Noter

6.1 Noter - Resultaträkning

Not 1

Verksamhetens intäkter, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Försäljningsintäkter	17 684	12 567	10 679	10 513
Taxor och avgifter	117 585	128 592	117 296	128 322
Hyror och arrende	116 759	153 575	30 060	32 814
Bidrag	124 294	111 988	128 823	111 892
Varav ersättningar från staten	91 162	75 915	91 162	75 915
Därav periodiserade bidrag från migrationsverket *	2 871	2 184	2 871	2 184
Försäljning av verksamhet och entreprenad	41 514	46 053	41 514	43 981
Försäljning av exploateringsfastigheter	67 846	39 866	62 504	39 866
Försäljning av anläggningstillgångar	0	391	2 198	6 629
Summa totalt	485 682	493 032	393 074	374 017

*Bidragen periodiseras enligt extern bidragsgivares villkor.

Not 2

Verksamhetens kostnader, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Material, entreprenader, konsulter, bidrag och transfereringar	-385 356	-390 194	-313 302	-324 351
Kostnader för såld mark	-30 306	-15 299	-30 306	-15 299
Kostnader för arbetskraft	-840 799	-888 678	-809 199	-855 084
Övriga verksamhetskostnader	-205 871	-256 993	-261 276	-287 299
Summa	-1 462 332	-1 551 164	-1 414 083	-1 482 033

Not 3

Avskrivningar, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Fastigheter	-52 165	-88 971	-49 864	-54 149
Inventarier och maskiner	-6 350	-7 547	-5 383	-6 054
Summa	-58 515	-96 518	-55 247	-60 203

Not 4

Skatteintäkter, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Kommunalskatt	1 064 541	1 106 960	1 064 541	1 106 960
Avräkningskatt innevarande år	-1 282	-9 220	-1 282	-9 220
Avräkningskatt justering föregående år	-3 021	497	-3 021	497
Summa	1 060 238	1 098 237	1 060 238	1 098 237

Not 5

Generella statsbidrag och utjämning, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Kommunal fastighetsavgift	39 878	41 254	39 878	41 254
Kostnadsutjämning	-22 505	-7 740	-22 505	-7 740
Generella statsbidrag	10 930	4 402	10 930	4 402
Inkomstutjämning	80 521	95 794	80 521	95 794
Regleringsavgift	3 030	15 056	3 030	15 056
LSS-utjämning	-46 833	-45 275	-46 833	-45 275
Summa	65 021	103 491	65 021	103 491

Not 6

Finansiella intäkter, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Ränteintäkter	56	1	2 471	2 637
Ränteintäkter checkkredit	0	0	0	0
Utdelning aktier, andelar	4 002	3 172	4 002	3 172
Övrigt	159	163	159	161
Summa	4 217	3 336	6 632	5 970

Not 7

Finansiella kostnader, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Räntekostnader	-17 385	-14 601	-10 050	-9 648
Avgår räntekostnad exploateringsfastigheter	1 692	834	1 692	834
Ränta på pensioner	-3 085	-3 749	-2 920	-3 515
Övriga finansiella kostnader (bank)	-199	-226	-195	-225
Checkkredit	-204	-67	-204	-67
Summa	-19 181	-17 809	-11 677	-12 621

Not 8

Skatt på årets resultat, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Aktuell skatt på årets resultat	-1 022	-3 018	0	0
Summa	-1 022	-3 018	0	0
Uppskjutna skatter	-4 666	738	0	0
Summa	-4 666	738	0	0

Not 9

Förändring av eget kapital, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Håbo kommun	41 759	20 619	43 958	26 858
Håbohus AB	22 808	9 154	0	0
Håbo Marknads AB	4 558	495	0	0
Kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping-Håbo	318	57	0	0
Summa	69 443	30 325	43 958	26 858

6.2 Noter - Balansräkning

Not 10

Mark, byggnader och tekniska anläggningar, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Akkumulerat anskaffningsvärde			2 208 783	2 381 711
Akkumulerade avskrivningar			-795 164	-846 302
Bokfört värde 1/1	2 244 698	2 511 263	1 413 619	1 535 409
Årets anskaffning	319 731	219 049	173 189	187 565
Årets avskrivning	-51 736	-88 675	-49 864	-53 876
Omklassificering	-5 430	1 876	-5 537	1 876
Utrangering	-1 134	-613	-1 134	0
Försäljning	-142	0	-142	0
Bokfört värde 31/12 före byte av redovisningsprincip	2 505 987	2 642 900	1 530 131	1 670 974
Byte av redovisningsprincip för redovisning av investeringsbidrag	5 675		5 675	
Byte av redovisningsprincip för redovisning av detaljplanekostnader	-397		-397	
Nytt bokfört värde 31/12 efter byte av redovisningsprincip	2 511 265	2 642 900	1 535 409	1 670 974
Varav				
Markreserv och exploateringsfastigheter	47 066	40 765	170 615	170 625
Verksamhetsfastigheter	1 572 641	1 706 278	618 730	654 663
Fastigheter för affärsverksamhet	343 843	359 370	343 843	382 917

Mark, byggnader och tekniska anläggningar, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Publika fastigheter	188 195	276 497	188 195	229 139
Fastigheter för övrig verksamhet	311	1 186	311	3 097
Pågående projekt	359 208	258 804	213 715	230 534
Summa	2 511 264	2 642 900	1 535 409	1 670 974

Linjär avskrivning tillämpas för samtliga materiella tillgångar

Not 11

Maskiner och inventarier, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Akkumulerat anskaffningsvärde			124 733	132 682
Akkumulerade avskrivningar			-107 403	-112 785
Bokfört värde 1/1	29 580	33 311	17 330	19 897
Årets anskaffning	10 824	11 139	7 950	7 484
Årets avskrivning	-6 778	-7 843	-5 383	-6 327
Utrangering	-307	0	0	0
Försäljning	-8	0	0	0
Bokfört värde 31/12	33 311	36 607	19 897	21 054
Varav				
Maskiner	24	4	24	4
Inventarier	23 299	23 707	18 951	19 624
Bilar och andra transportmedel	9 066	11 470	0	0
Konstverk, samlingar	775	770	775	770
Övriga maskiner och inventarier	147	101	147	101
Finansiell leasing		555	0	555
Summa	33 311	36 607	19 897	21 054

För anskaffning av inventarier är beloppsgränsen 23 250 kronor. Linjär avskrivning tillämpas för samtliga materiella tillgångar.

Not 12

Finansiella anläggningstillgångar, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Aktier				
Kommunaktiebolaget 6 stycken	1	1	1	1
Håbo Marknads AB 1 300 stycken	0	0	1 300	1 300
Håbo Hus AB 1 789 stycken	0	0	1 789	1 789
Mälarbanan 90 stycken	90	90	90	90
Andelar				
Bålstavägen	6	6	6	6
Kommuninvest	12 036	12 036	6 018	6 018
Husbyggnadsvaror HBV förening UPA	40	40	0	0

Finansiella anläggningstillgångar, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Inera	43	43	43	43
Långfristiga fordringar				
Förlagslån 45936 Kommuninvest	3 788	3 788	3 788	3 788
Summa	16 004	16 004	13 035	13 035

Not 13

Bidrag till statlig infrastruktur	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Medfinansiering Citybanan	30 400	28 880	30 400	28 880
Avskrivning bidrag infrastruktur	-1 520	-1 520	-1 520	-1 520
Summa	28 880	27 360	28 880	27 360

Not 14

Förråd, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
10 -årssmycke	30	30	30	30
Summa	30	30	30	30

Not 15

Exploateringsfastigheter	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Bokfört värde 1/1	69 035	47 427	44 531	22 923
Årets anskaffningar	9 331	838	9 331	838
Justering/försäljning exploateringsfastigheter	-30 943	-15 201	-30 943	-15 263
Summa	47 423	33 064	22 919	8 498

Not 16

Fordringar, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Kundfordringar	34 396	26 726	32 303	26 152
Andra kortfristiga fordringar	33 794	29 761	32 133	26 933
Avräkning skattekonto	7 203	9 857	6 950	9 829
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	23 288	27 494	22 671	24 275
Upplupna skatteintäkter och avgifter	26 187	29 081	26 187	29 081
Summa före byte av redovisningsprinciper	124 868	122 919	120 244	116 270
Byte av redovisningsprincip för redovisning av detaljplanekostnader	-10 578		-10 578	
Summa efter byte av redovisningsprinciper	114 290	122 919	109 666	116 270

Not 17

Kassa och bank, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Kassa	26	25	26	25
Plusgiro	108 006	80 278	47 808	37 793
Bank	2 312	2 993	2 312	2 993
Summa	110 344	83 296	50 146	40 811

Not 18

Eget kapital, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Ingående eget kapital	598 197	689 015	535 206	600 543
Förändring eget kapital obeskattad reserv	937	-3 038	0	0
Årets resultat	68 502	33 365	43 958	26 858
Summa eget kapital Håbo kommun	667 636	719 342	579 164	627 401
Håbo kommun	495 724	537 724	579 164	627 401
Håbohus AB	184 397	193 550		
Håbo Marknads AB	-13 737	-13 242		
Räddningstjänsten Enköping-Håbo	1 253	1 310		
Summa eget kapital koncern	667 637	719 342	579 164	627 401
Specifikation av egna kapitalet				
Årets resultat	69 442	30 325	43 958	26 858
Resultatutjämningsreserv	14 700	14 700	14 700	14 700
Övrigt eget kapital	583 494	674 317	520 506	585 843
Varav särredovisning Avfallsverket	2 777	1 876	2 777	1 876
Summa	667 636	719 342	579 164	627 401
Byte av redovisningsprincip för redovisning av detaljplanekostnader	-10 975		-10 975	
Byte av redovisningsprincip för redovisning av investeringsbidrag	32 354		32 354	
Nytt utgående eget kapital efter byte av redovisningsprinciper	689 015	719 342	600 543	627 401

Förändring eget kapital LKBR	Årets resultat	Resultat utjämnings reserv	Övrigt eget kapital	Summa eget kapital
Utgående balans enligt 2018-års årsredovisning	43 958	14 700	520 506	579 164
Justeringar byte av redovisningsprinciper				
-återföring långfristig skuld investeringsbidrag			26 679	26 679
-återföring anläggningstillgång investeringsbidrag			5 675	5 675
-återföring anläggningstillgång detaljplanekostnad			-397	-397
-återföring kortfristig fordran detaljplanekostnad			-10 578	-10 578
Belopp vid årets utgång	43 958	14 700	541 885	600 543

Avfallsverksamhetspec. eget kapital	Bokslut 2018	Bokslut 2019
Ingående balans	1 267	2 777
Årets resultat	1 150	-901
Summa	2 777	1 876

Not 19

Avsättningar pensioner, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Avsättningar för pensioner ingående balans	98 163	110 797	91 457	103 890
Ränteuppräknig	1 461	2 056	1 461	2 056
Basbeloppsuppräknig	1 459	1 459	1 459	1 459
Nya utbetalningar	-2 573	-2 910	-2 573	-2 910
Intjänad förmånsbestämd ålderspension	10 307	8 009	10 307	8 009
Intjänad särskild avtalspension	0	0	0	0
Nya efterlevande pensioner	137	785	137	786
Övrig post	-215	-78	-215	-78
Löneskatt pensioner	3 206	4 135	1 857	2 617
Årets pensionskostnad	-1 148	-650	0	0
Avsättning garanti- och visstidspension	0	0	0	0
Summa	110 797	123 603	103 890	115 829
Pensionsförpliktelser				
Ingående balans	315 669	303 773	315 669	303 773
Ränte- och basbeloppsuppräknig	7 071	7 071	7 071	7 071
Gamla utbetalningar	-14 287	-14 035	-14 287	-14 035
Aktualisering	-791	0	-791	0
Bromsen	0	0	0	0
Övrigt	-1 567	-1 493	-1 567	-1 493
Förändring löneskatt	-2 322	-2 262	-2 322	-2 262
Summa	303 773	293 054	303 773	293 054

Senast avlästa aktualiseringsgrad: 97,0 %

Kommunen har inga förpliktelser när det gäller särskilda avtalspensioner mot chefer eller medarbetare, utan erbjuder löneväxling till medarbetare som önskar det.

Not 20

Övriga avsättningar, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Uppskjuten skatt Håbo Marknads AB		0	0	0
Avsättning skatter Håbohus AB	10 107	9 369	0	0
Uppskjuten skatt Håbohus AB	8 666	9 523	0	0
Summa	18 773	18 892	0	0

Not 21

Långfristiga skulder, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Långfristiga låneskulder 1/1	1 496 175	1 618 275	733 675	733 675
Nya upptagna lån under året	122 100	50 000	0	50 000
Amorteringar under året	0	0	0	0
Utgående långfristig låneskuld	1 618 275	1 668 275	733 675	783 675
Förutbetalda anslutnings- och anläggningsinkomster före byte av redovisningsprincip	91 702	84 152	91 702	84 152
Byte av redovisningsprincip för investeringsbidrag	-26 679		-26 679	
Förutbetalda anslutnings- och anläggningsinkomster efter byte av redovisningsprincip	65 023	84 152	65 023	84 152
Varav				
Årets anslutningsinkomster VA-investeringar	3 059	5 739	3 059	5 739
Årets anslutningsinkomster VA-exploatering	6 474	12 509	6 474	12 509
Omklassificering anslutningsinkomst VA exploatering	0	1 876	0	1 876
Årets anläggningsinkomster gatu- och parkenheten exploatering	30 772	0	30 772	0
Årets periodiseringar av anslutnings- och anläggningsinkomster	-881	-995	-881	-995
Finansiell leasingskuld	0	555		555
Statliga investeringsbidrag	4 232	4 700	4 232	4 700
Övriga lån	32 000	32 000	0	0
Summa	1 719 530	1 789 682	802 930	873 082

Omklassificering har gjorts 2019 mellan anläggningstillgång och långfristig skuld avseende en tidigare felaktigt bokförd anslutningsinkomst inom VA verksamheten. Inkomster inom VA verksamheten samt bidrag från staten periodiseras i takt med anläggningstillgångarnas avskrivning.

Not 22

Kortfristiga skulder, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Eget kapital, VA	11 521	11 464	11 521	11 464
Kortfristiga skulder lån, räntor	1 344	1 164	1 344	1 164
Leverantörsskulder	98 339	110 868	84 025	98 449
Personalens källskatt	12 865	13 955	12 596	13 660
Social- och skolsamfund	839	851	839	851
Kortfristiga skulder	44 221	30 089	27 890	27 472
Depositionsavgifter	623	600	623	600
Upplupna löneskulder	51 897	46 539	50 965	45 540
Arbetsgivaravgifter	15 501	16 047	14 526	15 327
Upplupen pensionsskuld	31 298	41 612	30 634	40 956
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	46 464	21 229	29 140	9 996
Förutbetald kommunalskatt	8 517	16 241	8 517	16 241
Summa	323 429	310 659	272 620	281 720

Not 23

Borgen och ansvarsförbindelser, tkr	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Borgensåtaganden				
Håbohus AB	0		879 000	879 000
Föreningar	9 034	8 426	9 034	8 426
Räddningstjänsten Enköping-Håbo	0	0	5 600	5 600
Delsumma	9 034	8 426	893 634	893 026
Ansvarsförbindelser				
Egnahem kommunal kreditgaranti	38	19	38	19
Delsumma	38	19	38	19
Summa	9 072	8 445	893 672	893 045

6.3 Noter - Kassaflödesanalys

Not 24

Justering för övriga ej likvidpåverkande poster	Koncern bokslut 2018	Koncern bokslut 2019	Kommun bokslut 2018	Kommun bokslut 2019
Förändring kortfristig fordring p.g.a. byte av redovisningsprincip för detaljplanekostnader	-10 578	0	-10 578	0
Avskrivning bidrag statlig infrastruktur	1 520	1 520	1 520	1 520
Summa	-9 058	1 520	-9 058	1 520

Inga väsentliga händelser som påverkar kassaflödet avviker från det normala.

6.4 Noter - Övriga upplysningar

Not 25 Redovisningsprinciper och övriga upplysningar

Årsredovisningen är upprättad enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och rekommendationer utgivna av Rådet för kommunal redovisning (RKR).

Från och med räkenskapsår 2019 tillämpas LKBR vilket innebär att följande ändringar har gjorts i förhållande till tidigare redovisningsprinciper:

- Återföring av tidigare skuldförda investeringsbidrag
 - Enligt rekommendation RKR R2 intäkter, får endast offentliga bidrag initialt skuldredovisas för att sedan successivt intäktsredovisas över tillgångens nyttjandeperiod. De bidrag som erhållits av privata aktörer och som tidigare har hanterats på detta sätt, har nu återförts och minskat långfristig skuld med 26,7 miljoner kronor samt anläggningstillgångar med 5,7 miljoner kronor. Totalt har 32,4 miljoner kronor återförts.
- Återföring av tidigare tillgångsförda detaljplanekostnader
 - Enligt rekommendation RKR R3 Immateriella anläggningstillgångar får inte utgifter för detaljplaner ingå i anskaffningsvärdet. Dessa utgifter har nu återförts och minskat anläggningstillgångar och kortfristig fordran med 11,0 miljoner kronor.

Jämförelsetalen för tidigare år har omräknats enligt de nya redovisningsprinciperna.

För att tydliggöra effekten av de ändrade redovisningsprinciperna återfinns i årets balansräkning förutom omräknade jämförelsetal för 2018 även motsvarande uppgifter från 2018-års årsredovisning:

Not 18 Förändring eget kapital	Årets resultat	Resultat utjämnings reserv	Övrigt eget kapital	Summa eget kapital
Utgående balans enligt 2018-års årsredovisning	43 958	14 700	520 506	579 164
Justeringar byte av redovisningsprinciper				
-återföring långfristig skuld investeringsbidrag			26 679	26 679
-återföring anläggningstillgång investeringsbidrag			5 675	5 675
-återföring anläggningstillgång detaljplanekostnad			-397	-397
-återföring kortfristig fordran detaljplanekostnad			-10 578	-10 578
Årets resultat				
Belopp vid årets utgång	43 958	14 700	541 885	600 543

Värderings- och omräkningsprinciper

Försiktighetsprincipen är överordnad princip för värderingen av tillgångar och skulder. Det innebär att skulder inte undervärderas och tillgångar inte övervärderas.

Anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde. I anskaffningsvärdet för en förvärvad tillgång ska, utöver inköpspriset, utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet räknas in. RKR R3 och R4 tillämpas.

Omsättningstillgångar tas upp till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på balansdagen.

Inga fordringar eller skulder i utländsk valuta förekommer.

Gåvor är tillgångar som tagits emot utan ersättning eller till en ersättning som understiger

tillgångarnas verkliga värde. De redovisas till det verkliga värdet vid förvärvstidpunkten.

Avsättningar värderas till det belopp som krävs för att reglera förpliktelsen.

Särredovisning

Särredovisning har upprättats av VA verksamheten enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster och återfinns som ett eget avsnitt i årsredovisningen. VA verksamhetens eget kapital har klassificerats till kortfristig fordran/skuld. Avräkning mot VA-verksamhetens egna kapital sker i årsbokslutet.

Avfallsverksamhetens överskott redovisats i bokslutet som en specifikation till det egna kapitalet.

Jämförelsetal

De finansiella rapporternas jämförelsetal har räknats om som om de nya redovisningsprinciperna i LKBR hade tillämpats även tidigare år. Den ackumulerade effekten av byte av redovisningsprinciper har redovisats som en korrigeringspost i ingående eget kapital.

Finansiella tillgångar och skulder

Skuldportföljen har en volym på 783,7 miljoner kronor. Den genomsnittliga räntan för hela skuldportföljen uppgår till cirka 1,08 procent (1,38) procent.

Både den genomsnittliga räntebindningen och räntan har förändrats. Den genomsnittliga räntenivån i portföljen har minskats med cirka 0,30 procentenheter.

Kommunen använder aktivt derivatinstrument för att säkra upp ränterisken på underliggande lån. Av kommunens totala skuldportfölj har cirka 599 (315) miljoner kronor eller 76 (43) procent av lånen säkrats upp med derivatinstrument med olika förfallostruktur eller till fast räntebindning. Ränterisken vid en procents höjning av räntan uppgår till 1,8 miljoner kronor på helår.

Skuldportföljens genomsnittliga kapitalbindning är 3,27 (2,70)år och den genomsnittliga räntebindningen är 2,86 (1,95) år. Av portföljen har 10,85 (31,9) procent en kapitalbindning på ett år eller kortare och 26,8 (57,0) procent har en räntebindning på ett år eller kortare. Utan derivat hade 53,6 (89,1) procent av portföljen haft en räntebindning på ett år eller kortare.

Bidrag till infrastruktur

Under 2009 fattade kommunfullmäktige beslut om kommunal medfinansiering av Citybanan. Bidraget på 38,0 miljoner kronor är bokfört både som en tillgång och som en avsättning på balansräkningen. Upplösning av bidraget påbörjas det år utbetalningen sker och under 25 år. Utbetalningen påbörjades under 2013 med 4,5 miljoner kronor. Den avsättning som kommunen gjorde 2013 har indexuppräknats med index enligt avtal. För kommunen blev kostnaden för indexuppräkning för åren 2009-2016 cirka 7,6 miljoner kronor.

Nyttjandeperiod för materiella anläggningstillgångar

Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk med en nyttjandeperiod på minst tre år klassificeras som anläggningstillgångar om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. För anskaffning av inventarier är beloppsgränsen 23 250 kronor. En väsentlighetsprincip ska gälla för utbyte av komponenter. Mindre byte av delar av komponent kostnadsförs direkt. Ett mindre byte har en bedömd förbrukningstid på tre år eller mindre. Komponentensbyten som utgör mindre än 20% av komponent och som har en påverkan på mindre än 5% på balans och resultaträkning, kostnadsförs innevarande år.

Kommunen tillämpar komponentredovisning inom fastighet, gata, VA och avfall.

Komponenter som har betydande skillnader i nyttjandeperiod har identifierats inom respektive

verksamhet. Dessa komponenter särredovisas i anläggningsregistret.

För avskrivningstider och fördelning mellan komponenter har skrifter av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Svenskt Vatten varit vägledande. För byggnader är den genomsnittliga avskrivningstiden för nybyggnation 28 år. Inom gatuområdet, för de komponenter som är avskrivningsbara, är den genomsnittliga avskrivningstiden för nyanläggningar av lokalgator 60 år, huvudgator 30 år, huvudgator med genomfart av tung trafik 15 år och gång- och cykelvägar 15 år. Komponenten väggkropp avskrivs inte. Inom VA är den genomsnittliga avskrivningstiden för vattenverk cirka 30 år, reningsverk cirka 35 år, pumpstationer cirka 35 år och ledningar 70 år. Byggnader och markanläggningar, inklusive pågående arbeten, värderas på balansdagen till anskaffningsvärde med avdrag för planenliga och bokföringsmässiga avskrivningar.

På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar.

Maskiner och inventarier har värderats till anskaffningsvärde. Aktivering sker innevarande år. Avskrivningstider för maskiner och inventarier är 3, 5 eller 10 år.

Exploateringsmark redovisas under omsättningstillgångar.

Avsättning eller ansvarsförbindelse för pensionsförpliktelser

Från och med 1998 redovisar kommunen sina pensionsåtaganden enligt blandmodellen. Den innebär att pensionsförmåner som tjänats in före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse och att pensionsförmåner som tjänats in från och med 1998 ingår i verksamhetens kostnader och redovisas som skuld. Ränta på pensionslöften intjänande från och med 1998 redovisas i posten finansiell kostnad.

Den del av pensionskostnaden som hänförs till den avgiftsbestämda pensionen har särredovisats. I balansräkningen har belopp som hänförs till den avgiftsbestämda pensionen klassificerats som en upplupen kostnad (kortfristig skuld).

Kommunala koncernföretag

I den kommunala koncernen ingår Håbohus AB, Håbomarknads AB och Räddningstjänsten Enköping-Håbo

Konsolideringsmetod

Konsolidering har skett i proportion till kommunens ägda del av de kommunala koncernföretagen. Håbohus AB och Håbomarknads AB konsolideras till 100 %, kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping-Håbo konsolideras med 30 %.

Mellanhavanden i den kommunala koncernen har eliminerats.

Leasing

Avgörande för om ett leasingavtal är ett finansiellt eller operationellt avtal är i vilken omfattning de ekonomiska riskerna och fördelarna med ägandet av det aktuella leasingobjektet finns hos leasegivaren eller leasetagaren. Ett leasingavtal klassificeras som finansiellt om ekonomiska fördelar och risker överförs från leasegivaren till leasetagaren.

Klassificeringen av avtalet görs vid avtalets början.

Under 2019 har två finansiella leasingavtal tecknats.

Leasing	Bokslut 2019
Operationell leasing	
Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:	
Inom 1 år	10 032
Senare än 1 år men inom 5 år	8 031
senare än 5 år	0
Summa	18 063
Finansiell leasing	
Totala minimileaseavgifter	566
Framtida finansiella kostnader	-11
Nuvärdet av minimileaseavgifterna	555
Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt följande:	
Inom 1 år	87
Senare än 1 år men inom 5 år	468
Senare än 5 år	0
Summa	555

Räkenskapsrevision

Kostnaderna för räkenskapsrevision avser kostnader för granskning av bokföring, delårsrapport samt årsredovisning för räkenskapsår 2019. Den totala kostnaden för räkenskapsrevision uppgår till 160 000 kronor för år 2019, varav kostnad för sakkunnigt biträde uppgår till 150 000 kronor. Revisionens totala kostnad för 2019 är 1,2 (1,2) miljoner kronor.

Räkenskapsrevision	Bokslut 2019
Förtroendevalda revisorers kostnad för räkenskapsrevision	10
Sakkunnigas kostnad för räkenskapsrevision	150
Summa	160

7 Driftredovisning

<i>tkr</i>	Bokslut 2018	Bokslut 2019	Budget 2019	Avvikelse
Kommunfullmäktige	-1 620	-1 468	-1 482	14
Stöd till politiska partier	-994	-1 024	-1 013	-11
Valnämnden	-563	-215	-12	-203
Revision	-1 217	-1 161	-1 300	139
Driftbidrag Räddningstjänsten Enköping-Håbo	-20 354	-20 820	-20 820	0
Driftbidrag Håbo Marknads AB	-5 625	-4 964	-4 964	0
Kommunstyrelsen	-63 543	-72 965	-69 772	-3 193
Kultur- och fritidsnämnden	-45 967	-49 146	-51 773	2 627
Socialnämnden	-60 341	-63 608	-63 929	321
Bygg- och miljönämnden	-13 903	-13 290	-14 853	1 563
Barn- och utbildningsnämnden	-585 712	-612 728	-589 309	-23 419
Vård- och omsorgsnämnd	-250 577	-273 828	-282 133	8 305
Teknisk nämnd	-52 168	-63 048	-55 695	-7 353
Överförmyndarnämnd	-1 879	-2 097	-2 407	310
Summa skattefinansierade verksamheter	-1 104 463	-1 180 362	-1 159 462	-20 900
Avfallsverksamhet	1 150	-901	0	-901
Summa taxefinansierad verksamhet	1 150	-901	0	-901
Pensions- och upplupna lönekostnader	-23 825	-27 077	-19 000	-8 077
Gemensamt, avskrivningar	-2 664	-2 514	-2 475	-39
Befarade kundförluster	0	-2 650	0	-2 650
Fastighetsskatt	-270	-304	0	-304
Internränta	20 055	17 080	15 000	2 080
Exploatering och reavinster	33 761	28 506	0	28 506
Verksamhetens nettokostnader enligt resultaträkning	-1 076 256	-1 168 222	-1 165 937	-2 285
Skatteintäkter	1 064 541	1 106 960	1 106 960	0
Slutavräkning	-4 303	-8 723	-10 734	2 011
Statsbidrag och utjämning	65 021	103 491	100 057	3 434
Verksamhetens resultat	49 003	33 506	30 346	3 160
Finansiella intäkter	6 633	5 970	2 500	3 470
Finansiella kostnader	-11 677	-12 621	-14 500	1 879
Resultat efter finansiella poster	43 959	26 855	18 346	8 509
Extraordinära poster				
ÅRETS RESULTAT	43 959	26 855	18 346	8 509
<i>Resultat som andel av skattenettot</i>	<i>3,9 %</i>	<i>2,2 %</i>	<i>1,5 %</i>	

Driftredovisningen visar avvikelsen i förhållande till den budget som kommunfullmäktige beslutat för nämnderna för året. I driftredovisningen har interna transaktioner inte eliminerats. Bokslutet för 2018 har justerats för organisationsförändringar 2019 för att öka jämförbarheten för nämnderna mellan åren.

Utgiftsbeslut under året

Fullmäktige fastställer nettobudgetram (kostnader minus intäkter) för respektive nämnd. Budgetramar till nämnderna ska fastställas senast i november årets före budgetåret. Vid särskilda skäl kan det ske i december.

Den 5 november 2018 (§116) fastställde fullmäktige budgetramar på 1 156,8 miljoner kronor för nämnderna för år 2019.

10 december (§165) ökades kommunstyrelsens budgetram med 761 000 kronor för reviderade arvodesregler som bland annat innehöll utökning med ett oppositionsråd. Det finansierades genom att årets budgeterade resultat minskades.

5 maj (§80) beslutade fullmäktige att tilldela 1,2 miljoner kronor i budget till kultur- och fritidsnämnden att tillfälligt disponera under pågående år, vilket finansierades genom att minska årets budgeterade resultat.

5 maj (§81) beslutade fullmäktige även att utöka vård- och omsorgsnämndens budget med 700 000 kronor från resultatet, för avgiftsfria trygghetslarm.

17 juni (§99) överförde fullmäktige 905 000 kronor från kultur- och fritidsnämnden till kommunstyrelsen i samband med omorganisation av folkhälsoarbete och värnortsverksamhet.

I samband med behandling av delårsrapport augusti den 4 november (150) beslutade fullmäktige att fördela ut lönesattningsbudgeten 2 350 000 kronor från kommunstyrelsen till nämnderna.

Därmed har budgetramarna till nämnderna ökat med 2 661 000 kronor under året, till 1 159,5 miljoner kronor.

8 Investeringsredovisning

Investeringsredovisning, tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019				
	Netto	Netto	Inkomster	Utgifter	Netto	Överföring till kommande år	Nettoavvikelse
Nämnder							
Kommunstyrelsen	-1 882	-35 320		-3 389	-3 389	0	31 931
Kultur- och fritidsnämnden	-1 210	-3 836		-346	-346	-3 293	197
Socialnämnden	-73	-120		-200	-200	0	-80
Barn- och utbildningsnämnd	-9 667	-8 952		-5 973	-5 973	0	2 979
Vård- och omsorgsnämnd	-917	-780		-977	-977	0	-197
Tekniska nämnden	-120 326	-279 516	625	-92 680	-92 055	-50 577	136 884
Summa skattefinansierade verksamheter	-134 075	-328 524	625	-103 565	-102 940	-53 870	171 714
VA-verksamhet	-14 450	-112 580		-29 654	-29 654	-80 947	1 979
Avfallsverksamhet	-665	-4 104		-653	-653	-1 952	1 499
Summa taxefinansierade verksamheter	-15 115	-116 684		-30 307	-30 307	-82 899	3 478
SUMMA INVESTERINGAR	-149 190	-445 208	625	-133 872	-133 247	-136 769	175 192

2

Exploateringsinvesteringar, tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019		
	Netto	Netto	Inkomster	Utgifter	Netto
Exploateringsinvestering i skattefinansierad verksamhet	-18 689	-62 060	0	-58 543	-58 543
Exploateringsinvestering i taxefinansierad verksamhet	-843	-25 531	0	-2 007	-2 007
Ökning omsättningstillgångar	-9 327	-18 534	0	-795	-795
SUMMA EXPLOATERINGSINVESTERINGAR	-28 859	-106 125	0	-61 345	-61 345

Större pågående investeringar, tkr	Total budget	Totalt utfall	Total prognos	Budget 2019	Bokslut 2019
1173 Frösundaviks förskola	-58 000	-58 351	-58 351	-207	-557
1184 Futurumskolan sanering o ombyggnad	-165 000	-76 850	-165 000	-61 282	-31 132
1362 Fotbollsanläggning etapp 1	-31 500	-17 249	-17 249	-23 544	-9 293
1178 Lundby ridhus	-14 065	-16 443	-16 443	0	-1 601
1250 VA Biskops-Arnö	-13 287	-17 476	-17 476	0	-1 235

Här redovisas större under året pågående investeringsprojekt som löper över flera år och som har fått igångsättningsbeslut.

9 Noter/upplysningar - Drift- och investeringsredovisning

Upplysningar om drift- och investeringsredovisningens uppbyggnad

Allmänt

Den ekonomiska styrningen sker bland annat genom att fullmäktige i budget anvisar resurser till kommunstyrelsen och nämnderna för verksamhet och investeringar. Fullmäktiges budget utgör därmed en gräns för omfattningen av verksamheten och investeringarna. Ekonomisk plan och budget beslutas av fullmäktige inför varje verksamhetsår. Nämnderna och kommunstyrelsen upprättar därefter specificerade internbudgetar för sina ansvarsområden.

Närmare beskrivning av hur den ekonomiska styrningen sker finns i kommunens ekonomistyrprinciper vilka fastställs årligen i samband med budgetbeslutet. Nedan beskrivs det som i ekonomistyrprinciperna gäller driftbudget och investeringsbudget.

Driftbudget

En total budgetram beslutas per nämnd och år av fullmäktige. Inom budgetramen kan nämnden fatta beslut om omfördelning så länge detta är förenligt med mål och direktiv beslutade av kommunstyrelse och kommunfullmäktige.

Tilläggsbudget ska tillämpas med stor restriktivitet. Omständigheter som medför att det vid budgettillfället råder stor osäkerhet kan medföra att fullmäktige och/eller kommunstyrelsen innehåller budgetutrymme för att senare fördela via tilläggsbudget. Alternativt kan kommunen budgetera ett resultat inom vilket de svårprognostiserade kostnaderna rymms.

Nämnderna fördelar fullmäktiges nettoanslag i sin internbudget. Det sker brutto uppdelat på intäkter och kostnader samt på de delverksamheter och organisatoriska enheter som respektive nämnd bestämmer. Omdisponering av dessa anslag under året får ske genom nämndbeslut, så länge de ej påverkar fullmäktiges nettoanslag.

Investeringsbudget

Investeringsbudgeten fastställs av fullmäktige per nämnd och verksamhet.

Nämnden beslutar om investeringsbudget per projekt. En nämnds investering i årligt utbyte av inventarier kan redovisas som ett projekt och inventarier till nya verksamheter som exempel förskola, skola och boende, kan redovisas som ett projekt.

Investeringsbudgeten får inte omvandlas till driftbudget eller tvärtom.

För investeringsprojekt som omfattar minst 5 miljoner kronor ska igångsättningsbeslut fattas av ansvarig nämnd/styrelse innan projektet får starta. När sådana projekt avslutas ska slutrapportering om projektet redovisas till ansvarig nämnd/styrelse.

Ej förbrukad budget för pågående investering på projektnivå kan föras över till nästkommande år efter begäran från nämnd. Motivering ska lämnas av nämnden, varför investeringsprojekt ej slutförts samt när det beräknas slutföras.

En tioårsplan för investeringar ska tas fram årligen. Den ska ligga till grund för de investeringar som begärs i den årliga budgetprocessen.

Exploateringsbudget

För varje nytt exploateringsprojekt ska budget fastställas av kommunstyrelsen, eller i väsentliga fall kommunfullmäktige, senast i samband med igångsättningsbeslutet. Aktuella projekts budget samt en sammanställd exploateringsbudget redovisas i kommunens budget.

Väsentliga förändringar i projekten, vilka leder till avvikelser från projektets fastställda budget, ska tas upp till kommunstyrelsen för ny behandling.

Räntekostnad för bundet kapital under projekttiden debiteras tillgångarna i projektet, baserat på genomsnittlig ränta.

Upplysningar om tillämpade internredovisningsprinciper

Driftredovisningens intäkter och kostnader ska spegla respektive nämnds och verksamhets ekonomiska relationer till sin omvärld, där de andra nämnderna och verksamheterna utgör en del av omvärlden. Det innebär att jämfört med resultaträkningens intäkter och kostnader, som endast innehåller kommunexterna poster, har driftredovisningen påförts även kommuninterna poster, såsom köp och försäljning mellan nämnder och verksamheter. Omvänt finns det poster i resultaträkningens som inte ingår i driftredovisningen eller som simuleras kalkylmässigt.

Poster som finns i resultaträkningens, men inte i driftredovisningen, är skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, finansiella intäkter och kostnader samt extraordinära poster. Poster som kalkylmässigt simuleras i driftredovisningen är:

- **Personalomkostnader**, i form av arbetsgivaravgifter, avtalspension och löneskatt. Dessa kalkyleras schablonmässigt till att uppgå till 39,17 % av lönekostnaden
- **Kapitalkostnader**, i form av avskrivningar och ränta på bundet kapital. Kapitalkostnaderna beräknas enligt rak nominell metod, vilket innebär att kostnaden består av linjär avskrivning på anläggningstillgångarnas avskrivningsbara värde och ränta på tillgångarnas bokförda restvärde. Den internt beräknade räntan har satts till 1,5 %. För information om avskrivningstider: se Redovisningsprinciper.

Gemensamma kostnader som fördelas mellan kommunens olika verksamheter genom interndebitering är:

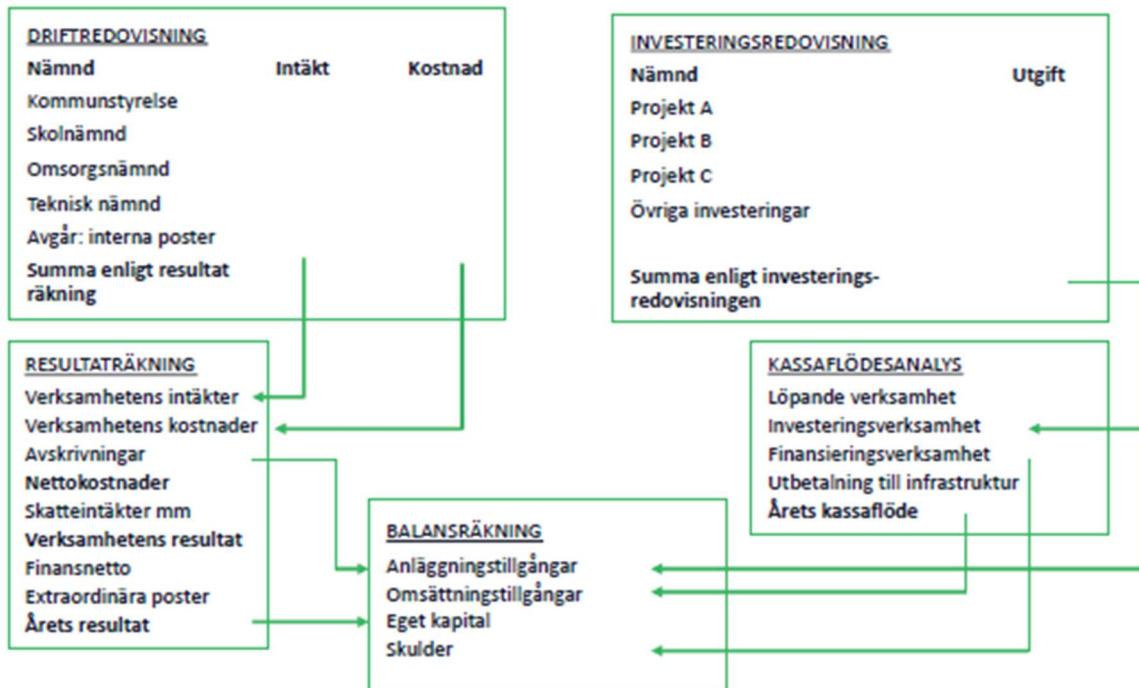
- **Hyreskostnader**. Internhyran sätts till fastighetsavdelningens självkostnad inom ramen för fastighetsavdelningens budgetram, där även kostnaden för outhyrda lokaler ingår. Självkostnaden belastar den verksamhet som använder lokalerna, även kostnader för tillfälliga externa lokaler när det behövs vid renovering av befintliga lokaler.

Kommungemensamma ledningskostnader, IT-relaterade kostnader, löne- och ekonomiadministration och försäkring fördelas inte ut.

Investeringsredovisningens utgifter består av kommunexterna utgifter och utgifter för egen personals timkostnader.

All kommunkoncernintern fakturering sker utan vinstpåslag. Undantaget utgörs av Håbohus ABs uthyrning av bostäder och lokaler som sker på affärsmässiga grunder.

Drift- och investeringsredovisningens samband med årsredovisningens övriga delar

10 Exploateringsredovisning

Här redovisas kommunens samtliga pågående exploateringsverksamhet i de olika projekten.

Den totala beslutade budgeten för alla projekt visar ett positivt kassaflöde/nettoexploatering på 24,4 miljoner kronor för hela projektiden.

Prognosen är dock ett negativt kassaflöde/nettoexploatering med totalt -141 miljoner kronor.

Den främsta orsaken till den negativa prognosen är etapp 0 (Bålsta Torg) och etapp 1 i Bålsta centrum med - 150 miljoner kronor, jämfört med budgeterade -103,5 miljoner kronor.

Inledande etapperna medför investeringar i kommunala anläggningar så som resecentrum och parkeringar. Parkeringsdäcket bedöms dessutom till 70 miljoner istället för de 25 miljoner kronor som budgeterats. De sammanlagda kalkylerna för samtliga etapper i Bålsta Centrums etapper ingår ännu inte i budgeten ovan men visar inte på något stort överskott.

En ytterligare orsak till den negativa prognosen är att kvarter 3-4 i Björnbro/Logistik Bålsta inte ger det stora överskott på 43,8 miljoner kronor som beräknades vid projektets inledning. Orsakerna är främst att infrastrukturen är dyrare att bygga än den ursprungliga kalkylen och att genomförandet har delats upp i tid. Prognosen är nu överskott med 12,1 miljoner kronor

Årets exploatering är budgeterad till -43,5 miljoner kronor men utfallet är bättre, -24,5 miljoner kronor.

Utgifterna för året, totalt 61,3 miljoner kronor, avser främst anläggningarna i Björnbro/Logistik Bålsta och Bålsta centrum som är de stora utgiftsposterna under året, 60,5 miljoner kronor. Anläggningsutgifterna i Björnbro/Logistik Bålsta är betydligt högre än beräknat för året. Årets inkomster är 36,8 miljoner kronor, främst är det tomtförsäljning och VA-anslutningsavgifter i Draget.

Påverkan på resultaträkningen

Markförsäljningen påverkar kommunens resultaträkning i form av realisationsvinster. I år är realisationsvinsten 16,5 miljoner kronor. Det är lägre än budgeterat främst som följd av att två tomtförsäljningar i Draget återstår.

Från år 2019 ska, förutom markförsäljningen, även ersättningar och mottagna anläggningar från exploitörer intäktsföras i resultaträkningen. Under året har 3,3 miljoner kronor erhållits i ersättning främst för Tvåhusplanen. Totalt resultat från exploateringen i årets resultaträkning är således 19,8 miljoner kronor.

Exploatering, tkr	Total budget	Total prognos	Bokslut t o m 2019	Bokslut 2018	Bokslut 2019	Budget 2019
Pågående projekt						
Försäljning av mark	164 473	254 967	132 267	70 103	21 048	38 133
Ersättning från företag	110 581	91 441	34 731	25 772	3 285	6 613
Gåva mottagna anläggningar	59 406	65 905	0	0	0	0
Offentligt investeringsbidrag	10 000	10 000	5 000	5 000	0	5 000
VA-anslutningsavgifter	61 835	63 923	21 536	6 475	12 509	12 867
Gåva i form av VA-anläggningar	14 383	15 975	0	0	0	0
Summa inkomster	420 678	502 211	193 534	107 350	36 842	62 613
Utgifter för kvartersmark	-75 407	-113 058	-59 921	-9 327	-795	-18 534
Anläggningar egen regi	-251 248	-377 199	-186 476	-23 689	-58 543	-62 060
Anläggningar mottagna	-59 406	-65 905	0	0	0	0
VA-anläggningar egen regi	-66 280	-70 749	-46 720	-843	-2 007	-25 531
VA-anläggningar mottagna	-14 383	-15 975	0	0	0	0
Summa utgifter	-466 724	-642 886	-293 117	-33 859	-61 345	-106 125
Nettoexploatering	-46 046	-140 675	-99 583	73 491	-24 503	-43 512
Till resultaträkning						
Försäljning av mark	164 473	254 967	132 267	62 504	31 636	38 133
Ersättning från företag	110 581	91 441	34 731	25 772	3 285	6 613
Gåva mottagna anläggningar	59 406	65 905	0	0	0	0
Verksamhetens intäkter, summa	334 460	412 313	166 998	88 276	34 921	44 746
Bokfört värde försäljning mark	-75 407	-111 787	-50 837	-30 306	-15 120	-14 961
Exploateringskostnader (försäljning/nedvärd)	0	-1 271	-635	-635	0	
Verksamhetens kostnader, summa	-75 407	-113 058	-51 472	-30 941	-15 120	-14 961
Resultat	259 053	299 255	115 526	57 335	19 801	29 785
Till balansräkning						
Anläggningstillgångar	-310 654	-443 104	-186 476	-23 689	-58 543	-62 060
Anläggningstillgångar VA	-80 663	-86 724	-46 720	-843	-2 007	-25 531
Omsättningstillgångar	0	0	-8 449	21 614	14 325	-3 573
Tillgångar, summa	-391 317	-529 828	-241 645	-2 918	-46 225	-91 164
Skuld/förutbetalda intäkter ej VA	10 000	10 000	5 000	5 000	0	5 000
Skuld/förutbetalda intäkter VA	76 218	79 898	21 536	6 475	12 509	12 867
Skulder, summa	86 218	89 898	26 536	11 475	12 509	17 867

Med exploateringsverksamhet avses åtgärder för att anskaffa och iordningställa mark för att kunna bygga bostäder, affärer, kontor eller industrier. Där ingår också att bygga gemensamma

anordningar som gator, grönområden, VA-anläggningar med mera som krävs för att markerna ska vara byggbar.

Anläggningar på allmän plats det vill säga gator, parkmark, belysning, VA-anläggningar med mera som betjänar exploateringsområdena redovisas som anläggningstillgång och ingår i kommunens investeringsredovisning/budget. Inkomster som syftar till att finansiera dessa anläggningar ska periodiseras över tillgångens livslängd.

Den del av exploateringsfastigheten, det vill säga marken, som ska säljas, klassificeras och värderas som omsättningstillgång. Resultatet från försäljningen av exploateringsfastigheter påverkar kommunens resultaträkning.

För varje nytt exploateringsprojekt behandlas budgeten i kommunstyrelsen där projektets ekonomiska resultat redovisas. Projekten redovisas till kommunstyrelsen när de avslutas. Under projekttiden följs projekten upp med prognoser för det ekonomiska utfallet.

I avsnittet redovisas både en total uppföljning av alla aktuella projekt samt uppföljning för året.

10.1 Exploateringsredovisning per projekt

Tkr	Total budget	Total prognos	Bokslut t o m 2019	Bokslut 2018	Bokslut 2019	Budget 2019
1 Logistik Bålsta kv 3-4	43 819	12 051	-61 728	17 457	-49 606	-7 293
2 Frösundavik	-18 767	-16 659	-21 744	-255	313	2 380
3 Draget	20 662	-1 510	-14 281	33 820	24 207	0
4 Svarta Lutan	581	3 665	3 665	0	428	0
5 Viby Äng etapp E2	-3	1 302	1 302	-6	1 359	0
6 Väppeby Äng	12 103	11 405	10 997	29 719	2 333	-800
7 Mellanby	83	911	1 069	292	-4	0
9 Bålsta Centrum del av etapp 0-1	-103 484	-149 515	-23 720	-7 590	-8 336	-33 250
10 Tvåhusplanen	-2 850	-4 135	-74	-2 143	2 069	565
11 Lillsjöns företagspark	1 810	1 810	5 002	2 197	2 805	0
12 Björkvallen	0	0	-71	0	-71	-5 114
Summa nettoexploatering	-46 046	-140 675	-99 583	73 491	-24 503	-43 512

Nedan redovisas kommunens pågående exploateringsprojekt:

01 Björnbro/Logistik Bålsta kvarter 3-4

Projektet Björnbro/Logistik Bålsta omfattar cirka 150 hektar mark i sex kvarter nordväst om tätorten. För samtliga kvarter finns planuppdrag. Detaljplan för kvarter 3 vann laga kraft januari 2018 och utbyggnad av infrastrukturen och inom kvartersmark pågår. För kvarter 4 pågår planläggning i samarbete med tilltänkt exploatör för del av kvarteret.

Exploateringsprojektet kvarter 3-4 bedöms inte ge det stora överskott, 44 miljoner kronor, som beräknades vid projektets inledning. Prognosen är överskott med 12 miljoner kronor främst beroende på infrastrukturen är dyrare att bygga än den ursprungliga kalkylen och att genomförandet har delats upp i tid. Infrastrukturen i denna etapp kommer dock att bidra till lägre utgifter i kommande etapper. Markförsäljningen till Kilenkrysset genomfördes redan år 2018 vilket gör att årets netto för projektet är lägre än budgeterat.

02 Frösundavik etapp 1

Frösundavik etapp 1 omfattar cirka 145 bostäder och förskola med åtta avdelningar. Exploateringsavtal och projektbudget med underskott på 18,8 miljoner kronor beslutades i kommunfullmäktige år 2015. Projektet väntas bli något bättre, cirka -16,7 miljoner kronor. Slutförande beräknas ske tidigast 2020, efter övertagande av infrastruktur från exploitören till ett värde av cirka 40 miljoner kronor. En del av handelsytan är upplåten som tomträtt till en livsmedelsbutik.

03 Draget

Mark och infrastruktur i Dragets industriområde färdigställdes hösten 2017. Projektet budgeterades till ett överskott på 20 miljoner kronor men aktuell prognos visar ett underskott på -1,5 miljoner kronor. Problem med markförhållanden, projektering, masshantering, VA-dimensionering, brist i kontinuitet av personella resurser gör att projektets ekonomi har försämrats väsentligt. Slutrapporteringen kommer att tydliggöra orsakerna till fördyring tydligare. Försäljning av den sista tomten genomförs 2020.

04 Svarta Lutans Väg

Projektet avser anläggande av gata och utbyggnad av VA-ledningar för tre nya småhustomter i Eneby. Mark och infrastruktur är färdigställt och tomterna såldes 2017. Marknadsvärdet på tomtmark har stigit vilket gett högre intäkt än beräknat. VA-anslutningsavgifter har debiterats i år men en del kommer att krediteras, varför projektet avslutas 2020.

05 Viby äng etapp E:2

Exploateringsavtalet med Bålsta Småstadsutveckling gällande Viby Äng etapp E:2 godkändes av kommunstyrelsen år 2015. Området omfattar cirka 35 bostäder i småhus/ parhus/radhus. Exploatören bygger ut området i deletapper och beräknar avsluta under 2020. Exploatören bygger ut infrastruktur och överlämnar anläggningarna utan ersättning till kommunen efter godkänd slutbesiktning. VA-anslutningsavgifter har inkommit.

06 Väppeby Äng

Exploateringsbudget antogs 2016 och projektet bedömdes ge ett netto på 12,1 miljoner kronor. BoKlok AB har byggt 163 lägenheter och Håbohus AB har byggt 86 lägenheter samt två gruppbestäder med elva lägenheter. Även en mindre park är anlagd. Förskola för cirka 120 barn börjar byggas hösten 2019 av privat utförare och beräknas stå klar inför höstterminen 2020. Markbearbetningskostnaderna blev högre på grund av svåra geotekniska förhållanden. Investeringar i VA och gång- och cykelvägar utanför exploateringsområdet har lyfts ur projektet och ingår istället i kommunens ordinarie investeringsbudget. En allmän parkeringsplats har anlagts i Gröna Dalen till nytta för aktiviteter i Gröna Dalen. I och med detta väntas projektet ge överskott med 11,4 miljoner kronor vilket är något lägre än budgeterat.

07 Mellanby

Mellanby angränsar till Frösundavik. Exploatör har utfört lokalgata och VA-anläggningar och överlämnar dem till kommunen utan ersättning. Budget antogs i februari 2016. Återstår att under 2020 överta anläggningarna från exploitören och avsluta projektet,. Högre VA-anslutningsavgifter har inkommit till följd av mer byggnation och överskott med cirka 1 miljon kronor förväntas. Projektet innehåller dock flertalet felaktiga entreprenader.

09 Bålsta centrum

I mars 2019 antogs en uppdaterad exploateringsbudget för del av Bålsta Centrum/Bålsta Torg etapp 1 och som omfattar tillfälligt och permanent busstorg samt pendelparkering. Vidare

ingår utgifter för projektering, upphandling, projekt- och byggledning för gator, VA, torg, gång- och cykelväg med mera inom hela den första etappen. Prognosen för projektet är 46 miljoner kronor högre, eftersom parkeringsdäcket beräknas kosta 70 miljoner kronor istället för de 24 miljoner kronor som beslutats.

10 Tvåhusplanen

Tvåhusplanen är ett kommande bostadsområde i södra delen av Bålsta tätort, där cirka 450 bostäder planeras. Budgeten antogs av fullmäktige i februari 2018 med underskott på 2,8 miljoner kronor. Detaljplanen har nu vunnit laga kraft och genomförandet bedöms starta tidigast hösten 2019. Detaljplanekostnaderna blev högre än beräknat och prognosen är därför sämre.

11 Lillsjöns företagspark

Projektet innefattar ett större handelsområde vid södra infarten till Bålsta. Kommunstyrelsen antog budget i september 2019 med ett överskott på 1,8 miljoner kronor. Exploatören slutför infrastruktur som överlämnas till kommunen utan ersättning. Övertagande beräknas ske år 2020.

12 Björkvallen

Budget för projektet antogs i november 2019 av kommunstyrelsen med ett nollresultat.

11 Särredovisning av VA- och avfallsverksamhet

11.1 VA-verksamhet

Uppdrag och ansvarsområde

VA-avdelningen ansvarar för den kommunala dricksvattenförsörjningen och avloppsvattenreningen i kommunen. Det finns två vattenverk, två avloppsreningsverk, högreservoar, flera pumpstationer samt vatten-, spill- och dagvattennät.

VA-verksamheten ska arbeta för ett långsiktigt säkerställande av dricksvattenförsörjningen och minimera störningar på miljö och egendom för både samhället och kommuninvånare via avloppsvattenhantering och vattendistribution.

VA-verksamheten ska finansieras av intäkter från abonnenternas avgifter för vatten, avlopp och dagvatten och särredovisas därför från kommunens skattefinansierade verksamhet, enligt VA-lagen.

Årets händelse

Nytt avtal tecknas för slamtransporterna från reningsverken vilket innebär att slammet transporteras till Bro istället för Gävle. Bidrar till minskad klimatpåverkan och en besparing för VA-kollektivet i form av minskade kostnader.

Ny råvattenstation i Skoklosters vattenverk byggs.

Ett samarbete med Enköpings kommun avseende VA-försörjning i Krägga och Ekolsund inleds.

Utbyte av gamla vinghjulsmätare till nya digitala fjärravlästa vattenmätare fortgår. Detta minskar administrationen och invånarna kan se sin vattenförbrukning på mina sidor.

Ekonomi

VA-verksamheten har ett resultat på -56 000 kronor. Verksamheten har ökade kostnader för att hantera de förelägganden som uppkommer under året. Även kostnader för inhyrd personal för att täcka vakanta tjänster ökar. Underskottet hålls dock ner genom lägre personalkostnader på grund av vakanta tjänster och lägre kostnader då mer arbete utförs i egen regi. Fler abonnenter bidrar även till högre intäkter.

Det tidigare samlade överskottet i VA-fonden på 11,52 miljoner kronor minskar efter årets resultat till ett samlat överskott på 11,46 miljoner kronor.

Resultaträkning

tkr	Not	Bokslut 2018	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter			
Brukningssavgifter	1	51 517	55 336
Övriga intäkter		285	181
Anläggningsavgifter		3 059	5 739
Periodisering av årets anläggningsavgifter		-3 059	-5 739
Periodisering av tidigare års anläggningsavgifter		860	995
Interna intäkter (inom koncernen)	2	2 369	4 177
Summa intäkter		55 031	60 689
Verksamhetens kostnader			
Externa kostnader	3	-35 332	-42 111

tkr	Not	Bokslut 2018	Bokslut 2019
Interna kostnader (inom koncernen)		-2 941	-4 054
Avskrivningar	4	-9 506	-10 591
Verksamhetens nettokostnad		-47 779	-56 756
Finansiella intäkter		1 065	904
Finansiella kostnader		-5 564	-4 893
Resultat efter finansiella poster		-4 499	-3 989
Resultat före extraordinära poster		2 753	-56
Extraordinära intäkter			
Extraordinära kostnader			
Årets resultat		2 753	-56

Not 1

Brukningavgifter tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2019
Fast förbrukningsavgift VA	22 239	22 641
Rörlig förbrukningsavgift VA	29 265	32 468
Övriga ersättningar	13	227
Summa intäkter	51 517	55 336

Not 2

Interna intäkter (inom koncernen)	Bokslut 2018	Bokslut 2019
Fast förbrukningsavgift VA	871	883
Rörlig förbrukningsavgift VA	1 422	1 670
Övriga interna intäkter	76	1 624
Summa intäkter	2 369	4 177

Not 3

Externa kostnader tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2019
Personalkostnader	-10 832	-11 631
Övriga kostnader	-24 500	-30 480
Summa kostnader	-35 332	-42 111

Not 4

Avskrivningar tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2019
Bålsta vattenverk	-603	-601
Skokloster vattenverk	-112	-111
Bålsta reningsverk	-5 950	-5 947
Skokloster reningsverk	-64	-64
Högreservoaren	-8	-8
Bålsta ledningar	-2 439	-3 247
Skokloster ledningar	-70	-70
Larm och kommunikation	-50	-50

Avskrivningar tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2019
Bålsta pumpstationer	-146	-242
Bålsta dagvattendammar	-59	-59
Bilar och inventarier	-5	-192
Summa kostnader	-9 506	-10 591

Balansräkning

tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2019
Tillgångar		
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	334 540	350 837
Maskiner och inventarier	14	1 123
Summa anläggningstillgångar	334 554	351 960
Lån till kommunen	52 882	57 740
Summa finansiella anläggningstillgångar	52 882	57 740
Summa tillgångar	387 436	409 700
Eget kapital och skulder		
Eget kapital ingående värde	8 768	11 521
Årets resultat	2 753	-56
Summa eget kapital	11 521	11 465
Pensioner		
Summa avsättningar		
Lån av kommunen	323 033	340 495
Förutbetalda intäkter från anläggningsavgifter	52 882	57 740
Summa långfristiga skulder	375 915	398 236
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		
Övriga skulder, semesterlöneskuld		
Summa kortfristiga skulder		
Summa eget kapital och skulder	387 436	409 700

Investeringar

tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Budget avvikelse
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	-14 450	-112 580	-29 654	82 926
Summa	-14 450	-112 580	-29 654	82 926

11.2 Avfallsverksamhet

Uppdrag och ansvarsområde

Avfallsavdelningen arbetar för en långsiktig och hållbar avfallshantering. De ansvarar för att samla in och transportera hushållsavfall och liknande avfall till en behandlingsanläggning där avfallet tas omhand om.

Avfallsverksamheten finansieras av intäkter från avgifter och särredovisas därför från kommunens skattefinansierade verksamhet.

Årets händelser

Håbo, Knivsta, Sigtuna och Upplands-Bro kommun tecknar ett samverkansavtal och genomför flera gemensamma upphandlingar inom avfallsområdet, bland annat avseende insamling av hushållsavfall med så kallade fyrfackskärl för villor och fritidshus. Det nya avtalet träder i kraft 16 oktober 2020.

ÅVC Västerskog genomförde under våren en återbruksvecka med tema trädgård och utemiljö i samband med kommunens miljövecka. Inför julen genomfördes återbruksveckor i Bålsta centrum.

Reglerna för Bytesboden har setts över och tydliggjorts, vilket har förbättrat arbetsmiljön för personalen och gjort det tydligare för besökare. En workshop i källsortering har genomförts på bibliotekets språkcafé. Under miljöveckan genomfördes ett samarbetade runt matavfallspåsar tillsammans med ICA Kvantum.

Ekonomi

Avfallsverksamheten har ett resultat på -901 000 kronor. Underskottet beror främst på indexreglering i gällande avtal som rör insamling, behandling och transport av hushållsavfall. En grävmaskin som tidigare leasades köps in vilket på sikt kommer leda till lägre kostnader men bidrar under året till ökade kostnader. Det tidigare samlade överskottet i avfallsfonden på 2,78 miljoner kronor minskar efter årets resultat till ett samlat överskott på 1,88 miljoner kronor.

Resultaträkning, tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Budget- avvikelse
Externa intäkter	22 417	21 249	22 820	1 571
Interna intäkter	2 217	3 048	2 295	-753
Summa intäkter	24 634	24 297	25 115	818
Verksamhetsköp, bidrag, underhållsmaterial				
Personalkostnader	-4 657	-5 141	-5 678	-537
Övriga kostnader	-16 385	-16 696	-17 903	-1 207
Interna kostnader	-2 442	-2 460	-2 435	25
Summa kostnader	-23 484	-24 297	-26 016	-1 719
Resultat	1 150	0	-901	-901

Investeringar, tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Budget avvikelse
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	-665	-4 104	-653	3 451
Summa	-665	-4 104	-653	3 451

12 Kommunstyrelsen

12.1 Sammanfattning

Verksamheten har utvecklats positivt under året avseende bland annat större näringslivsetableringar, fler detaljplaner är antagna, rekrytering av nyckelbefattningar, pågående organisationsöversyner samt ett pågående värdegrundsarbete.

Kommunfullmäktiges mål om att öka företagarnas nöjdhet, utveckla områden för bostäder och arbetsplatser samt service utifrån samhällets behov, utveckla mötesplatser som stärker Håbos attraktivitet bedöms delvis uppnådda. Framst är det forum för dialog som behöver struktureras ytterligare samt arbetet med marknadsföring av våra befintliga och nya mötesplatser.

Kommunstyrelsen och övergripande verksamheter överskrider budgeten med 3,3 miljoner kronor. 2,1 miljoner kronor beror på ändrad redovisningsprincip från 2019, som innebär att detaljplanekostnader inte ökar värdet på kommunens tillgångar utan belastar kommunens resultat. Resterande underskott kan främst hänföras till köpta tjänster.

12.2 Uppdrag och ansvarsområde

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har uppsiktsplikt över nämnderna. Kommunstyrelsen leder och samordnar planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter. Den har även uppsikt över verksamheter som de kommunala bolagen bedriver. Kommunstyrelsen förbereder alla ärenden som fullmäktige ska ta upp.

Centrala funktioner i kommunen är sekretariat, säkerhet, upphandling, kommunikation, ekonomi, löneadministration, personal- och arbetsgivarfrågor, IT samt kontaktcenter.

Kommunstyrelsen ansvarar även för plan- och exploateringsverksamheten med inriktning på övergripande planering, miljöstrategiskt arbete, planläggning och exploatering. Folkhälso- och demokratifrågor samt vänortsutbyte finns också inom kommunstyrelsens område.

12.3 Årets händelser

Under året infördes en ny roll som biträdande kommundirektör direkt under kommundirektören. Ansvar initialt har varit att styra upp lokalförsörjningsprocesser och investeringar i fastighetsprojekten.

Under hösten tillsattes en tjänst som ledningssamordnare. Ledningssamordnaren har primärt arbetat med sekretariatsfunktioner samt samordnade och stödjande uppgifter närmast kommundirektören.

År 2019 anordnades utbildningar för alla förtroendevalda i kommunen av externa utbildningsanordnare. Även ledamöter i kommunens olika nämnder fick genomgång av ekonomi av kommunens ekonomer.

På ekonomienheten har arbetet med digitalisering fortsatt främst inom kommunens kassa, leverantörs- och kundreskontran.

En stor del av upphandlingsärenden följde med in från 2018 till 2019, på grund av vakanta tjänster på upphandlingsenheten. En upphandlare och en upphandlingschef anställdes under året.

De flesta av upphandlingsärendena har genomförts men årets ärenden har inte kunnat fullföljas. Vid behov har upphandlingskonsulter tagits in på vissa ärenden som har bedömts

som akuta.

Träffpunkt Upphandling har skapats tillsammans med Företagarnas lokalföreningar, ett mötes forum där kommunen kommunicerar ut planering av projekt och upphandlingar samt genom dialog låter företagen få kunskap om hur inköp och upphandling genomförs i kommunen.

Under året har Office 365 införts i organisationen vilket kommer att förenkla informationsutbytet både internt och externt. En ny brandvägg med större kapacitet har tagits i drift. Komplettering av internetanslutning är genomförd. En extra förbindelse med annan leverantör är driftsatt för ökad säkerhet.

En förstudie om E-arkiv har genomförts med fokus på att hitta en relevant och långsiktig E-arkivlösning för Håbo-kommun. EU-valet genomfördes under året.

Under 2019 började kommunikationsenheten med frukostmöten för all personal som vill lära sig mer om kommunikation. Varje tillfälle har haft ett specifikt tema och syftet är att verksamheterna själva ska bli än mer framgångsrika i sin kommunikation.

Enheten har under året målmedvetet utvecklat kommunens närvaro i sociala medier där olika verksamheter berättar vad de gör och förmedlar goda historier.

I maj började den nya kommunikationschefen och under hösten blev en kommunikatör föräldraledig och Webmastern slutade. Under större delen av hösten har enheten bestått av tre personer istället för normala fem.

Under det första halvåret 2019 har kontaktcenter börjat handlägga trygghetslarm och klagomål om skolskjuts. En ny plattform för telefonin har börjat förberedas då upphandlingen var klar i maj. Kontaktcenter har även tagit över processerna för skuld- och budget och konsumenträtt.

Håbo och Trosa kommuner har sedan år 2005 en gemensam lönenämnd, Håbo kommun är värdkommun. Lönenämnden beslutade i juni att ansluta Salems kommun från januari 2020 till den gemensamma lönenämnden. Under året har förberedelser för samarbetet gjorts samt framtagande och antagande av gemensamt reglemente och avtal.

Från och med inkomståret 2019 lämnas arbetsgivardeklaration till Skatteverket på individnivå.

Våren 2019 tog Skandia över pensionsadministrationen från KPA.

Arbetet med översiktsplanen har fortskridit och under året har den varit föremål för utställning. Kommunens stora centrumprojekt har fortskridit, bland annat med genomförandet av ett nytt resecentrum.

Planarbetet för Björnbros verksamhetsområde (Logistik Bålsta) har fortsatt genom att ytterligare en etapp har antagits under året. Genomförandet av infrastrukturen i området är under slutförande. Intresset för det kommande logistikområdet har varit stort. Uppförandet av Axfoods nya logistikbyggnad har inledd under året.

Genomförandet av Lillsjöns företagspark, har fortlöpt under året där bl.a. ICA Maxi är under uppförande. Avdelningen har tillsammans med kommunens marknadsbolag fortsatt försäljningen av verksamhetsmark i Draget och samtlig tomtmark är nu avyttrad.

12.4 Uppföljning kvalitet och mål

Sedan den första januari 2019 har kommunen en ny styrmodell vilket innebär en horisontell och tillitsbaserad styrning.

I enlighet med styrmodellen omhändertas kommunfullmäktiges mål av kommunstyrelsen och kommundirektör som tillsammans med kommunens ledningsgrupp styr och leder utvecklingsarbetet i dessa frågor.

Kommunfullmäktiges mål syftar till kommunens långsiktiga utveckling med fokus på samhällsutveckling och demokratifrågor. Övriga nämnders mål- och kvalitetsstyrning fokuserar på kommunens grunduppdrag, service och lagstyrd verksamhet.

12.4.1 Ett starkt lokalt näringsliv och arbetsmarknad i fokus

Företagandet i Häbo kommun ska vara starkt och möjliggöra en lokal arbetsmarknad, för att skapa en levande småstad att både bo och verka i. Det lokala företagsklimatet ska stärkas. Samverkan mellan kommun och näringsliv sker naturligt och utvecklas på efterfrågan från kommun eller företag. Dialog och inflytande ska genomsyra arbetet.

KF:s övergripande mål

Öka företagarnas nöjdhet med kommunens och bolagens fysiska och digitala bemötande

◆ Mål delvis uppfyllt

Analys

Under året har företagsfrukostar och öppet hus anordnas. Tillsammans med företagareföreningarna har även riktade insatser och dialogmöten initierats med mycket gott resultat. Likaså är många delar av punkterna som listades i visionen "Tillsammans mot 4.0" gjorda, pågående eller planerade.

Det sker ett aktivt arbete med att tillgängliggöra de kommunala tjänsterna via digitalisering just nu i kommunen. Detta arbete syftar till att ytterligare förenkla och underlätta kontakten för företagare och medborgare.

Svenskt Näringslivs årliga mätning, som genomfördes under våren, visade på ett tydligt positivt trendbrott och resultatet ökade från det sammanvägda betyget 2,7 till nytt betyg på 3,1.

Förändringar och otydlighet gällande organisering och ansvar kring näringslivsfrågor inom kommunkoncernen kvarstår. Exempel på konsekvenser som blivit på grund av det är att delar "Tillsammans mot 4.0" inte har åtgärdats under perioden.

Bedömningen är således att kommunfullmäktiges mål att öka företagarnas nöjdhet med kommunens och bolagens fysiska och digitala bemötande är att målet delvis uppfylls och att arbetet måste intensifieras under kommande år för att uppfylla målet i sin helhet.

12.4.2 Samhällsbyggnad med helhetssyn och livsperspektiv i fokus

I samhällsbyggnaden är det helhetssyn med livsperspektiv som ska vara i fokus, både översiktligt och i detalj. Alla aspekter ska belysas när Håbo kommun planerar och bygger samhället för framtiden – bostäder, näringsliv, rekreation, samhällsservice, kollektivtrafik och infrastruktur. Det kräver ett nära och tidigt samarbete mellan olika förvaltningar, med näringsliv och byggherrar samt medborgare. Dialog och inflytande ska genomsyra arbetet.

KF:s övergripande mål
Utveckla områden för bostäder, arbetsplatser och service utifrån samhällets behov Mål delvis uppfyllt
Analys Under året har många aktiviteter startats. Bland annat har arbetet med ny hållbarhetsstrategi påbörjats. Processen för ny översiktsplan har pågått och ny översiktsplan förväntas antas år 2020. Ny lokalförsörjningsplan är under uppbyggnad och antas tidigt våren 2020 och arbetet med att ta fram en Nödvettenplan, Risk och Sårbarhetsanalys samt Säkerhetsskyddsanalys pågår. Fortfarande är det många pågående detaljplaner och ett högt tryck med många intressenter för byggbar bostads- och industrimark. Flera större detaljplaner är antagna under året. Det finns dock en risk att inte hinna uppfylla Kommunfullmäktiges mål om ökad dialog och större planberedskap på grund av begränsningar i tillgängliga resurser vilket innebär att målet anses bli delvis uppfyllt under året.

12.4.3 Mötesplatser för alla och ett engagerat föreningsliv i fokus

I Håbo kommun ska det finnas möjligheter för alla att hitta sitt sammanhang. Håbo kommun ska erbjuda möjligheter till mötesplatser för människor i olika åldrar och olika delar av livet och ta tillvara på det engagemang som finns i föreningar och hos medborgare. Med ett väl utvecklat föreningsliv och bra förutsättningar för alla typer av föreningar att kunna bedriva sin verksamhet skapas möjligheter för alla. Dialog och inflytande ska genomsyra arbetet.

KF:s övergripande mål
Utveckla mötesplatser som stärker Håbos attraktivitet Mål delvis uppfyllt
Analys Flera aktiviteter pågått under året i syfte att uppnå Kommunfullmäktiges mål om att utveckla mötesplatser som stärker Håbo attraktivitet. Exempel är kultursatsningen Sommar i centrum, Håbomässan, Håbo festdag, uppstart av planeringen av en större lekplats i Gröna Dalen-området, en förstudie om ett möjligt Allaktivitetshus, Leaderprojektet Stenhuset i Skokloster samt flera mindre aktiviteter. Det har även genomförts en organisationsöversyn och organisationsförändring avseende Kultur- och fritidsverksamheten för att bättre kunna möta upp mot efterfrågan och Kommunfullmäktiges mål. Dock är bedömningen att forum för dialog och samverkan behöver struktureras upp mer samt att arbetet med marknadsföring av befintliga och kommande mötesplatser måste utökas för att full måluppfyllelse ska kunna erhållas

12.5 Resultaträkning och ekonomisk analys

tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Externa intäkter	5 023	3 857	3 306	-551
Interna intäkter	5 772	8 494	5 967	-2 527
Summa intäkter	10 795	12 351	9 273	-3 078
Verksamhetsköp, bidrag, material	-27 379	-26 797	-26 827	-30
Personalkostnader	-49 888	-61 137	-57 282	3 855
Övriga kostnader	-24 673	-21 220	-24 809	-3 589
Interna kostnader	-2 771	-2 560	-2 970	-410
Summa kostnader	-104 711	-111 714	-111 888	-174
Resultat	-93 916	-99 363	-102 615	-3 252

Kommunstyrelsens verksamheter kostar netto 102,6 miljoner kronor i år. Det är en ökning med 9 procent jämfört med förra året.

Externa intäkter är 34 procent lägre än föregående år. En ny redovisningsprincip från år 2019 gör att detaljplanekostnader som inte har en avtalad part måste redovisas som en kostnad. Kostnaden för år 2019, i form av uteblivna externa intäkter, uppgår till 2,1 miljoner kronor.

Interna intäkter uppstår främst när plan- och exploateringsavdelningen lägger tid på detaljplaner. Omfattningen är ungefär som föregående år, men 2,5 miljoner kronor lägre än budgeterat eftersom personal inte kunnat rekryteras.

Köp av verksamhet och bidrag avser driftbidragen till Räddningstjänsten och Håbo Marknads AB samt stöd till politiska partier.

Personalkostnaderna är 15 procent (7,4 miljoner kronor) högre än förra året, vilket beror på löneökning, nya tjänster inom plan- och exploatering, kansli- och kvalitet och kommundirektörens enhet. Samtidigt finns ett överskott på 3,9 miljoner kronor jämfört med budget vilket främst beror på vakanser, främst inom plan- och exploatering, men också inom kansli- och kvalitet, kommunikation, IT och upphandling,

Övriga kostnader är oförändrade från föregående år, men överstiger budget med 3,6 miljoner kronor. Personal har hyrts in för 1,9 miljoner kronor på främst plan- och exploateringsavdelningen när rekrytering inte kunnat ske.

12.6 Driftredovisning

tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Kommunfullmäktige	-1 620	-1 482	-1 468	14
Valnämnd	-563	-12	-82	-70
Kommunstyrelse	-2 966	-3 689	-3 890	-201
Pensionärs- och handikappråd	-223	-185	-249	-64
Stöd politiska partier	-994	-1 013	-1 024	-11
Revision	-1 217	-1 300	-1 160	140
Allmänna val	0	0	-132	-132
Vigselavgift	14	20	21	1
Medlemsavgifter	-1 597	-1 900	-1 624	276
Vänortsverksamhet	-114	-100	0	100
Nämndadministration	-1 222	-1 223	-1 365	-142
Kommungemensamt	-775	-1 300	-1 296	4
Fysisk- och teknisk planering	-7 978	-8 271	-11 901	-3 630
Näringslivsfrämjande åtgärder	-5 625	-4 964	-4 964	0
Miljö, hälsa, hållbar utveckling	-1 001	-905	-917	-12
Räddningstjänst	-20 354	-20 820	-20 820	0
Säkerhet	-271	-284	-210	74
Kommundirektör	-2 268	-3 490	-4 766	-1 276
Ekonomiavdelning	-6 030	-6 609	-5 836	773
Personalavdelning	-8 061	-9 280	-9 052	228
Upphandling	-4 471	-4 417	-4 607	-190
IT-avdelning	-13 215	-13 915	-13 886	29
Kommunens försäkringar	-1 227	-1 300	-1 315	-15
Kansli- och kvalitet	-4 485	-5 298	-5 097	201
Kommunikation	-3 942	-3 730	-3 232	498
Kontaktcenter	-3 710	-3 896	-3 743	153
Summa	-93 915	-99 363	-102 615	-3 252

Kommunstyrelsen inklusive övergripande verksamheter har en driftbudget på 99,4 miljoner kronor år 2019. Bokslutet visar 102,6 miljoner kronor och budgeten överskrids med 3,3 miljoner kronor. Underskottet är främst hänförligt till plan- och exploateringsavdelningen, varav 2,1 miljoner beror på ändrad redovisningsprincip enligt i lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) som medför att nedlagda kostnader på detaljplaner, där det inte finns planavtal, måste redovisas som en kostnad.

Valnämnden och allmänna val överskrider budget eftersom EU-valet kostar 204 000 kronor mer än det statsbidrag som erhålls. Förutom detta arbetar kansliet motsvarande cirka 45 procent tjänst med valsamordning, vilket omfördelas inom kansliets ordinarie arbete.

Kommunstyrelsens arvoden har ökat och överskrider budget med 201 000 kronor.

Medlemsavgifter har överskott med 230 000 kronor. Den gemensamma nämnden för kunskapsstyrning, som Håbo ingår i tillsammans med länets kommuner, avvecklades i maj.

Ingen central vänortsaktivitet i år ger överskott med 100 000 kronor.

Nämndadministration och kansli- och kvalitet har överskott med 59 000 kronor. Underskottet på nämndadministration beror på kommunsekreterarnas merarbete i samband med valet, vilket i sin tur täcks av överskott på kansli- och kvalitet till följd av personalvakans.

Kommungemensamt är omdaning av kommunhus och vissa gemensamma lokaler. Av årets nedlagda 2,2 miljoner kronor för omdaning av kommunhuset, bedöms 920 000 för förstudie och systemhandlingar leda till ombyggnation och har överförts till investering.

Fysisk och teknisk planering (plan- och exploateringsavdelningen) överskrider budget med 3,6 miljoner kronor. 2,1 miljoner kronor av underskottet beror på ändrad redovisningsprincip från år 2019 enligt den nya lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR). Ändringen innebär att nedlagda kostnader på detaljplaner, där det inte finns planavtal, måste redovisas som en kostnad. Totalt har det nedlagts 12,7 miljoner kronor på detaljplaner som nu resultatförts. Av detta avser 10,6 miljoner 2018 eller tidigare, vilket ska justeras i det egna kapitalet. Kostnader som avser 2019 ska resultatföras på plan- och exploateringsavdelningen och den delen uppgår till 2 126 000 kronor. Övrigt underskott, 1,5 miljoner kronor, följer det prognostiserade resultatet och kan hänföras till köpta tjänster som ett direkt resultat av personalvakanser.

Kommundirektörens enhet överskrider budget med 1,3 miljoner kronor som följd av förstärkning med en tjänst samt fler utredningar.

Ekonomiavdelningen, upphandling och kommunens försäkringar har överskott med 568 000 kronor. Konsulter används för att klara det ackumulerade arbetet med upphandlingar som uppstått sedan ett år tillbaka. Det finansieras av överskott inom avdelningen som följd av personalvakans under hösten och högre interna intäkter.

Personalavdelningen har överskott med 227 000 kronor. Av korttidssjukfrånvaroprojektets 1 miljon kronor har hälften använts. Av överskottet har cirka 160 000 kronor använts till projektanställning vid införande av digitaliserade arbetstidsscheman.

Kommunikation har överskott med 486 000 kronor. Kommunikationschefstjänsten var vakant till mitten av maj. Från oktober har webmastertjänsten och en kommunikatörstjänst varit vakanta utan ersättare.

Under sista kvartalet har en person tagit tjänstledigt från kontaktcenter och en person har slutat. Det medför överskott med 153 000 kronor.

12.7 Investeringar

tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Inkomster				
Utgifter	-1 882	-35 320	-3 389	31 931
Summa	-1 882	-35 320	-3 389	31 931

Årets investeringar uppgår till 3,4 miljoner kronor. 2,2 miljoner har investerats i utbyte av IT-brandvägg och utbyggnad av infrastruktur för datakommunikation. 912 000 kronor har använts till projekteringsfasen av omdaning av kommunhuset inför beslut om ombyggnation, vilket sker år 2020. Överskottet beror på att investeringen i kommunhuset är budgeterad år 2019.

12.8 Intern kontroll

Kommunstyrelsens plan för intern kontroll 2019 innefattar tolv risker som anses särskilt viktiga att kontrollera, inom områdena ekonomi, upphandling, IT, arbetsmiljö, kommunikation, allmänna handlingar och verkställande av politiska beslut. Vid årets slut konstateras att samtliga kontroller utom fyra genomförts under året.

Kontroller har gjorts för att se om politiska beslut blir verkställda samt att handlingar som publiceras i webbdariet är korrekta. Inom IT-säkerheten har systemet för 2-faktorinloggning kompletterats med en mobilapp och införandet av nytt säkrare system för ärendehantering inom miljö- och hälsoskydd, Ecos2, har påbörjats. Samtliga chefer har under året fått utbildning inom arbete med systematisk arbetsmiljö (SAM). Det har även tagits fram ett stöd för att följa upp SAM inom kommunen som kommer att börja användas från och med nästa år. Den ekonomiska prognostillförlitligheten har kontrollerats och där kan det konstateras att det för vissa förvaltningar finns stora förändringar i prognosen under året. Kontrollen om otillåtna direktupphandlingar har inte kunnat göras på grund av att det systemstöd kommunen tänkt använda innehållit felaktig data.

12.9 Förväntad utveckling

År 2019 pågick ett antal organisationsutredningar gällande bland annat kostverksamheten, fastighetsverksamhet och kommunens samhällsbyggnadsverksamheter. Förvaltningen kommer under år 2020 att föreslå ändringar i organisationsfrågor till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för beslut.

Vad gäller verksamheter som kommunens marknadsbolag bedriver har en återremiss skett, år 2019 till kommunstyrelsen från kommunfullmäktige. Ärendet kommer att hanteras av kommunfullmäktige år 2020. Detta kan innebära förändringar i kommunstyrelsens organisation.

Ett ökat tryck förväntas på upphandlingsenheten. Behov av nya verksamhetslokaler, fritidsanläggningar med mera kommer att leda till ett antal nya upphandlingar.

Arbete med att stödja verksamheterna med digitaliseringsarbetet kommer att medföra krav på modernare och flexibla e-tjänstplattform. Upphandling av ny plattform bör ske 2020. IT-avdelningen har fått en utökad uppgift i form av att ta hand om bredbandsfrågan. För att lösa detta kommer en omorganisation av avdelningens resurser att krävas.

Under 2020 kommer kontaktcenter effektivisera och planera utifrån de nya kostnadsminskningskraven i budget 2020.

Plan- och exploateringsavdelningen påverkas i viss mån av efterfrågan av mark. En marginellt minskad för bostadsmark har noterats, men det råder dock fortsatt mycket högt intresse. I regionen noteras en viss minskad efterfrågan på såväl bostads- och verksamhetsmark. Behovet av att planlägga mark för offentlig service som ex. förskolor, skolor och lokaler för omsorg ökar i takt med att kommunens befolkning fortsätter att växa.

Det politiska minoritetsstyret i kommunen kan medföra en fortsatt viss otydlighet och därmed osäkerhet.

13 Bygg- och miljönämnden

13.1 Sammanfattning

Verksamheten inom bygg- och miljöförvaltningen löper väl. Det råder ett relativt högt bebyggelsetryck i kommunen vilket märks på volymen ärenden kopplat till bygglov, kart- och mättjänster samt miljö- och hälsoskydd.

Det råder stort fokus på utvecklingsarbete, handläggningstider minskar, kundnöjdheten ökar liksom tillgängligheten.

Miljöavdelningens verksamhet läggs fast i årets början i en tillsynsplan lagd utifrån tillgängliga resurser. Tillsynen av de enskilda avloppsanläggningarna går i mål.

Förvaltningen har under året en god balans i bemanningen vilket gör att verksamheten löper på väl med rimliga handläggningstider, tid för utvecklingsarbete, ökad tillgänglighet och relativt god arbetsmiljö.

Bedömningen är att måluppfyllelsen är god för de sex målen. Ett av målen anses inte uppfyllt.

Verksamheten ger ett överskott om cirka 1,5 miljoner kronor. Intäkterna överskrider lagd budget med 22 procent medan kostnaderna i stort ligger i balans med budget.

13.2 Uppdrag och ansvarsområde

13.2.1 Uppdrag och ansvarsområde

Bygg- och miljönämnden ansvarar för kommunens myndighetsutövning inom bygg- och miljöområdet, för kart- och mättekniska uppgifter, geografisk information samt för bostadsanpassningsbidrag.

Inom byggnadsväsendet ansvarar nämnden för bygglov, förhandsbesked och anmälan enligt plan- och bygglagen och angränsande lagstiftning.

Inom miljöområdet ansvarar nämnden för prövning och tillsyn enligt livsmedelslagstiftningen, strålskyddslagen, smittskyddslagen och miljöbalken. I miljöbalken ingår bland annat lagar om miljöfarlig verksamhet, strandskydd, hälsoskydd, kemiska produkter, förorenad mark, områdesskydd, avfall och tillverkarens ansvar.

Tillsyn och kontroll är en stor del av nämndens uppgifter. Inom nämndens ansvar ligger även medverkan i kommunens fysiska planering, allmän intressebevakning inom verksamheten samt information och rådgivning till invånare, byggherrar, företag och verksamheter.

13.3 Årets händelser

Genom att år 2019 utgör första året i en ny mandatperiod medför det ett flertal nya ledamöter i bygg- och miljönämnden och tillika en ny ordförande. En omfattande introduktion erbjuds nämnden inom nämndhantering, ekonomi och kvalitetsfrågor, aktuell lagstiftning samt närmare presentation av förvaltningens verksamhetsområden.

Förvaltningen fortsätter arbetet med utveckling av verksamheten med bland annat processkartläggning och informationshantering. I syfte att erhålla en strukturerad plan för "digitaliseringsresan" genomförs ett arbete med att ta fram en plan för digitalisering. Rapporten mynnar i en strategi med tids- och aktivitetsplan som lägger grunden för fortsatt arbete. Väl i mål med detta kommer det att gynna kunderna och ge än mer effektiv handläggning och gör förvaltningen mer tillgänglig för personliga möten och annat utvecklingsarbete.

Förutsättningarna för digital handläggning ökar och bygglov planerar inför 2020 att införa helt digital handläggning, pappershanteringen tas bort. Alla ärenden som kommer in efter den 1 januari scannas och själva pappersakten kommer inte att existera. Under hösten köps ett digitalt granskningsprogram in till handläggare och inspektörer på avdelningen. Allt för att effektivisera verksamheten och gå mot digital bygglovsprocess. En ny e-tjänst kommer att införas under sommaren 2020.

Ett annat utvecklingsområde rör kommunens hantering av geodata där bygg- och miljöförvaltningens kart, mät och GIS-enhet utgör stommen för att tillhandahålla och utveckla kommunens samlade geodata i användarvänlig form via olika system. Under året tas en geodatastrategi fram och ger en strategi för utveckling av geodata med tids- och aktivitetsplan samt förslag på finansieringslösningar för de ökade ambitioner som förväntas.

Under året fortsätter förvaltningens Öppet hus och företagsfrukostar. Samverkan med företagsorganisationerna utvecklas och Håbo Företagare samt Företagarna Upplands-Bro/Håbo bjuder in till nytt mötesforum "Träffpunkt för företagare", där förvaltningen deltar tillsammans med andra representanter från kommunen. Det är en bra inslagen väg som leder till tätare dialog och samverkan.

I maj antar kommunfullmäktige en ny plan- och bygglovtaxa då den gamla var bristfällig på många sätt. En utvärdering av den nya plan- och bygglovtaxan kommer att ske under våren 2020.

Bebyggelsestrycket fortsätter att vara högt i kommunen. Under året lämnas bygglov för 49 småhus och cirka 125 lägenheter i flerbostadshus samt 60 i vårdboende. När det gäller verksamhetsområdena sker nya etableringar i Draget och första byggstart går av stapeln inom Logistik Bålsta. Inom kvarter 3 är det en större etablering av ett höglager för Dagab/Axfood som beräknas stå klar år 2023. Under året lämnas marklov och bygglov och produktion pågår för fullt sedan juli månad.

Förvaltningen startar kring halvårsskiftet upp en planerad strandskyddstillsyn efter det att nämnden antar riktlinjer i juni. Målet med strandskyddstillsynen är att leva upp till de nationella miljömålen och Håbo kommuns vision om Hållbara Håbo och den naturnära Mälarkommunen.

Saint-Gobain Gyproc i Bålsta hade en skredolycka 2018, vilket under året medför behov av ökad tillsyn hos verksamheten för att kontrollera följderna och följa återställandearbetet. Konsekvenserna av skredet är under kontroll.

Satsningen på tillsyn av enskilda avlopp är framgångsrik och gör att miljöavdelningens tillsyn i inventeringsprojektet av enskilda avlopp är genomförd. De som har brister ska slutföra åtgärden senast till år 2022. Därefter blir tillsynen av enskilda avlopp en naturlig del i den årliga tillsynsplanen med låg årlig volym. Nya tillsynsområden för året är lantbruk, fettavskiljare och hamnar för fritidsbåtar.

Under våren slutförs upphandling av nytt ärendehanteringssystem till miljöavdelningen.

13.4 Uppföljning kvalitet och mål

13.4.1 Perspektiv: Målgrupp

Kritisk kvalitetsfaktor:

13.4.1.1 Rättssäker och effektiv handläggning

■ God kvalitetsnivå

Analys

Bygg- och miljönämndens mål utgår från att handläggningen sker korrekt och rättssäkert utifrån lagar, regler och rättspraxis. Effektivitet utvecklas med smarta lösningar och ständiga förbättringar. Var och en av medarbetarna präglas av högt kundfokus med gott bemötande och hög informations- och servicenivå. Målsättningen är att uppfattas som empatiska byråkrater.

Rättssäker och effektiv handläggning så som en av förvaltningens grundläggande kritiska kvalitetsfaktorer bedöms generellt ha en god kvalitetsnivå under året. I stort är de som använder förvaltningens tjänster nöjda. Slutsatsen dras efter första halvårets NKI-resultat, efter serviceundersökningen kring telefon och e-post samt den respons förvaltningen får från invånare och företagare, bland annat i samband med Öppet hus och företagsfrukostar. Dessutom är personalstyrkan i balans med ärendemängd vilket ger goda förutsättningar att handlägga ärendet utan alltför stor tidspress. Detta gör att rimlig tid läggs på ärendet för att uppnå rättssäkerhet och god effektivitet. Kundnöjdheten ökar i takt med kortare handläggningstid och ökad tillgänglighet.

Nöjd-kund-index, NKI, inom bygglov, miljö- och hälsoskydd samt livsmedel redovisas i tabellen nedan utifrån halvårsresultatet eftersom utfallet för helåret kommer först våren 2020. Utvecklingen av NKI visar över tid en positiv trend inom alla tre verksamhetsområden. Indexet är konstruerat så att över 80 anses som ett högt resultat och där ligger livsmedelsverksamheten med 83 (riket ligger på 79). Intervallet 62-69 är en godkänd nivå och där finns både bygglov och miljö- och hälsoskydd. Utvecklingen av NKI för bygglov visar en stark frammarsch och har på två år ökat med 13 enheter och ligger på 63, vilket är samma nivå som riket. Miljö- och hälsoskydd sjunker förvisso några enheter till 65 (riket ligger på 69). En förklaring till fluktuationen inom miljö är att året har kännetecknats av flera både kortare och längre vikariat kopplat till föräldraledighet och sjukskrivning.

I mätningen av företagsklimat som redovisas i april ligger Håbo kommun på plats 21 av de 55 deltagande kommunerna i Stockholm Business Alliance. I den större jämförelsegruppen om 172 kommuner klättrar kommunen 52 platser till plats 69. Det resultatet visar att den positiva trenden håller i sig. Det är till och med så att grannkommuner hör av sig och vill ta del av vad som görs för att nå högre NKI och förbättrat näringslivsklimat. Av det preliminära NKI-resultatet för helåret som finns att tillgå kan möjligen bygglov nå ett högre resultat än 63.

När det gäller rättssäkerheten är det inte rimligt att samtliga ärenden står sig, utan rimlig nivå är att cirka 85 procent av överklagade ärenden håller. Här uppvisar då bygglov något lägre utfall än önskat och miljöavdelningen något över måttalet.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Nöjda nyttjare inom bygglov	NKI 54	NKI 50	NKI 61	NKI 63
Nöjda nyttjare inom miljö- och hälsoskydd	NKI 78	NKI 69	NKI 70	NKI 65
Nöjda nyttjare inom livsmedel	NKI 73	NKI 75	NKI 86	NKI 83
Rättssäkerhet bygglov (andel överklagade ärenden som stått sig de senaste fem åren), bygglov	-	-	98%	76%

Kvalitetsmätt	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Rättssäkerhet (andel överklagade ärenden som stått sig de senaste fem åren), miljöärenden	-	-	69%	94%

Utfallet för Nöjd-Kund-Index, NKI, avser första halvåret 2019. Resultatet för helår presenteras under senare delen av våren 2020.

Utvecklingsmål:

13.4.1.2 Förbättrad tillgänglighet

 Helt uppfyllt

Analys

Under året ligger stort fokus på att förbättra tillgängligheten. Förutsättningarna är goda då personalstyrkan bedöms vara i god balans med ärendenivån, vilket gör att tidsutrymme medges för fler personliga möten som erbjuds kund. Till exempel uppmuntrar bygglovavdelningen till tidiga möten med byggherre särskilt i de större projekten innan ansökan ens har lämnats in, men kanske är under upprättande. Detta upplevs väldigt positivt och gör det lättare för kund att komma in med en komplett ansökan.

Särskilt viktigt är att fortsätta med det som av kunderna upplevs som bra aktiviteter där till exempel förvaltningens Öppet hus-eftermiddagar är väldigt uppskattade. Det är huvudsakligen frågor kring bygglov och anmälningsärenden som kunderna har behov att få stöttning i.

Företagsfrukostar hålls regelbundet under året. De företagsrepresentanter som deltar är väldigt positiva till träffarna och uppskattar att lära känna medarbetarna. Det är dock relativt få som kommer vid respektive tillfälle. Samverkan med företagsföreningarna ökar och nytt mötesforum startar i deras regi där bygg- och miljöförvaltningen deltar.

Sammantaget konstaterar bygg- och miljöförvaltningen att det är mycket som görs under året för att åstadkomma förbättrad tillgänglighet. Dessutom nås förvaltningen av återkoppling från kunder att det är relativt lätt att komma i kontakt med handläggare. Bedömning görs att målet är uppfyllt utifrån det som planeras för 2019.

Det finns fortfarande förbättringsområden och därför är målet aktuellt även under nästa verksamhetsår, men läggs samman med målet om att utveckla information och marknadsföring, då båda områdena på sitt sätt bidrar till att öka tillgängligheten.

Utvecklingsmål:

13.4.1.3 Utveckla information och marknadsföring

 Inte uppfyllt

Analys

Kontinuerlig uppdatering av information på webben görs under året, men då behovet av utveckling av informationen är större än den tid som finns till förfogande så bedömer förvaltningen att målet inte kan anses uppfyllt inte ens till del.

Under året är förvaltningen i viss mån aktiv inom sociala media som Twitter och LinkedIn. Dessutom prövas nytt grepp att skicka SMS till grupper på förenklat sätt. Först ut är en påminnelse till berörda företagare om att inkomma med den årliga rapporten om köldmedia.

Det finns behov av ett mer samlat grepp om informationen för att se hur det går att ge än mer matnyttig information via webbkanalen. Planen är att under år 2020 ge mer tid åt webbinformationen med fokus på hur sökande ska göra för att lämna in en komplett ansökan och underlätta för att det ska vara lätt att göra rätt. Ambitionen med att utveckla information

och marknadsföring hänger ihop med vår tillgänglighet och därför kommer målet om tillgänglighet nästa verksamhetsår även hantera detta med information och marknadsföring.

13.4.2 Perspektiv: Verksamhet

Kritisk kvalitetsfaktor:

13.4.2.1 Rättssäker och effektiv handläggning

■ God kvalitetsnivå

Analys

Kvalitetsmåten för rättssäker och effektiv handläggning utifrån perspektivet verksamhet visar på förbättringar jämfört med föregående år förutom handläggningstid nybyggnadskartor.

När det gäller andel bygglovsärenden som är klara inom tio veckor från att de är kompletta ligger utfallet på 99 procent, vilket är en förbättring med nio procent jämfört med 2018. Avdelningens förbättringsarbete pågår hela tiden och målsiffran är 100 procent.

Den faktiska genomsnittliga handläggningstiden för bygglovärendena är under året 1,5 vecka. Det är ett mycket bra utfall och är ett stort framsteg för avdelningen och ett resultat av det förändringsarbete som pågår. Tiden mellan inkommen ansökan och komplettförklarad ansökan ligger på fem veckor. Handläggares granskning av ansökan görs inom två, tre dagar och finns behov av komplettering så kontaktas sökanden på en gång och de till synes många veckorna utgör den tid det tar för sökanden att komplettera sin ansökan.

Miljöavdelningens kvalitetsmätt angående handläggningstid för inspektionsrapporter, det vill säga dagar mellan inspektion och skriven inspektionsrapport, ligger strax under måtalet 10. Måtalet är satt utifrån antal dagar som varit genomsnittstiden de senaste fem åren. Utfallet är en klar förbättring jämfört med föregående år.

När det gäller handläggningstid för nybyggnadskarta gällande enstaka småhus är utfallet fem veckor, vilket överskrider måtalet om fyra veckor. Det kan konstateras att resurserna inte är tillräckliga för att klara önskad handläggningstid. Förvaltningen har sedan länge sett behov av resursförstärkning inom verksamheten och från och med 2020 räknar förvaltningen med en ny tjänst inom kart- och mätverksamheten inom ordinarie budget. Inom 2019 års budget lyckas förvaltningen ändå finansiera en sådan ny tjänst från och med september. Vid en jämförelse med utfallet av kvalitetsmättet vid delårsbokslutet per sista augusti så är handläggningstiden 5,4 veckor, och sänks under sista tertialen sänkts till fem veckor vilket får anses bero på nytillskottet av handläggare. Det innebär att förutsättningar finns för att nå kortare handläggningstider kommande år.

Kvalitetsmätt	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Andel bygglovsärenden som är klara inom 10 veckor från komplettförklaring	94%	92%	90%	99%
Handläggningstid bygglovsärenden, från komplett ärende till beslut (veckor)	3,5	3,5	2,8	1,5
Handläggningstid för inspektionsrapporter (dagar)	11	5	14	8
Handläggningstid nybyggnadskarta, enstaka småhus (veckor)	5	3,4	3,8	5
Tid mellan inkommen ansökan och komplettförklarad ansökan.				5

Utvecklingsmål:

13.4.2.2 Effektiva stödverktyg

● Helt uppfyllt

Analys

Det för verksamheten inom miljö och hälsoskydd samt livsmedel viktigaste stödverktyget är ett väl fungerande ärendehanteringssystem och dagens fungerar inte effektivt. Programvaran uppdateras inte längre och tappar vartefter i funktionalitet. Nytt ärendehanteringssystem införs därför och under hösten pågår förberedelser och konverteringen görs fullt ut januari/februari 2020. Därmed har snart även denna verksamhet ett effektivt stödverktyg.

Bygglovavdelningen ser regelbundet över sina verksamhetsverktyg. Det är viktigt att ärendehanteringssystemet är uppdaterat och följer den digitala utvecklingen för att fungera optimalt och effektivt. Flertalet uppdateringar sker under 2019, vilket är nödvändigt för att verksamheten ska kunna följa den digitala utvecklingen samt kunna uppfylla målet att bli papperslösa till 2020. Dessutom köps en ny e-tjänst in för ansökningar i bygglovsärenden samt kart- och mättjänster. Funktionen införs under första halvåret 2020, och det kommer att underlätta för såväl kund som handläggare. Tjänsten gör att det blir lättare att förstå hur en komplett ansökan ska göras.

Därmed kan konstateras att verksamheterna inom bygglov, bostadsanpassningsbidrag och miljö har tillräckligt effektiva stödverktyg. Vidareutveckling av stödverktygen är dock en självklarhet, det går alltid att komplettera med tilläggsmoduler och så vidare. Dessutom har en Plan för digitalisering arbetats fram för förvaltningens verksamheter. Planen lyfter vilka steg och mått som bör tas för att bli mer digitala. Målbild, handlingsplan, tidplan och kostnader redovisas som underlag för den fortsatta digitaliseringsresan.

Verksamheten inom kart, mät, GIS är föremål för översyn av stödverktyg och liknande under året. Förvaltningen arbetar tillsammans med andra förvaltningar fram en kommunövergripande geodatastrategi som ger en analys av hur kommunens samlade geodata optimalt ska förvaltas och utvecklas. Översyn sker av vilka verktyg kommunen har och vilka behov det finns från kommunens samlade verksamheter av annat nytt eller kompletterande stödverktyg för att hantera geodata. Rapporten är klar i slutet av året och redovisar vår samlade målbild, en handlingsplan med tidplan samt finansieringslösningar för eventuella ambitionshöjningar. Till exempel hanteras nu kart- och mättjänsterna i samma system som bygglov, ByggR, och ingår i samma e-tjänst som verkställs under 2020. Nytt system för att leverera data om byggnader, adresser och lägenheter till Lantmäteriet på ett tjänstebaserat sätt köps in och kommer i bruk under första halvåret 2020.

Sammantaget konstaterar bygg- och miljöförvaltningen att det är väldigt mycket som görs under året för att åstadkomma än bättre stödverktyg. Bedömning görs att målet är uppfyllt utifrån det som planeras för 2019.

Det finns fortfarande förbättringsområden och främst kopplat till geodataverksamheten samt förutsättningarna för ökad digitalisering med automatisering där det är möjligt. Därför är målet aktuellt även under nästa verksamhetsår, men läggs samman med effektiva processer då det finns en stark koppling mellan stödverktyg och processer.

Utvecklingsmål:

13.4.2.3 Effektiva processer

● Helt uppfyllt

Analys

Vid processkartläggning blir handläggningen samt mallar och rutiner föremål för översyn och förnyelse samtidigt som dokumentation om handlingarnas informationshantering tas fram. Det är en väsentlig effektivisering som blir ett resultat av kartläggningen.

Processkartläggning fortsätter under året och samtliga processer inom bostadsanpassningsbidrag blir kartlagda och övergår i ska-läge. Inom bygglov är stort antal processer kartlagda och ligger i ska-läge. Även framtagande av nybyggnadskarta är i ska-läge. Inom miljöavdelningen är ett antal processer kartlagda och uppnår ska-läge.

Sammantaget gör bygg- och miljöförvaltningen bedömningen att målet är uppfyllt utifrån det som planeras för 2019. Men det finns fortfarande fler processer som ska kartläggas, främst inom miljö samt kart, mät, GIS. Därför följer målet med in i nästa verksamhetsår, men läggs samman med effektiva stödverktyg då det finns en stark koppling mellan stödverktyg och processer. Väsentligt att de processer som bedömts ha behov av kartläggning slutförs under 2020 för att kunna kompletteras med nästa steg, informationshantering.

Utvecklingsmål:

13.4.2.4 Utveckla samverkan internt och externt

● Helt uppfyllt

Analys

Under året råder stort fokus på att förbättra samverkan med näringslivet och dess företagare. Det sker bland annat genom företagsfrukostarna, men också genom träffar med representanter från företagareföreningarna.

Mötesforum inom bygglov förstärks med representation från tekniska förvaltningen. Även inom kart- och mätverksamheten utvecklas ett samarbete med representanter från tekniska förvaltningen i framtagandet av nybyggnadskarta. Processkartläggning görs och samsyn finns mellan berörda avdelningar om arbetssättet och nya rutiner i syfte att effektivisera. Till exempel kommer den ansvarige tjänstemannen på VA-avdelningen respektive gata/park ta ett större ansvar för sitt verksamhetsområdes innehåll i nybyggnadskartan.

Samverkan med VA-avdelningen och Avfallsavdelningen angående fettavskiljare samt slam- och oljeavskiljare är nytt för året. Syftet är att företag ska få tydligare information och att skadliga ämnen inte ska nå ledningsnätet.

Under slutet av året införs så kallade lots-möten då företag vid ett och samma tillfälle kan få träffa representanter från de verksamhetsområden som just då finns behov av.

Sammantaget gör bygg- och miljöförvaltningen bedömningen att målet är uppfyllt utifrån det som planeras för 2019 och de forum som förvaltningen äger alternativt blir inbjuden till. Det är ett flertal förbättringar som sker. Inte minst noteras ökad kundnöjdhet från näringslivet kopplat till god extern samverkan.

Det finns fortfarande förbättringsområden och därför av största vikt att målet följer med in i nästa verksamhetsår. De största förbättringsbehoven rör områden där bygg- och miljöförvaltningen är deltagande aktör men inte ägare av forumen. Det handlar främst om

förbättrad samverkan inom stadsbyggnadsprocessen, men även näringslivsfrågorna. Kontinuerliga möten med fastighetsavdelningen behöver också realiseras för att i god tid avhandla viktiga gemensamma frågor.

13.4.3 Perspektiv: Medarbetare

Kritisk kvalitetsfaktor:

13.4.3.1 Attraktiv och trivsam arbetsplats

■ God kvalitetsnivå

Analys

Inom ramen för en attraktiv och trivsam arbetsplats är målsättningen att ha engagerade och motiverade chefer och medarbetare som tillsammans har en god gemenskap. Arbetsplatsen präglas av en positiv och öppen kultur och har en god arbetsmiljö. Ambitionen är att medarbetarna trivs och mår bra, är goda ambassadörer för arbetsplatsen och kan rekommendera den till andra.

De kvalitetsmått som tagits fram för att följa läget gällande en av de viktiga kritiska kvalitetsfaktorerna som "Attraktiv och trivsam arbetsplats" ger ett visst underlag för utvärderingen. Den främsta kunskapskällan för utvärdering av läget i enlighet med den horisontella tillitsbaserade styrmodellen är snarare den löpande dialogen till vardags inom förvaltningen och mellan förvaltning och nämnd.

En viktig indikator för att få en bild av läget är HME-enkäten, Hållbart medarbetarengagemang. Förvaltningen har som ambition att genomföra någon typ av medarbetarenkät under varje år, helst vid ett par tillfällen. Under 2019 genomförs enkäten i december, kommunen som helhet genomför ingen enkät. Sammantaget är utfallet 78 i HME-index. Föregående år var utfallet 83 och året dessförinnan 67. Håbo kommuns HME-index låg på 79 såväl 2017 som 2018. Snittet för en stor jämförelsegrupp kommuner ligger på 78.

De frågor som ställs i HME-enkäten kretsar kring tre områden – motivation, ledarskap samt styrning och ledning. Resultatet för de första två områdena ligger på 80 respektive 79. Index för styrning och ledning är 79. Endast det sistnämnda området ligger något lägre än den stora jämförelsegruppen.

Bygg- och miljöförvaltningen förbättrar sitt resultat markant jämfört med 2017. En förklaring till det är att plan- och exploateringsverksamheten, som bland annat led av stor personalomsättning, flyttades till kommunstyrelsen från och med januari 2018. Även chefsbyten bidrar till den positiva uppgången. Visserligen är det en sänkning i index och nöjdhet mellan 2018 och 2019 vilket ska analyseras närmare så att förbättringsområden tydliggörs. Resultatet visar på förbättringspotential inom miljöavdelningen.

Förvaltningens korttidsfrånvaro visar ett mycket gott resultat och tyder på välmående personal. Utfallet för korttidsfrånvaron är 2,2 procent vilket är något lägre än för 2018. Siffran visar på en mycket låg andel korttidsfrånvaro. Utfallet för Håbo kommun 2019 blev 4 procent. Kommunens övergripande måltal är satt till 3,5 procent. Tillsammans med de många vardags-, medarbetar-, löne- och prioriteringssamtalen är det mycket som uppvisar en attraktiv och trivsam arbetsplats.

Lokalerna i kommunhuset har dock stort förbättringsbehov. Inomhusklimatet har stora brister samtidigt som förvaltningen är trångbodd. Trots de problemen visar personalen stor förståelse och ser med tillförsikt fram mot kommande ombyggnad av kommunhuset.

Sammantaget gör bygg- och miljöförvaltningen bedömningen att denna kritiska

kvalitetsfaktor når en god kvalitetsnivå. Bygg- och miljöförvaltningen utgör en attraktiv och trivsamt arbetsplats och uppfattas så av majoriteten av personalen. Det är många som uttrycker sig positivt över stämning och situation och inte minst kring de utvecklingsinsatser som förvaltningen under året har möjlighet att fokusera på. Det uppfattas som sporrande och nyttigt då det leder till effektivisering. Men det finns fortfarande förbättringsområden.

Samtidigt kommer mycket positiv återkoppling på verksamheten från företagare och privatpersoner som säger sig märka en skillnad i såväl handläggningstid, tillgänglighet, bemötande, engagemang och liknande. Denna positiva feedback ger ytterligare kvittens på att det råder en attraktiv och trivsamt arbetsplats.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Andel nöjda medarbetare utifrån arbetsituationen i lokalerna.				100%
Hållbart medarbetarengagemang	HME 80	HME 67	HME 83	HME 78
Korttidsfrånvaro	3,2%	3,5%	2,8%	2,2%
Andel medarbetare som nyttjat friskvårdsbidraget			58%	53%

13.4.4 Perspektiv: Ekonomi

Utvecklingsmål:

13.4.4.1 Samtliga taxor är aktuella och uppräknas årligt med index.

 Helt uppfyllt

Analys

Bygg- och miljöförvaltningen har tre taxor som rör verksamheten:

- Taxa för offentlig kontroll inom livsmedelsområdena
- Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens och strålskyddslagens område
- Plan- och bygglovtaxa inklusive kart- och mättaxa

Under året är det plan- och bygglovtaxan som prioriteras för översyn och omarbetning för att säkerställa att rätt avgift erläggs i förhållande till den insats som ärendet kräver. En ny sådan taxa antas i kommunfullmäktige den 6 maj 2019 och gäller därefter. Beslutet av taxan är överklagad och hanteras i Förvaltningsrätten.

Samtliga tre taxor har en konstruktion med uppräkningsindex. Det index som används är prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som publiceras på Sveriges Kommuners och Regioners hemsida i oktober respektive år.

Sammantaget gör bygg- och miljöförvaltningen bedömningen att målet är uppfyllt utifrån det som planeras för 2019. Under 2020 kommer en mindre översyn ske av plan- och bygglovtaxan kopplat till de erfarenheter som görs under året med den nya taxan. Dessutom är båda taxorna inom miljö- och hälsoskydd respektive livsmedel i behov av översyn. Till exempel behöver livsmedelstaxan bättre överensstämma med förändringar i EU-förordningar. Därför kommer målet att finnas med även nästa verksamhetsår.

13.5 Volym- och resursmätt

13.5.1 Volymmätt

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Budget 2019
Antal ärenden per handläggare, miljö	167	102	117	150
Antal livsmedelsinspektioner per handläggare	108	30	67	120
Antal miljöbalksinspektioner per handläggare	49	32	60	60
Antal beslut, byggavdelningen	426	320	381	500
Nämndbeslut, antal	55	37	50	60
Antal beslut bostadsanpassningsbidrag	119	168	183	145

Antal ärenden per handläggare, miljö

Antal ärenden per handläggare på miljöavdelningen når inte måtalet, men resultatet för 2019 är ändå högre än 2018. Verksamheten har under året flera vikarier för att ersätta personal under föräldraledighet respektive långtidssjukskrivning. Det leder till bristande kontinuitet samtidigt som det tar tid att introducera vikarier i arbetsuppgifterna vilket i sin tur medför mindre tid för att starta nya ärenden.

Antal livsmedelsinspektioner per handläggare

Jämfört med 2018 är utfallet av antalet livsmedelskontroller betydligt högre, men på årsbasis nås inte målbilden. Detta trots flera omgångar av vikarier för att täcka upp en längre tids sjukskrivning inom verksamhetsområdet. Det kan konstateras att verksamheten blir sårbar när endast en resurs ansvarar för ett visst verksamhetsområde. Därför införs att två av personalen kan hantera livsmedelskontrollerna i syfte att få full effekt.

Antal miljöbalksinspektioner per handläggare

Måtalet för antalet miljöbalksinspektioner nås och medför en fördubbling jämfört med 2018.

Antal beslut, byggavdelningen

Trots ökat ärendeflöde uppnås inte budgeterat antal beslut. Måtalet om 500 är satt utifrån möjliga byggrätter i gällande och kommande detaljplaner. Tillsammans med längre tidsutdräkt i planeringsprocesser än förväntat och i kombination med exploatörers försiktighet med igångsättning så konstaterar förvaltningen inför 2020 att måtalet bör sänkas till 400.

Nämndbeslut, antal

Med nämndbeslut avses de beslut i nämnd som avser myndighetsutövning mot enskild (privatperson, företag eller annan juridisk person). Under 2019 blir det 50 beslut i nämnd, vilket är något lägre än måtalet om 60. Majoriteten av beslut rör bygglovsverksamheten (35 stycken). Förklaring till det lägre antalet nämndbeslut än måtalet kan vara den nya delegationsordningen som ger viss utökad delegation till handläggare.

Antal beslut bostadsanpassningsbidrag

En tydlig trend är att antal ärenden ökar inom bostadsanpassning, en koppling till att kommunens äldre invånare successivt ökar till antal. Det är tio procents ökning av antalet ärenden jämfört med föregående år. Måtalet överskrids. Förvaltningen drar slutsats inför kommande år att måtalet måste höjas. Samtidigt ökar risken för att kostnaderna successivt kommer att öka.

13.6 Resultaträkning och ekonomisk analys

tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Externa intäkter	5 924	8 079	9 678	1 599
Interna intäkter	925	489	803	314
Summa intäkter	6 849	8 568	10 481	1 913
Verksamhetsköp, bidrag, material	-2 398	-1 941	-1 834	107
Personalkostnader	-14 283	-16 657	-15 914	743
Övriga kostnader	-3 710	-4 558	-5 727	-1 169
Interna kostnader	-362	-265	-297	-32
Summa kostnader	-20 753	-23 421	-23 772	-351
Resultat	-13 904	-14 853	-13 291	1 562

Bygg- och miljönämndens verksamheter kostar 13,3 miljoner kronor netto 2019. Det är en ökning med två procent jämfört med året innan, och tio procent lägre nettokostnad än budgeterat. Det innebär ett överskott jämfört med budget på 1,5 miljoner kronor.

Nämndens intäkter består främst av avgifter för bygglov, tillsyn och tillstånd samt intäkter för arbete som utförs i plan- och exploateringsprojekt. Dessutom har nämnden intäkter för kart- och mättjänster. De externa intäkterna är 39 procent högre än föregående år. Inom bygglov finns ett antal större ärenden som i hög grad bidrar till överskottet för nämnden. Även för de övriga verksamheterna är intäkterna högre än budgeterat.

De interna intäkterna är 15 procent lägre än förra året men 314 000 kronor mer än budgeterat. Överskottet beror framförallt på intäkter för bygglov.

Kostnaden för bostadsanpassningsbidragen är 30 procent lägre än föregående år trots att ärendevolymen ökar med cirka tio procent under året. Majoriteten av ansökningarna handlar om åtgärder som inte är så kostsamma

Under året uppstår ett flertal vakanser inom nämnden bland annat i samband med rekrytering och föräldraledighet. Detta innebär lägre personalkostnader än budgeterat. Det har varit framförallt inom bygglov men även miljö- och hälsoskydd.

Övriga kostnader ökar med 35 procent jämfört med förra året och 1,1 miljon kronor mer än budgeterat. Detta beror bland annat på ökade kostnader för utrustning, informationsatsning samt handräckningskostnad hos Kronofogden.

13.7 Driftredovisning

tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Bygg- och miljönämnd	-188	-243	-283	-40
Nämndadministration	-288	-303	-297	6
Bostadsanpassning	-2 082	-2 100	-2 062	38
Bygglovavdelning	-2 886	-1 914	-697	1 217
Förvaltningsledning	-2 111	-3 290	-3 206	84
Miljö- och hälsoskydd	-3 334	-4 360	-4 230	130
Bostadsanpassning	-3 014	-2 643	-2 515	128
Summa	-13 903	-14 853	-13 290	1 563

Bygg- och miljönämndens verksamheter kostar nästan 13,3 miljoner kronor netto 2019, vilket är en minskning jämfört med året innan. Nämndens verksamheter lämnar ett överskott jämfört med budget om drygt 1,5 miljoner kronor. Den främsta orsaken till överskottet är högre intäkter än budgeterat. Intäkterna är cirka 22 procent högre än budget medan utfallet av kostnaderna ligger mer i nivå med lagd budget, dock överstiger kostnaderna budget med cirka 1,5 procent.

Verksamheten bygglov har ett överskott jämfört med budget på 1,2 miljoner kronor. Överskottet beror främst på att ärendeflödet inom bygglovavdelningen är ovanligt stort vilket i sig genererar ökade intäkter. Mot slutet av året konstateras en ökning av ärendeflödet och just november månad (efter maj månad) är en av de månader där flest ärenden inkommer till bygglovavdelningen.

Det är även ett antal företagsetableringar aktuella med stora lager- och logistikbyggnader som beviljas lov under året. Dessutom ger den nya plan- och bygglovtaxan som gäller från maj 2019 ett mer korrekt avgiftsuttag jämfört med tidigare taxa där det inte gick att ta rätt betalt för utfört arbete.

Verksamheten Miljö- och hälsoskydd har ett överskott mot budget på 130 000 kronor. Överskottet förklaras av fler inkomna anmälningsärenden som handläggs och debiteras utifrån timavgift. Det är till exempel inom nya miljöfarliga verksamheter, förorenad mark och nya livsmedelsanläggningar. Behov av extrakontroller på livsmedels- och köldmediaanläggningar bidrar till ökade intäkter. Det läggs mycket tid för tillsyn av det kommunala ledningsnätet för vatten och avlopp samt förutsättningar för ett helt nytt reningsverk i ett större exploateringsprojekt vilket ger ökade intäkter. Det nya ärendehanteringssystemet ger mer kostnader än beräknat.

Verksamheten bostadsanpassning har ett överskott på 128 000 kronor. Verksamheten ger ett överskott trots att ärendevolymen ökar med cirka tio procent under året. Majoriteten ansökningar handlar om åtgärder som inte är så kostsamma. Installation av lyft- och trapphissar, ombyggnad av badrum och köksanpassningar är exempel på åtgärder som ofta blir väldigt kostsamma och den typen av ärenden utgör ett fåtal av årets ärenden.

Under året får nämnden en tillfällig utökning av ramen på 1,2 miljoner kronor kopplat till statsbidraget för att stimulera ökat bostadsbyggande. Nämnden tar fram plan för två större utvecklingsprojekt: geodatastrategi och digitalisering. Medel används under året till kompetensutveckling, introduktion till bygg- och miljönämnden och kommunens deltagande i Håbomässan.

13.7.1.1 Är ekonomin i balans?

Bygg- och miljöförvaltningen anser att budgeten är i mycket god balans om nu uttrycket "god balans" kan användas när verksamheten ger ett överskott om cirka 1,5 miljoner kronor. Till grund för resultatet ligger i stora drag att intäkterna överskrider lagd budget med 22 procent medan kostnaderna i stort ligger i balans med budget (kostnaderna ligger 1,5 procent högre än budget).

Förvaltningen styr genom medvetet arbetssätt kostnadsutvecklingen som en konsekvens av den oro som uppstår under våren för att nå budget i balans vid årets slut. Redan då bestäms att kostnaderna ska vara noggrant övervakade med risk för att påverka verksamheten negativt genom att vissa aktiviteter/åtgärder måste avstås ifrån. Till exempel beslutas att avsluta det externa konsultstödet vid processkartläggningen under andra halvåret, avsluta konsultstödet inom bygglovhandläggning och att vissa tjänster återbesätts senare än tidigare planerats. Det övergripande målet för förvaltningen är att vidmakthålla en god balans så att lagd budget håller utan avvikelse. När det gäller den del av ekonomin, kostnaderna, som förvaltningen kan påverka så kan konstateras att de strama tyglarna varit ett framgångsrikt grepp.

I den omfattande myndighetsutövning som förvaltningen hanterar förutsätts intäkter från kund/sökande täcka stor del av kostnaderna. Det är alltid svårt att i förväg förutse nivån på intäktsidan, och för innevarande år uppvisar intäkterna inom bygglov, miljö och kart, mät, GIS högre intäkter än budgeterat. Förvaltningen kan inte påverka antalet ärenden och dess art, men det kan konstateras att det är stort antal ärenden särskilt kopplat till byggnation som är aktuella under perioden. Dessutom är några av projekten väldigt stora ytmässigt vilket genererar motsvarande högre bygglovavgift.

13.8 Intern kontroll

Bygg- och miljönämnden godkänner i årets början en plan för intern kontroll för verksamhetsåret. Planen innehåller sju områden som är särskilt viktiga att fokusera på. Uppföljning visar att tre av områdena genomförs, två genomförs inte medan två genomförs delvis.

Det som är genomfört är processkartläggning inom bostadsanpassning där processen har nått ska-läge, förberedelser för digital handläggning inom bygglov vilket blir verklighet 2020. Det tredje genomförda kontrollmålet handlar om att fakturering sker inom en vecka från beslut.

De två moment som inte påbörjas och därmed inte genomförs är Förvaltningsmodell för våra IT-system respektive beredskapsplan inom livsmedel gällande dricksvatten. Orsak är tidsbrist.

Två av kontrollmålen genomförs delvis. Det ena avser processkartläggning inom bygglov och det är ett omfattande arbete som utförs. Slutförande av vissa processer, rutiner och checklistor kvarstår till 2020. När det gäller tidsdebitering inom miljöavdelningen görs en del, men för att nå rimlig kostnadstäckningsgrad behöver tidsdebiteringen fortfarande vara i fokus 2020.

13.9 Förväntad utveckling

Håbo kommun ligger i Storstockholmsområdet som under flera år präglas av stark tillväxt. Allt fler vill bo i kommunen samtidigt som bostadsbristen är stor. Många företag lämnar city och etablerar sig lite mer i ytterområden vilket gör Håbo attraktivt för nya företagsetableringar.

Den relativt sett höga byggtakten för bostäder i Håbo kommun bedöms minska något kommande år. För närvarande finns det inte någon större volym byggrätter i färdiga detaljplaner. Ett antal detaljplaner med stora volymer byggrätter är på väg mot sitt slutskede i planprocessen. Det följer alltid en tid av projektering, upphandling, bedömning av marknaden och så vidare innan en bygglovsansökan upprättas och byggstart kan ske. För att kommunen ska klara tillväxten behöver också planläggning ske för att möjliggöra ökad kapacitet inom den offentliga servicen som till exempel förskolor, skolor och lokaler för vård och omsorg.

Bygg- och miljöförvaltningen har som målbild att förenkla myndighetsutövningen för såväl invånare och företagare som för handläggare. Genom att utveckla effektiva processer blir handläggningen kortare. Invånarna har allt större krav och förväntningar på att deras ärende ska få en snabb hantering. Att använda e-tjänster är en självklarhet idag och förvaltningen kommer att fortsätta utveckla e-tjänster tillsammans med digital handläggning och successivt ökad automatisering. Till exempel inför bygglovavdelningen helt digital handläggning från och med 2020. Utvecklingen av digital handläggning är i fokus under innevarande och kommande år.

Hanteringen av geodata med system för att presentera och analysera geodata kommer att vara föremål för utveckling. Förvaltningen samverkar med grannkommuner och vill verka för att Region Uppsala lyfter geodatafrågor i samverkan med länets kommuner.

För att förenkla för företagare inom café- eller restaurangverksamhet är förvaltningen med i projektet "Serverat". Tjänsten kan startas tidigast under 2020.

En av våra stora utmaningar är tillgången till arbetskraft. Kommunen är i tillväxt och då behöver antalet medarbetare förstärkas för att möta arbetsvolymen. Inom bygg- och miljöförvaltningens verksamhetsområden är det svårt att rekrytera. Kommunen ligger i en tillväxtregion och konkurrensen om arbetskraft är hård från såväl andra kommuner som privata företag. Utmaningen de kommande åren är att både lyckas behålla personal och att vara en attraktiv arbetsgivare vid nyrekryteringar.

14 Barn- och utbildningsnämnden

14.1 Sammanfattning

Förskolan tar fram program, för att säkerställa goda lärmiljöer. Reviderad läroplan, med uppdrag om förstärkt språkutveckling, träder i kraft.

Grundskolan utvecklar en plattform, för tillgänglig lärmiljö. Matematiksatsning startas för åk F-3. Förskoleklassen blir obligatorisk med tydligare krav. Fritidshemmets undervisande uppdrag förstärks.

Gymnasiet beslutar om utökat programutbud, Barn-och fritidsprogrammet. Förstudie för ny gymnasieskola inleds. Avtal skrivs med Enköping om antagning till yrkesprogram på lika villkor för Håbos ungdomar. Vuxenutbildningens resultat efter tillsyn av Skolinspektion är helt utan anmärkning.

Musikskolan inför nycirkus och dans. Kostpolicy tas fram.

Meritvärdena för åk 9 och behörigheten till gymnasiet sjunker. Resultaten på nationella prov i årskurserna 3 och 6 förbättras. Andelen elever på gymnasiet, som tar examen inom 3 år, ökar.

Barn- och utbildningsnämnden redovisar ett underskott med 23,4 miljoner kronor.

14.2 Uppdrag och ansvarsområde

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för kommunens förskoleverksamhet, barnomsorg, omsorg på obekvämt arbetstid, öppen förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning, med tillhörande barn- och elevhälsa. Inom nämndens ansvarsområde finns även kostenheten och den kommunala musikskolan.

Nämnden ansvarar också för att utföra hemkommunens ansvar. Detta omfattar att hålla sig uppdaterad kring alla kommunens elevers skolplikt och utbildning, godkännande av verksamhet och utövande av tillsyn av fristående förskole-/annan pedagogisk verksamhet.

Förutom de kommunala verksamheterna i kommunens egen regi, finns det fem fristående förskolor, tre fristående dagbarnvårdare och tre fristående grundskolor, varav två har fritidshem.

Inom gymnasiet finns samverkansavtal, där elever folkbokförda i Håbo kommun går i 80-90 andra gymnasieskolor.

Barn- och utbildningsförvaltningens vision är en vägvisare i vårt arbete och den beskriver också vårt förhållningssätt:

Barn och utbildningsförvaltningens vision

Genom delaktighet, medbestämmande och ansvarstagande ur ett jämlikhetsperspektiv på alla nivåer säkras barn- och utbildningsförvaltningen det framtida demokratiska samhället.

Genom varje individs drivkraft och kreativitet skapar vi tillsammans möjligheter för var och en att delta och utvecklas.

Barn- och utbildningsförvaltningens verksamheter stimulerar till utveckling, lärande och goda kunskaper i dag och för framtiden. Vi har en lärmiljö som är trygg, tillgänglig, tilltalande och tillitsfull. Verksamheterna utformas på ett sådant sätt att alla barn, elever och vuxna vill vara där och kan känna trygghet och delaktighet.

14.3 Årets händelser

Förvaltningsövergripande

Barn- och utbildningsförvaltningen sätter en tydlig styrning- och ledningsorganisation, med en bärande vision. En tydligare utvecklingsorganisation tar form, med målet att stärka den röda tråden från förskola till vuxenutbildning, och ge förutsättningar för en ökad likvärdighet.

Processkartläggning pågår, vilken synliggör ineffektivitet och skapar möjligheter att se moment som kan digitaliseras och effektiviseras.

Förvaltningsledningen genomför verksamhetsbesök på samtliga förskolor och skolor, med fokus på trygga, tillgängliga, tilltalande och tillitsfulla lärmiljöer. Besöken följs av dialoger under våren.

Den förvaltningsövergripande digitala mässan Håbo Educational Technology Transformation (HETT) genomförs, där alla enheter från förskola till gymnasium deltar och delar med sig av sitt arbete.

Nya rektorer anställs på Vibyskolan, Västerängsskolan och Gröna Dalensskolan.

Kostenheten

Kostenheten bidrar till beslutsunderlag för en kommungemensam Mat- och Måltidspolicy. Rutiner och förhållningssätt kring vår måltidskultur i förskolor och skolor tas fram.

I flera förskolekök införs mer vegetabilier på menyn och vegetarisk mat serveras 1-2 dagar per vecka. På en förskola provas bufféserving för de äldre barnen, för att erbjuda ett mer varierat utbud.

Skolrestaurangen på Gransäterskolan utvecklar arbetet gällande menyplanering, utbud och presentation av maten, där merparten av måltiderna lagas från grunden. En varierad salladsbuffé serveras dagligen, och färskt bröd bakas i köket. I skolrestaurangen på Futurumskolan har ombyggnationen inneburit att närheten till köket har ökat, och att gästerna har en direkt kontakt med kockarna och produktionen. Färskt bröd bakas nästan varje dag, menyerna utvecklas med flera alternativa rätter och de flesta rätterna lagas från grunden.

Rekrytering av rätt kompetens till vakanta tjänster och vikariat är en utmaning, vilket försvårar att utveckla grunduppdraget och att skapa måltidsupplevelser.

Barn- och elevhälsoenheten

Barn- och elevhälsoenheten bidrar som stödfunktion till ökad måluppfyllelse för barn och elever inom förvaltningens verksamheter. Med en stabil grupp av medarbetare inom enheten fortsätter verksamheten att utveckla stödet till förskolan, grundskolan med fritidshem och gymnasieskolan.

Nationella larmrapporter om ökad psykisk ohälsa och försämrade skolresultat bland unga avlöser varandra. Forskning tyder på ett ömsesidigt samband mellan psykisk hälsa och skolprestationer. Stimulansmedel utifrån regeringens och Sveriges kommuner och regioners överenskommelse "Stöd till riktade insatser inom psykisk hälsa" används till en projektanställd hälsopedagog. Gransäterskolan är pilotskola i projektet, för ökad medvetenhet och självledarskap.

Musikskolan

Musikskolan genomför projekt och föreställningar inom områdena musik, drama och dans. En danspedagog arbetar med samtliga åttondeklassare. Cirka 100 elever i åldersgruppen F-9 får dansundervisning tack vare statsbidrag, och musikskolan når på så sätt en ny målgrupp som till största delen inte tidigare varit inskrivna i musikskolan.

Samarbete med Cirkus Cirkör möjliggör cirkuskurser i Bålsta och Skokloster under våren, samt som sportlovs- och höstlovsaktivitet. Kulturakuten genomför ett projekt på Gröna Dalens fritids, vilket innefattar en teaterföreställning med tema barnkonventionen, samt en vernissage där barnens bilder ställs ut. Arbetet följs av en forskare, och ska resultera i en rapport samt artiklar i tidskrifter.

Samarbeten äger rum med Konsertkarusellen, Musik i Uppland, och kulturföreningar, vilket resulterar i sju föreställningar. Den årliga musikalen med 5-åringar genomförs med sju föreställningar, för cirka 1000 åhörare. Arbetet är ett samarbete mellan pedagoger från musikskolan och förskolan, och främjar barnens upplevelse av sång, rörelse, rytmik.

En av musikskolans orkestrar tävlar vid Riksförbundet Unga Musikanter festival, och slutar med en framskjuten placering i tävlingsklassen och fina omdömen.

Verksamhet förskola

Arbetet med att utveckla en likvärdig förskola i de kommunala förskolorna har pågått under hela verksamhetsåret. För att säkerställa en hög kvalitet som svarar upp mot det statliga grunduppdraget har rektorerna lett förskolorna utifrån en gemensam pedagogisk grundstruktur för verksamheten. Grundstrukturen lägger grunden till en god kvalitet, som främjar det livslånga lärandet. Då bristen på förskollärare har varit och är stor på nationell nivå, arbetar pedagogiska handledare övergripande i Håbo tillsammans med samtliga rektorer för att stärka och bibehålla kvaliteten på det pedagogiska uppdraget i verksamheten.

Under vårterminen 2019 besökte förvaltningsledningen samtliga förskolor, med fokus på förskolans lärmiljöer. I samband med dessa besök togs ett kommungemensamt program fram för att säkerställa goda pedagogiska lärmiljöer i samtliga förskolor. I utformningen av lärmiljön ska pedagogerna särskilt sträva efter att fånga barns intresse genom att säkerställa en lärmiljö som väcker fantasi och nyfikenhet. Miljön ska uppmuntra till kommunikation, lek, utforskande och lärande via många olika intryck och den ska vara föränderlig utefter barnens behov och rättigheter. Programmet har under höstterminen implementerats i samtliga förskolor.

Den nya reviderade läroplanen trädde i kraft 1 juli 2019. I den förstärktes förskolans uppdrag att arbeta språkligt medvetet för att främja barnets språkutveckling. För att utveckla pedagogernas kunskap om barns språkutveckling och vara till stöd arbetar språk, läs och skrivutvecklare i verksamheterna. Under hösten formades ett kommungemensamt pedagogiskt nätverk, kollegialt utvecklande, lärande, (KUL). Nätverket leds av dessa utvecklare och har till syfte att etablera kollegiala diskussioner mellan pedagoger för att relatera till barns literacy utveckling. Literacy är ett begrepp för barns språkutveckling och innefattar bilder, symboler, olika medier, multimodala texter, muntligt språkbruk i både monolog och dialog, dans, rörelser, musik genom ljud, gestik och ansiktsuttryck.

Övriga stödfunktioner är förskoleteamet på barn- och elevhälsan. På pedagogcentrum finns Datatekets Informations- och kommunikations teknik- (IKT-) pedagog. Fortbildning för pedagoger sker och förskolan utrustas med digitala verktyg. För att säkerställa en likvärdig utveckling av IKT har arbetet skett med en gemensam organisatorisk struktur. De kommunala förskolorna medverkade även detta år vid den lokala digitala mässan i Håbo; Håbo Educational Technology Transformation (HETT).

Då förskolan lagt stor vikt vid värdegrundsarbetet har och är stödverksamheterna en mycket viktig del i det arbete. Att arbetet är framgångsrikt har vår årliga enkät påvisat där trygghetsvärdet visar höga resultat. Gruppstorlekarna i förskolorna varierar beroende på rektors organisation av småbarns- eller syskongrupp. I detta arbete har hänsyn tagits till barngruppens sammansättning och behov.

I takt med att kommunen växer och efterfrågan på förskoleplatser ökar är det mycket viktigt att uppbyggnaden av nya förskolor prioriteras och sker i takt med expansionen. En framtida utmaning för Håbo kommun kommer att vara att möta platsgarantin i denna expansion till följd av ökat behov hos fler invånare.

Genom kommunens tillsynsansvar över de fristående förskolorna säkerställs kvalitet och innehåll. Tillsynen har under 2019 påvisat att de fristående huvudmän som bedriver förskoleverksamhet i Håbo kommun har en god kvalitet och möter upp barngruppernas storlekar utifrån sammansättning och behov.

En stor utmaning för alla huvudmän nu och i framtiden är att möta den nationella bristen på utbildade förskollärare. Denna utmaning kommer att kräva en framtida plan i arbetet med att förbli en attraktiv arbetsgivare både när det gäller nyanställningar men även kompetensförsörjning av redan anställda pedagoger.

Fler barn än prognostiserat, och ett ökat behov av resurser riktade till barn med stora stödbehov, ger ett underskott för verksamheten.

Verksamhet grundskola

Fritidshemmets uppdrag förtydligas i läroplanen (Lgr 11/16). Fritidshemmets undervisande uppdrag samt att stödja elevens inläring i samverkan med läraren tydliggörs. En kraftfull utbildningssatsning har genomförts för alla som arbetar inom fritidsverksamheten. Den avslutades våren 2019. Under hösten 2019 och våren 2020 sker uppföljningar och kvalitetssäkring så att arbetssätten fortsätter att vara en del i fritidshemmets arbete. Nästa steg är att utveckla lärmiljöer utomhus i närheten av skolorna.

Förskoleklassen är en obligatorisk skolform med tydligare krav på utveckling, uppföljning och undervisning. Håbo kommuns förskoleklasser arbetar med det statliga obligatoriska kartläggningmaterialet. En gemensam systematik för genomförande och uppföljning har implementerats och lärare i förskoleklass fortsätter sitt samarbete genom det nätverk som finns. Verksamhetsutvecklare för språk och matematik följer upp och sammanställer resultaten för alla förskoleelever inom kommunen. Arbetet är nu en del i det gemensamma kvalitetsarbetet.

Grundskolan i Håbo utvecklar en gemensam plattform för alla elever inom grundskolan. Syftet är att likvärdigheten mellan skolor och klassrum ska öka. Basen för arbetet är en tillgänglig lärmiljö; pedagogiskt, socialt och fysiskt. Under hösten startas ett samarbete kring tillgängliga lärmiljöer med SPSM, (Specialpedagogiska skolmyndigheten). Arbetet fortsätter under våren för att sedan bli en del i det arbete som utförs i Håbo grundskola.

Skattningsverktyget "Tillgänglig lärmiljö" genomförs av alla grundskolor från och med hösten 2020. Utifrån det systematiska kvalitetsarbetet har även en fortsatt satsning på Läs- och skrivutveckling genomförts. Läs- och skriv-planen för årskurs 4 - 6 är klar och implementeringen har startat. Tillsammans med SKR, (Sveriges kommuner och regioner) och NCM, (Nordiskt centrum för matematik) utvecklas ett arbetssätt för alla elever i förskoleklass till årskurs 3 i ämnet matematik. Utvecklingsarbetet startade hösten 2019 och fortsätter under två år. STL, skriva sig till lärande är en metod för differentierad undervisning som grundskolan tar hem som sin egen arbetsmetod. Ett pilotprojekt genomförs på en av skolorna under läsåret 2019-2020.

Strukturen för grundskolornas gemensamma systematiska kvalitetsarbete börjar ta form. Analysarbetet har fördjupats och systematiken för gemensamma uppföljningar och kvalitetsindikatorer är nu mer transparenta.

Kommungemensamma undervisningsgrupper har haft en tillsyn från Skolinspektionen. Ett förbättringsarbete pågår för att öka kvalitén, kvalitetssäkra processer för beslut, åtgärdsprogram samt uppföljning av undervisningen.

Grundskolan har haft en granskning från Skolinspektionen och under året har utvecklingsinsatser samt åtgärder genomförts. Arbetet inom grundskolan har en bra kvalitet och genom det arbete som genomförts är verksamheten mer synlig och har ett tydligt kvalitativt arbete. Måldialoger genomförs där insatser för elevernas utveckling planeras kontinuerligt.

Utmaningar och utveckling

Elevtalet ökar inom grundskolan vilket är en utmaning som innebär att skolorna behöver anpassa lokalerna, verksamheten och organisationen för att ta emot alla elever.

Andelen lärare med lärarlegitimation behöver höjas inom grundskolans verksamhet. Det är en stor utmaning att rekrytera pedagoger med behörighet i rätt ämne och med rätt utbildning till verksamheterna. I arbetet med att öka lärarbehörigheten, ökar även lönekostnader för verksamheten när utbildade lärare ersätts med behöriga.

Måluppfyllelsen har försämrats under läsåret och insatser görs på skolorna för att analysera orsaker och sätta in det stöd som behövs för att alla elever ska nå sin högsta potential. En utmaning i arbetet är den ökade psykiska ohälsan där komplicerad skolfrånvaro är en del av bekymret. Arbetet genomförs på olika nivåer inom skolverksamheterna och bygger på väl grundade analyser av orsaker för att rätt insatser ska kunna sättas in.

Ekonomi

Grundskolan har fortfarande ett underskott trots att ett stort arbete genomförts under året. Skolorna arbetar för att hålla budget genom att vidta åtgärder. Under året har det varit en löneglidning som är en del i orsaken till underskottet. Andra orsaker är att timplanen har förändrats där ämnena matematik och idrott ersatt elevens val. I samband med ändringar i timplanen utökas elevens garanterade tid med 105 timmar per år och elev. Andra kompetenser behövs för undervisningen och vilket kan medföra nyanställningar. Andelen elever som behöver särskilt stöd är stort i Håbo kommun och stödinsatserna varierar över tid. Det medför ofta extra kostnader. Ett arbete för att hitta gemensamma effektfulla lösningar är pågående inom grundskolan.

Samtliga gemensamma satsningar inom grundskolan där syftet är att öka likvärdigheten finansieras via statsbidrag.

Verksamhet gymnasieskola

Fridegårdsgymnasiets skolledning har byggt vidare på gymnasiets goda rykte och utökar programutbudet med Barn-och fritidsprogrammet till HT 2020. Fridegårdsgymnasiets lokaler har förtätats, för att maximera elevunderlaget för hållbar ekonomi genom att ytterligare två klassrum har skapats inne i skolans befintliga lokaler. Trots detta är skolan nu fullbelagd och flera typer av lokaler, så som grupprum och konferenslokaler är bortbyggda eller omgjorda till arbetsrum för personal. Stort behov av en större skola har konstaterats och verksamhetschef för gymnasium och förvaltningschef har på uppdrag av nämnden arbetat för ett nytt, större gymnasium. Förstudien är nu igångsatt. Samtidigt är samverkansavtal skrivet med Enköpings kommun om antagning till Westerlundiska gymnasiets yrkesprogram på lika villkor för Håbos ungdomar.

Rektor för Fridegårdsgymnasiet har skapat en organisation för hållbar kommunikation externt och internt genom tillsättande av en kommunikatör och två nya starka ledarförmågor är knutna till verksamhetens ledningsgrupp. Även en intern organisation för skolans digitala arbete är utvecklad. Arbetet med att forma en hållbar ledningsgrupp för Fridegårdsgymnasiet och en säkerställd styrkedja för förvaltningsområdet gymnasium och vuxenutbildning behöver dock fortgå. Just nu har Fridegårdsgymnasiet och Håbo vuxenutbildning en rektor på 50 procent, som också arbetar som verksamhetschef på 50 procent, vilket inte är optimalt utan behöver ses över. Verksamhetschef har med stöd av förvaltningschef och övriga förvaltningsledningen utvecklat den röda tråden och gjort gymnasium och vuxenutbildning till en del av, framförallt nämnds- ,men också förvaltningsarbetet.

Verksamhet vuxenutbildning

Verksamhetschef har med stöd av förvaltningschef och övriga förvaltningsledningen utvecklat den röda tråden och gjort gymnasium och vuxenutbildningen till en del av, framförallt nämnds-, men också förvaltningsarbetet.

Två nya starka ledarförmågor är knutna till verksamhetens ledningsgrupp. Arbetet med att forma en hållbar ledningsgrupp för verksamheten, och att säkerställa styrkedjan för förvaltningsområdet gymnasium och vuxenutbildning behöver dock fortgå.

Vuxenutbildningen genomgick en regelbunden tillsyn av Skolinspektion helt utan anmärkning, under våren.

En plan för insyn och uppföljning av externa utövare är framtagen.

En ny upphandling är påbörjad liksom förhandlingar om samverkan med Upplands Bro kommun. Det senare kommer att lösa kvalitetsproblematiken för SFI-undervisningen.

Administration

Barn- och elevtalet i förskola och grundskola har fortsatt öka även under 2019. Detta medför ett ökat behov av administration.

E-tjänster underlättar för medborgarna och administrationen effektiviseras genom den elektroniska informationen, dock finns inget stödsystem för ärendehandläggningen. En stor del av arbetstiden går åt till att dokumentera i olika system utifrån att de olika systemen inte stödjer en process fullt ut eller kommunicerar med varandra.

Förvaltningens centrala administration arbetar med att rättssäkra och i den mån det går att effektivisera dokumenthanteringen.

Arbetet med att anpassa och kvalitetssäkra verksamheten för att svara upp mot dataskyddsförordningen (GDPR) fortsätter.

14.4 Uppföljning kvalitet och mål

14.4.1 Perspektiv: Målgrupp

Kritisk kvalitetsfaktor:

14.4.1.1 Varje barn och elev får utifrån sina förutsättningar möjlighet att utveckla sina kunskaper och förmågor maximalt.

■ God kvalitetsnivå

Analys

Resultaten som kommenteras nedan avser de kommunala skolorna om inget annat framgår av texten. De resultat som inte är redovisade beror på att den officiella statistiken inte finns tillgänglig ännu.

Grundskolan

Elever i årskurs 3 förbättrar resultaten på de nationella proven i både matematik och svenska. Resultaten i matematik visar en uppåtgående trend de senaste tre åren. Under hösten 2019 gick Håbo kommun in i ett samarbete med Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Nationellt centrum för matematikutbildning (NCM). Samarbetsprojektet kallas "Styrning och ledning matematik". Målsättningen är att utifrån vetenskaplig grund förbättra matematikundervisningen för eleverna i årskurs F-3. Matematikresultaten i de yngre åldrarna har förbättrats de senaste åren och genom deltagande i projektet förväntas resultaten fortsätta öka.

Resultaten på de nationella proven i årskurs 6 låg betydligt högre 2019 än 2018 i alla ämnen där proven genomförs (svenska, matematik och engelska).

Att trenden visar en positiv utveckling för årskurserna 3 och 6 ger en indikation på att kunskapsresultaten framåt kommer att öka.

Meritvärden för årskurs 9, liksom behörighet till gymnasiet, sjönk efter en flerårig uppåtgående trend. Inom den elevgrupp som gick ut årskurs 9 våren 2019 fanns många elever och även grupperingar av elever som under hela sin skoltid visat på svårigheter att nå målen för utbildningen. Ett omfattande antal insatser i form av extra anpassningar och särskilt stöd har genomförts under elevernas skolgång. Dessa har visat på resultat för enskilda individer och även på gruppnivå. Trots dessa insatser har skolorna inte nått ett lyckosamt resultat för att samtliga elever ska nå målen för utbildningen. Analyser av insatser görs och de som haft gynnsam effekt för elever dokumenteras och används på skolorna framåt.

Gymnasiet

På gymnasiet ökade andelen elever som tog examen inom 3 år i jämförelse med de tre senaste åren. Andelen elever med gymnasieexamen oavsett studielängd sjönk 2018 men ökade igen 2019 och ligger nu på samma nivå som 2017.

Tabellen nedan visar Fridegårdsgymnasiets resultat på de teoretiska programmen våren 2019. Andelen som går ut med gymnasieexamen ligger på tre av programmen mellan 90 och 94 procent. Ett av programmen sticker ut i statistiken där endast 57 procent går ut med gymnasieexamen. En analys pågår kring varför just det programmet visar ett lägre resultat. Högsta möjliga meritvärde för gymnasiestudier ligger på 22 p. Medel i Sverige är runt 13 p. Fridegårdsgymnasiets medelvärde är 13,7 p.

Betyg, examina, studiebevis och meritvärden Fride Läsåret 18/19 - resultat våren 19						
Program	Antal elever	Antal examina	Antal studiebevis	Examina %	Studiebevis %	Meritvärde
EK	31	29	2	94 %	6 %	15,3
NA	22	20	2	91 %	9 %	14,9
SA	31	28	3	90 %	10 %	13,1
TE	21	12	9	57 %	43 %	11,7
Summa	105	89	16	83 %	17 %	13,7

Ekologiska råvaror

En stor andel av artiklarna på livsmedelsavtalet är konverterade till ekologiska. Andel ekologiska råvaror är 37% totalt för kostenhetens samtliga verksamheter. Under 2019 är andelen ekologiska inköp något lägre jämfört med 2018, dels beroende på att tillgång och kvalitet inom produktgrupper varit sämre, dels för att en satsning på svenska råvaror har gjorts. Framför allt i kategorin köttvaror som innefattar råvara, beredda produkter och chark av fågel och klövdjur.

Kommunala aktivitetsansvaret

Antalet elever som går ett extra år i grundskolan ligger 2019 på ungefär samma nivå som i september 2018 då det var 26 elever som gick ett extra år.

Den 15 september varje år redovisas hur många ungdomar som finns i det Kommunala Aktivitetsansvaret, det vill säga ungdomar som varken arbetar eller studerar. I september 2018 fanns det 158 ungdomar och i maj 2019 fanns det 92 ungdomar. Det innebär att förvaltningen lyckats hjälpa mer än hälften av målgruppen, 58 procent, till en sysselsättning under läsåret 2018/2019, och att 42 procent var kvar i aktivitetsansvaret. Ett av målen för det kommunala aktivitetsansvaret, är att kommunen får kontakt med samtliga ungdomar i målgruppen. Utfallet i maj 2019 var 92%.

Hösten 2019 tillkom ungdomar i aktivitetsansvaret och september redovisades 126 ungdomar, vilket är 32 ungdomar färre än föregående år.

Problematiskt frånvaro

Varje vecka görs en kontroll av skolplikten på barn mellan 6-16 år som är folkbokförda i Håbo kommun och omfattas av skolplikt. Upprepad eller längre frånvaro uppmärksammas och följs upp, oavsett om det är giltig eller ogiltig frånvaro. För de kommunala skolorna finns en gemensam rutin för ökad skolnärvaro. Huvudmannen arbetar aktivt med att följa upp så att den kammungemensamma rutinen för ökad skolnärvaro följs och att varje skola arbetar aktivt med skolnärvaron för sina elever.

Andelen elever med problematiskt frånvaro inom grundskolan är något lägre än vid skolpliktskontrollen föregående år. Majoriteten av elever med problematiskt frånvaro går i årskurs 7-9. Skolpliktskontrollen visar att fortsatt arbete behöver göras för att all problematiskt frånvaro anmälas till huvudman av skolorna. Fortsatt arbete behöver även göras så att det alltid upprättas åtgärdsprogram för elever med problematiskt frånvaro och som inte är godkända i alla ämnen.

Trygghet och nöjdhet

Statistiska Centralbyråns undersökning Nöjd Medborgar-Index ökar i samtliga verksamhetsområden - förskola, grundskola och gymnasieskola.

Kvalitetsmått i tabellen, gällande trygghet i skolan och nöjdhet, genomförs av

skolinspektionen vartannat år. Nästa mätning är vårterminen 2020. Enkäten genomfördes inte i Håbo kommun 2019, därav finns inget resultat att redovisa. Håbo kommuns egen elevenkät för 2019 visar däremot att:

- 86,5 % av elever i åk 3-5 känner sig trygga i skolan
- 81,9 % av elever i åk 6-9 känner sig trygga i skolan
- 83,7% av elever i åk 3-5 är nöjda med skolan som helhet
- 62,8% av elever i åk 6-9 är nöjda med skolan som helhet

Arbetet med en trygg skola pågår kontinuerligt inom samtliga skolverksamheter. Under 2019 arbetade skolorna intensivt för att elever ska få en trygg skolgång både under lektioner och på elevernas raster och fritidstid. Grundskolan ser eleven hela skoldagen och riskanalyser genomförs för att främja och förebygga otrygga lärmiljöer. Elever och elevgrupper upplever utifrån ovanstående undersökning sig otrygga i för hög utsträckning och arbetet med att säkerställa trygga lärmiljöer fortsätter. Futurumskolan har sökt projektmedel genom SKR, (Sveriges kommuner och regioner) för att utveckla metoden KIVA och förebyggande arbete kring sociala mediernas roll vad gäller trygga lärmiljöer. Det är ett arbete som startar 2020 utifrån analyser av bland annat ovanstående resultat främst för elever i årskurs 4 - 9. Alla grundskolor tar varje år fram en ny plan för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

I samtliga svar gällande trygghet och nöjdhet ligger Håbos egen elevenkät 2019 högre än skolenkäten som genomfördes 2018.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesprovet i matematik, kommunala skolor, andel (%)	56,6%	40,7%	60,3%	73,2%
Elever i åk. 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen)	218	216	226	217
Elever i åk. 9, meritvärde kommunala skolor (exkl. nyinvandrade och okänd bakgr.), genomsnitt (17 ämnen)	220	223	231	220
Elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)	90,9%	86,8%	87,8%	79,1%
Elever i åk. 9 som är behöriga till ekonomi-, humanistiska och samhällsvetenskapsprogrammen, kommunala skolor, andel (%)	86,8%	82,7%	84,7%	77%
Elever i åk. 9 som är behöriga till estetiska programmet, kommunala skolor, andel (%)	88,8%	86,4%	86,5%	78,3%
Gymnasieelever med examen inom 3 år, lägeskommun, andel (%)	57,4%	57%	55,5%	58,4%
Gymnasieelever med examen inom 4 år, lägeskommun, andel (%)	65,2%	65,7%	65,1%	62,4%
Andel (%) Gymnasieelever med examen oavsett studielängd	84%	83%	79%	83%
Elever i åk 5: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)	89%		81,1%	
Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)	85,5%		74,1%	
Gymnasieelever år 2: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%).	90,8%		87,6%	
Elever i åk 5: Jag är nöjd med min skola som helhet, positiva svar, andel (%)	73,8%		68,9%	

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Elever i åk 9: Jag är nöjd med min skola som helhet, positiva svar, andel (%)	56,5%		58,2%	
Gymnasieelever år 2: Jag är nöjd med min skola som helhet, positiva svar, andel (%)	88,2%		91,8%	
Nöjd Medborgar-Index - Förskolan	59	62	59	63
Nöjd Medborgar-Index - Grundskola	50	51	52	54
Nöjd Medborgar-Index - Gymnasieskola	58	55	62	63
Elever som deltar i musik- eller kulturskola som andel av invånare 7-15 år, (%)	24,8%	21,4%	35,6%	
Andel (%) ekologiska livsmedel		29,6%	44,9%	37%
Antal unga i arbete			40%	58%
Antal unga i aktivitetsansvar			60%	42%
Problematisk frånvaro			9,4%	8,35%

Resultat som inte är redovisade beror på att den officiella statistiken från SCB inte är tillgänglig än.

Utvecklingsmål:

14.4.1.2 Fler elever skall nå godkänt i samtliga ämnen

◆ Delvis uppfyllt

Analys

Formella resultat

Resultaten för grundskolans yngre elever ökade, medan resultaten för årskurs nio sjönk 2019. Satsningar med externa samarbetspartners påbörjades 2019 i grundskolan och dessa förväntas ge ett ökat resultat på sikt.

Gymnasieskolans resultat ökar beträffande andel elever som tar examen inom 3 år. Detsamma gäller andel elever som tar examen oavsett studielängd.

Tillgänglig lärmiljö

Förvaltningsledningen genomförde verksamhetsbesök på samtliga förskolor och skolor, med fokus på trygga, tillgängliga, tilltalande och tillitsfulla lärmiljöer vid årsskiftet 2018-2019. Besöken dokumenterades i skrift och bild. Därefter gjordes en sammanställning och analys. Förvaltningens slutsatser var att kvaliteten på lärmiljöerna i verksamheterna skiftar både mellan enheter och inom en och samma enhet. Många goda exempel på lärmiljöer kunde observeras, men också flera som kan utvecklas.

En muntlig generell återkoppling gavs till alla rektorer under våren 2019, med efterföljande diskussion. Återkoppling till respektive rektor följde därefter av verksamhetschef. Återkoppling till nämnd gjordes i maj. Arbetet har därefter fortsatt med aktiviteter under läsåret 2019/2020.

Förskolorna har utarbetat ett material som tydliggör och skapar en likvärdig lärmiljö på samtliga förskolor. Materialet är ett stöd i arbetet med att miljösäkra förskolorna, och att utforma och upprätthålla hållbara, likvärdiga och för barnen meningsfulla lärmiljöer. Materialet innefattar vilka erbjudanden som ska finnas för bygg och konstruktion, ateljé, fantasi och förvandling, litteratur, kommunikation och berättande samt utemiljö.

Grundskolan har påbörjat ett samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten som sträcker sig över läsåret 2019/2020. Efter analys och kvalitetsarbete som skolorna genomför varje år framgick i slutet av vårterminen 2019 att ett gemensamt förbättringsområde för

grundskolan är tillgängliga lärmiljöer. Det fanns en samstämmighet bland rektorer och förstelärare i grundskolorna att sätta fokus på området. Fokus ligger på undervisningen och målsättningen är att hitta en gemensam struktur och differentierad undervisning för att möta alla elever. Det är även aktuellt i och med ombyggnation och nybyggnation av skolor att se över den fysiska lärmiljön, för att sätta en standard och öka likvärdigheten. Utifrån trygghet under hela skoldagen behöver den sociala lärmiljön fortsätta utvecklas.

Under våren 2020 genomför alla skolledare och förstelärare i samarbete med barn- och elevhälsan en utbildning för att rustas i arbetet med tillgänglig lärmiljö; pedagogiskt, socialt och fysiskt. Arbetet sätter fokus på att systematiskt utveckla tillgängliga lärmiljöer. Från och med hösten 2020 kommer samtliga grundskolor att använda ett kvalitetsverktyg för tillgängliga lärmiljöer, vilket ger möjligheten att följa utvecklingen på både skolnivå och huvudmannanivå. Varje skola gör en handlingsplan för sitt arbete utifrån den analys som görs på skolnivå.

Gymnasieskolans lärmiljöer är väl utvecklade trots att ytorna i dagsläget inte är tillräckliga för elevantalet. Lokalerna är ett viktigt arbetsredskap som möjliggör men samtidigt sätter gränser för de lärmiljöer som byggs. Skolan i sig är styrd såväl av tradition och upprätthållande av traditionella arbetsformer, som mot utveckling framåt och samhällsinnovation. Både dessa perspektiv måste en skolbyggnad och dess lärmiljöer innefatta. En gymnasieskola ska till exempel kunna genomföra traditionell sittning, vid nationella prov i helklass, med 32 elever i alla klasser i en kurs samtidigt. Men skolans lokaler ska också ha lärmiljöer som främjar varierade lärsituationer och varierad metodik. Studieytor, grupprum och klassrum behöver därför också varieras i utförande, något som är en utmaning i nuvarande gymnasiebyggnad.

Gymnasieskolans övergripande förhållningssätt är den varierade undervisningen och elevaktiva metodiken för tillgänglig lärmiljö. Tillgången till en-till en av digitala verktyg för varje elev, skapar en tillämpning av den varierade undervisningen, som inkluderar alla elever genom att material kan lagras, presenteras olika, och redovisas olika.

Tillgänglig lärmiljö kommer utifrån analysen att vara ett eget utvecklingsområde för alla förvaltningens verksamheter under 2020.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Antal pedagoger som deltagit i Skolverkets lyft "Specialpedagogik för lärande"	15	60	60	100%
Tillgänglig lärmiljö;		-	-	
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesprovet i matematik, kommunala skolor, andel (%)	60,3%	100%	73,2%	73,2%
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska (ej svenska som andraspråk), kommunala skolor, andel (%)	68,1%	100%	71,3%	71,3%
Elever i åk 9 med lägst betyget E i matematik, kommunala skolor, andel (%)	90,4%	100%	81,7%	81,7%
Elever i åk 9 med lägst betyget E i svenska, kommunala skolor, andel (%)	93,5%	100%	91,4%	91,4%
Elever i åk. 9, meritvärde kommunala skolor (exkl. nyinvandrade och okänd bakgr.), genomsnitt (17 ämnen)	231	231	220	95,2%
Elever i åk. 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen)	226	226	217	96%
Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor, andel (%)	55,5%	58,5%	58,4%	99,8%
Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)	65,1%	62,1%	62,4%	100,5%

Måttet "Tillgänglig lärmiljö" är inte mätbart utifrån en siffra, utan följs upp på annat sätt, ex genom observation och besök i verksamheten, samt genom skattning.

Utvecklingsmål:

14.4.1.3 Elevers självledarskap kring den egna hälsan ska öka

◆ Delvis uppfyllt

Analys

Hälsoprojekt

Förvaltningen har via stimulansmedel anställt en hälsopedagog var uppdrag är att utveckla det hälsofrämjande arbetet på kommunens grundskolor. Projektet sträcker sig över tre år under förutsättning att stimulansmedel beviljas. Läsåret 2019/2020 är det andra året då projektet genomförs.

Hälsoäventyret

Hälsoäventyret är ett komplement till skolans hälsoundervisning. Uppdraget är ett sprida kunskap om vikten av en god hälsa, och att arbeta med barn och ungdomars värderingar, attityder och handlingsmönster när det gäller ställningstagande som är av betydelse för deras hälsa. Hälsoäventyret sker i samarbete med landstinget i Uppsala län.

Liv och hälsa ung

Elevers upplevda hälsa kan följas över tid genom enkätundersökningen "Liv och hälsa ung" som genomförs vartannat år med elever i årskurs 6 och 9 samt årskurs 2 på gymnasiet. På frågan hur man mår allmänt skiljer sig inte Håbo kommuns siffror nämnvärt från länets övriga kommuner. Den psykiska ohälsan har totalt sett legat relativt jämnt sedan 2015. Majoriteten ungdomar, cirka 90 procent, har enligt undersökningen måttlig eller blomstrande psykisk hälsa.

Besök hos skolsköterska

Under läsåret 2018/2019 har antecknats 2134 besök hos skolsköterska bland elever i Håbo kommuns grundskolor och gymnasium. Trenden för läsåret 2019/2020 kan utläsas i juni 2020.

Utbildning

Utbildning för chefer i "ABC för ökad psykisk hälsa" har endast genomförts i liten omfattning under 2019, eftersom utbildare har saknats under året. Aktiviteten ligger dock kvar under 2020.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Andelen (%) elever med upplevd ökad hälsa ska ha ökat.	90%	91%	90%	98,9%
Antal spontanbesök hos skolsköterska ska ha minskat	2 134			
Andel (%) chefer i BoU som har gått ABC mot psykisk ohälsa		100 %	2,86 %	2,86 %
Medarbetares kompetens kring det ömsesidiga sambandet mellan hälsa och lärande har ökat.(%)				

Medarbetares kompetens är i detta avseende svårt att mäta, utan följs upp genom dialoger.

14.4.2 Perspektiv: Verksamhet

Kritisk kvalitetsfaktor:

14.4.2.1 Vi har en hög kvalitet på stöd, kommunikation och utveckling.

■ God kvalitetsnivå

Analys

Inkomna anmälningsärenden

Klagomål mot utbildningen

Under helåret 2019 har totalt 29 klagomålsärenden inkommit. Av dessa rörde 3 stycken förskolan och 26 stycken grundskolan. Under hösten 2019 inkom färre klagomål jämfört med föregående höst. På huvudmannanivå utreds de mest omfattande ärendena och övriga ärenden utreds på rektorsnivå.

Under året har processen effektiviserats. Flera arbetsmoment på huvudmannanivå gällande både handläggning och administration har ändrats utifrån processkartläggning, med gott resultat. Klagomålsutredningen på verksamhetsnivå har också fått bättre förutsättningar genom ett anpassat arbetsflöde i ärendehanteringssystemet och handledning från huvudmannen.

Anmälningar till Skolinspektionen

Under helåret 2019 har totalt 11 anmälningsärenden från skolinspektionen inkommit, varav 6 stycken under våren och 5 stycken under hösten. Ärendena fördelar sig enligt nedan:

- Futurum: 3 ärenden
- Gröna Dalenskolan: 7 ärenden
- Gröna Dalens förskola: 1 ärende

Flertalet ärenden utreds över årsgränserna, vilket gör att året även har inneburit en hel del arbete med ärenden från 2018. På samma sätt finns det oavslutade ärenden från 2019 som kommer att vara pågående under 2020.

Läraryrskommitténs undersökning "Bästa skolkommun"

Läraryrskommitténs undersökning Bästa skolkommun bygger på en jämförelse av tio kriterier. Håbo tillhör landets bästa kommuner när det kommer till nivån på sjukfrånvaron. Även lärarlönen och andel barn i förskolan tillhör kommunens relativa styrkor som skolkommun. Däremot ligger resultatet lågt när det gäller andel som fullföljer gymnasiet inom tre år.

Håbo ligger på plats 243 vilket är bättre än grannkommunerna Uppsala (265) och Enköping (283), men sämre än Upplands-Bro (174), Sigtuna (201) och Knivsta (221). I hela Uppsala län är Håbo rankad som nummer tre av åtta kommuner. Knivsta placerar sig bäst i länet.

En omarbetning av kriterierna i årets utfall, gör att resultatet inte kan följas över tid.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Antal registrerade klagomålsärenden				29
Antal anmälningar från Skolinspektionen				11
Läraryrskommitténs Rankning Bästa skolkommun	234	218	203	243

Utvecklingsmål:

14.4.2.2 Utveckla och systematisera kvalitetsarbetet i hela styrkedjan

◆ Delvis uppfyllt

Analys

Förvaltningen ska vara stödjande till verksamheten med en väl utvecklad systematik och rättssäkerhet i samtliga processer. Det systematiska kvalitetsarbetet omfattar många områden där förskolor, skolor och förvaltning har sina egna processer. Målet syftar till att förbättra och tydliggöra processerna kring systematiskt brandskyddsarbete, miljö och hälsa, systematiskt arbetsmiljöarbete, kris och beredskapsarbete.

Systematiskt brandskyddsarbete SBA

Enheterna har rutiner gällande SBA och övningar genomförs regelbundet. Brister som har konstaterats i samband med brandskyddsinspektion har åtgärdats.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Alla enheter har fått utbildning i "Sunt arbetsliv", genom personalavdelningen. Arbete pågår med att utveckla systematiken och förankra arbetet i verksamheterna.

Egenkontroll gällande miljö och hälsa

På förvaltningsnivå har ett stödmaterial för egenkontroll tagits fram. Detta material är avsett att anpassas och användas på enheterna. Uppföljning har skett på förskolans och grundskolans respektive rektorsmöten. Alla förskolor har en fungerande egenkontroll, likaså gymnasiet Grundskolorna arbetar med att anpassa stödmaterial till sina respektive verksamheter.

Kris och beredskap

En krishanteringsplan för barn- och utbildningsförvaltningen har utarbetats under hösten 2019 och kommer att presenteras i verksamheterna våren 2020. Planen syftar till att tydliggöra ansvarsfördelning och organisation centralt på förvaltningen. Enheterna har egna utarbetade krishanteringsplaner.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Andel enheter som har ett systematiskt arbete och nedskrivna rutiner gällande SBA		100%	100%	100%
Andel enheter som har ett systematiskt arbete och nedskrivna rutiner gällande arbetsmiljön		100 %	90 %	90 %
Andel enheter som har ett systematiskt arbete och nedskrivna rutiner gällande miljö och hälsa.		100 %	70 %	70 %
Rutiner och organisation för kris- och beredskap finns på samtliga nivåer i organisationen		100 %	100 %	100 %

14.4.3 Perspektiv: Medarbetare

Kritisk kvalitetsfaktor:

14.4.3.1 Vi är en attraktiv skolkommun som har medarbetare med rätt kompetens

■ God kvalitetsnivå

Analys

En förutsättning för en verksamhet med god kvalitet och hög måluppfyllelse är att medarbetare trivs och har rätt kompetens för sitt uppdrag. Delaktighet och kollegialt lärande är framgångsfaktorer. Ett tillitsfullt ledarskap är en förutsättning. Utifrån det kan verksamheter utformas på ett sådant sätt att alla barn, elever och vuxna vill vara där och känner trygghet och delaktighet.

Ett samverkansprojekt pågår hos förvaltningen tillsammans med lärarförbunden och personalavdelningen, som utmynnar i en nulägesanalys med prioriterade mål och utvecklingsområden, samt aktiviteter. Arbetet pågår under läsåret 2019-2020.

Läraryrshörighet, kommunal verksamhet, okt 2018 (senast tillgängliga data)

- Förskola: 31 procent är behöriga förskollärare, vilket är färre behöriga än riket.
- Grundskola: 64 procent är behöriga med lärarlegitimation i minst ett ämne. I jämförelse med riket har Håbo ökat andelen behöriga lärare de senaste tre åren.
- Gymnasieskola: 85,8 procent har läraryrshörighet, vilket är över riksnittet.

Kompetensförsörjning och personalomsättning

Samtliga aktörer inom Region Uppsala upprättar kompetensförsörjningsplaner för gemensam bild av kompetensbehovet. I barn och utbildningsförvaltningen har det framkommit att följande är bristyrken vilka är svårrekryterade: skolpsykologer, kuratorer, lärare inom samtliga områden men störst brist inom svenska, so, tyska och kemi/fysik samt slöjdlärare, samt kockar. Ett sätt att trygga personalförsörjningen är att erbjuda full sysselsättning till de medarbetare som så önskar. Det överensstämmer också med det centrala kollektivavtal som kommunerna omfattas av.

Personalomsättningen minskar i Håbo kommun sedan några år vilket bland annat kan bero på lågkonjunktur som minskar rörligheten på arbetsmarknaden. 152 av kommunens tillsvidareanställda har slutat under året. Det motsvarar en personalomsättning på 10,9 procent i Håbo kommun.

Personalomsättning i barn- och utbildningsförvaltningen 2019

Personalomsättningen minskar i barn- och utbildningsförvaltningen. Under 2019 har 81 tillsvidareanställda slutat. Det motsvarar 10,5 procent. Av dem har 14 personer gått i pension och sju personer avslutat tjänsten av annan orsak.

Av de 81 anställda har 60 personer har slutat på egen begäran. Av de som har slutat på egen begäran har 34 personer varit lärare, sex personer förskollärare och 15 personer barnskötare. En person har tillhört skolledning.

Bland förskollärare och lärare i fritidshem är omsättningen 9,6 procent, och bland övriga lärare är omsättningen 13,7 procent. Personalomsättningen för lärare har minskat men anses som fortsatt för hög. Arbetsmarknaden kommer att förändras framöver, vilket troligtvis gör att personalomsättningen minskar ytterligare.

Sjukfrånvaro

Redovisningen omfattar alla arbetstagare oavsett anställningsform men inom avtalsområde HÖK/AB. Som sjukfrånvaro räknas frånvaro på grund av sjukdom, olycksfall, arbetsskada, medicinsk behandling, arbetslivsriktad rehabilitering och sjuk- eller aktivitetsersättning. Sjukfrånvaron anges i procent av de anställdas sammanlagda möjliga ordinarie arbetstid i timmar, den tillgängliga arbetstiden. Hänsyn har tagits till frånvaro utan lön, exempelvis tjänstledighet för annat arbete, tjänstledighet för vård av barn eller övrig frånvaro utan lön.

Sjukfrånvarotalet i procent av tillgänglig ordinarie arbetstid har minskat till 6,1 procent för hela förvaltningen. Sjukfrånvarotalet för Håbo kommun ligger på 6,3 procent.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Heltidstjänster med förskollärlärolegitimation, kommunal regi, andel (%)	28%	28%	31%	
Lärare (heltidstjänster) med lärolegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola, kommunala skolor, andel (%)	56,7%	60,1%	64%	
Lärare (Årsarbetare) med lärolegitimation och behörighet i minst ett ämne i gymnasieskola, kommunala skolor, andel (%)	78%	83,9%	85,8%	
Inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, antal	6	6	5	
Inskrivna barn/årsarbetare i fritidshem, antal	22	22	21	
Elever/lärare (årsarbetare) i kommunal grundskola, antal	12	12	13	
Personalomsättning för förvaltningen (%)		10,9%	10,9%	10,5%
Andel (%) sjukfrånvaro totalt för förvaltningen		6,2%	6,3%	6,1%

Statistik från SCB kan inte redovisas eftersom den inte ännu finns tillgänglig.

Utvecklingsmål:

14.4.3.2 Attrahera och behålla kompetens

◆ Delvis uppfyllt

Analys

Förvaltningen strävar efter att alla medarbetare ska ha en hög kompetens. I kompetensen ingår flera faktorer såsom adekvat utbildning, förhållningssätt och samarbetsförmåga. Att upplevas av såväl egna medarbetare som andra utanför organisationen som en attraktiv skolkommun är avgörande för att nå målet. I det arbetet har förvaltningen utvecklat en strategi för marknadskommunikation vid rekrytering under året, i samarbete med personalavdelningen och kommunikationsavdelningen.

Medarbetares arbetsmiljö är en stor och avgörande fråga för att alla ska trivas, känna sig delaktiga, trygga och vilja arbeta i organisationen.

Ledarskapet är viktigt när det gäller att skapa och ta tillvara den motivation och det engagemang som finns hos medarbetare. Under året har förvaltningen arbetat för att ledarskapet utvecklas så att verksamheten leds och styrs genom tillit. Tillit bygger på en bedömning av en människas tillitsvärdighet, det vill säga om viljan, förmågan och modet finns. Ökat handlingsutrymme för medarbetare genom medledarskap ger större motivation i arbetet. Medledarskap innebär att medarbetare är delaktiga i beslutsfattande och framdriften av verksamheten, genom exempelvis projekt som formats utifrån utvecklingsområden.

I Håbo kommuns egen medarbetarenkät för barn- och utbildningsförvaltningen konstateras att:

- *Medarbetare trivs och upplever att de utvecklas och lär nytt i det dagliga arbetet:* Chefernas resultat visar på 90 procent och förvaltningen som helhet 80 procent.
- *Motivationen är hög:* Motivationen ligger på 82 procent för hela förvaltningen, 90 procent för chefer och 80 procent för Håbo kommun.
- *Arbetet upplevs meningsfullt:* 95 procent av cheferna och 90 procent av medarbetare uppger att arbetet känns meningsfullt.
- *Medarbetare är insatta i arbetsplatsens mål:* 98 procent av cheferna och 85 procent av alla medarbetare i förvaltningen är insatt i arbetsplatsens mål. Motsvarande siffra för Håbo kommun är 83 procent.

Ett utvecklingsområde enligt medarbetarundersökningen är hur vi följer upp och utvärderar målen. Här ligger förvaltningen som helhet på 67 procent, chefer på 77 procent och kommunen totalt på 65 procent.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Våra medarbetare anger att "Jag lär mig nytt och utvecklas i mitt dagliga arbete" "index"	82%	82%	80%	97,56%
Heltidstjänster med förskollärlärolegitimation, kommunal regi, andel (%)	31%	33%		
Lärare (heltidstjänster) med lärolegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola, kommunala skolor, andel (%)	64%	74%		
Lärare (Årsarbetare) med lärolegitimation och behörighet i minst ett ämne i gymnasieskola, kommunala skolor, andel (%)	85,8%	86%		

Statistik från SCB kan inte redovisas eftersom den inte ännu finns tillgänglig.

14.4.4 Perspektiv: Ekonomi

Utvecklingsmål:

14.4.4.1 Hållbar ekonomi

■ Inte uppfyllt

Analys

Barn- och utbildningsnämnden redovisar sammanlagt ett underskott för 2019 med 23,4 miljoner kronor. Underskottet beror till stor del på högre lönekostnader än budgeterat 2019, samt kostnader för att fler elever än budgeterat har gått i annan huvudmans regi. En annan del av underskottet kan förklaras av att ett besparingsting ligger budgeterat på de olika verksamheterna om totalt ca 8 miljoner kronor och som inte lyckats att genomföras under 2019.

Hållbar ekonomi kräver ansvarstagande och en god organisation. Vid årets början gjordes en genomlysning av nyckeltal och en långsiktig handlingsplan för ekonomi i balans togs fram. Verksamheten har fått stöd gällande planering av organisationen, analys av sin ekonomi samt gemensamma och enskilda forum för stöd. Rutiner för uppföljningar har skapats. Trots det är inte ekonomin i balans, och arbetet måste intensifieras under 2020.

Grundskoleverksamheten redovisar ett underskott på 15 miljoner kronor. Underskottet beror till stor del på högre lönekostnader än budgeterat för 2019. Avvikelsen budget - utfall

avseende lönekostnader 2019 uppgår till 6,4 mkr. Den utökade läroplanen inom matematik och idrott har lett till nyanställningar inom dessa ämnen på vissa skolor. Även elever med särskilda behov har inneburit utökning av personal. Förvaltningens arbete med att ersätta obehöriga lärare med behöriga har också inneburit en ökad lönekostnad. Vissa åtgärder för att komma i balans med budget har genomförts på skolorna under året, men en del återstår ännu att genomföra. Se vidare under avsnittet 7.2.1.

Även inom förskolan överstiger personalkostnaderna budget och ger ett underskott med 4,2 mkr.

Ökade kostnader för skolskjuts jämfört med budget 2019 ger ett underskott om 3,2 miljoner kronor. Avvikelsen beror dels på att utfallet egentligen är för högt för 2019 eftersom 1,8 miljoner kronor hör till 2018. Dessutom är budgeten för snävt tilltagen för år 2019.

Underskott i gymnasieverksamheten beror till stor del på att elevutfallet har överstigit det budgeterade, såväl på kommunens eget gymnasium som på gymnasieskolor hos andra huvudmän som Håbo kommun elever väljer.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Vi har en budget i balans	-12,9	0	-23,4	0%

14.5 Volym- och resursmätt

14.5.1 Volymmätt

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Budget 2019
Antal barn i förskola, egen regi	1 016	1 071	1 117	1 108
Antal barn i förskola, annan huvudman	181,5	190,1	203	197
Antal barn i pedagogisk omsorg, annan huvudman	25	22,4	15	27
Antal barn i fritidshem, egen regi	1 039	1 056	1 061	1 066
Antal barn i fritidshem, annan huvudman	152,5	164	169	163
Antal barn i förskoleklass, egen regi	232	233	245	225
Antal barn i förskoleklass, annan huvudman	40	40	37	39
Antal barn i grundskola, egen regi	2 232	2 284	2 312	2 283
Antal barn i grundskola, annan huvudman	536	534	531	539
Antal barn i grundsärskola, egen regi	16	22	15	12
Antal elever i gymnasieskola, egen regi	530	525	554	535
Antal elever i gymnasieskola, annan huvudman	456	499	511	461
Antal elever i gymnasiesärskola, egen regi	18,5	21,5	23	20
Antal elever i gymnasiesärskola, annan huvudman	1	2,5	2	1

14.5.2 Resursmätt

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Budget 2019
Kostnad kr per inskrivet barn i förskolan, egen regi	104 722	106 283	108 524	107 662
Kostnad kr per inskrivet barn i fritidshem, egen regi	21 813	23 465	23 533	22 850
Kostnad kr per inskriven elev i förskoleklass, egen regi	51 281	52 995	50 856	48 116
Kostnad kr per inskriven elev i grundskola, egen regi	89 711	92 595	94 813	89 831
Kostnad kr per inskriven elev i gymnasieskola, egen regi	68 099	67 316	64 601	64 744

Kostnad kr per inskrivet barn i förskolan, egen regi

Kostnad per barn i egen regi 2019 är högre än budgeterat vilket främst beror på högre lönekostnader. Under året har andelen barn i behov av särskilt stöd som kräver resurs ökat jämfört med budget.

Kostnad kr per inskrivet barn i fritidshem, egen regi

Kostnad per barn i egen regi 2019 är högre än budgeterat vilket främst beror på högre lönekostnader.

Kostnad kr per inskriven elev i förskoleklass, egen regi

Kostnad per elev i egen regi 2019 är högre än budgeterat vilket beror på att verksamheterna har haft ett högre kostnadsläge. Det är främst besparingskravet på förskoleklassverksamheterna på totalt 1,4 miljoner kronor som inte har uppfyllts och som står för avvikelserna.

Kostnad kr per inskriven elev i grundskola, egen regi

Kostnad per elev i egen regi 2019 är högre än budgeterat vilket beror på att verksamheterna har ett högre kostnadsläge. Det är främst lönekostnaderna som är högre än budgeterat, samt det besparingskrav på totalt 4,6 miljoner kronor som inte har genomförts, som står för avvikelsen.

Kostnad kr per inskriven elev i gymnasieskola, egen regi

Kostnad per elev i egen regi 2019 ligger i nivå med budget.

14.6 Resultaträkning och ekonomisk analys

Tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Externa intäkter	109 074	81 699	107 880	26 181
Interna intäkter	347 483	383 221	368 719	-14 502
Summa intäkter	456 557	464 920	476 599	11 679
Verksamhetsköp, bidrag, material	-143 113	-142 272	-153 859	-11 587
Personalkostnader	-427 057	-428 440	-442 772	-14 332
Övriga kostnader	-58 708	-50 622	-58 060	-7 438
Interna kostnader	-413 392	-432 895	-434 637	-1 742
Summa kostnader	-1 042 270	-1 054 229	-1 089 328	-35 099
Resultat	-585 713	-589 309	-612 729	-23 420

Resultatet för barn- och utbildningsnämnden 2019 ger ett underskott på 23,4 miljoner kronor.

Intäkterna ger ett sammanlagt överskott om 11,7 miljoner kronor. De externa intäkterna ger ett överskott om 26,2 miljoner kronor jämfört med budget 2019. Överskottet beror på att fler barn och elever från andra kommuner går i Håbos verksamheter jämfört med budget och därmed ökar säljintäkten (+17,0 miljoner kronor), det har sökts mer riktade statsbidrag än budgeterat under 2019 (+ 6,5 miljoner kronor) samt att föräldraavgifterna har ökat till följd av att fler barn än budgeterat har varit inskrivna inom barnomsorgen 2019 (+0,9 miljoner kronor). De interna intäkterna ger ett underskott om 14,5 miljoner kronor. Orsaken är framförallt att skolorna och förskolorna har budgeterat med mer intäkter i form av barn- och elevpeng 2019 än vad som tillfallit dem.

Nämndens kostnader överstiger budget 2019 med totalt 35,1 miljoner kronor, varav interna kostnader står för 1,7 miljoner kronor av underskottet. Bland de externa kostnaderna står personalkostnader för den enskilt största avvikelseposten (- 14,3 miljoner) och återfinns i de flesta av nämndens verksamheter. Nämndens totala kostnader för verksamhetsköp överstiger budget med 11,6 miljoner kronor och beror främst på att fler elever än budgeterat har gått i annan huvudmans regi. Kostnadsposten Övriga kostnader ger ett underskott om 7,4 miljoner kronor vilket kan förklaras av att ett besparingsbeting ligger budgeterat på de olika verksamheterna om totalt cirka 8 miljoner kronor och som inte lyckats att genomföras under 2019.

14.7 Driftredovisning

Tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Barn och utbildningsnämnd	-543	-500	-542	-42
Nämndadministration	-365	-412	-351	61
Allmän kulturverksamhet	-595	-656	-614	42
Musikskola	-5 816	-5 969	-5 938	31
Öppen förskola	-2 210	-2 113	-2 207	-94
Omsorg på OB-tid	-3 548	-3 872	-3 356	516
Förskola	-135 768	-142 991	-144 564	-1 573
Pedagogisk omsorg	-1 706	-2 351	-1 248	1 103
Fritidshem	-28 820	-28 284	-28 992	-708
Förskoleklass	-14 272	-12 776	-14 481	-1 705
Grundskola	-259 451	-252 430	-267 421	-14 991
Grundsärskola	-4 805	-8 198	-6 459	1 739
Gymnasieskola	-89 908	-89 385	-95 913	-6 528
Gymnasiesärskola	-6 793	-8 262	-8 381	-119
Grundl vuxenutbildning	-1 290	-856	-631	225
Gymnasial vuxenutbildning	-1 857	-3 232	-1 171	2 061
Särvux	-436	-961	-879	82
Aktivitetsansvaret	-1 734	-1 825	-1 212	613
Svenska för invandrare	-1 649	-1 214	-2 810	-1 596
Övergripande verksamhet	-24 148	-23 022	-25 559	-2 537
Summa	-585 714	-589 309	-612 729	-23 420

Barn- och utbildningsnämnden redovisar sammanlagt ett underskott för 2019 med 23,4 miljoner kronor.

Omsorg på obekvämtid, överskott 516 000 kronor

Överskottet beror främst på minskade kostnader för personal orsakade av ett minskat behov av kvälls-, helg- och nattomsorg.

Förskola, underskott 1,6 miljon kronor

Det är framförallt ökade personalkostnader jämfört med budget med 4,2 miljoner kronor som står för den största avvikelsen i underskottet. Bristen på förskollärare nationellt har lett till ökade lönekostnader vid rekrytering. Andelen barn med särskilda behov som kräver resurs har ökat jämfört med föregående år och jämfört med budget.

Intäkterna har ökat under 2019 jämfört med budget med 2,8 miljoner kronor vilket beror på sökt och erhållet statsbidrag från Skolverket jämfört med budget: +1,6 miljoner kronor, högre belopp för maxtaxa än budgeterat: + 400 000 kronor samt övriga intäkter (föräldraavgifter, interkommunala avgifter mm) med +600 000 kronor.

Pedagogisk omsorg, överskott 1,1 miljon kronor

Köp av pedagogisk omsorg från annan huvudman ger ett överskott på 1,1 miljon kronor. Anledningen är att en fristående verksamhet lagt ner sin verksamhet under året.

Fritidshem, underskott 708 000 kronor

Underskottet beror på högre lönekostnaderna jämfört med budget med 1,8 miljoner kronor. Övriga kostnader ger ett överskott på 300 000 kr. I de två närliggande verksamheterna grundskola och förskoleklass ligger det ett besparingskrav om sammanlagt 6 miljoner i budget. Detta har bland annat finansierat ett ökat budgetutrymme om 800 000 kr för verksamhet fritidshem vilket minskar underskottet med motsvarande belopp.

Förskoleklass, underskott 1,7 miljoner kronor

Underskottet beror i huvudsak på att det besparingskrav som ligger i budget 2019 på 1,4 miljoner, inte har uppfyllts. Kostnader för köp av plats av annan huvudman ger ett underskott med 0,3 miljoner vilket beror på att fler elever än budgeterat har valt att gå i annan huvudmans regi.

Grundskola, underskott 15 miljoner kronor

Underskottet kan främst förklaras av att verksamheten gick in med ett för högt kostnadsläge 2019 i förhållande till budget. Lönekostnader under 2019 är 6,4 miljoner kronor högre än budgeterat. Därutöver ligger ett besparingskrav i budget 2019 på motsvarande 4,6 miljoner för grundskoleverksamheten. Denna besparing är inte genomförd under året och ger därför ett underskott.

Kostnaderna för skolskjuts 2019 är högre än budgeterat och ger ett underskott med 3,2 miljoner. I utfallet ingår dock 1,5 miljoner som hör till 2018. Om hänsyn tas till det, och en justering görs av utfallen 2018 och 2019, har kostnaderna för skolskjuts minskat mellan åren med 0,7 miljoner.

Övrig kostnadsökning ger ett underskott om 800 000 kronor.

Grundsärskola, överskott 1,7 miljoner kronor

Överskottet beror på att fler elever kommer från annan kommun vilket gör att intäkterna för säljplatser är större än budgeterat.

Gymnasieskola, underskott 6,5 miljoner kronor

Kostnader för köp av gymnasieplatser av annan huvudman 2019 har varit större än budgeterat vilket beror på att fler elever har gått i annan huvudmans regi.

Gymnasiesärskola, underskott 119 000 kronor

Underskottet beror på högre kostnader för köp från annan huvudman än budgeterat.

Gymnasial vuxenutbildning, överskott 2,1 miljoner kronor

Överskottet beror dels på högre statsbidragsintäkter än förväntat och dels på färre studerande i verksamheten än budgeterat.

Aktivitetsansvaret, överskott 613 000 kronor

Överskottet beror främst på felaktigt budgeterade lokalhyror där utfall saknas samt intäkter för lönebidrag som inte har budgeterats.

Svenska för invandrare, underskott 1,6 miljoner kronor

Underskott beror främst på fler deltagare i verksamheten.

Övergripande verksamhet, underskott 2,5 miljoner kronor

Underskottet består av ökade konsultkostnader jämfört med budget med 630 000 kronor och kostnad för en PWC-utredning som utfördes under 2018 på 250 000 kronor. Kostnader för tomma skollokaler ger ett underskott med 631 000 kronor. Driftprojektet Pedagogcentrum avslutas 2019 och ger ett underskott med 665 000 kronor. Övriga kostnader ger ett underskott

med 324 000 kronor.

14.7.1.1 Är ekonomin i balans?

Organisatoriska faktorer

För en ekonomi i balans krävs kontinuitet i verksamheten. Av sex rektorer i grundskolan har två rekryterats inför läsåret 2018/2019, och fyra inför läsåret 2019/2020. Utöver det har förvaltningen under hösten 2019 samarbetat med tre olika controllers där den tidigare slutade i september, en vikarierade under okt-dec och en ny från mitten av december 2020.

Åtgärder som vidtagits:

Åtgärder vidtogs redan under våren 2019, eftersom organisationen inte var anpassad till budget vid ingång av året. Åtgärderna på grundskolan där det största underskottet fanns, utgjordes av anpassning av personal och redovisades för nämnd i juni 2019. Vi det laget var vissa åtgärder genomförda och vissa var planerade i samband med terminsstart hösten 2019. I samband med rektorsbyten genomfördes dock inte alla åtgärder.

Omorganisationer för ökad effektivitet är igångsatta, och kommer att vara fullt genomförda under våren 2020.

Åtgärder i form av stöd:

- *Budgetuppföljningar:* Verksamhetschef har följt samtliga budgetuppföljningar och deltagit i möte med ekonom och skolornas rektorer.
- *Resursfördelningsstöd:* Verktyg för tjänsteplanering har köpts in till stöd för rektor och används av alla grundskolor vid tjänsteplanering. Syftet är att kunna styra och leda arbetet och att grupp- och klasstorlekar blir kostnadseffektiva och att tjänster utnyttjas fullt ut.
- *Workshops:* Varje termin har rektorsgruppen haft ett antal workshops kring planering av sin organisation och samtal med andra skolor. Syftet är att tillsammans dela goda exempel och hitta effektfulla lösningar.
- *Lärande:* Under hösten har verksamhetschef och ekonom träffat två skolors rektorer och administratör. Syftet är att vara kritiska vänner samt att ta del av hur den andra skolan tänker kring ekonomi och uppföljning.
- *Rutiner:* En processkartläggning har genomförts hur skolornas arbete ska gå till inför varje budgetuppföljning.

Långsiktiga åtgärder:

- Öka kapacitet i klassrum så att varje klass kan rymma 30 elever i åk 7-9, 27 elever i åk 4-6 och 25 elever i åk 1-3. Detta kan inte göras förrän klassrum byggts om och ventilation uppdaterats. Vid nybyggnation av skollokaler byggs alla klassrum för en kapacitet om 30 elever.
- Se över organisationen för kommunens skolor, så att åk 7-9 kan vara fyra paralleller. Det ger såväl ekonomiska som pedagogiska fördelar, med kollegialt lärande och att tjänster kan fyllas.

14.8 Investeringar

Tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Inkomster				
Utgifter	-9 667	-8 952	-5 973	2 979
Summa	-9 667	-8 952	-5 973	2 979

Investeringsbudgeten 2019 ger ett överskott på 2,8 miljoner kronor. Det beror dels på att en del verksamhetsanpassningar har belastat driftsbudgeten istället för investeringsbudgeten samt att möbelinköp som planerats att göra efter ombyggnationen på Futurum skjuts fram i tid.

14.9 Intern kontroll

Intern kontroll 2019

Betygsprocessen – betygshandlingar från fristående skolor inkommer till kommunen:

- Genomförd kontroll visar att samtliga fristående grundskolor har rapporterat in slutbetygen.

Följa gemensam timplan – gemensam timplan används:

- Genomförd kontroll visar att samtliga kommunala grundskolor använder den gemensamma timplanen vilket innebär att eleverna får sin garanterade undervisningstid.

Åtgärder vid hög frånvaro – skolornas arbete med stöd åt elever med hög frånvaro:

- Inrapportering saknas eller är knapphändig från tre grundskolor. Skolorna har vidtagit åtgärder för att komma tillrätta med bristerna.
- Gymnasiet visar inga brister i kontrollmomentet.

Betyg och bedömning av nationella prov – korrelationen mellan betyg och betyg på nationella prov:

- Analys av orsaker till diskrepans mellan betyg och provresultat har genomförts på skolorna. Respektive rektor har planerat på vilket sätt analysen har skett på skolan. Skillnaden mellan betyg och provresultat är stor i matematik och i svenska. Det är nästan 50 % av eleverna i årskurs 9 som har fått ett högre betyg än provbetyg i matematik. Arbetet med att analysera orsaker kommer att fortsätta under 2020.

14.10 Förväntad utveckling

Rekrytera och behålla kompetent personal

Barn- och utbildningsförvaltningen står inför stora utmaningar gällande behöriga lärare i både förskola och skola, beroende på stora pensionsavgångar och krav på kompetens. Enligt Skolverket behöver omkring 188 500 lärare och förskollärare examineras från lärarutbildningen fram till 2033, för att täcka behovet i riket. Med dagens nivåer av antal nybörjare och andel studenter som tar examen kommer omkring 144 000 examineras till 2033. Jämfört med Skolverkets förra lärarprognos innebär det att den beräknade framtida bristen minskar, men läget är fortsatt bekymmersamt. Behovet för skolor och förskolor att rekrytera nya lärare och förskollärare kommer även fortsättningsvis vara stort, framförallt de närmaste fem åren.

Kontinuitetshantering

Ökade krav på kontinuitetshantering vid samhällsstörning, gör att såväl förvaltning som enskilda enheter behöver arbeta med att ta fram kontinuitetsplaner för att minska sårbarheten.

Digitalisering

Digitaliseringen ökar vilket ställer större krav på organisationen. De flesta nationella prov väntas bli obligatoriskt att genomföra digitalt inom närmsta åren (2023). Redan nu genomför våra åk 9 uppsatsdelarna i svenska och engelska digitalt. Andra administrativa processer behöver digitaliseras, och system behöver pratas med varandra för att effektivisera hanteringen. Ökade behov och krav på digital hantering såväl externt som internt medför ökade behov av administrativa stödsystem.

Ökande barn- och elevkullar - åldrande hus och lokaler

Ökat antal barn och elever kommer att ställa högre krav på förskole- och skolplatser. Byggnader behöver ses över och/eller byggas om, samt nya byggnader behövs för att möta kommande behov. Inom grundskolan har flera skolor ett högt söktryck och behovet är större än antal platser. I vissa årskurser finns få lediga platser på enstaka skolor, för övrigt är det fullt. Fridegårdsgymnasiets höga söktryck gör att konkurrensen om platserna ökar.

Lagar och förändringar

Barnkonventionen blev lag 1 januari 2020, vilket ställer höga krav på att få med barnets perspektiv i alla beslut, såväl i barn- och utbildningsnämnden som i hela Håbo kommun. Rutiner behöver skapas i alla processer för att möjliggöra detta.

En utmaning är också den förändrade timplanen med omfördelning från elevens val till matematik och idrott, som medför ett rekryteringsbehov av en redan svårrekryterad kategori lärare, samt ökade lönekostnader.

15 Socialnämnden

15.1 Sammanfattning

Socialnämndens verksamhet befinner sig i ett år av omstrukturering. Majoriteten av nämndens ledamöter är nya och nämndens förvaltningsorganisation går igenom en större omstrukturering. Ledningsfunktioner inom förvaltningsorganisationen har under året slutat och rekrytering har genomförts med tillsättning i januari 2020.

Nämndens verksamheter har haft väldigt få placeringar för barn, unga och vuxna. Ett långsiktigt och strukturerat förebyggande arbete som gett ett gott resultat både för medborgarna och ekonomiskt.

Samverkansinsatsen Framsteget visar fortsatt på goda resultat eftersom fler individer kommit ut i sysselsättning.

Nämnden kommer helt eller delvis uppfylla sina uppsatta mål för året.

Nämnden redovisar ett överskott på 321 000 kronor jämfört med budget. I utfallet finns sänkta kostnaderna för placeringar både barn, unga och vuxna samt lägre kostnader för försörjningsstöd än budgeterat.

15.2 Uppdrag och ansvarsområde

På uppdrag av kommunfullmäktige ska nämnden tillgodose kommuninvånarnas behov av vård, omsorg, stöd och service enligt gällande regelverk.

Nämndens verksamhet regleras främst av bestämmelser i:

- Socialtjänstlag (2001:453) (SoL)
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
- Kommunallag (2017:725)
- Förvaltningslag (2017:900)
- Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)
- Lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)
- Alkohollagen
- Lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter (LTLP)
- SOSFS 2011:9, Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- SOSFS 2014:5, om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS
- SOSFS 2014:4, om våld i nära relationer

Därutöver tillkommer även annan lagstiftning och föreskrifter, nationella riktlinjer samt kommunala styrdokument. Barnperspektivet ska alltid beaktas.

Nämnden har det politiska ansvaret för verksamhet inom individ- och familjeomsorgen inklusive flyktingfrågor och integration. Nämnden ansvarar också för bland annat tillsyn och tillstånd inom alkohol- och tobakshandläggning.

Nämnden ansvarar även för personal-, ekonomi- och målsättningsfrågor samt utvärdering och utveckling av verksamheten.

15.3 Årets händelser

Ett omtag har gjorts i ett pågående projekt att utveckla och revidera nämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9. För att säkerställa god kvalitet inom förvaltningens verksamheter och ett mer systematiskt arbetssätt som skapar trygghet och rättssäkerhet för den enskilde.

Projekt för förenklad handläggning och digitalisering inom enheten ekonomiskt bistånd och etablering har påbörjats. Effektmålet är att öka tillgänglighet och servicegrad för kommuninvånarna och att fler sökande kommer snabbare ut i självförsörjning. Effektmålet är även att genom minskad administration frigöra tid för personliga möten och bidra till ett större fokus på det sociala arbetet. Projektet fortsätter under 2020.

Integrationsuppdraget är ständigt pågående och enheten för ekonomiskt bistånd och etablering har arbetat med tre projekt, förstärkt praktikhandledare, kontaktpersoner till nyanlända och DUA-projekt med fokus på näringslivet. Projekten ska främja integrationen och bidra till självförsörjning.

Antal sökande till familjeteamet har ökat, vilket har lett till att familjer fått vänta upp till ett halvår innan de kunnat få stöd.

Öppenvården har startat upp ytterligare en Tara grupp. Det är samtalsgrupper som hjälper kvinnor att bearbeta våld i nära relation.

Eftersom Region Uppsala har haft svårt att rekrytera till allmän psykiatri har det medfört ökad belastning på nämndens socialsekreterare och lett till längre handläggningstider. Detta är något som lyfts i närvårdssamverkan.

Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) i Enköping har kommit igång med sin verksamhet. Det har underlättat både för familjerna och i samarbetet med nämndens verksamheter.

Ett utökat nätverk gällande samverkan mot alkohol och droger i trafiken arbetats fram.

Nya taxor för avgifter för alkohol- och tobakstillstånd infördes under sommaren 2019.

15.4 Uppföljning kvalitet och mål

15.4.1 Perspektiv: Målgrupp

Utvecklingsmål:

15.4.1.1 Inom samtliga verksamhetsområden ska nämnden verka för att den enskilde ska komma snabbare ut i självförsörjning och arbete.

 Helt uppfyllt

Analys

Den enskilde har rätt att vara delaktig och ha inflytande i sin egen process och sina insatser. Genom ökad digitalisering inom nämndens enhet för ekonomiskt bistånd och etablering stärks den enskildes förmåga att själv följa sitt ärende. Det utökar handläggarnas möjlighet att tillsammans med den enskilde öka följsamheten till en vägledande bedömning och skapar ett större utrymme för snabb och rättssäker handläggning. För att kunna ta tillvara på den enskildes resurser, göra korrekta bedömningar och på annat sätt utföra sitt arbete, är det viktigt att förvaltningens medarbetare har ett professionellt bemötande och arbetar med att skapa god tillgänglighet.

År 2016 återaktualiserade 23 procent av de individer som uppburit ekonomiskt bistånd inom ett år. För år 2018 återaktualiserade 6 procent. Under år 2019 är den siffran 4 procent. En förbättring med 19 procent sedan år 2016. Det innebär att nämndens verksamhet nu hör till de kommuner som är näst bäst i Sverige.

En av de bidragande orsakerna till nämndens goda resultat är Framsteget, en verksamhet som finansieras av Samordningsförbundet. 41 individer har sedan årsskiftet fram till december 2019 gått vidare från att stå långt från arbetsmarknaden till att bli självförsörjande. Andra projekt som pågått under året, med syfte att verka för att den enskilde snabbare ska komma ut i självförsörjning, är förstärkt praktikhandledare, kontaktpersoner till nyanlända och DUA-projektet (delegationen för unga till arbete).

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Redovisningen kommer att ske i form av en sammanfattande nulägesrapport från förvaltningen.	94%		94%	

15.4.2 Perspektiv: Verksamhet

Utvecklingsmål:

15.4.2.1 Stärka samverkansytorna och utveckla metoderna kring ungdomar under 25 med missbruksproblematik

 Delvis uppfyllt

Samverkan mellan Region Uppsala och kommunen har stärkts i ett regionalt projekt Team Maria. Syftet med projektet är att skapa en regional samverkansplattform för att möta målgruppen missbrukande ungdomar under 25 år. En effekt av projektet Team Maria är att det har bidragit till en ökad regional kompetens om målgruppen, inte bara i kommunen utan även i länet. Nämndens förvaltning har även genom en omorganisering arbetat för att öka möjligheten till samverkan och underlätta utvecklingen av gemensamma metoder, både internt och externt, för målgruppen barn och unga. Med fortsatt implementeringsarbete under år 2020 i samband med förvaltningens nya organisationsstruktur träder i kraft. Målet bedöms därför vara delvis uppfyllt.

15.4.3 Perspektiv: Medarbetare

Utvecklingsmål:

15.4.3.1 Behålla en tillitsbaserad organisation som inkluderas i nya styrmodellen.

● Helt uppfyllt

Analys

För att nämnden ska bibehålla en tillitsbaserad förvaltningsorganisation krävs en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö, där grunden är att behålla och rekrytera kompetenta medarbetare.

För att förvaltningen ska bibehålla ett tillitsbaserat och nära ledarskap är det viktigt att ta tillvara medarbetarnas kompetens och skapa förutsättningar för en välfungerande verksamhet. En lärande miljö som präglas av prestigelöshet och kunskapsutveckling ger en organisation som kontinuerligt utvecklas och är rustad för nya utmaningar och möjligheter.

Under februari månad hade nämnd och förvaltning en gemensam dag, för att lära känna varandra. Nämnd och förvaltning arbetade tillsammans för att föra en dialog om hur kommunens nya horisontella och tillitbaserade styrmodell påverkar nämndens och förvaltningens gemensamma relation. Under hösten genomfördes två måldialoger mellan nämnd och förvaltning utifrån den nya styrmodellen.

Nämnden genomförde tillsammans med kommunstyrelsens arbetsutskott en verksamhetsdialog utifrån den nya styrmodellen.

Förvaltningen har fördjupat sin kunskap om hur man kan bibehålla en tillitsbaserad förvaltningsorganisation, bland annat genom tillitsdagar med samtliga chefer och delar av stödfunktionerna inom förvaltningen. Förvaltningen har också genomfört en omorganisering för att ytterligare fördjupa och utveckla den tillitsbaserade förvaltningsorganisationen inför år 2020.

Förvaltningen har även arbetat med att implementera den horisontella styrmodellen i inom nämndens samtliga verksamheter. Implementeringsarbetet har bestått av hur förvaltningen ska arbeta med mål- och verksamhetsplanering samt hur strukturen inom förvaltningen ska se ut vad avser verksamhetsuppföljning i dialogform i de olika nivåerna.

Kommunövergripande har samtliga förvaltningar arbetat med ett framtagande av en gemensam värdegrund. Implementeringsarbete av värdegrunden inom nämndens samtliga verksamheter fortsätter under år 2020.

Som metod för att mäta nämndens utvecklingsmål har förvaltningen lämnat en sammanfattad nulägesbeskrivning i dialogform.

Aktiviteterna som genomförts har bidragit till att utvecklingsmålet har uppfyllts. Aktiviteterna har även bidragit till en tydligare utgångspunkt och grund för nämnd och förvaltning att arbeta vidare med gällande verksamhetsplanering och uppföljning för kommande år.

15.5 Volym- och resursmätt

15.5.1 Volymmätt

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Budget 2019
Antal med försörjningsstöd som är arbetslösa.	163	161	158	185
Antal hushåll med försörjningsstöd.	200	220	227	260
Antal bidragsmånader försörjningsstöd.	1 038	1 203	1 313	1 350
Antal ensamkommande nyanlända och skyddsbehövande flyktingbarn placerade i Håbo kommun.	26	11	4	20
Antal ensamkommande nyanlända och skyddsbehövande flyktingbarn placerade i annan kommun.	45	44	27	40
Antal skyddsbehövande hushåll med försörjningsstöd (Projekt. Inte i driftsbudget)	69	92	97	95
Antal bidragsmånader försörjningsstöd för skyddsbehövande (Projekt. Inte i driftsbudget.)	429	595	639	685
Antal barn som är aktuella för insatser på familjeteamet i åldersgruppen 0-6 år.	123	115	92	130
Antal barn som är aktuella för insatser på familjeteamet i åldersgruppen 6-12 år.	170	145	105	140
Antal barn som är aktuella för insatser på familjeteamet i åldersgruppen 13-18 år.	194	164	140	210
Antal avslutade ärenden som gäller barn som varit aktuella för insatser på familjeteamet.	87	97	87	75

Antal med försörjningsstöd som är arbetslösa.

Nämnden har ett lägre utfall än budgeterat när det gäller antal med försörjningsstöd som är arbetslösa. Bedömning är att fler har kommit ut i annan försörjning, det kan till exempel vara studier, sjukersättning, arbete eller andra inkomster. Projektet Framsteget är en bidragande faktor till att detta mått har sänkts.

Antal hushåll med försörjningsstöd.

Nämnden har ett lägre antal hushåll med försörjningsstöd än budgeterat. Det har under året överförts färre hushåll från flyktingprojektet till driftbudget än beräknat, eftersom fler hushåll än tidigare bedömts ha flyttat från kommunen eller blivit självförsörjande under etableringsperioden.

Antal bidragsmånader försörjningsstöd.

Antalet bidragsmånader är lägre än budgeterat men samtidigt fler än föregående år. Färre hushåll är i behov av försörjningsstöd än tidigare men dessa hushåll har samtidigt mer komplexa behov och befinner sig i en utsatt social situation. De har varit borta länge från arbetsmarknaden och en del har blivit utförsäkrade från Försäkringskassan samt har inte fått tillräckliga rehab- och stödsatser.

Antal ensamkommande nyanlända och skyddsbehövande flyktingbarn placerade i Håbo kommun.

Antalet ensamkommande barn som är aktuella inom nämndens verksamheter har sjunkit stadigt. En del har blivit självförsörjande och andra har fått hit sina familjer till Sverige.

Antal ensamkommande nyanlända och skyddsbehövande flyktingbarn placerade i annan kommun.

Antalet ensamkommande barn som är aktuella inom nämndens verksamheter har sjunkit stadigt. En del har blivit självförsörjande, andra har fått hit sina familjer till Sverige och i vissa fall har andra kommuner tagit över ansvaret.

Antal skyddsbehövande hushåll med försörjningsstöd (Projekt. Inte i driftsbudget)

Inom nämndens verksamhet finns flera driftprojekt som finansieras av externa medel. För skyddsbehövande har ett sådant projekt funnits sedan år 2006. Projektet finansieras av medel från Migrationsverket, främst schablonersättningar vilka även fördelas till andra förvaltningar. Utfallet för antal skyddsbehövande hushåll med försörjningsstöd år 2019 är i nivå med förväntat.

Antal bidragsmånader försörjningsstöd för skyddsbehövande (projekt inte i budget.)

Utfallet av antal bidragsmånader försörjningsstöd för skyddsbehövande är lägre än budgeterat. Fler än vad som beräknats har blivit självförsörjande genom socialförsäkringssystemet och att några individer har kommit i egen försörjning, bland annat genom DUA- projektet som fokuserat på praktikplatser hos företagen i kommunen.

Antal barn som är aktuella för insatser på familjeteamet i åldersgruppen 0-6 år.

Totalt har 217 familjer varit aktuella för olika typer av stödinsatser på familjeteamet under året. Av dem har 87 avslutats. Det är 15 färre familjer som fått stöd under år 2018 än år 2019. Utfallet för året redovisar inte hela bilden, det vill säga att antalet kan innefatta likväl nya aktualiseringar som aktualiseringar från tidigare år som fortsatt vara aktuella. För år 2019 var det totalt 92 nya aktualiserade barn inom denna åldersgrupp.

Antalet aktuella barn per åldersgrupp går inte att kvalitetssäkra, därför är detta volymmått borttaget för år 2020.

Antal barn som är aktuella för insatser på familjeteamet i åldersgruppen 6-12 år.

Totalt har 217 familjer varit aktuella för olika typer av stödinsatser på familjeteamet under året. Av dem har 87 avslutats. Det är 15 färre familjer som fått stöd under år 2018 än år 2019. Utfallet för året redovisar inte hela bilden, det vill säga att antalet kan innefatta likväl nya aktualiseringar som aktualiseringar från tidigare år som fortsatt vara aktuella. För år 2019 var det totalt 105 nya aktualiserade barn inom denna åldersgrupp. Antalet aktuella barn per åldersgrupp går inte att kvalitetssäkra, därför är detta volymmått borttaget för år 2020.

Antal barn som är aktuella för insatser på familjeteamet i åldersgruppen 13-18 år.

Totalt har 217 familjer varit aktuella för olika typer av stödinsatser på familjeteamet under året. Av dem har 87 avslutats. Det är 15 färre familjer som fått stöd under år 2018 än år 2019. Utfallet för året redovisar inte hela bilden, det vill säga att antalet kan innefatta likväl nya aktualiseringar som aktualiseringar från tidigare år som fortsatt vara aktuella. För år 2019 var det totalt 140 nya aktualiserade barn inom denna åldersgrupp. Antalet aktuella barn per åldersgrupp går inte att kvalitetssäkra, därför är detta volymmått borttaget för år 2020.

Antal avslutade ärenden gällande barn som varit aktuella för insatser på familjeteamet.

Totalt har 217 familjer varit aktuella för olika typer av stödinsatser på familjeteamet under året. Av dem har 87 avslutats. Det är 15 färre familjer som fått stöd under år 2018 än år 2019. Bedömningen är att det beror på att två familjebehandlare slutat under året och att det blivit en vakans tid innan de nya börjat.

15.6 Resultaträkning och ekonomisk analys

tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Externa intäkter	33 061	16 907	20 385	3 478
Interna intäkter	0	0	0	0
Summa intäkter	33 061	16 907	20 385	3 478
Verksamhetsköp, bidrag, material	-47 842	-32 842	-37 635	-4 793
Personalkostnader	-35 644	-39 370	-35 797	3 573
Övriga kostnader	-6 896	-6 750	-6 661	89
Interna kostnader	-3 019	-1 874	-3 900	-2 026
Summa kostnader	-93 401	-80 836	-83 993	-3 157
Resultat	-60 340	-63 929	-63 608	321

Nämndens verksamhet kostar netto 63,6 miljoner kronor i år. Det är en ökning med 5 procent jämfört med förra året och en procent lägre än budgeterat. Överskottet jämfört med budget är 321 000 kronor.

De externa intäkterna består av statsbidrag, hyresintäkter, serveringstillstånd, återsökt moms och föräldraavgifter. Utfallet är 20 procent högre än budgeterat, vilket främst beror på mer ersättning från Migrationsverket gällande ärenden från år 2017 och 2018 än förväntat. Lägre hyresintäkter för sociala lägenheter i driftbudgeten påverkar utfallet. Intäkterna för alkoholtillstånd och tillsyn är högre än budgeterat. Totalt är utfallet för externa intäkter ungefär 40 procent lägre än föregående år och det beror främst på att det är färre ensamkommande barn och ungdomar som kommunen har ansvaret för och därigenom blir ersättningen lägre från Migrationsverket.

Nämnden har kostnader för bidrag till enskilda och föreningar, köp av vårdplatser till vuxna, ungdomar och barn på institution, HVB-hem och familjehem. Utfallet för året är 4,8 miljoner kronor mer än budgeterat men 21 procent lägre än förra året. Behovet av ekonomiskt bistånd har varit i nivå med budgeterat, det vill säga 13 miljoner kronor. Kostnaden förväntas öka de närmaste åren utifrån kommande lågkonjunktur, Arbetsförmedlingen omorganisation och Försäkringskassans stramare regler.

De senaste årens trend med färre köp av vårdplatser för vuxna fortsätter under året och därmed är budget i balans för dessa kostnader. Det har varit få placeringar varför ett antagande om att 1,7 till 2 miljoner kronor är en rimlig lägsta nivå. Köp av vårdplatser för barn och unga har ett underskott mot budgeterat med 3,4 miljoner kronor och 1 miljon kronor mer än föregående år. Liksom under externa intäkter påverkas även kostnaderna för ensamkommande barn och unga av att det är färre inom nämndens ansvar samt att kostnaderna har anpassats efter lägre ersättningar. Årets utfall för placeringar ensamkommande barn och unga är 11 miljoner kronor lägre än föregående år.

Personalkostnaderna för året är i nivå med föregående år och 3,6 miljoner kronor lägre än budgeterat. Överskottet beror främst på chefstjänster inte varit tillsatta under året i väntan på omorganisationen som gäller från januari 2020. Nämnden har även haft lägre kostnader än budgeterat för familjehem, kontaktpersoner och kontaktfamiljer för barn och unga och ensamkommande. Större del av personalkostnader har finansierats i driftprojekt än budgeterat.

De interna kostnaderna består främst av lokalhyra och köp av vårdplats. Utfallet är 2 miljoner kronor högre än budgeterat och 29 procent högre än förra året. Ökningen från föregående år består av högre kostnader för vårdplats.

15.7 Driftredovisning

Tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Nämndverksamhet	-351	-399	-382	17
Nämndadministration	-128	-208	-159	49
Konsument- och energirådgivning	-108	-40	-36	4
Tillstånd	-181	0	70	70
Förvaltningsövergripande	-6 304	-6 603	-6 277	326
Missbrukarvård för vuxna	-4 135	-5 214	-4 979	235
Barn- och ungdomsvård	-29 375	-27 826	-29 921	-2 095
Familjerätt	-2 090	-2 070	-2 215	-145
Övriga insatser vuxna	-536	-1 940	-1 193	747
Ekonomiskt bistånd	-15 776	-16 332	-16 596	-264
Flyktningmottagande	-1 067	-3 140	-1 730	1 410
Arbetsmarknadsåtgärder	-290	-157	-190	-33
Summa	-60 341	-63 929	-63 608	321

Nämndens budget för året är 63,9 miljoner kronor. 63,6 miljoner har använts och överskottet är därmed 321 000 kronor.

De övergripande verksamheterna har ett överskott vid bokslut på 327 000 kronor vilket är avsevärt bättre än tidigare prognostiserats. Överskottet beror på att vakanta chefstjänster inte tillsattes under organisationsöversynen inför år 2020. Trots kostnad för rekrytering av nya chefer och avslut av personal blir det totalt ett överskott.

Inom verksamhetsområdet missbrukarvård för vuxna finns ett överskott mot budgeterat med 235 000 kronor. Sedan år 2016 har det blivit både färre och mindre kostsamma placeringar samtidigt som förebyggande arbete har prioriterats. Utfallet för vårdplaceringar vuxna är något högre år 2019 jämfört med föregående år men lägre än budgeterat. Antalet placeringar är fortfarande mycket lågt jämfört med övriga kommuner i riket. Flertalet av dessa nya placeringar kommer fortsätta under början av år 2020. Överskottet påverkas även av att kostnader för kontaktpersoner vuxna enligt socialtjänstlagen (SoL) är mycket lägre än budgeterat.

Inom verksamhetsområdet barn och ungdomsvård är det totalt ett underskott mot budget med 2,1 miljoner kronor. Totala kostnaden är i nivå med föregående år. Det finns flera verksamheter som har ett överskott mot budgeterat såsom egna familjehem, kontaktpersoner och kontaktfamiljer eftersom behovet under året har varit lägre än förväntat. Institutionsvård för barn och unga visar på ett underskott på 3,2 miljoner kronor jämfört med budget och 700 000 kronor mer än föregående år. Under senare delen av året har det uppstått behov av fler placeringar än vad som var budgeterat. Flertalet av dessa nya placeringar kommer fortsätta under år 2020. Liksom för vuxna är det ett fåtal individer som är placerade jämfört med andra kommuner i riket. Arbetet med förebyggande hemmaplanslösningar sen ett flertal år tillbaka har bidragit till det låga antalet placeringar.

Inom verksamheten familjerätt och familjerådgivning blir det ett underskott med 145 000 kronor mot budgeterat. Underskottet beror på att en budgeterad avgift för familjerådgivning avsågs av kommunfullmäktige och behov av en extern familjerådgivare har uppstått under året.

Inom verksamhetsområdet övriga insatser vuxna redovisas ett överskott mot budgeterat på 747 000 kronor. Behovet av skyddat boende inom våld i nära relationer har varit lägre än budgeterat och har ett överskott mot budgeterat på 240 000 kronor. Inom verksamheten redovisas även sociala bostäder där ett överskott mot budget ligger på 520 000 kronor. Ett antal renoveringar i samband med utflytt har varit mindre kostsamma än beräknats vid budgetering.

Ekonomiskt bistånd visar på ett underskott mot budgeterat med 264 000 kronor. Årets underskott beror på att inhyrd personal varit nödvändigt vid längre vakanser. Jämfört med föregående år är kostnaden för utbetalt försörjningsstöd 500 000 kronor högre under år 2019, men utfallet är lägre än budgeterat.

Verksamheten med ansvar för ensamkommande barn och unga visar på ett överskott med 1,4 miljoner kronor. Överskottet beror dels på att ersättningar för tidigare år har beslutats av Migrationsverket med högre summor än förväntat och lägre kostnader för placeringar. Arbetet med att sänka placeringskostnaderna under år 2018 ger helårseffekt under år 2019 och bidrar till att ersättningen från Migrationsverket täcker kostnaderna löpande. Antalet ensamkommande barn och unga som nämnden ansvarar för blir färre för varje år. En stor andel av de över 20 år går ut gymnasiet och blir självförsörjande. Vid årets slut finns endast 31 individer kvar av budgeterade 60.

15.7.1.1 Är ekonomin i balans?

Prognosen för årsbokslutet har varierat med ungefär 1 miljoner kronor från underskott till överskott. Under våren är det alltid mycket svårt att lämna en korrekt prognos för institutionsplaceringar och försörjningsstöd.

Budget för institutionsplaceringar för både vuxna och barn/unga är låg för året. Antal placeringar år 2019 har varit på samma låga nivå som för år 2018 fram till augusti. Trots ett antal nya placeringar under hösten har nämnden en låg nivå jämfört med övriga kommuner.

Prognosen för ekonomiskt bistånd var mer pessimistisk under året då omvärldsfaktorer som kräver långsiktigt utvecklingsarbete kan ha stor påverkan. Förändringen inom Arbetsförmedlingen förväntades ge större påverkan redan under hösten 2019.

15.8 Investeringar

tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Inkomster				
Utgifter	-73	-120	-201	81
Summa	-73	-120	-201	81

Nämnden redovisar ett underskott i investeringsbudgeten på 81 000 kronor. Förvaltningen investerade i kontorsmöbler till följd av omflyttning i befintliga lokaler samt arkivskåp för att säkerställa en rättssäker hantering av akter.

15.9 Intern kontroll

Nämnden har påbörjat ett arbete med att skapa en struktur för hur nämnden systematiskt ska arbeta med den interna kontrollen i enlighet med 6 kap. 6§ kommunallagen. Nämnden har uppmärksammat flera områden som nu ligger till grund för planerade internkontroller år 2020.

Nämndens verksamheter arbetar kontinuerligt med olika former av egenkontroller och uppföljningar. Bland annat har stickprovskontroller av ansökningar och utbetalningar inom enheten för ekonomiskt bistånd och etablering genomförts. Genomgång av förhandsbedömningar, handläggningstid och förfarande utifrån lagstiftning har genomförts inom samtliga verksamheter. Avstämningar per månad avseende förväntade intäkter från Migrationsverket har genomförts enligt planering. Konstaterade utvecklingsområden finns inom verksamhet i arbetet med ansökningar till Migrationsverket vilket fortsätter under år 2020.

Någon strukturerad internkontrollplan har däremot inte funnits inom nämndens ansvarsområde under år 2019.

15.10 Förväntad utveckling

Nämndens verksamheter är känslig för förändrade omvärldsfaktorer, som till exempel demografisk utveckling, Regionens förändrade vårdstruktur, Arbetsförmedlingens förändrade grunduppdrag, förväntad lågkonjunktur och framtida utformning av mottagandet av nyanlända.

Dessa förändringar kommer att påverka nämndens verksamheter på ett eller annat sätt. Förändringarna kommer även att ha en direkt eller indirekt påverkan på kommunens kostnader inom försörjningsstöd och placeringar.

Nämndens förvaltning har under året byggt upp en förvaltningsorganisation som skall möjliggöra att möta upp dessa kommande utmaningar.

Den demografiska utvecklingen och medborgarens delaktighet i kontakten med nämndens förvaltning är viktig att följa och ställer andra krav på tekniska och digitala lösningar. Volymökningar inom målgrupperna, lokalförsörjningsbrist och effektivisering föranleder även andra arbetssätt för det förvaltningen idag hanterar analogt. För delar av nämndens förvaltning kommer behovet av teknisk utveckling och digitalisering påverka verksamheterna i hög grad framöver, både i linjearbetet och i olika projekt.

Nämnden behöver avsätta resurser för att öka sitt kunnande och sin beredskap att ta del av och påverka denna utveckling så att tekniken blir ett reellt stöd för den enskilde individen och medarbetarna i verksamheten.

För att enheten ekonomiskt bistånd och etablering ska kunna prioritera arbetet med de sökande som har en komplex problematik har förvaltningen ett projekt som kommer fortgå under år 2020, med förenklad handläggning och ökad digitalisering. Projektet syftar till att automatisera hanteringen av de enklare ärendena. Ökad digitalisering kan öka tidseffektiviteten och även bidra till att Håbo kommun är en attraktiv arbetsgivare.

Mobbning, hot, ryktesspridning på sociala medier ökar, det gäller både ungdomar och vuxna. När det dyker upp nya sociala medier är det svårt att veta vad det innebär för förändrade arbetssätt för förvaltningen. Försäljning av droger på sociala medier ökar. Ökad digitaliseringen kan innebära att vi tappar det som människan är skapt för, sociala relationer. Dessutom leder det ofta till ett stillasittande liv med sämre kondition och ökad risk för psykisk ohälsa. Förvaltningen behöver öka kompetensen hur ökad digitalisering i samhället påverkar förvaltningens framtida arbetssätt.

16 Vård- och omsorgsnämnden

16.1 Sammanfattning

Vård- och omsorgsnämndens verksamhet befinner sig i ett år av omstrukturering. Ett antal av nämndens ledamöter är nya och nämndens förvaltningsorganisation går igenom en större omstrukturering.

Även nämndens nuvarande verksamheter har under året varit under utveckling, planering, omstrukturering eller avveckling. Bland annat har två nya gruppboendestäder LSS startats upp, nya äldreboenden planeras, anhörigstödet har omstrukturerats, psykiatriboendet och korttidsboendet LSS har avvecklats.

Nämnden kommer att helt eller delvis uppnå uppsatta mål för året.

Nämnden redovisar ett överskott med cirka 8,3 miljoner kronor jämfört med budget. I utfallet finns både försenade uppstarter och planerade avslut av verksamheter samt ett antal vakanta tjänster. Samtidigt redovisar andra verksamheter högre kostnader än budgeterat, framför allt köp av externa boendeplatser och köp av hemtjänst.

16.2 Uppdrag och ansvarsområde

16.2.1 Uppdrag och ansvarsområde

På uppdrag av kommunfullmäktige ska nämnden tillgodose kommuninvånarnas behov av vård, omsorg, stöd och service enligt gällande regelverk.

Nämndens verksamhet regleras främst av bestämmelser i:

- Socialtjänstlag (2001:453) (SoL)
- Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
- Hälso- och sjukvårdslag (2017:30) (HSL)
- Patientsäkerhetslag (2010:659)
- Kommunallag (2017:725)
- Förvaltningslag (2017:900)
- SOSFS 2011:9, Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- SOSFS 2014:5, om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS
- SOSFS 2014:4, om våld i nära relationer

Därutöver tillkommer även annan lagstiftning och föreskrifter, nationella riktlinjer samt kommunala styrdokument. Barnperspektivet ska alltid beaktas.

Nämnden har det politiska ansvaret för verksamhet inom äldreomsorgen, omsorgen om funktionshindrade, vård och stöd till långvarigt psykiskt sjuka och kommunal hälso- och sjukvård.

Nämnden ansvarar även för personal-, ekonomi- och målsättningsfrågor samt utvärdering och utveckling av verksamheten.

16.3 Årets händelser

Ett omtag har gjorts i ett pågående projekt att utveckla och revidera nämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9. För att säkerställa god kvalitet inom förvaltningens verksamheter och ett mer systematiskt arbetssätt som skapar trygghet och rättssäkerhet för den enskilde.

Projekt för ny patientjournal (Hälsoärendet) har genomförts, som ska säkerställa inrapportering av statistik enligt föreskrift och dokumentation för legitimerad personal enligt den nationella informationsstrukturen med fokus på patientens vårdprocess.

Införande av digitala signeringslistor, pilotprojekt som pågår på ett av nämndens äldreboende. Effektmål att kvalitetssäkra läkemedelshanteringen för den enskilde.

En stor lönesatsning genomfördes för sjuksköterskor i hemsjukvården för att kompensera löneglidning för medarbetare som arbetar i kommunen. Satsningen har medfört att nämnden har kunnat behålla erfarna medarbetare.

Nämndens förvaltning har fortsatt att utveckla det pedagogiska stödet i omsorgsverksamheterna både genom kompetensutveckling men också genom fortsatt rekrytering av stödpedagoger.

Nämnden har under våren startat två nya gruppboenden LSS med totalt 11 lägenheter.

Daglig verksamhet enligt LSS flyttar för att få ändamålsenliga lokaler och i ett första steg har delar av verksamheten flyttat under våren. Verksamheten har fått flera nya brukare under året samt påbörjat samarbete med flera nya arbetsplatser. Tre individer har lämnat daglig verksamhet för arbete på den ordinarie arbetsmarknaden.

Arbetsstödet inom socialpsykiatri har upplevt en kraftig ökning av antal brukare men har också gett stöd till fem individer att övergå till lönearbete.

På Solängen har det installerats komfortkyla och övriga äldreboenden har alla fått olika lösningar för att kunna kyla åtminstone delar av fastigheten. Under året har ett arbete påbörjats med att utreda en tidigareläggning av äldreboendet som planerades att vara färdigt år 2025. Planen är att detta boende ska vara färdigt år 2022-2023.

Insatsen trygghetslarm har blivit avgiftsfri för brukare.

Den kommunala hemtjänsten arbetar vidare med sitt utvecklingsarbete och prognostiserar en ekonomi i balans för första gången sedan nämnden införde LOV (lagen om valfrihetssystem) i hemtjänsten.

Volymerna inom äldreomsorgen har ökat markant. Ökningen har blivit kännbar både gällande hemtjänst, hemsjukvård, äldreboende och korttidsboende.

Nämnden har startat upp en upphandling av tio äldreboendepplatser i närområdet på grund av volymökningarna inom äldreomsorgen.

Servicebostaden inom psykiatri stängdes under våren 2019 vilket har bidragit till externa köp för att tillgodose den enskildes behov.

Ekans korttidsboende LSS stängdes vid årsskiftet.

Under våren införde nämnden en begränsning av antalet resor med färdtjänst. Från fria resor till 200 resor per år.

16.4 Uppföljning kvalitet och mål

16.4.1 Perspektiv: Målgrupp

Utvecklingsmål:

16.4.1.1 Utveckla förvaltningens arbete med att säkerställa individens rätt till självbestämmande, delaktighet och inflytande inom LSS-området.

 Helt uppfyllt

Analys

Nämnden ska genom förvaltningen verka för den enskildes rätt till självbestämmande, delaktighet och inflytande, för att kunna ta tillvara på den enskildes resurser och göra korrekta bedömningar. Det är viktigt att förvaltningens medarbetare har ett professionellt bemötande och arbetar med att skapa god tillgänglighet på alla plan. Om möjligt ska anhörigas kunskaper och erfarenheter tas tillvara. Det är individens behov och förutsättningar som är avgörande som utgångspunkt för planering av insatsen.

Inom ramen för sitt grunduppdrag ska berörda verksamheter i sitt arbete verka för att säkerställa individens rätt till självbestämmande, delaktighet och inflytande.

Kompetensutvecklingsinsatser har genomförts i alla nämndens omsorgsverksamheter. Förvaltningen har arbetat fram en ny verksamhetsidé där rättighetslagstiftningen står i fokus. Omsorgsverksamheterna har också arbetat med metodutveckling inom tydliggörande pedagogik, kommunikation och lågaffektivt bemötande. Ett antal stödpedagoger har anställts för att ytterligare förstärka metodutveckling och implementera arbetssätt som möjliggör individens rätt till bland annat självbestämmande, delaktighet och inflytande.

Förvaltningen har även påbörjat en analys av vilka delar inom myndighetsutövning som behöver utvecklas ytterligare för att nå nämndens mål. Analysen har bland annat visat ett behov av att utveckla information och kommunikation med den enskilde samt ett behov av att se över hur möten med den enskilde planeras och genomförs.

Utvecklingsarbetet kommer att fortsätta även under år 2020.

16.4.2 Perspektiv: Verksamhet

Utvecklingsmål:

16.4.2.1 Kvalitetssäkrad dokumentation i individärenden inom nämndens verksamheter

 Delvis uppfyllt

Analys

För att nämnden ska kunna ge en kvalitetssäkrad dokumentation i individärenden krävs det fungerande stödsystem. En öppen kommunikation och samarbete internt och externt, mellan alla yrkeskategorier och funktioner är en förutsättning för att skapa en god kvalitet. För att säkerställa en god vård och omsorg för den enskilde krävs en väl fungerande hantering av avvikelser, klagomål och synpunkter. Resultaten från detta ska användas för att utveckla och förbättra nämndens verksamheter.

En genomlysning av förvaltningens dokumentationsmodell, IBIC (individens behov i

centrum), gjordes under hösten 2019, för att göra en bedömning av vad som behöver utvecklas, revideras och förenklas. Efter genomlysningen har förvaltningen beslutat att avvakta med införandet av IBIC inom andra områden som till exempel LSS och socialpsykiatri, eftersom nämndens verksamhetssystem inte fungerar optimalt. En fortsatt diskussion hur nämnden går vidare gällande IBIC kommer att ske under år 2020.

16.4.3 Perspektiv: Medarbetare

Utvecklingsmål:

16.4.3.1 Rätt kompetens i nämndens verksamheter

◆ Delvis uppfyllt

Analys

En god fysisk och psykosocial arbetsmiljö är viktigt för att behålla och rekrytera kompetenta medarbetare. Ett tillitsbaserat och nära ledarskap som bjuder in till delaktighet och tar tillvara på medarbetarnas kompetens ger förutsättningar för en god verksamhet.

En lärande miljö som präglas av prestigelöshet och kunskapsutveckling ger en förvaltningsorganisation som kontinuerligt utvecklas och är rustad för nya utmaningar och möjligheter.

För att ha en god kvalitet i verksamheterna är det avgörande att ha engagerade medarbetare med rätt kompetens.

Nämndens samtliga verksamheter har inför nyrekryteringar tagit fram kompetensprofiler som säkerställer att den rekryterade har den kompetensprofil som krävs för uppdraget.

Förvaltningen har haft ambitionen att revidera befintliga kompetensprofiler på verksamhetsnivå. Det har dock inte hunnits med och kommer att skjutas fram till år 2020.

Utvecklingsmål:

16.4.3.2 Behålla en tillitsbaserad organisation som inkluderas i den nya styrmodellen.

● Helt uppfyllt

Analys

För att nämnden ska bibehålla en tillitsbaserad förvaltningsorganisation krävs en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö, där grunden är att behålla och rekrytera kompetenta medarbetare.

För att förvaltningen ska bibehålla ett tillitsbaserat och nära ledarskap är det viktigt att ta tillvara medarbetarnas kompetens och skapa förutsättningar för en välfungerande verksamhet. En lärande miljö som präglas av prestigelöshet och kunskapsutveckling ger en organisation som kontinuerligt utvecklas och är rustad för nya utmaningar och möjligheter.

Under februari månad hade nämnd och förvaltning en gemensam dag, för att lära känna varandra. Nämnd och förvaltning arbetade tillsammans för att föra en dialog om hur kommunens nya horisontella och tillitbaserade styrmodell påverkar nämndens och förvaltningens gemensamma relation. Under hösten genomfördes två måldialoger mellan nämnd och förvaltning utifrån den nya styrmodellen.

Nämnden genomförde tillsammans med kommunstyrelsens arbetsutskott en verksamhetsdialog utifrån den nya styrmodellen.

Förvaltningen har fördjupat sin kunskap om hur man kan bibehålla en tillitsbaserad förvaltningsorganisation, bland annat genom tillitsdagar med samtliga chefer och delar av stödfunktionerna inom förvaltningen. Förvaltningen har också genomfört en omorganisering för att ytterligare fördjupa och utveckla den tillitsbaserade förvaltningsorganisationen inför år 2020.

Förvaltningen har även arbetat med att implementera den horisontella styrmodellen i inom nämndens samtliga verksamheter. Implementeringsarbetet har bestått av hur förvaltningen ska arbeta med mål- och verksamhetsplanering samt hur strukturen inom förvaltningen ska se ut vad avser verksamhetsuppföljning i dialogform i de olika nivåerna.

Kommunövergripande har samtliga förvaltningar arbetat med ett framtagande av en gemensam värdegrund. Implementeringsarbete av värdegrunden inom nämndens samtliga verksamheter fortsätter under år 2020.

Som metod för att mäta nämndens utvecklingsmål har förvaltningen lämnat en sammanfattad nulägesbeskrivning i dialogform.

Aktiviteterna som genomförts har bidragit till att utvecklingsmålet har uppfyllts. Aktiviteterna har även bidragit till en tydligare utgångspunkt och grund för nämnd och förvaltning att arbeta vidare med gällande verksamhetsplanering och uppföljning för kommande år.

16.5 Volym- och resursmätt

16.5.1 Volymmått

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Budget 2019
Antal brukare i kommunens hemtjänst, egen regi	301	261	396	250
Antal brukare inom hemtjänsten, totalt	402	405	513	385
Antal brukare som har trygghetslarm	305	399	458	440
Antal biståndsbedömda timmar inom hemtjänsten	94 698	89 133	102 985	81 750

Antal brukare inom hemtjänsten, totalt

Antalet brukare inom hemtjänst har ökat markant under år 2019 till följd av befolkningsutvecklingen, där gruppen 80 år och äldre ökar. Under året har många nya brukare tillkommit som förvaltningen inte förutsett i budgetarbetet.

Antal brukare som har trygghetslarm

Antalet brukare som har trygghetslarm har ökat utifrån en ökad äldre befolkning. En bedömning från förvaltningen är att en del av ökningen kan bero på att larmen från och med år 2019 är avgiftsbefriade.

Antal biståndsbedömda timmar inom hemtjänsten

Antalet hemtjänsttimmar har ökat markant under år 2019 till följd av befolkningsutvecklingen, där gruppen 80 år och äldre ökar. Det har tillkommit många nya brukare med omfattande stödbehov, som förvaltningen inte har förutsett. Vilket lett till kraftigt ökade volymer av hemtjänsttimmar.

16.6 Resultaträkning och ekonomisk analys

tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Externa intäkter	57 776	52 788	55 613	2 825
Interna intäkter	21 632	20 739	24 982	4 243
Summa intäkter	79 408	73 527	80 595	7 068
Verksamhetsköp, bidrag, material	-63 199	-64 770	-72 361	-7 591
Personalkostnader	-189 813	-208 066	-198 625	9 441
Övriga kostnader	-41 374	-46 043	-44 526	1 517
Interna kostnader	-35 599	-36 781	-38 911	-2 130
Summa kostnader	-329 985	-355 660	-354 423	1 237
Resultat	-250 577	-282 133	-273 828	8 305

Nämndens externa intäkter är cirka 2,8 miljoner kronor högre än budgeterat. Intäkterna för utförd assistans är cirka 1 miljon kronor högre till följd av utökade assistansärenden. Avgiften för beviljad hemtjänst är cirka 1 miljon kronor högre till följd av ökade volymer. Intäkterna är också högre då fler hjälpmedel sålts inom länets hjälpmedelssamarbete. Jämfört med år 2018 är intäkterna markant lägre till följd av färre assistansärenden och ett avslutat statsbidrag. Jämfört med föregående år redovisas högre intäkter för hemtjänstavgift, högre hyresintäkter för nystartade omsorgsboenden, samt högre intäkter för vidareförsäljning av hjälpmedel och försäljning av måltider.

De interna intäkterna är högre jämfört med både budget och föregående års utfall. De högre intäkterna beror till stor del på att antalet biståndsbedömda timmar kommunal hemtjänst varit markant fler än förväntat.

Kostnaden för verksamhetsköp och bidrag är högre jämfört med både budget och föregående års utfall. Kostnaden är högre till följd av större volymer. Antalet biståndsbedömda timmar inom hemtjänst har ökat vilket medför en högre kostnad för köp inom LOV. Under året har flera externa platser på korttidsboende, äldreboende och boende enligt LSS köpts till följd av brist på platser i kommunen. Biståndsbedömd assistans enligt LSS utförd av privat utförare har också ökat i volym.

Kostnaden för personal är cirka 9,4 miljoner kronor lägre än budgeterat. En stor skillnad mellan budget och utfall återfinns i de verksamheter som avslutats eller inte startats upp. Korttidsboende LSS redovisar lägre personalkostnader eftersom starten av helgklubb inte genomförs samt att korttidsboendet fram till och med stängning inte bemannar i budgeterad utsträckning. Förvaltningen avvaktar uppstarten av dagverksamhet för äldre till följd av en minskad efterfrågan och brist på lämpliga lokaler. Psykiatriboendet avslutades den sista februari vilket medför ett överskott mot budget. Förvaltningsövergripande har ett antal tjänster under stora delar av året varit vakanta. Boende enligt LSS redovisar lägre personalkostnader än budgeterat. Avvikelsen i de nystartade gruppboendena beror på en osäkerhet i budgetarbetet kring individernas stödbehov och därpå följande behov av bemanning. Inom daglig verksamhet är kostnaderna lägre till följd av tillfälligt vakanta tjänster. Volymökningen av biståndsbedömd hemtjänst medför högre personalkostnader, men även högre intäkter, för den kommunala hemtjänstutföraren.

Jämfört med föregående år är kostnaderna för personal cirka 8,8 miljoner kronor högre. Kostnaderna är högre för att nya boenden öppnat samt volymökningar inom hälso- och sjukvård. Lägre kostnader finns för korttidsboende LSS, personlig assistans och trygg hemgång.

De övriga kostnaderna är lägre än budgeterat med 1,5 miljoner kronor. Förvaltningsövergripande finns lägre kostnader för system, tekniska satsningar, konsulter och utbildning. De verksamheter som inte startats upp eller som avslutats redovisar lägre driftkostnader. Högre kostnader finns för inköp av hjälpmedel, livsmedel i restaurang, hyror samt befarat vite för ett ej verkställt beslut. Jämfört med föregående år är kostnaden högre till följd av nya verksamheter, fler hjälpmedel och ett nytt avtal med länets gemensamma hjälpmedelscentral.

Nämndens interna kostnader är högre jämfört med både budget och föregående år. Kostnadsökningen beror på stora volymökningar av kommunal hemtjänst. Färre elever än budgeterat haft förlängd skolbarnomsorg, vilket medför lägre interna kostnader. Jämfört med föregående år är kostnaderna för internhyra högre till följd av nystartade verksamheter.

16.7 Driftredovisning

Tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Nämndverksamhet	-353	-379	-392	-13
Nämndadministration	-198	-204	-201	3
Förvaltningsövergripande	-9 848	-11 971	-10 376	1 595
Hemtjänst i ord. Boende	-44 640	-43 207	-46 175	-2 968
Särskilt / annat boende	-71 022	-72 856	-71 620	1 236
Korttidsboende	-7 031	-11 515	-13 535	-2 020
Dagverksamhet	-2 602	-4 043	-2 673	1 370
Boendestöd	-4 768	-4 609	-4 371	238
Öppen verksamhet	-7 871	-6 403	-6 773	-370
Övr insatser ord. Boende	-1 171	-1 263	-1 259	4
Handläggning SoL	-4 700	-4 354	-3 909	445
Personlig assistans	-16 885	-17 560	-17 692	-132
Särskilt boende LSS	-28 826	-44 182	-41 195	2 987
Daglig verksamhet LSS	-9 201	-11 858	-10 369	1 489
Övriga insatser LSS	-8 630	-10 768	-6 921	3 847
Handläggning LSS	-1 564	-1 632	-1 618	14
Färdtjänst	-7 220	-7 907	-7 951	-44
Hälso- och sjukvård	-23 920	-27 372	-26 740	632
Bostadsverksamhet	-127	-50	-58	-8
Summa	-250 577	-282 133	-273 828	8 305

Nämnden redovisar ett överskott med cirka 8,3 miljoner kronor jämfört med budget.

Förvaltningsövergripande inom nämnden är en stor skillnad mellan budget och utfall att ett antal tjänster under stora delar av året varit vakanta. Jämfört med budget är också kostnaderna för system, konsulter och tekniska satsningar lägre.

Kostnaderna för hemtjänst i ordinärt boende är totalt cirka 3 miljoner kronor högre än budgeterat. Antalet biståndsbedömda timmar har ökat i en större volym än budgeterat. Årets utfall har påverkats av nämndens brist på platser på korttidsboende och äldreboende. Till följd av den högre volymen ökar intäkterna av avgifter för hemtjänst.

Den kommunala hemtjänstutföraren redovisar ett positivt utfall där intäkterna är större än kostnaderna. Intäkterna ökat till följd av mer biståndsbedömd hemtjänst samtidigt som ett

aktivt arbete har gjorts med optimera bemanning och personalkostnader utifrån givna volymer.

Särskilt/annat boende visar ett överskott på cirka 1,2 miljoner kronor. Jämfört med budget är den stora skillnaden psykiatriboendet som avvecklades. Effekten blir att verksamheten redovisar ett överskott. Högre kostnader finns för köp av psykiatriboende som inte tillhandahållits i kommunen. Nämnden har inte kunnat tillgodose behovet av äldreboende i kommunen vilket medfört externt köp av enstaka boendeplatser, vilket inte budgeterats. I utfallet finns en kostnad för en utredning för ett nytt äldreboende. Äldreboenden i egen regi redovisar ett överskott till följd av lägre kostnader för personal och förbrukningsmaterial.

Verksamheten korttidsboende SoL visar sammantaget ett underskott om cirka 2 miljoner kronor. Behovet av korttidsplatser har ökat och förvaltningen köper platser utanför kommunen till följd av platsbrist i kommunen.

Till följd av minskad efterfrågan och brist på lämpliga lokaler avvaktas uppstart av en ny dagverksamhet för äldre. Beslutet innebär ett redovisat överskott.

Öppen verksamhet redovisar ett underskott till följd av underbudgeterade lokalhyror samt lägre försäljningsintäkter för måltidsförsäljning men bibehållen kostnad för måltidsproduktion.

Kostnaderna för handläggning av äldreomsorg har varit lägre eftersom handläggningen av trygghetslarm delvis utförs av Kontaktcenter.

Boende LSS redovisar lägre personalkostnader än budgeterat. Avvikelsen i de nystartade gruppboendena beror på en osäkerhet i budgetarbetet kring individernas stödbehov och därpå följande behov av bemanning. Kostnaden för köp av externa boendeplatser följer budget. I utfallet ryms en särskild avgift till IVO på 438 000 kronor för ett ej verkställt beslut om boende.

Daglig verksamhet LSS har haft tillfälligt vakanta tjänster som inte ersatts fullt ut. Verksamheten har även lägre kostnader för övrig förbrukning och för lokaler. Detta eftersom en ny lokal som var budgeterad på helår tillträdde först i april.

Inom övriga insatser LSS finns ett överskott på 3,8 miljoner kronor. Till följd av minskad efterfrågan genomför korttidsboendet för barn och unga inte den planerade helgklubben och bemannar inte i budgeterad omfattning fram till stängning. Kostnaden för förlängd skolbarnomsorg, som avser elever inom grundsärskola och gymnasiesärskola, är lägre till följd av lägre volymer än budgeterat.

Inom området hälso- och sjukvård redovisar nämnden ett överskott. Rehab har haft vakanser som inte fullt ut ersatts. Både volymen av palliativa insatser och inhyrda sjuksköterskor har varit lägre än budgeterat.

16.8 Investeringar nämnder bokslut

tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	-917	-780	-977	-197
Summa	-917	-780	-977	-197

Nämnden redovisar ett underskott om 197 000 kronor jämfört med investeringsbudget. Omprioriteringar har gjorts i befintlig investeringsbudget. I både budget och utfall finns kostnader för inventarier och hjälpmedel till de nya gruppboendena LSS och daglig

verksamhets nya lokal. Förvaltningen investerade i kontorsmöbler till följd av omflyttning i befintliga lokaler samt arkivskåp för att säkerställa en rättssäker hantering av akter.

16.9 Intern kontroll

Nämnden har påbörjat ett arbete med att skapa en struktur för hur nämnden systematiskt ska arbeta med den interna kontrollen i enlighet med 6 kap. 6§ kommunallagen. Nämnden har uppmärksammat flera områden som nu ligger till grund för planerade internkontroller år 2020.

Nämndens verksamheter arbetar kontinuerligt med olika former av egenkontroller och uppföljningar. Någon strukturerad internkontrollplan har däremot inte funnits inom nämndens ansvarsområde under år 2019.

16.10 Patientsäkerhet

Det övergripande målet för patientsäkerhetsarbetet är att minska risken för att personer drabbas av vårdskada. En hög patientsäkerhet kännetecknas av att patient och personal är delaktiga i patientsäkerhetsarbetet, att det finns en god patientsäkerhetskultur och att vårdskador förhindras genom ett aktivt riskförebyggande förhållningssätt.

Förebyggande arbete

Individer som bor på äldreboende och korttidsboende får riskbedömningar av vård- och omsorgsteam för att undvika fall, tryckskada, undernäring och ohälsa i munnen. Finns en konstaterad risk sätts olika åtgärder in. Som stöd i arbetet används kvalitetsregistret Senior Alert.

Antalet individer som drabbats av en fraktur i samband med fall är oförändrat jämfört med föregående år. Dock har antalet individer som drabbats av tryckskada på enheterna ökat från föregående år, från 10 till 19.

Avvikelse rapportering

Antalet rapporterade avvikelser har ökat något. Tre händelser har bedömts medföra allvarlig vårdskada (lex Maria) och anmälts till IVO (Inspektionen för vård- och omsorg). Ett fåtal klagomål på brister i vård och omsorg har inkommit. Klagomålen har utretts tillsammans med verksamheten och återkopplats till berörda. Verksamheterna arbetar med att kontinuerligt rapportera avvikelser, att se brister på enhetsnivå och att arbeta med förbättringar är ett fortsatt viktigt utvecklingsarbete.

Utskrivningsprocessen

Ett fokusområde har varit att öka patientsäkerheten i utskrivningsprocessen. Samverkansdialogen har stärkts med primärvården och slutenvården (Enköpings lasarett). Antalet avvikelser som rör samverkan har trots det ökat. Avvikelserna berör främst brister i följsamhet till processen vid utskrivning. Ett exempel är att slutenvården inte bedömer fortsatt behov av hälso- och sjukvård, vilket medför risk för att patienters behov av hälso- och sjukvård inte kan tillgodoses vid utskrivning. Bristerna har inte resulterat i att patienter blivit utan hälso- och sjukvård. Det innebär dock stort arbete för kommunens hälso- och sjukvårdspersonal att bevaka alla patienter som skrivs ut från slutenvården.

Informationsöverföring mellan legitimerad personal och omsorgspersonal

Det har under långt tid funnits brister i hur information om hälso- och sjukvårdsinsatser överförs till personal. Under året reviderades rutinen med syfte att förbättra informationsöverföringen, vilket främst har lett till synliggjord problematik. Området behöver vidareutvecklas för att stärka patientsäkerheten.

16.11 Förväntad utveckling

Håbo kommuns demografiska utveckling för gruppen 80 år eller äldre beräknas mer än fördubblas fram till år 2030. Det innebär stora utmaningar att strategiskt planera inför framtiden, speciellt när det gäller utvecklingen av äldreboende, korttidsboende, hemtjänst och hemsjukvård. Ett stort arbete görs nu över förvaltningsgränserna för att möta kommande behov.

Ändrad ansvarsfördelning mellan landsting, primärvård och kommun gällande utskrivningsklara patienter inom slutenvården ställer fortsatt stora krav på nämndens hälso- och sjukvårdsorganisation. Som tidigare konstaterats så kommer andelen medborgare över 80 år att öka snabbt i Håbo kommun, det är också den målgrupp som har störst behov av omvårdnad och service.

Inom nämndens verksamheter för personer med funktionsnedsättning har det under en tid pågått ett tydligt paradigmskifte, där verksamheten förväntas röra sig mot ett mer pedagogiskt paradigm med rättighetslagstiftningen som utgångspunkt. Samtliga verksamheter inom LSS har en volymökning.

Rekryteringsbehoven är fortsatt stort då nämndens verksamheter växer och förvaltningen har stora pensionsavgångar framöver. Förvaltningen behöver därför öka takten i sitt arbete med att bli en mer attraktiv arbetsgivare.

Nämndens verksamheter är komplexa och spänner över en stor mängd olika inriktningar. Det ställer stora krav på kompetens hos förvaltningens medarbetare och ledning för att kunna erbjuda en personcentrerad och individualiserad stöd- service- och omsorgsverksamhet.

Den demografiska utvecklingen och medborgarens delaktighet i kontakten med nämndens förvaltning är viktig att följa och ställer andra krav på tekniska och digitala lösningar. Volymökningar inom målgrupperna, lokalförsörjningsbrist och effektivisering föranleder även andra arbetssätt för det förvaltningen idag hanterar analogt. För delar av nämndens förvaltning kommer behovet av teknisk utveckling och digitalisering påverka verksamheterna i hög grad framöver, både inom linjearbetet och i olika projekt.

Nämnden behöver avsätta resurser för att öka sitt kunnande och sin beredskap att ta del av och påverka denna utveckling så att tekniken blir ett reellt stöd för den enskilde individen och medarbetarna i verksamheten.

17 Kultur- och fritidsnämnden

17.1 Sammanfattning

Under 2019 har förvaltningen haft i uppdrag att genomföra en omorganisation inom administrationen och fritidsgården samtidigt som man byggt upp en ny förvaltning och nämnd.

Förvaltningen har effektiviserats inför 2020 med 1,2 miljoner varför två verksamhetschefer fått sluta. Effektiviseringen och organisationsutvecklingen har bidragit till att fler medarbetare får ansvar för verksamhet och ekonomi på samtliga enheter.

Det ekonomiska utfallet är bättre än beräknat. Det beror till stor del på att föreningsbidraget inte förbrukats samt att fritidsgårdarna inte bemannats i den utsträckning som varit planerad.

Sommar i centrum genomfördes som en ny aktivitet vilket bestod av en lekmiljö utanför kommunhuset där barn och barnfamiljer erbjöds pyssel, lek och föreställningar.

Förvaltningens måluppfyllelse är god. Förvaltningen har genomfört sina grunduppdrag enligt förväntan samtidigt som man verkställt en ny administrativ struktur.

17.2 Uppdrag och ansvarsområde

Årets uppdrag har handlat om att etablera rutiner för etablering av en ny nämnd och förvaltning.

Det grundläggande uppdraget för kultur- och fritidsnämnden är att främja och stimulera ett allsidigt kultur- och fritidsliv. Nämnden ansvarar för: biblioteksverksamhet, öppna fritidsverksamheten, kommunens idrotts-, kultur- och fritidsanläggningar, kommunens bidrags-, pris- och stipendieverksamhet inom kultur- och fritidsområdet, regelverk för hyressättning och prioriteringar för verksamhet i kommunala kultur- och fritidslokaler och anläggningar, arrangemang riktade till kommuninvånarna, inköp av offentligt konst och förvaltning av kommunens konstsamlingar, bevaka frågor om utsmyckning av offentliga platser och byggnader, samordna kommunens sommarjobb för ungdomar, kommunens verksamhet med anledning av att kommunen ingår i Finskt förvaltningsområde. För kommunens finska verksamhet utgår statsbidrag. Verksamheten regleras i lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk och i förordningen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Målgruppen för kultur- och fritidsnämnden är alla medborgare i Håbo. Uppdraget utförs genom dels att bedriva egen verksamhet på bibliotek, kultur, mötesplatser och idrottsanläggningar dels genom stöd till föreningar.

17.3 Årets händelser

Sommar i centrum

Under fyra veckor i juli och augusti arrangerade kultur och fritid ett sommarprogram i centrum för barn och unga i syfte att erbjuda lovaktiviteter för barn som inte kommer iväg på semester. Satsningen skapade trivsel för såväl invånare som besökare och bidrog till en mer levande stadsmiljö.

Ungdomslokal i centrum för förebyggande arbete

Som ett led i kommunens förebyggande arbete har en ungdomslokal upprättats i centrum. Satsningen är en samverkan med socialenheten och trygghetsrådet och pågår fram till juni 2020. Syfte är att fånga upp unga som ställt sig utanför skola och samhälle samtidigt som kommunen arbetar för att stävja oroligheter i centrummiljön.

Fritidsbank under uppbyggnad

Under 2019 har förvaltningen påbörjat insamling av sportutrustning för etablering av en Fritidsbank. En lokal på Kalmarvägen 5 har iordningställts. I nuläget har 300 av 1000 sportartiklar samlats in. Insamlingen fortsätter 2020.

Upprustade stränder

Under 2019 har större underhållsarbete gjorts vid Ekillå och Kalmarsand. Bryggor har setts över och hanteras nu av extern aktör för att säkerställa trygghet och säkerhet i vattnet.

17.4 Uppföljning kvalitet och mål

17.4.1 Perspektiv: Målgrupp

Utvecklingsmål:

17.4.1.1 Öka den digitala närvaron bland kommunens olika målgrupper.

 Helt uppfyllt

Analys

Biblioteket medverkar i en regional satsning vid namn "Digitalt först" som har resulterat i att biblioteket ökat den digitala närvaron bland medborgarna. Det innebär ökad information, service och tillgänglighet på bibliotekets hemsida och sociala medier.

Föreningsbidragets handläggning och ansökningssystem utvecklas genom digitala tjänster men har fortfarande delar kvar för att skapa en bättre användning för såväl förvaltning och målgrupperna.

Hemsidan har förbättrats men det återstår en del att göra vad gäller tillgänglig information digitalt.

Inget måltal är satt för nyckelindikator varför måluppfyllelse förs i dialogform mellan kultur- och fritidsförvaltningen och nämnden.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Andel medborgare som upplever att de finner information om kulturevenemang digitalt och kan föra dialog med arrangör/kommunen.				

17.5 Volym- och resursmätt

17.5.1 Volymmätt

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Budget 2019
Antal besök på biblioteket	141 563	134 608	165 315	140 000

Antal besök på biblioteket

Fysiska besök 2019: 104 825 (2018: 113716)

Webbesök 2019: 60490 (2018: 15924)

Bibliotekets nya webb sjösattes i december 2018 och det innebar ett stort lyft för enheten. Tidigare skickades låntagarna iväg till externa webbsidor för att låna om medier och för att låna e-böcker. Den statistiken hade biblioteket inte tillgång till tidigare varför ingen sådan redovisning har gjorts.

E-boklånen har ökat markant, det har blivit lättare och mer användarvänligt att låna e-medier vilket också innebär att många inte längre behöver besöka biblioteket fysiskt.

Den digitala besökaren är en vuxen låntagare, det stora flertalet varvar fysiska besök/lån på biblioteket med e-bokslån på webben.

Startsidan besöks mest, där ligger öppettiderna, kalendern där man ser vad som händer på biblioteket. Sen används "Mina sidor"-funktionen mycket, där de reserverar medier och lånar om. Andra funktioner som används mycket är formulären där man skickar in förslag på inköp och fjärlån.

17.6 Resultaträkning och ekonomisk analys nämnder bokslut

Tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Externa intäkter	6 250	4 794	5 493	699
Interna intäkter	656	95	955	860
Summa intäkter	6 906	4 889	6 448	1 559
Verksamhetsköp, bidrag, material	-4 038	-5 248	-4 392	856
Personalkostnader	-17 201	-18 136	-19 696	-1 560
Övriga kostnader	-9 861	-11 055	-9 495	1 560
Interna kostnader	-21 774	-22 223	-22 011	212
Summa kostnader	-52 874	-56 662	-55 594	1 068
Resultat	-45 968	-51 773	-49 146	2 627

Kultur och fritidsnämnden har en budget för 2019 på 51 773 000 kronor. 49 146 000 har förbrukats vilket ger ett överskott på 2,6 miljoner kronor. Enligt KF§116 2018-11-05 ska nämnden lämna överskott för de kapitalkostnader, avskrivningar och räntekostnad för investeringar, som inte faller ut och detta uppgår till 2,4 miljoner.

De externa intäkterna är nästan 700 000 kronor högre än budgeterat men 12 procent lägre än föregående år. Mer intäkter än budgeterat beror på flera orsaker, bland annat skadestånd, ersättning för personal och de nya taxor och avgifter som beslutades inför 2019.

De interna intäkterna består av ej budgeterade intäkter för sommarjobbare. Kostnaden för kommunens sommarjobbare fördelas mellan förvaltningarna.

Endast föreningsbidrag redovisas på rad verksamhetsköp och bidrag. Budget till föreningsbidrag ökade från 2018 till 2019 med 1,2 miljoner kronor. Under året har nästan allt kunnat betalas ut. Det är ett överskott på 856 000 kronor vilket kan förklaras av att behoven hos föreningarna inte varit i nivå med budgeterat. Detta kommer att balanseras under 2020 och framåt vartefter nya föreningslokaler och föreningar etableras.

Utfallet för personalkostnader är drygt 8 procent högre än budgeterat och 14 procent högre än föregående år. En del av underskottet mot budgeterat består av kostnader för sommarjobbare som var budgeterade på andra nämnder. Även personalavveckling med 1,2 miljoner kronor bidrar till högre kostnader under året.

Övriga kostnader är i nivå med föregående år och 14 procent lägre än budgeterat. Orsaken är att kapitalkostnader för fotbollsanläggning budgeterades till en högre summa än vad utfallet blev under året.

Interna kostnader består främst av lokalkostnader och ränta för investeringar. Utfallet är 212 000 kronor lägre än budgeterat och det är främst lägre räntekostnader än budgeterat vilket ingår i begreppet kapitalkostnader.

17.7 Driftredovisning

Tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Kultur- och fritidsnämnd	0	-200	-299	-99
Nämndadministration	0	-300	-295	5
Allmän fritidsverksamhet	-1 104	-1 555	-1 805	-250
Föreningsbidrag	-2 895	-4 168	-3 610	558
Stöd till studieorgan.	-360	-360	-360	0
Allmän kulturverksamhet	-3 292	-3 240	-2 946	294
Bibliotek	-7 783	-7 538	-7 488	50
Utomhusanläggningar	-4 962	-8 031	-5 604	2 427
Ishall	-4 963	-4 589	-4 606	-17
Simhall	-4 410	-4 721	-4 823	-102
Föreningslokaler	-10 223	-9 760	-10 031	-271
Fritidsgårdar	-3 765	-3 875	-3 495	380
Förvaltningsövergripande	-2 156	-3 436	-3 749	-313
Finskt förvaltningsområde	-55	0	-35	-35
Summa	-45 968	-51 773	-49 146	2 627

Kultur och fritidsnämnden har en budget för 2019 på 51 773 000 kronor. 49 146 000 har förbrukats vilket ger ett överskott på 2,6 miljoner kronor. Enligt KF§116 2018-11-05 ska nämnden lämna överskott för de kapitalkostnader, avskrivningar och räntekostnad för investeringar, som inte faller ut och detta uppgår till 2,4 miljoner.

Inom allmän fritidsverksamhet finns ej budgeterade kostnader för personalavveckling. Det är totalt ett underskott på 250 000 kronor.

Föreningsbidrag till fritidsföreningar redovisar ett överskott mot budgeterat med 558 000 kronor. Utfallet är 700 000 kronor högre än föregående år och inkluderar även vissa kostnader för digitalisering av ansökan av bidrag.

Inom allmän kulturverksamhet redovisas ett överskott mot budgeterat med 294 000 kronor.

Även för kulturella föreningar finns ett överskott kvar av budget för bidrag. Inom verksamheten finns del av kostnad för personalavveckling. Inom denna verksamhet redovisas offentliga arrangemang. Kostnaden för Håbo festdag 2019 är 702 000 kronor och redovisas även under verksamhet förvaltningsövergripande, totalt 222 000 kronor mer än budgeterat. Kostnaden för Sveriges nationaldag är enligt budget 190 000 kronor.

Inom verksamheten utomhusanläggningar redovisas även fritidsbad och fritidsbank utöver service och skötsel av alla fotbollsanläggningar. Överskottet på 2,4 miljoner kronor mot budgeterat förklaras till största delen av lägre kapitalkostnader. Då kostnaden för etapp 1 i den nya fotbollsanläggningen var avsevärt lägre än planerat blir även kostnader för avskrivning och ränta lägre. Inom verksamheten finns högre kostnader än budgeterat för fritidsbaden. Det finns även högre kostnader än budgeterat för underhåll och reparationer då flertalet maskiner är äldre ökar reparationskostnaderna årligen.

Simhallen har ett underskott på 102 000 kronor jämfört mot budget. Orsaken till underskottet är högre personalkostnader än budgeterat på grund av sommarsimskola och behov av fler personal under hösten då antalet besökare ökat.

Verksamheten föreningslokaler är nettokostnaden för de lokaler som kommunen hyr ut till föreningar. Ett underskott på 271 000 beror på att uppdatering av utrustning i idrottshallar har behövt göras under året och större arbeten av lokalvården har utförts. Den största kostnaden avser ny innebandyrink.

Fritidsgårdsverksamheten redovisar ett överskott med 380 000 kronor mot budgeterat. Översynen av verksamheten innebär lägre kostnader under året på grund av minskade öppettider, lägre antal timvikarier och inte tillsatt tjänst. Målsättningen är en kvalitetshöjning av verksamheten på båda fritidsgårdarna under 2020.

Den förvaltningsövergripande verksamheten redovisar totalt ett underskott mot budgeterat på 313 000 kronor. Kostnaden för administrationen av sommarjobb inom hela kommunen är enligt budgeterat. Inom verksamheten finns kostnader för årets nyhet: sommar i centrum och utfallet blev totalt 222 000 kronor för genomförandet varav en del finansierades av statsbidrag. Det finns även kostnader för arbetsmiljöarbete, idéformulering för kommande investeringar och uppstart av besöksnärlingsplan.

17.7.1.1 Är ekonomin i balans?

Det första verksamhetsåret för kultur- och fritidsnämnden avslutas med att budget är i balans. I samband med beslut av budget 2019 konstaterades att nämnden hade ett underskott i ram på 1,2 miljoner kronor. Ett tillfälligt tillskott under 2019 beslutades av KF§80 2019-05-06.

En organisationsöversyn under våren ledde till en ny organisation som gäller från januari 2020 och innebär en effektivisering med 1,2 miljoner kronor.

Översyn av budget visar att kostnader för åtgärder på anläggning, simhall och fritidslokaler ökat. Lokalerna är gamla och visst underhåll har släpat efter både i lokaler för maskiner varför kostnader ökat.

Kostnader för E-böcker har fördubblats. Att erbjuda utlåning av E-böcker är ett lagkrav. Samtidigt är marknaden inte reglerad. Det innebär att de företag som biblioteket måste köpa böcker av för att tillhandahålla tjänsten kan ta vilka priser de vill. Med en liten budget för E-medier tar pengarna snabbt slut. Inför 2020 införs en ny struktur för att kunna begränsa och följa kostnaden.

17.8 Investeringar nämnder

tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Inkomster				
Utgifter	-1 211	-3 836	-346	-3 490
Summa	-1 211	-3 836	-346	-3 490

Kultur och fritidsnämnden har under 2019 haft 3 836 000 kronor i investeringsbudget men endast använt 346 000 kronor. Av överskottet på 3 490 105 kronor kommer 3,3 miljoner kronor begäras överförda till 2020 då investeringar ej kunnat genomföras helt under 2019.

Upprustning Gröna Dalen IP har dragit ut på tiden då upphandlingsunderlaget inte var komplett. Budget och genomförande flyttas över till 2020.

Förberedelsefas nytt bibliotek/kulturhus har ett genomförande som sträcker sig från oktober 2019 till februari 2020 varför budget flyttas över till 2020.

17.9 Intern kontroll

Kultur- och fritidsnämndens plan för intern kontroll 2019 innefattar sju risker som anses särskilt viktiga att kontrollera, inom områdena systematiskt arbetsmiljöarbete, delegationsbeslut, direktupphandling, hantering av allmänna handlingar, GDPR, bidragshantering samt externa bidrag. Vid årets slut konstateras att den interna kontrollen genomfördes till stor del enligt fastlagd plan och visade inte på några allvarliga brister som inte anses kunna hanteras med åtgärdsplan och fortsatt kontroll under 2020. Genom kontrollerna har kultur- och fritidsförvaltningen kunnat identifiera vissa brister som delvis är åtgärdade. Förvaltningen har under året genomfört interna utbildningar inom systematiskt arbetsmiljöarbete, hantering av allmänna handlingar och GDPR. Förvaltningen har tagit fram nya mallar, rutiner och checklistor för bidragshantering och delegationsbeslut. Kontrollerna av otillåtna direktupphandlingar och externa bidrag har inte genomförts på grund av omorganisation under året.

17.10 Förväntad utveckling

Andelen unga 1-19 år ökar, andelen äldre 80 år och uppåt ökar.

Det finns stort behov av offentliga mötesplatser som bygger på aktivitet för barnfamiljer eller ungdomar i centrala Bålsta och i Skokloster. Det saknas lekmiljöer samt att befintligt bibliotek är begränsad sett till de offentliga rummens syften. För att skapa samhörighet bland nya och gamla invånare bör mötesplatser såväl ute som inne prioriteras. Det gagnar såväl invånare som besökare. Målet är att skapa en känsla av att här finns det saker att göra. Ett centrum i rörelse där generationer möts och invånare har aktiviteter att samlas kring.

Prioriterade platser föreslås att rustas:

- lek för de minsta utanför Espresso house.
- lek för de äldre vid ishallens innergård. Gagnar även skolan, bowling och simhall.
- ett bibliotek som förmerar centrumutvecklingen.
- lekmiljö utanför Slottsgårdens fritidsgård i Skokloster.

Långsiktigt skapas ett tryggt centrum vilket behövs när orten växer och fler rör sig ute.

Skeppsgården byggs 2020 för äldre vilket ger en förbättrad arena för en åldrande befolkning.

18 Tekniska nämnden

18.1 Sammanfattning

Driften löper på bra. Många förbättrings- och utvecklingsåtgärder genomförs löpande. Många aktiviteter riktade mot medborgare har genomförts under året, det gäller bland annat vatten-, återbruks-, miljö- och trafikfrågor.

Ett stort antal investeringsprojekt pågår. Flera större byggprojekt på skolorna har stoppats eller pausats då det pågår en översyn avseende behovet. Inom avfallsområdet pågår ett stort projekt tillsammans med tre grannkommuner för omställning till fastighetsnära avfallsinsamling.

Måluppfyllelsen är i huvudsak god inom driftverksamheten. Nämndens utvecklingsmål behöver arbetas med över tid.

Tekniska nämnden redovisar ett totalt underskott med -8,3 miljoner kronor. Underskottet består till stor del av en evakueringskostnad för Viby skola som genomförs av miljöskäl.

När det gäller investeringsutgifterna skjuts många projekt framåt av olika skäl och investeringsutgifterna för 2019 blir därmed betydligt lägre än budgeterat.

18.2 Uppdrag och ansvarsområde

Tekniska förvaltningens verksamhet omfattar de skattefinansierade verksamheterna gata och park, fastighet och lokalvård samt de taxefinansierade verksamheterna VA och avfall.

Verksamheten sköter och ansvarar för anläggningar och byggnader så som gator, parker och grönområden, kommunala lokaler samt tillhandahåller avfalls- och VA-tjänster för medborgare, verksamheter, besökare och kommunens egen verksamhet.

Verksamheten omfattar

- Drift, underhåll och utveckling av kommunens vägar, parker, grönområden och tillhörande anläggningar, gaturenhållning, trafiksäkerhet och parkering
- Drift, underhåll och utveckling av kommunens byggnader och lokaler, uthyrning av lokaler samt intern service
- Lokalvård i egna och inhyrda lokaler
- Hantering av hushållsavfall i enlighet med miljöbalken
- Huvudmannaskap för kommunens allmänna vatten- och avloppstjänster enligt vattentjänstlagen

18.3 Årets händelser

Fastighetsverksamheten

En ny konstgräsplan invid Futurum färdigställs och tas i drift inför utomhussäsongen.

Barn och utbildningsnämnden fattar beslut att avbryta de pågående projekten på Västerängsskolan samt Viby skola. Samtidigt beställer nämnden en förstudie hos lokalförsörjningschefen för att studera förutsättningarna för framtida lokalisering av elevplatser i Bålsta och hur dessa ska tillgodoses.

Det pågående byggprojektet vid Futurumskolan pausas under november då det framkommit att vissa underentreprenörer som anlitas av huvudentreprenören inte har kollektivavtal eller betalar arbetsgivaravgifter. Avtalet med huvudentreprenören sägs upp med omedelbar verkan. Byggprojektet planeras fortsätta under 2020. Skolans verksamheter påverkas inte.

I december tas första spadtaget för det nya särskilda boendet för äldre. Det nya äldreboendet på Västerhagsvägen beräknas stå färdigt för inflyttning till första kvartalet 2022. Kommunens bostadsbolag Håbohus AB ansvarar för byggandet. Socialförvaltningen kommer att ansvara för verksamheten.

Gatu- och parkverksamheten

Trafikmiljön förbättras vid Gransätersskolan samt på Stockholmsvägen längs Kalmarsand och Hälledagsvägen.

Vid Bålsta station monteras nya hissar och renhållningen utökas.

Ett nytt avtal för skrotbilshantering förkortar tiden för borttransport av skrotbilar vilket ökar tryggheten i bostadsområden.

Längs våra gång- och cykelvägar sätts parksoffor upp för möjlighet till vila.

Trappan ner till Ekillabadet renoveras.

Bostadsnära skogar gallras för att skapa en trivsamt strövskog med genomsiktighet för att öka den upplevda tryggheten.

För att främja cyklandet placeras cykelpumpar på strategiska platser, bilspärrar tas bort och grusbelagda gång- och cykelvägar rustas upp.

Inom våra park- och naturområden utvecklas befintliga anläggningar och nya skapas. En bro byggs till ön i Järnvägsparken, sittmöbler sätts upp i kommunhusparken och solstolar och träd iordningställs på Väppebykullarna.

Gamla betesmarker restaureras vid Klosterbacken och Brobybackar och Skörby allé renoveras.

Lokalvårdsverksamheten

Egna aggregat för produktion av partikelfritt vatten som används vid rengöring köps in vilket medför lägre kostnader.

De kvalitetsmätningar av rengöringen som regelbundet utförs sedan 2019 visar på mycket goda resultat.

VA-verksamheten

Utbyte av gamla vinghjulsmätare till nya digitala fjärravlästa vattenmätare fortgår. Detta minskar administrationen och invånarna kan se sin vattenförbrukning på mina sidor.

Nytt avtal tecknas för slamtransporterna från reningsverken vilket innebär att slammet transporteras till Bro istället för Gävle.

Ny råvattenstation i Skoklosters vattenverk byggs.

Samarbete med Enköpings kommun avseende VA-försörjning i Krägga och Ekolsund inleds.

VA-verksamhetens arbete uppmärksammas i samband med världstoalettdagen

Avfallsverksamheten

Håbo, Knivsta, Sigtuna och Upplands-Bro kommun tecknar ett samverkansavtal och genomför flera gemensamma upphandlingar inom avfallsområdet, bland annat avseende insamling av hushållsavfall med så kallade fyrfackskärl för villor och fritidshus. Det nya avtalet träder i kraft 16 oktober 2020.

ÅVC Västerskog genomförde under våren en återbruksvecka med tema trädgård och utemiljö i samband med kommunens miljövecka. Inför julen genomfördes återbruksveckor i Bålsta centrum.

Reglerna för Bytesboden har setts över och tydliggjorts, vilket har förbättrat arbetsmiljön för personalen och gjort det tydligare för besökare.

En workshop i källsortering har genomförts på bibliotekets språkcafé.

Under miljöveckan genomfördes ett samarbetade runt matavfallspåsar tillsammans med ICA Kvantum.

18.4 Uppföljning kvalitet och mål

18.4.1 Perspektiv: Målgrupp

Kritisk kvalitetsfaktor:

18.4.1.1 Gator, vägar och gång- och cykelvägar ska vara i farbart skick

■ God kvalitetsnivå

Analys

Nöjd medborgar-index - gator och vägar

2017 höjs betygsindex för kommunens gator och vägar från 54 till 57, en nivå som varit stabil sedan dess. I enkäten ställs frågor om belysning, underhåll och skötsel, snöröjning och trafiksäkerhet. Resultatet bedöms vara ett resultat av en ökad satsning på underhåll.

Nöjd medborgar-index - gång- och cykelvägar

Sedan 2016 har betygsindex höjts från 53 till 56. Index höjs med ett steg mellan 2018 och 2019. I enkäten ställs frågor om belysning, underhåll och skötsel, snöröjning och trafiksäkerhet. Gång- och cykelvägar har särskilt prioriterats under de senaste åren.

Övriga kvalitetsmått, se nedan

Undersökningen Kritik på teknik genomförs vart tredje år av SKL. En undersökning har genomförts under 2019. Nedanstående områden finns med i undersökningen.

Upplevd kvalitet av standarden på kommunens gator och vägar

Fyra av tio kommuninvånare är nöjda eller mycket nöjda med standarden, vilket innebär en högre andel jämfört med många andra kommuner. Den upplevda nöjdheten har minskat något sedan undersökningen 2016. Detta kan bero på att gång- och cykelvägar har prioriterats under de senaste åren liksom att många grävarbeten utförts under perioden.

Upplevd kvalitet på kommunens gång- och cykelvägar

Något fler kommuninvånare är nöjda eller mycket nöjda med standarden på gång- och cykelvägarna i jämförelse med standarden på gator och vägar. Kommunens resultat ligger i nivå med övriga kommuner som deltagit i undersökningen.

Upplevd kvalitet på snöröjning och halkbekämpning

En majoritet av kommuninvånarna är nöjda eller mycket nöjda med hur snöröjning och halkbekämpning sköts i kommunen. En högre andel av invånarna ställer sig positiva till snöröjning och halkbekämpning än i övriga deltagande kommuner. Kommunen ligger i en jämförelse med samtliga deltagande kommuner på placering 14 av totalt 102.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Nöjd Medborgar-Index - Gator och vägar	54	57	57	57
Nöjd Medborgar-Index - Gång- och cykelvägar	53	55	55	56
Upplevd kvalitet av standarden på kommunens gator och vägar.	53%	-	-	41%
Upplevd kvalitet på kommunens gång- och cykelvägar.	43%	-	-	49%
Upplevd kvalitet på snöröjning och halkbekämpning	61%	-	-	64%

Kritisk kvalitetsfaktor:

18.4.1.2 En trygg och säker trafikmiljö, god framkomlighet

■ God kvalitetsnivå

Analys

Information om trafikolyckor hämtas från Strada, ett informationssystem dit polis och sjukvård rapporterar in data om skador och olyckor inom vägtransportssystemet.

Under året är det 43 stycken olyckor på vägar och gång- och cykelvägar där Håbo kommun är väghållare. En olycka har varit allvarlig, tio har varit måttliga och 32 stycken har varit lindriga. Ingen dödsolycka har inträffat.

Inom hela kommunen inträffar totalt 75 stycken trafikolyckor varav merparten var lindriga och två olyckor var allvarliga men ingen dödsolycka har inträffat. Merparten av olyckorna är singelolyckor för gående, 40 %, därefter kommer singelolycka med motorfordon, 21 % och på tredje plats kommer singelolyckor med cykel, 17 %. Av viltolyckor är krock med vildsvin vanligast. Fem sådana krockar har rapporterats.

De flesta olyckorna sker längs en gatu- eller vägsträcka eller längs en gång - och cykelbana/-väg.

Kvalitetsmätt	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Olycksstatistik från Transportstyrelsen	-	-	-	43

Kritisk kvalitetsfaktor:

18.4.1.3 Attraktiva, trygga samt socialt och ekologiskt hållbara utemiljöer

■ God kvalitetsnivå

Analys

Undersökningen Kritik på teknik genomförs vart tredje år av SKL. En undersökning har genomförts under 2019.

Upplevd kvalitet av parkskötsel

En majoritet av kommuninvånarna är nöjda med skötseln av kommunens parker, endast en av tio är negativt inställd. Resultatet ligger i nivå med övriga deltagande kommuner. Håbo kommun placerar sig på plats 28 av totalt 102 kommuner över flest positivt inställda kommuninvånare.

Upplevd kvalitet på renhållning/"utestäd"

En klar majoritet av kommuninvånarna tycker att det är rent och snyggt på torg och trottoarer. Resultatet ligger i nivå med jämförelsevärdet i Sverige. Nivån har inte förändrats nämnvärt sedan den första undersökningen. De som är missnöjda med skötseln av kommunens parker anser främst att det är skräpigt.

Upplevd kvalitet av skötsel och utrustning på kommunens lekplatser

Kommuninvånarna är inte helt nöjda med kommunens lekparker och lekplatser vad gäller skötsel och lekredskap för barnen. Dock har många, närmare 50 %, angett svaret "Vet inte". Resultatet har varit ungefär lika vid alla undersökningstillfällen.

Kvalitetsmätt	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Upplevd kvalitet av parkskötsel	50%	-	-	64%

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Upplevd kvalitet på renhållning/"utestäd"	70%	-	-	72%
Upplevd kvalitet av skötsel och utrustning på kommunens lekplatser	49%	-	-	44%

Kritisk kvalitetsfaktor:

18.4.1.4 Ändamålsenliga och sunda lokaler

■ Mycket god kvalitetsnivå

Analys

Under 2016 och 2018 har en hyresgästenkät genomförts parallellt med andra kommuner. Efter två genomförda enkäter konstateras att utfallet är missvisande då det finns de interna rutiner och arbetssätt som påverkar svaren i alltför stor utsträckning i förhållande till andra kommuner. En egen hyresgästenkät kommer att tas fram och tillämpas framöver.

Mätningar av städkvalitet utförs enligt plan. Mätning sker genom topsning av förbestämda platser efter ett specifikt schema. Ett mätvärde som visar låg eller hög bakteriehalt erhålls. De uppmätta resultaten är mycket goda. Jämförelsedata finns i nuläget inte eftersom mätningarna startade 2019.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Nöjd kundindex - fastighet				-
Mätning av städkvalitet				90%

Kritisk kvalitetsfaktor:

18.4.1.5 Väl fungerande avfallshantering

■ God kvalitetsnivå

Analys

Tekniska nämnden

Nöjd medborgar-index för renhållning och sophämtning ökar från 62 till 65 och det är främst betygen gällande sophämtningen och tillgängligheten till återvinningscentralen som ökar jämfört med 2018.

Statistiken gällande insamlat farligt avfall är inte komplett, då siffrorna för elavfall ej har rapporteras än. Inget korrekt utfall kan redovisas.

Mängden grovavfall ökar från 225 kg/person till 228 kg/person (syns ej i tabellen nedan på grund av eftersläpning i automatisk uppdatering). Det är främst avfallsslagen gips, trä, tryckimpregnerat och ris & gren som ökar jämfört med 2018.

Insamlat mat- och restavfall ökar marginellt, från 198 kg/person 2018 till 200 kg/person 2019 (syns ej i tabellen nedan på grund av eftersläpning i automatisk uppdatering).

En förbättring av avvikelser i sophämtningen görs från 12 % i augusti till 9 % i december.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Nöjd Medborgar-Index Renhållning och sophämtning	61	63	62	65
Insamlat farligt avfall inkl. elavfall och batterier kg/pers	38	34	33	
Insamlat grovavfall, kg/person	283	292	225	
Insamlat mat- och restavfall, kg/person	211	198	198	
Avvikelser i sophämtningen				9%

Kritisk kvalitetsfaktor:

18.4.1.6 Väl fungerande vatten- och avloppstjänster

■ God kvalitetsnivå

Analys

Nöjd medborgar-index - vatten och avlopp

Nöjd medborgar-index för 2019 ligger på en liknande nivå som tidigare år. Jämfört med genomsnittresultatet för samtliga 135 deltagande kommuner är betygsindexet för verksamheten vatten och avlopp lägre.

Antal stopp på avloppsledningsnätet

Under perioden 1 januari 2019 - 31 december 2019 är det femton avloppsstopp i kommunen varav två med källaröversvämning som följd. Under samma period 2018 är det 40 avloppsstopp. Detta är en nedåtgående trend.

Andel tjänliga vattenprover hos abonnenter

Samtliga vattenprover visar på tjänligt vatten i både Skokloster och Bålsta. Underhållsarbete av ledningsnätet utförs systematiskt med stöd av en ny underhållsplan vilket ger mycket goda resultat.

Upplevd kvalitet på kranvattnet

Måttet "Upplevd kvalitet på kranvattnet" kommer från undersökningen Kritik på teknik som genomförs vart tredje år av SKL. En undersökning har genomförts under 2019.

Sju av tio kommuninvånare har en positiv inställning till kvaliteten på kranvattnet, vilket är en lägre andel än vid mätningen 2013. De som är negativt inställda till vattnet uppger dålig smak som främsta orsak. Kommunen ligger i jämförelse med samtliga deltagande kommuner på placering 19 av totalt 102.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Nöjd Medborgar-Index - Vatten och avlopp	72	75	75	72
Antal stopp på avloppsledningsnätet			40	15
Andel tjänliga vattenprover hos abonnenter			100%	100%
Antalet positiva till kranvattnet		-	-	72 %

18.4.2 Perspektiv: Verksamhet

Kritisk kvalitetsfaktor:

18.4.2.1 Energieffektiva lokaler

Bedömning

■ Låg kvalitetsnivå

Analys

Förbrukningen av vatten mäts i dag endast som ett totalvärde. Undermätare kommer att sättas upp i produktionsköken där vattenförbrukningen bedöms som stor och det finns möjlighet att tillsammans med verksamheten se över åtgärder för att minska förbrukningen. Installationer kommer att påbörjas under 2020.

Kommunen har idag inga anläggningar som producerar enbart solel. Projektering pågår av tio olika objekt.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Förbrukning av vatten				0
Andel solex				0%

Utvecklingsmål:

18.4.2.2 Förbättra underhållsplaner

Bedömning

 Delvis uppfyllt

Analys

Inventering av befintliga underhållsplaner inom förvaltningen genomförs under 2019 liksom en analys av de planer som saknas. Nästa steg är att planera åtgärder för att vid behov förbättra befintliga planer och för att skapa de planer som saknas.

Anledningen till att andelen underhållsplaner med god kvalitet är låg är att underhållsplanerna för kommunens fastigheter har bedömts som otillräckliga och att ett större jobb behöver göras för att utveckla dessa till en tillräckligt detaljerad nivå.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Andel drift- och underhållsplaner		100%	87,83%	87,83%
Underhållsplaner med god kvalitet		100 %	19,8 %	19,8 %

Utvecklingsmål:

18.4.2.3 Nytt insamlingssystem för avfallshantering

 Helt uppfyllt

Analys

Planerade aktiviteter genomförs enligt tidplanen. Ett samverkansavtal upprättas mellan Håbo, Sigtuna, Knivsta och Upplands-Bro kommuner avseende gemensam upphandling av insamling av hushållsavfall. Upphandling genomförs och avtal tecknas 2019 inför ett införande i oktober 2020.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
100 % av alla villor och fritidshus med egna kärl ska ha fått två fyrfackskärl senast vid utgången av december 2020				

Inte aktuellt 2019.

Utvecklingsmål:

18.4.2.4 Säkra reservvatten

Bedömning

■ Inte uppfyllt

Analys

Vid genomförande av det beslutade alternativet för att VA-försörja Skokloster i framtiden så möjliggörs, med överföringsledningar till/från Käppala reningsverk och Görvälnverket, reservvattenförsörjning och framtida redundans (möjlighet att försörja med dricksvatten från två håll) för hela VA-verksamhetsområdet om Håbo framöver kompletterar med en dricksvattenledning mellan Bålsta och Skokloster. Detta är ett långsiktigt alternativ för att säkra reservvattenförsörjning.

18.4.3 Perspektiv: Ekonomi

Utvecklingsmål:

18.4.3.1 Genomföra investeringar enligt plan

■ Inte uppfyllt

Analys

Det finns flera anledningar till att många investeringar i nuläget inte genomförs enligt plan. En stor anledning är att budgeten i många av de pågående större fastighetsinvesteringsprojekten har fördelats på endast ett år. Större fastighetsinvesteringsprojekt löper normalt över 3-6 år. Om hela budgeten fördelas till år 1, så blir det direkt en eftersläpning eftersom de stora utgifterna normalt inte uppstår förrän under senare delen av ett projekt.

För vissa projekt som främst rör gator och VA finns också ett stort beroende till exploateringsprojekten. Om dessa av någon anledning skjuts framåt i tiden eller försenas så kan inte heller berörda investeringsprojekt som omfattar gator och VA byggas genomföras enligt vad tekniska förvaltningen har planerat och budgeterat för.

Utöver ovanstående anledningar finns även andra anledningar. Det kan till exempel handla om överklagade upphandlingar, politiska beslut som inte tas enligt plan eller bristande styrning och ledning i tjänstemannaorganisationen.

Genom att sätta fokus på området genom detta utvecklingsmål ska målet som avser ett genomsnitt av alla investeringsprojekt stegvis gå mot högre uppfyllelse.

18.5 Volym- och resursmätt

18.5.1 Volymmätt

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Budget 2019
Area inhyrda verksamhetslokaler, kvm BRA	14 341	15 410	16 611	15 400
Area kommunägda verksamhetslokaler, kvm BRA	95 235	99 495	105 377	96 000
Producerad mängd dricksvatten, tusen m ³	1 575	1 860	1 530	1 700
Antal besök vid återvinningscentralen	95 721	92 583	93 722	98 000
Hushållsavfall, kg/inv	195	199	200	201
Grovavfall, kg/inv	327	238	214	295
Förpackningar, kg/inv	70	74	64	75

Area inhyrda verksamhetslokaler, kvm BRA

Mängden inhyrd yta ökar på grund av två nya LSS-boenden som tagits i bruk under året liksom en ny lokal för daglig verksamhet.

Area kommunägda verksamhetslokaler, kvm BRA

En ommätning under 2019 av ytorna medför en ökning av den totala lokalytan.

Producerad mängd dricksvatten, tusen m³

Ett antal vattenläckor upptäcks och åtgärdas under 2019 vilket medför att förbrukningen minskar. Samtidigt kommer flera av de pågående projekten att bli klara för inflyttning successivt vilket genererar fler abonnenter och en större förbrukning på sikt.

Antal besök vid återvinningscentralen

Andel besökare på återvinningscentralen har ökat marginellt jämfört med föregående år.

Hushållsavfall, kg/inv

Mängden hushållsavfall (rest- och matavfall) är i stort sett detsamma som föregående år. Andelen utsorterat matavfall har ökat med 9 % jämfört med samma period föregående år.

Grovavfall, kg/inv

Verksamheten har arbetat mycket med inspiration till återbruk och information om sortering vilket har bidragit till att mer avfall sorteras ut till textilinsamling, återanvändning samt till bytesboden. Den totala mängden grovavfall har inte minskat, men räknat per invånare är det minskade avfallsmängder.

Förpackningar, kg/inv

Mängden utsorterade förpackningar har minskat, vilket är samma trend som i övriga landet. Statistiken för insamling av förpackningar överensstämmer inte tidsmässigt med kalenderåret vilket gör att siffrorna är något missvisande.

18.5.2 Resursmätt

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Budget 2019
Avhjälpande underhåll, fastigheter - fakturerad kostnad kr/kvm	65	71	80	70
Planerat underhåll, fastigheter - fakturerad kostnad kr/kvm	105	93	65	75
Gatubelysning, kr/inv	303	351	255	308
Vinterväghållning, kr/inv	244	265	334	290
Beläggingsunderhåll, kr/inv	284	518	564	567

Avhjälpande underhåll, fastigheter - fakturerad kostnad kr/kvm

Större takarbeten, reparationer efter vattenläckage samt reparationer efter skadegörelse driver upp kostnaderna för felavhjälpande underhåll.

Planerat underhåll, fastigheter - fakturerad kostnad kr/kvm

Det planerade underhållet har en lägre kostnad än planerat på grund av att kommunen under stor del av året har saknat upphandlad byggentreprenör för utförande av byggarbeten.

Gatubelysning, kr/invånare

Kostnad för gatubelysning är lägre än budgeterat eftersom verksamheten under året får intäkter för trafikskadeersättning retroaktivt från tre år tillbaka i tiden. Energikostnaderna är lägre än budgeterat vilket också bidragit till lägre kostnader.

Vinterväghållning, kr/invånare

Kostnaden för årets vinterväghållning är cirka 15 procent högre än budgeterat, dels på grund av höga kostnader för vinterväghållning under perioden januari till april och dels på grund av höga kostnader för sandupptagning i maj.

18.6 Resultaträkning och ekonomisk analys

tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Externa intäkter	83 230	85 458	89 380	3 922
Interna intäkter	115 486	117 793	120 420	2 627
Summa intäkter	198 716	203 251	209 800	6 549
Verksamhetsköp, bidrag, material	-14 999	-15 984	-15 533	451
Personalkostnader	-46 136	-54 984	-52 386	2 598
Övriga kostnader	-155 274	-161 377	-175 770	-14 393
Interna kostnader	-30 572	-26 601	-30 117	-3 516
Summa kostnader	-246 981	-258 946	-273 806	-14 860
Resultat	-48 265	-55 695	-64 006	-8 311

Tekniska nämndens verksamheter kostar netto 64,0 miljoner kronor 2019. Det är en ökning med 33 procent jämfört med förra året och 15 procent högre än budget. Underskott jämfört med budget är 8,3 miljoner kronor. Resultatet påverkas av det politiska beslutet där samtliga kostnader för Viby paviljonger ska belastas tekniska nämnden. Kostnaderna för Viby paviljonger uppgår till drygt 6 miljoner kronor.

Externa intäkter har ökat med 7 procent jämfört med föregående år och 5 procent mot budget. Ökade antal abonnenter medför högre intäkter för bruksavgifter inom VA-verksamheten. Inom gatu- och parkverksamheten bidrar retroaktiv ersättning för trafikskador samt intäkter för avverkning i Logistik Bålsta till ökningen.

De interna intäkterna uppgår till 120 miljoner kronor vilket är en ökning med 4 procent mot föregående år. Ökningen uppstår bland annat då personalens tid i investeringsprojekt ökar. Internhyran ökar också där till exempel gruppboende Vallvägen börjar användas och Frösundaviks förskola påverkar med helårseffekt.

Personalkostnaderna är 14 procent högre än föregående år. Flera av de vakanta tjänsterna under 2018 tillsätts under året och det tillkommer kostnader för nya tjänster och arvoden för nämnden. Personalkostnaderna är samtidigt 5 procent lägre än budgeterat till följd av fortsatta vakanta tjänster, tjänster som tillsätts senare än planerat och tjänster som på grund av effektiviseringskrav inte kommer tillsättas.

Övriga kostnader ökade med 13 procent mot föregående år och överskrider budget med 14,4 miljoner kronor. Kostnader för Viby paviljonger påverkar med 6 miljoner kronor. Resterande ökning beror bland annat på indexreglering i gällande avtal som rör insamling, behandling och transport av hushållsavfall. Fler inhyrda lokaler och inhyrd personal för att täcka vakanser bidrar till ökad kostnad.

18.7 Driftredovisning

Skattefinansierad verksamhet, tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
104 Tekniska Nämnden	0	-200	-253	-53
138 Nämndadministration	0	-677	-333	344
249 Gator, vägar, parkering	-33 501	-31 808	-32 259	-451
250 Parker	-5 669	-6 001	-5 723	278
810 Kommersiell verksamhet	0	0	911	911
910 Fastighet	3 754	1 280	-6 930	-8 210
913 Lokalvård	-14 646	-15 597	-15 955	-358
919 Teknisk verksamhet övergripande	-473	-290	-220	70
926 Övrig kommungemensam administration	-1 633	-2 402	-2 286	116
Summa	-52 168	-55 695	-63 048	-7 353

Taxefinansierad verksamhet, tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Avfallsverksamhet	1 150	0	-901	-901
VA-verksamhet	2 753	0	-56	-56
Summa	3 903	0	-957	-957

Tekniska nämnden redovisar ett underskott för de skattefinansierade verksamheterna med -7,3 miljoner kronor. Även de avgiftsfinansierade verksamheterna redovisar ett underskott med -1,0 miljoner kronor.

Verksamheterna Tekniska nämnden, Gator vägar parkering, Fastighet, Lokalvård, Avfallsverksamhet och VA-verksamhet redovisar underskott. Övriga verksamheter redovisar överskott.

Nedan redovisas över- eller underskott per verksamhet i förhållande till budget.

Nämndadministration, överskott +344 000 kronor

Verksamheten redovisar ett överskott då nämndsekreterartjänsten inte bemannas till 100 procent under 2019.

Gator, vägar, parkering, underskott -451 000 kronor

Underskottet beror dels på de höga kostnaderna för vinterväghållning under perioden januari-april och dels på höga kostnader för sandupptagning i maj. Därutöver är kostnaden för planerade underhållsåtgärder så som kantskärning och underhållssopning högre än beräknat.

Parker, överskott +278 000 kronor

Under året genomförs en ny upphandling av gräsklippning vilket ger lägre kostnader. Även övriga kostnader för köpta tjänster är lägre än budgeterat då en större andel av arbetet utförs i egen regi. Kostnaden för personal är lägre än budgeterat eftersom tjänsten som landskapsarkitekt inte tillsätts. Materialkostnaden är lägre än budget. Överskottet minskas genom högre avskrivningskostnader, kostnader för sommarjobbare och färre timmar redovisade i projekt.

Kommersiell verksamhet, överskott +911 000 kronor

Överskottet avser intäkt från skogsavverkningen inom kvarter 4 i området Logistik Bålsta.

Fastighet, underskott -8,2 miljoner kronor

Underskottet består till stor del på att kostnader på drygt 6 miljoner kronor för evakueringen av Viby skola till paviljonger genom ett politiskt beslut belastar fastighetsverksamheten.

Resterande del av underskottet beror främst på högre kostnader för media (el, värme och vatten) än budgeterat. Andra kostnader som ökar är bland annat kostnader för skadegörelse, inhyrning av lokaler, fastighetsförsäkringar och upphandling.

De inhyrda lokalerna bidrar till ökade intäkter. Personalkostnaderna är lägre eftersom en vakant tjänst tillsatts senare än budgeterat.

Lokalvård, underskott -358 000 kronor

Underskottet beror främst på högre personalkostnader än budgeterat. Vikarier tas in för att ersätta långtidssjukskrivna. Även för övrig personal är lönekostnaderna högre än budgeterat. Kostnad för sjukfrånvaro är hög. Kapitalkostnaderna är högre än budgeterat.

Teknisk verksamhet övergripande, +70 000 kronor

Ett antal områden med mindre överskott och mindre underskott summeras till ett överskott. Särskilt kan lägre kostnader för rekrytering, möbler och utbildning nämnas.

Övrig kommungemensam administration, överskott +116 000 kronor

Internservice redovisar ett överskott på grund av att en vakant tjänst inte tillsatts. Samtidigt har verksamheten lägre intäkter än budgeterat för mattransporter och kopiering samt högre kostnader än budgeterat för mattransport-fordon.

Avfallsverksamhet, underskott -901 000 kronor

Underskottet beror främst på indexreglering i gällande avtal som rör insamling, behandling och transport av hushållsavfall.

VA-verksamhet, underskott -56 000 kronor

Kostnader för inhyrd personal för att täcka vakanta tjänster ökar liksom för kostnaderna för att hantera de förelägganden som verksamheten får under året. Personalkostnaderna är lägre än budgeterat på grund av vakanta tjänster. Kostnaderna för externa tjänster minskar då mer arbete utförs i egen regi. Intäkterna är högre än budgeterat på grund av fler abonnenter.

18.7.1.1 Är ekonomin i balans?

Ekonomin är vid årets början i balans för förvaltningen som helhet samt för samtliga verksamheter inom förvaltningen.

Förbrukning av media för kommunens fastigheter har budgeterats för lågt, något som inte har tydliggjorts i årets prognoser. Vissa kostnader så som skadegörelse i fastigheterna är svåra att påverka. Med bättre underlag och tätare uppföljning ska dock åtgärder kunna utföras tidigare under året för att undvika/minimera underskott.

Höga kostnader för vinterväghållning samt högre kostnader för planerade vägunderhållsåtgärder kompenseras till stor del av lägre kostnader inom parkverksamheten då parkerna ingår i samma organisatoriska enhet som vägarna.

Under hösten har uppdragats att det finns lönekostnader inom lokalvården som inte har budgeterats. För att minska underskottet införs vikariestopp där det är möjligt liksom att inköpsstopp införs med undantag av de mest nödvändiga inköpen.

VA-verksamheten får under året ökade kostnader bland annat med anledning av ett föreläggande på ledningsnätet. För att minimera underskottet har nya inköpsrutiner införts samt att mer arbeten har utförts i egen regi.

Avfallsverksamheten har ökade personalkostnader på ÅVC Västerskog. Kostnaderna täcks dock till stor del av bidraget från arbetsförmedlingen. Genom ökad bemanning har information till kunderna kunnat prioriteras vilket har lett till lägre behandlingskostnader än budgeterat. En grävmaskin som tidigare har leasats köps in vilket innebär en lägre driftkostnad. Underskottet på 901 000 kronor beror främst på indexhöjning för gällande avtal för insamling, behandling och transport av hushållsavfall.

18.8 Investeringar

Skattefinansierade investeringar, tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Inkomster	0	0	625	625
Utgifter	-120 326	-279 516	-92 680	186 836
Summa	-120 326	-279 516	-92 055	187 461

Tekniska nämndens skattefinansierade verksamheter har en budget för investeringar på 279,5 miljoner kronor och har investerat 92,1 miljoner kronor under året.

Överskottet mot budget påverkas av många projekt. Särskilt kan nämnas att barn- och utbildningsnämnden under året fattar beslut att avbryta projekten Västerängsskolan och Vibyskolan. Överskottet påverkas även bland annat av överklagade upphandlingar och/eller överklagade beslut.

Av överskottet på 187,5 miljoner kronor är förvaltningens förslag att 16,9 miljoner kronor förs över till år 2020 och 33,6 miljoner kronor förs över till år 2021 för pågående investeringsprojekt.

Årets största utgifter är för projekten Futurum om- och tillbyggnad, Planerat underhåll beläggningar och för nya fotbollsanläggningen.

Taxefinansierade investeringar, tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Inkomster				
Utgifter	-15 117	-116 684	-30 308	86 376
Summa	-15 117	-116 684	-30 308	86 376

VA- och avfallsverksamheterna, som är finansierade av taxor, har en total budget för investeringar på 116,7 miljoner kronor. 30,3 miljoner kronor har investerats under året.

VA-verksamheten är beroende av exploateringsprojekt som har blivit försenade och som påverkar tidplanen för att genomföra arbetet av VA-anläggningarna. Avsaknad av markavtal och ledningsrätt på vissa områden bidrar också till förseningar. Det finns även förseningar kopplade till upphandlingsfrågor.

Av överskottet på 86,4 miljoner kronor är förslaget från förvaltningen att 75,9 miljoner kronor ska föras till år 2020 och 7,0 miljoner kronor till år 2022 för pågående investeringsprojekt.

Årets största utgifter är för det pågående projektet omläggning ledningar där förnyelse av ledningsnätet utförs.

18.9 Intern kontroll

Den interna kontrollen ska bidra till att verksamheten når sina mål, att rapporteringen om verksamheten och ekonomin är tillförlitlig och att verksamheten efterlever lagar och regler.

Tekniska nämnden har under sitt första verksamhetsår inte haft en särskild internkontrollplan. Det interna arbetet för att nå mål, ha en tillförlitlig rapportering samt efterleva lagar och regler har istället utövats genom andra strukturer, system och rutiner så som

- kommunens styrmodell med planering och uppföljning av grunduppdrag och utvecklingsmål
- ordinarie ekonomiuppföljning
- intern uppföljning
- interna rutiner och andra dokumenterade arbetssätt
- dialog med förtroendevalda

18.10 Förväntad utveckling

Kommunen växer och behovet av nya och upprustade kommunala lokaler och anläggningar ökar.

En ökad miljömedvetenhet medför också krav och önskemål på nya funktioner kopplade till kommunens lokaler. Ett sådant exempel är laddstolpar för elbilar.

Med nya lokaler och anläggningar följer nya ytor att sköta och ansvara för. Fastigheter och infrastruktur måste underhållas så att värdet av anläggningarna bibehålls över tid. Den ökade folkmängden innebär ett ökat slitage och mer nedskräpning.

En tydlig utveckling är ett ökat fokus på trygghet och säkerhet i den offentliga miljön. Det kan till exempel handla om trygghet längs våra gångstråk och säkerhet på lekplatser. Även trafiksäkerheten är en viktig fråga för våra medborgare.

Med tanke på befolkningsutveckling och åldersfördelning i kommunen bör särskilt mötesplatser för barn och unga samt äldre prioriteras. Detta blir särskilt viktigt när barnkonventionen införs som lag från och med 2020.

Avseende vatten- och avloppssystemen kommer höjda krav på rening och klimatförändringarna kommer kräva åtgärder för att anpassa systemen.

Den kommande utbyggnaden i kommunen av kommunala anläggningar och byggnader kommer att ha stor påverkan på kommunens driftkostnader under de kommande åren.

I regeringens budgetproposition finns bland annat följande förslag som påverkar avfallsverksamheten:

- 1 april 2020 införs en skatt om 75 kr/ton för avfall som går till förbränning
- Biogasstödet förlängs, 100 miljoner kronor tillförs under 2019. Ändringar görs i förordningen (2018:1501) om statligt stöd till produktion av biogas som ska användas som biodrivmedel
- Klimatklivet förstärks med 1,6 miljoner kronor, till totalt 2 miljarder kronor under 2020
- Ett producentansvar för textilier ska utredas
- En utredning om pant på exempelvis batterier, mobiltelefoner och annan elektronik tillsätts
- Nationell strategi för cirkulär ekonomi ska tas fram

Sedan tidigare finns bland annat följande beslut:

- Från och med 1 januari 2021 ska producenter eller tillståndspliktiga insamlingssystem samla in förpackningar och returpapper
- Fastighetsägare får avböja sådan borttransport från fastigheten endast om den är olämplig med hänsyn till fastighetens utformning eller belägenhet, trafiksäkerheten eller andra omständigheter
- Kommunen ska senast den 1 januari 2021 tillhandahålla ett system för att samla in utsorterat matavfall från hushåll och transportera bort det separat. Undantag kan meddelas.

19 Överförmyndarnämnden

19.1 Sammanfattning

Håbo kommun är en del av den gemensamma överförmyndarnämnden i Uppsala län.

Håbo kommun redovisar ett överskott på 310 000 kronor, främst beroende på lägre kostnader än budgeterat för den gemensamma överförmyndarnämnden.

19.2 Uppdrag och ansvarsområde

Håbo kommun är en del av den gemensamma överförmyndarnämnden i Uppsala län och utser en av ledamöterna i nämnden. Nämnden ansvarar för de samverkande kommunernas överförmyndarverksamhet i enlighet med vad som åvilar var och en av kommunerna enligt gällande lagstiftning. Uppsala kommun är värdkommun och den gemensamma nämnden ingår i Uppsala kommuns organisation.

Nämnden tillhandahåller gode män och förvaltare till de som har behov av hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom och sörja för sin person. En ställföreträdare är för nämndens målgrupp en möjlighet att leva ett oberoende liv med rätt insatser och stöd.

19.3 Årets händelser

Regeringen har under 2019 beslutat att tillsätta en särskild utredare som ska se över reglerna om gode män och förvaltare. Överförmyndarförvaltningen i Uppsala län är en av de verksamheter som valts ut för djupintervjuer kring hur lagstiftningen fungerar i praktiken. Det ger både nämndens politiker och medarbetare en god möjlighet att påverka översynen av lagstiftningen.

Den gemensamma nämnden har utvärderat olika ärendehanteringssystem för överförmyndare för att kunna hantera nämndens ärenden mer digitalt. Under 2019 har nämnden gått över till en digital kommunikation med tingsrätten.

Grundutbildning för gode män och förvaltare har genomförts. Under 2019 har förvaltningen tagit fram ett eget utbildningsmaterial och planlagt för att hålla utbildningen i egen regi 2020.

Nämndens uppdrag att öka möjligheten till inflytande och egenmakt och intensifiera arbetet med att motverka strukturella skillnader på grund av kön löper på enligt plan. Nämnden har exempelvis arbetat för att öka valfriheten för dem som behöver ställföreträdare. Nämnden har även gjort en analys av strukturella löneskillnader på grund av kön i samband med löneöversynen där inga strukturella löneskillnader kunnat påvisas.

Ett arbete med rekryteringsträffar för att hitta personer som är intresserade av att ta uppdrag som god man och förvaltare (ställföreträdare) har genomförts under året. Nämndmålet var att rekrytera 80 nya ställföreträdare. Det nåddes inte riktigt, 69 nya ställföreträdare har rekryterats.

19.4 Resultaträkning och ekonomisk analys

Tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse från budget
Externa intäkter	270	0	30	30
Interna intäkter	0	0	0	0
Summa intäkter	270	0	30	30
Verksamhetsköp, bidrag, material	-2 076	-2 332	-2 064	268
Personalkostnader	-71	-75	-53	22
Övriga kostnader	-2	0	-10	-10
Interna kostnader	0	0	0	0
Summa kostnader	-2 149	-2 407	-2 127	280
Resultat	-1 879	-2 407	-2 097	310

Håbo kommun redovisar för år 2019 en lägre kostnad för överförmyndarverksamhet jämfört med både budget och föregående år. Överskottet mot budget beror på lägre kostnader för den gemensamma överförmyndarnämnden i länet. Kostnaden för år 2019 är i nivå med kostnaden för år 2018.

Den gemensamma nämnden har en budget på drygt 39 miljoner kronor. Håbo kommuns andel av den gemensamma budgeten uppgår till 5,7 procent. Den gemensamma nämnden redovisar ett överskott vilket främst beror på färre ärenden för ensamkommande barn samt något lägre kanslikostnader.

Håbo kommuns budget för överförmyndarverksamhet består av arvodeskostnader för ledamot i gemensam nämnd samt kommunens bidrag för den gemensamma överförmyndarnämnden. Håbo kommun redovisar ett överskott på 310 000 kronor, främst beroende på lägre kostnader än budgeterat för den gemensamma överförmyndarnämnden.

19.5 Förväntad utveckling

Dagens ställföreträdersystem är baserat på idealitet, där en stor del av uppdragen innehas av anhöriga till den enskilde. Systemets ideella karaktär grundar sig i föreställningen att en god man ska vara just en god person som kliver in och hjälper en medmänniska. I dagsläget står många överförmyndare inför den stora utmaningen att rekrytera kompetenta ställföreträdare till uppdrag som är mer komplicerade och krävande än genomsnittet och som innebär en större insats från ställföreträdaren. Rekryteringsproblematiken är även del av den översyn av lagstiftningen som nu görs.

Utöver svårigheten att rekrytera till komplicerade uppdrag finns även en särskild problematik kopplad till rekrytering i vissa av länets mindre kommuner. En stor del av dagens ställföreträdare är äldre, och det kommer behövas ett generationsskifte i en snar framtid.

Nämndens digitala ärendehanteringssystem behöver moderniseras och effektiviseras. Beslut och troligen även införande av nytt ärendehanteringssystem väntas under 2020.

Digitalisering är en utmaning för hela överförmyndarområdet. Nämnden har testat en e-tjänst för hantering av årsredovisningar i slutet av 2019 som infördes i januari 2020. Nämnden ämnar följa den digitala utvecklingen inom relevanta områden för att kunna säkerställa en effektiv och rättssäker överförmyndarverksamhet.

20 Håbohus AB

20.1 Sammanfattning

Inflyttningen på Vallvägen med 86 lägenheter plus 11 lägenheter med lokaler för LLS är ett lyckat projekt.

År 2019 är första året med nya affärsplanen. Inget mål är hittills uppnått. Vi bedömer att vi överlag ligger i fas med planerade åtgärder för att nå målen i affärsplanen. Affärsplanen följs upp tertialvis till styrelsen.

Resultatet för året är 6,1 miljoner efter skatt.

20.2 Uppdrag och ansvarsområde

Håbohus AB har i uppdrag att köpa, sälja och äga fastigheter inom Håbo kommun. I uppdraget ingår att bygga, förvalta och hyra ut bostäder, affärslokaler och andra faciliteter.

Syftet med Håbohus AB är att se till att det finns bra bostäder och bra boendeservice i Håbo kommun. Det gör bolaget utifrån syftet med allmännyttan som lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag beskriver.

20.3 Årets händelser

Unika händelser

Under 2019 händer mycket i Håbohus. Bolaget bygger klart ett område, påbörjar byggnationen av ett nytt äldreboende och fortsätter med konverteringen till bergvärme.

Boende för alla

Vi färdigställer vårt bostadsområde på Vallvägen. Där bygger vi 86 lägenheter i hus om 3-4 våningar. Med yteffektiva lägenheter i storlekarna 1-3 rum och kök passar de alla skeden i livet. En vanlig kundgrupp är unga som flyttar till sitt första boende och äldre som vill ha en mer tillgänglig bostad än villan de lämnar. Med rimliga hyror är lägenheterna inte bara fysiskt tillgängliga utan även möjliga att hyra för de som inte har så stor inkomst. I samma område färdigställer vi två gruppboendestäder LSS med totalt 11 lägenheter. För oss känns det bra att bygga för alla i samhället. Alla lägenheter är uthyrda.

Konvertering till bergvärme

I Håbohus största bostadsområde, Mansängen, fortsätter vi konverteringen från fjärrvärme till bergvärme. Ytterligare 5 huskroppar är konverterade och det börjar visa sig i minskad förbrukning. Arbetet fortsätter mot målet att hela Mansängen konverteras till bergvärme för minskad förbrukning, men också för att inte bli lika sårbara som när hela området matas från en central.

20.4 Uppföljning kvalitet och mål

Nya mål, nya möjligheter

Håbohus antar en ny affärsplan med mål för perioden fram till år 2022.

Håbohus ska:

- Öka sin produktion av förnyelsebar el
- Göra det enklare för hyresgästen att källsortera sina förpackningar

- Minska mängden hushållssopor
- Sänka energiförbrukning med 10 %
- Öka möjligheten till laddning av elbilar i bostadsbeståndet.
- Implementera ett kvalitetsledningssystem.
- Initiera att en hyr- eller delningspool blir tillgänglig för våra hyresgäster.
- Bibehålla eller förbättra 2018 års hyresvärdsindex på 82 i hyresgästbarometern.
- Möjliggöra för reservkraftdrift i de fastigheter där vårdverksamhet bedrivs.
- Förbättra tillgängligheten i bostadsbeståndet
- Säkerställa att det finns mark att exploatera efter år 2022.
- Bygga 150 lägenheter samt påbörja produktionen av ytterligare 75 lägenheter i två projekt varav minst ett utanför Bålsta.
- Underlätta inträdet på arbetsmarknaden
- Ha en synlig soliditet på minst 17,5%
- Ha ett resultat före skatt på minst 10% av omsättningen

De exakta målformuleringarna, hur och när de ska följas upp anges i affärsplanen.

Uppföljning kvalitet och mål

År 2019 är första året med nya affärsplanen. Inget mål är hittills uppnått. Vi bedömer att vi överlag ligger i fas med planerade åtgärder för att nå målen i affärsplanen. Affärsplanen följs upp tertialvis till styrelsen.

20.5 Volym- och resursmätt

	2016	2017	2018	2019
Antal bostäder	1 332	1 350	1 377	1 474
Bostadsyta, m ²	86 997	88 018	89 260	94 183
Lokalyta, m ²	8 824	8 970	9 092	9 438
Fastigheternas bokförda värden m ²	9 685	9 841	11 159	10 613
Genomsnittshyra, bostäder	1 208	1 218	1 233	1 283
Underhåll	152	176	318	170

20.6 Resultaträkning

tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter	129 305	134 790	137 686
Verksamhetens kostnader	-88 938	-73 740	-83 296
Avskrivningar	-2 206	-34 850	-35 202
RÖRELSERESULTAT	38 161	26 200	19 188
Finansnetto	-9 754	-17 320	-7 414
Bokslutsdispositioner	1 201		-3 895
Skatt	-5 863		-1 762
ÅRETS RESULTAT	23 745	8 880	6 117

20.7 Ekonomisk analys

Uppvärmningskostnaderna, minskningen beror till största del på konverteringen till bergvärme, för övrigt ökar priserna mer än KPI på E.ON priser för fjärrvärme.

Omflyttningen minskar under 2019 men kostnaderna ökar för varje omflyttning då det krävs större åtgärder med bland annat byte av vitvaror och målningsarbeten. Elkostnaderna ökar jämfört med föregående år, konvertering till bergvärme är den största orsaken, sammantaget minskar bolagets kostnader efter övergången till bergvärme. Kostnaderna för reparation ökar jämfört med budget, främsta orsaken är att personalkostnaderna ökar.

Avvikelserna på riskkostnader är att kostnader för skadearbeten samt kostnader osäkra fordringar ökar.

Administrationn ökar, en nyanställning av en besiktningsman, pensionskostnader ökar, även telefoni och datakostnader har påverkat kostnaderna. Konsultkostnader för arkitekter i samband med nyproduktion, förstudie av framtida byggprojekt har påverkat kostnadsökningen samt återföring av nedlagda kostnader för Centrumprojekt har mest påverkat ökningen för posten övriga kostnader. Driftkostnaderna exklusive underhåll och fastighetsskatt ökar till 616 (561) kronor per m².

Underhållskostnaderna uppgår till 20,3 miljoner kronor. Underhållsarbetet följer i stort underhållsplanen. Avvikelse är översyn av fjärrvärme på Skeppsvägen och byte av elinstallation på Vänersborgsvägen som har flyttats fram till 2020. Åtgärder som har tillkommit är byte av tre tak på höghusen i Mansängen samt utbyte av fläktar i lägenheter även det i Mansängen.

Håbohus tillämpar avskrivningar enligt komponentmetoden på byggnader, avskrivningarna uppgår till 34,7 miljoner kronor.

Räntekostnaderna minskar inklusive borgensavgift med 2,4 miljoner kronor

	2015	2016	2017	2018	2019
Fastigheternas direktavkastning, bokfört värde	6,2 %	5,8 %	5,8 %	3,7 %	4,9 %
Fastigheternas direktavkastning, beräknat marknadsvärde	4,4 %	4,0 %	4,1 %	2,5 %	2,9 %
Avkastning på totalt kapital	5,3 %	9,4 %	2,5 %	3,6 %	1,7 %
Soliditet	10,6 %	15,6 %	16,5 %	16,3 %	17,1 %
Överskottsgrad	44,9 %	44,3 %	44,2 %	31,2 %	39,5 %
Resultat för skatt minus försäljning/nettoomsättning	4,7 %	7,9 %	8,2 %	22,0 %	8,6 %
Genomsnittlig skuldränta brutto	2,79 %	2,27 %	1,95 %	1,20 %	0,84 %

20.8 Investeringar

Tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019
Inkomster	0	0	0
Utgifter	-146 718	-40 000	-37 113
Summa	-146 718	-40 000	-37 113

Större investeringar under året är färdigställande av Vallvägen med 97 lägenheter, avslutade åtgärder på Sofielundsvägen samt fönsterbyte på Bålstavägen.

20.9 Väsentliga personalförhållanden

Håbohus har 18 personer anställda varav 4 kvinnor med fördelningen 29 år och yngre 0 stycken,

30-49 år 9 stycken samt 50 år och äldre 9 stycken.

Av de anställda har 4 stycken högskoleutbildning.

Under året har tre rekryteringar skett. Det har inte varit något problem att hitta kompetent personal. Bolaget har inga vakanta tjänster vid årsskiftet.

Bolaget följer sin fastlagda utbildningsplan.

20.10 Förväntad utveckling

Håbohus följer utvecklingen i samhället och ser följande förändringar och behov.

Trygghet

Trygghetsfrågorna är i fokus, både lokalt och nationellt. Vi påverkas av trenden och upplever att otryggheten i våra bostadsområden har ökat. För att motverka trenden har vi genomfört trygghetshöjande åtgärder som till exempel förbättrad belysning, nya låssystem, beskärning av buskage mm. Trygghet och stolthet för det bostadsområde man bor i är viktigt. Får de goda krafterna råda ökar trygghet och trivsel medan slitage, skadegörelse och nedskräpning minskar. Fastigheternas värden är starkt beroende av hur attraktivt ett område är så det finns alltså även stora ekonomiska värden som kan påverkas av social utsatthet.

Våra problem är relativt små jämfört med vissa andra orter. Vi måste fortsätta jobba aktivt

tillsammans med andra aktörer i samhället för att utvecklingen inte ska få åt fel håll.

Fortsatt stor efterfrågan

Håbo kommun växer. Nya verksamhetsområden planläggs och stora etableringar är på väg. Med fler arbetsplatser i kommunen ökar trycket på fler bostäder. Vi ser en stor fortsatt efterfrågan på hyresrätten i Bålsta. Med större efterfrågan ökar intresset för privata aktörer. Håbohus kan den lokala marknaden, vi är trygg i vår produkt och i vår roll hyresvärd. Vi mäter oss gärna med andra och välkomnar konkurrensen från privata aktörer.

21 Håbo Marknads AB

21.1 Sammanfattning

Håbo Marknads AB fick nya direktiv från ägaren Håbo kommun 2018, vilket styrde verksamhetsplaneringen 2019.

21.2 Uppdrag och ansvarsområde

Håbo Marknads AB definierar fyra områden att fokusera på:

1. Bolaget ska stötta det befintliga näringslivet, stötta befintliga och nya företag för att skapa nya arbetstillfällen genom att bidra till företagets utveckling.
2. Hjälpa företag med nyetablering
3. Arbeta för att utveckla besöksnäring och varumärket Håbo för att öka kommunens attraktivitet
4. Tillsammans med skolan stimulera elever till eget företagande genom UF

21.3 Årets händelser

Bolaget fick ny styrelse med ny styrelseordförande december 2018. VD entledigades 14 februari och återanställdes 28 februari. Styrelsens ordförande avgick 30 februari. Ny ordförande tillträdde 1 april. VD var sedan var långtidssjukskriven från 20 april till sista juni. Under denna period tillsattes en tillförordnad VD. Ordinarie VD sade upp sin anställning sista augusti. Ny tillförordnad VD tillsattes från 1 september fram till 19 september. Extern tillförordnad VD tillsattes på halvtid från 25 nov.

Under 2019 har tre personer inklusive VD lämnat sin anställning.

December 2019 togs beslut att rekommendera kommunfullmäktige att lägga ner bolaget.

På grund av ovanstående händelseförlopp har inte bolaget kunnat genomföra sin verksamhetsplan.

Bolaget har under 2019 ansvarat för två projekt

1. DUA-projektet. (Delegationen för Unga och nyanlända till Arbete) Under perioden har ett 50-60 tal personer berörts av projektet och anvisats till olika åtgärder efter kartläggning. Viljan att erbjuda praktik har varit stor bland företagen med det har ändå varit svårt att matcha kandidater p g a bristande samarbete från Arbetsförmedlingen, bristande kartläggning av sökande samt svårighet att få fram rätt kompetenser. Ett tiotal personer har fått anställning efter praktik eller direkt vid intervju.
2. Projekt Stenhuset. Projekt Stenhuset har som syfte att öka antalet besök i Skokloster. HMAB äger projektet men eftersom ansvarig projektledare bytte arbetsplats till kommunen, har ansvaret för projektet flyttats till Kultur och Fritid.

Kontakt med Företagarföreningen. I december hade HMAB ett möte med Håbo Företagarförening för att ta fram en konkret plan för åtgärder för de företag som vill expandera eller förbättra sin lönsamhet. Det kan vara utbildningar, som styrelseutbildning, ekonomiutbildning eller handfasta åtgärder som att bidra till att tillsätta en styrelseledamot med specialitet inom affärsutveckling och tillväxt.

Genomfört ett antal företagsbesök. Under december påbörjade VD, på uppdrag av styrelsen, att genomföra 10-15 företagsbesök för att utvärdera vilka av dem som önskar närmare samarbete med kommunen och vilken service de efterfrågar.

21.4 Uppföljning kvalitet och mål

Under 2019 såg vi frukterna av det arbete som Håbo Marknads AB och kommunen verkställt under tidigare år.

Det övergripande långsiktiga målet att förbättra näringslivsklimatet har under 2019 vänt mot en uppåtgående trend efter att ha varit vikande sen 2012. På senaste mätningen visas en förbättrad eget index och därmed en bättre ranking.

Andra händelser under året:

- Avtalet blev klart för etablering av Axfoods toppmoderna distributionsanläggning.
- Nyetablering av ICA Maxi färdigställs med invigning mars 2020.
- Världens minsta livsmedelsbutik etablerar sig i Håbo. Konceptet är självbetjäning helt obemannad.

21.5 Volym- och resursmätt

Håbo Marknads AB marknadsför verksamhetsområdena i Dragelund och Logistik. Bålsta. Det gör att fler som är intresserade av att starta verksamhet får veta att Håbo är en attraktiv kommun.

Kommunens cirka 2 000 företag utmärker sig genom att vara bland dem som har bäst tillväxt i länet.

	2016	2017	2018	2019
Antal nystartade företag	138	150	155	187
Totalt antal företag	2 011	2 098	2 124	2 065
Antal företag som drivs av kvinnor	518	525	527	552
Antal besökare på besöksmålet Skokloster	94 200	96 000	98 000	98 800

21.6 Resultaträkning

Tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter	7 005	6 475	7 017
Verksamhetens kostnader	-6 233	-6 095	-6 676
Avskrivningar	-75	-22	-22
Verksamhetsnetto	697	358	319
Finansnetto	373	358	155
Skatt	-89	-79	339
Resultat	287	279	494

21.7 Ekonomisk analys

Kommunfullmäktige beslutar om vilka medel som Håbo Marknads AB ska bedriva sin verksamhet. Bolaget sätter sin budget utifrån fullmäktiges beslut.

Bolaget har i uppgift att arbeta med verksamhet som inte ger några intäkter enligt den näringslivspolitik som kommunfullmäktiga har beslutat om. Under 2019 har bolaget drivit projektverksamhet med stöd av bland annat statsbidrag.

Bolagets totala intäkter uppgick till 7,0 miljoner kronor, varav driftbidraget från kommunen

5,0 miljoner kronor. Övriga intäkterna var i huvudsak erhållna statliga bidrag och projektmedel.

Bolagets totala kostnader uppgick till cirka 6,5 miljoner kronor. Personalkostnader som är den största kostnadsposten uppgick till 4,2 miljoner kronor. Under 2019 konstaterades det att medarbetarnas intjänade premier för pensioner inte hade betalats ut av bolaget. Under året gjordes en utredning av bolaget och kommunens personalavdelning i samråd med kommunens pensionsadministratör om hur mycket premier som skulle betalas in till pensionsbolaget för de anställda. Pensionspremier inkl. löneskatt uppgick till cirka 360 000 kronor. Övriga kostnader som bolaget har haft utöver personalkostnader för olika aktiviteter är för näringslivsutveckling 160 000 kronor, för marknadsföring/varumärkes aktiviteter cirka 695 000 kronor och för besöksnäring cirka 517 000 kronor. Bolaget hade i samband med markförsäljning till kommunen, en skatteskuld till skatteverket som i bokslut 2017 var skuldfört i balansräkningen med ett för högt belopp. Skillnaden har i årets bokslut reglerats mot resultaträkning och detta förbättrar bolagets resultat med cirka 340 000 kronor och skatteskulden har reglerats mot skatteverket. Vid räkenskapens slut har bolaget 2,3 miljoner kronor i likvida medel.

I samband med att verkställande direktören för bolaget lämnade bolaget gjordes en överenskommelse mellan bolagets styrelse och VD om ett avgångsvederlag. Eftersom ett tillägg till avtalet tecknades och blev villkorat att den avgångne VD bistår tillförordnad VD för bolaget 2 arbetsdagar i veckan, skuldfördes inte avgångsvederlaget i balansräkningen utan utbetalas varje månad enligt överenskommelsen mellan bolagets styrelse och VD.

En annan personalförändring som gjordes mellan bolaget och kommunen är att en medarbetare på bolaget överfördes till kultur- och fritidsförvaltningen, för att arbeta med besöksnärringsfrågor. Tjänstepersonens lön har betalas av kommunen och kommunen har i sin tur fakturerat bolaget, då arbetsuppgiften skulle utföras av bolaget.

21.8 Väsentliga personalförhållanden

Ägaren (Håbo kommun) tog beslut om ny budget för Håbo Marknads AB 2020 som halverades mot året innan. Personalstyrkan är från december 2019 reducerad till VD, som jobbar halvtid, en administratör, en projektledare samt en person med lönebidrag.

21.9 Förväntad utveckling

Det finns en stor efterfrågan på företagsmark tack vare Håbo kommuns unika läge mitt i Mälardalen. Därför är det helt avgörande att de detaljplaner som är påbörjade blir färdiga. De kommer nämligen göra det möjligt för större verksamheter att etablera sig. Nationella och internationella aktörer förhandlar bara med kommuner där det finns tillgänglig detaljplanerad mark.

22 Kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping-Håbo

22.1 Sammanfattning

Det ekonomiska resultatet för 2019 är 162 000 kronor. Det egna kapitalet uppgår till 3,7 miljoner kronor. Resultatet ligger mycket nära det budgeterade vilket gjort att verksamheten kunnat prioritera utvecklingsfrågor med en trygg ekonomisk förutsägbarhet.

Förbundets mål från årets verksamhetsplan har i stort sett uppfyllts för både verksamhet och ekonomi. Under året har förbundet:

- Utökat bemanningen vardagar dagtid i Bålsta till 1+4.
- Investerat i ett nytt stegfordon och tankbil i Bålsta.
- Deltagit i vårens släckarbete rörande bränder i aspludd som gav räddningscentralen ett nytt dygnsrekord för hanterade larm.
- Genomfört en omfattande utredning av branden i bussdepån i Lindhagen.
- Moderniserat och haft genomgång av förbundets värdegrund
- Invigt en ny brandstation i Örsundsbro.
- Hittat en temporär lösning för brandväret på Bryggholmen.
- Utbildat förbundets styrkeledare i regional ledningsutbildning.
- I samverkan med regionen hanterat en omfattande brand i ett flerbostadshus i Enköping.

22.2 Uppdrag och ansvarsområde

Räddningstjänsten Enköping-Håbo är ett kommunalförbund skapat i syfte att fullfölja de skyldigheter som medlemskommunerna har enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Förbundet kan därutöver komma överens med en medlem om att utföra tilläggsuppdrag.

I förbundets uppdrag ingår att utbilda kommunens anställda i Brandskydd, Systematiskt brandskyddsarbete och HLR. Förbundet är uppdelat i 6 insatsområden med varsin brandstation för snabbast möjliga räddningsinsats.

22.3 Årets händelser

Våren 2019 uppstod fenomenet med aspludd som ledde till ett stort antal markbränder i stockholmsområdet. Inom förbundets geografiska område förekom endast bränder i begränsad omfattning men personalen deltog under en period i en intensiv jakt på dessa bränder i Stockholms län.

Bemanningen i Bålsta utökades under januari till 1+4 vardagar dagtid.

Tidigt under året genomfördes ett omfattande utredningsuppdrag från Storstockholms brandförsvaret rörande branden i bussdepån i Lindhagen. I juni invigdes den nya brandstationen i Örsundsbro och strax efter sommaren blev den temporära lösningen för Bryggholmens brandvärn klar.

Förbundet genomförde under våren ett projekt rörande förbundets värdegrund som innebar en modernisering och påminnelse om betydelsen av förbundets emblem. Under hösten genomfördes en stor utbildningsinsats för personal på Ledningsregementet i Enköping, ett samarbete som förhoppningsvis fortsätter de kommande åren.

I september inträffade en omfattande brand i Enköping. Under insatsen samarbetade räddningsstyrkor från hela räddningsregionen och visade prov på den kapacitet som förbundet har tack vare detta samarbete.

22.4 Uppföljning kvalitet och mål

Handlingsprogrammet för räddningstjänst gäller för mandatperioden 2019-2022. Utvecklingsmålen från handlingsprogrammet bryts ned till årliga mål i förbundets verksamhetsplan.

Räddningstjänsten ska arbeta för att förhindra och begränsa konsekvenserna till följd av olyckor enligt fyra övergripande mål från förbundsordningen.

- Skador på liv, egendom och miljö ska förhindras genom en effektiv räddningsinsats.
- Inga olyckor, som kan föranleda räddningsinsats, ska ske i verksamheter där tillsyn genomförs enligt Lag om skydd mot olyckor (LSO) och Lag om brandfarliga och explosiva varor (LBE).
- Inga bränder ska uppstå på grund av eldstäder som omfattas av kraven på rengöring & brandskyddskontroll.
- Kommuninvånarna har kunskap om hur risker förebyggs och har förmågan att göra en egen första insats.

Under 2019 har förbundet tagit fram och definierat olika typer av uppföljning. Indikatorerna från Verksamhetsplanen har förändrats för att stämma med målstrukturen i Enköpings kommun och för att även kunna redovisas i Håbo. Målsättningen är att med avstamp i 2019 kunna följa indikatorerna över tid och att dessa kompletteras med mätetal som direkt påverkas av den egna verksamheten.

19 av 21 mål har uppnåtts helt eller delvis för 2019. Två mål har inte nåtts.

6.1. Ledning

▪ Utveckla mätmetoder för fler av verksamhetens processer Mätningar finns inom flera områden. Under 2018 började mätetal tas fram för den operativa förmågan. Har påverkats av bytet av verksamhetssystem under 2018.	
▪ Ta fram Handlingsprogram för räddningstjänstens förmåga 2019-2022 Påbörjat sommaren 2018. Handlingsprogrammet beslutades i direktionen under 2019.	

6.2. Stöd

- **Antal vakanta beredskapspass för RIB ska minska från 39,7 dygn 2016 (5,7 ‰)**
2019 ökade antalet till **82,3 (1,19 ‰)**. Rekryteringsproblem i Fjärdhundra är främsta orsaken men även Skokloster och Örsundsbro har haft problem under året..

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Skapa förutsättningar för snabb första insats på Bryggholmen Temporär lösning med container är på plats. Permanent lösning återstår att lösa. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utveckling av samarbetet i räddningsregionen gemensamma utbildningar och andra funktioner Gemensam utbildning för regionens befäl nivå 1 och 2 är genomförd. Gemensam kemresurs är utvecklad och organisation kan tillämpas på fler specialresurser. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ God fysisk och psykisk hälsa på arbetsplatsen Sjukfrånvaron var hög 2019 på grund av flera långtidssjukskrivningar. Utöver dessa är sjukfrånvaron låg. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Implementera resultat av projekt Värdegrund Värdegrundsmöten är genomförda med brandgrupper och införd som kriterier för lönesättning. 	

6.3. Miljö

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utveckla mätmetoder för miljöförbättrande åtgärder Förbundet försöker åstadkomma miljöeffekter men mätning av effekter saknas. 	
---	--

6.4. Myndighetsutövning

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utföra 220 tillsyner Under 2019 har 179 tillsyner genomförts vilket är samma nivå som 2018. Produktionen begränsas av vakant inspektörstjänst. 																										
<div style="text-align: center;"> <p>Utveckling tillsyn</p> <table border="1"> <caption>Utveckling tillsyn (Estimerade värden)</caption> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Tillsyner</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2008</td><td>200</td></tr> <tr><td>2009</td><td>250</td></tr> <tr><td>2010</td><td>150</td></tr> <tr><td>2011</td><td>200</td></tr> <tr><td>2012</td><td>100</td></tr> <tr><td>2013</td><td>150</td></tr> <tr><td>2014</td><td>250</td></tr> <tr><td>2015</td><td>200</td></tr> <tr><td>2016</td><td>220</td></tr> <tr><td>2017</td><td>200</td></tr> <tr><td>2018</td><td>180</td></tr> <tr><td>2019</td><td>180</td></tr> </tbody> </table> </div>		År	Tillsyner	2008	200	2009	250	2010	150	2011	200	2012	100	2013	150	2014	250	2015	200	2016	220	2017	200	2018	180	2019
År	Tillsyner																									
2008	200																									
2009	250																									
2010	150																									
2011	200																									
2012	100																									
2013	150																									
2014	250																									
2015	200																									
2016	220																									
2017	200																									
2018	180																									
2019	180																									
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Höja brandskyddsnivån i objekten med minst 0,5 enheter Mätning har tagits fram och visade positiv trend för 2017. Efter bytet av verksamhetssystem under 2018 har mätningen inte kunnat genomföras och behöver omarbetas. 																										

6.5. Stöd till den enskilde

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utveckla mätmetod för förbundets infokampanjer och sociala verksamhet Förbundet fortsätter med utbildning för skolelever och kommunanställda samt övriga informationskampanjer. Ambitionen är att hitta relevanta mätmetoder för informationskampanjer och social verksamhet. Detta har inte lyckats för 2019. 	
---	--

6.6. Förbereda insats

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Förbättra förmåga till rökdykning och arbete på väg i Bålsta Bålsta är utökad till 1+4 vardagar dagtid.. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Genomföra förbättringsförslag från projektet för större gräs- och skogsbränder Rutiner och utrustning införda under 2019. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Definiera och ta fram alternativ till rökdykning för RIB Projekt påbörjat under 2019. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Införa en återkommande arbetsledarutbildning för RIB Utbildning framtagen och genomförd. Lokalt RIB-avtal om ersättning. 	

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Införa regionens förslag om organisation för Farliga ämnen Kompetens och utrustning fastställd. Investeringar återstår.. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utöka förmåga till insats i Skokloster BAS-bil placerad i Skokloster. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Säkerställa tillgång till släckvatten i Örsundsbro Analys av behov pågår i samråd med kommunernas VA-avdelningar. Tankbil upphandlad men inte utplacerad. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Riktlinje för förbundets syn på utryckningskörning Fastställd ambition för förbundets syn på utryckningskörning. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Strukturera och tydliggörande av den operativa förmågan för förbundets brandvårn Utrustning fastställd men kompetensplan återstår. 	

6.7. Genomföra insats

<ul style="list-style-type: none"> ▪ 80% av förbundets räddningsinsatser kunna påbörjas inom 20 min från det att larmcentralen får larmet För 2019 har 93 % av insatserna genomförts inom 20 min. 86 % har genomförts inom 15 min. 	
<h3>6.8. Olycksundersökning</h3> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Utveckla olycksundersökning och erfarenhetsåterföring efter larm Struktur och verksamhetssystem finns framtagna. Vana att dokumentera erfarenheter från larm behöver nu förbättras. 	

Gulmarkerade är endast delvis uppfyllda och grönmärkerade är uppfyllda. 19 av 21 mål har uppnåtts helt eller delvis för 2019. 2 mål har inte nåtts.

De ekonomiska målen från ägardirektivet

- Verksamhetsåret ska ha en resultaträkning i balans eller resultera i ett överskott.
- Det egna kapitalet ska uppgå till minst 400 000 kronor.
- Likviditeten ska inte understiga 2 miljoner kronor.
- Investeringar ska täckas av egna medel.

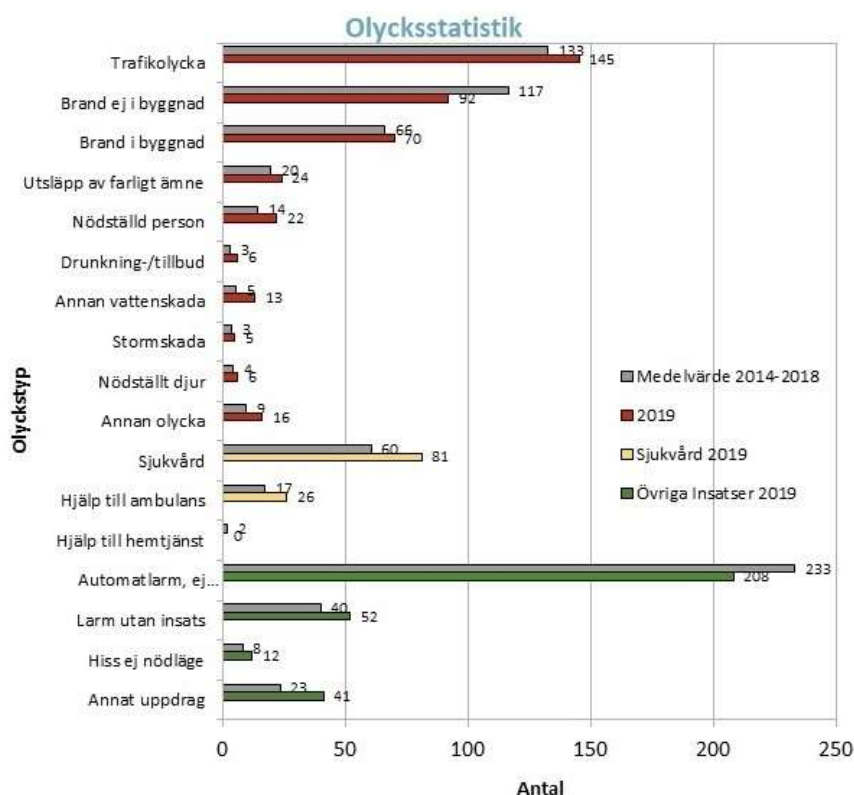
Förbundets finansiella mål är att:

- avsätta 1 procent av medlemsbidraget i Eget kapital.

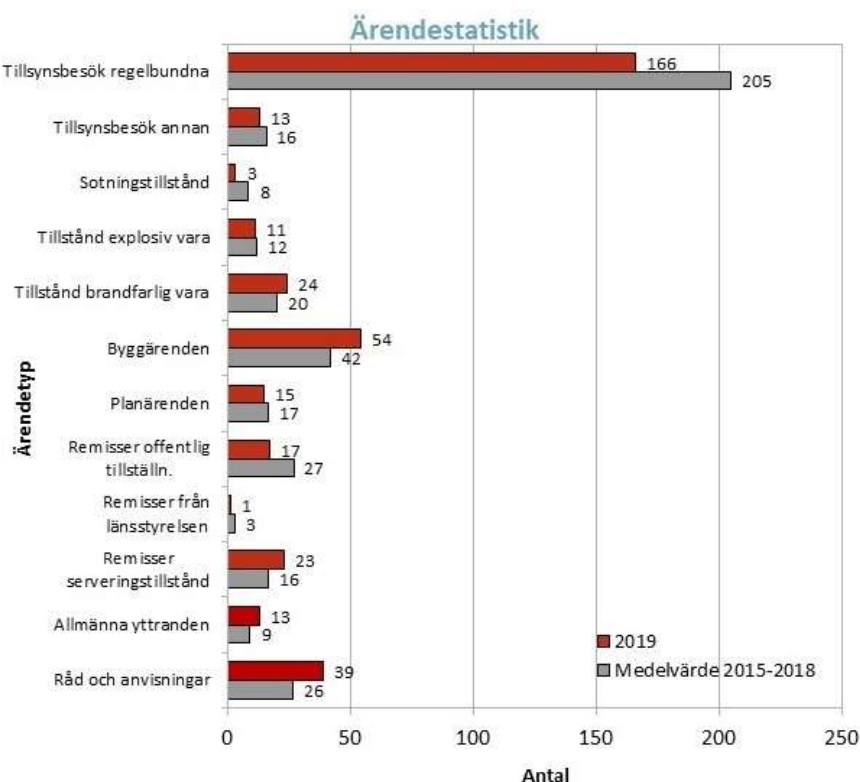
4 av 5 mål är uppfyllda för fastställda mål avseende ekonomi då mindre än 1 procent av medlemsbidraget avsatts i eget kapital.

22.5 Volym- och resursmätt

Antalet trafikolyckor är fortsatt högt efter ett lugnare 2017. Antalet falska automatlarm är lägre än de föregående åren. Antalet brand i byggnad fortsätter på samma höga nivå som 2018 medan brand ej i byggnad har minskat betydligt sedan den extrema sommaren 2018.

Förbundets målsättning har varit att utföra 220 tillsyner vilket inte uppnås under 2019. Utfallet påverkas av tillgängliga resurser för uppdraget och antalet tillsynspliktiga objekt i årsplaneringen. Antalet byggärenden är fortsatt högt i båda kommunerna.

22.6 Resultaträkning

tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter	6 625	5 305	5 218
Verksamhetens kostnader	-61 784	-62 682	-62 934
Avskrivningar	-2 819	-3 190	-3 114
Medlemsbidrag	59 978	61 490	61 694
Finansiella intäkter	0	1	2
Finansiella kostnader	-478	-684	-704
Resultat	900	240	162

22.7 Ekonomisk analys

Resultaträkningen redovisar förbundets samtliga intäkter och kostnader samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Kassaflödesanalysen redovisar uppgifter om betalningsflödet från den löpande verksamheten, investeringar samt eget kapital på dagen för räkenskapsperiodens utgång.

För 2019 visar räddningstjänsten ett positivt resultat på 162 000 kronor. Hyreskostnaden för Örsundsbro blev 204 000 kronor högre än budgeterat på grund av att inflyttning 2 månader tidigare än beräknat. Denna kostnad har Enköpings kommun kompenserat med höjt medlemsbidrag i enlighet med förbundsordningen. Pensionskostnaden påverkas positivt med cirka 400 000 kronor på grund av en uppsägning under året. I övrigt motsvarar utfallet årets budget.

22.8 Investeringar

Tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019
Inkomster	0	0	0
Utgifter	-4 050	-10 900	-10 608
Summa	-4 050	-10 900	-10 608

Förbundet har under 2019 slutfört investering av en tankbil samt en stegbil till Bålsta.

22.9 Väsentliga personalförhållanden

Den totala lönesumman inklusive personalomkostnader, övertid- och jourersättningar, pensions-kostnader samt direktions- och revisionsarvoden är 47,1 miljoner kronor. Personalkostnaderna är 77,5 procent av de totala verksamhetskostnaderna på 60,8 miljoner kronor.

Förbundets mål är att ha en sjukfrånvaro som ligger under 2 procent. Årets sjukfrånvaro ligger på 4,06 procent vilket är den högsta frånvaron sedan förbundet bildades. Hälften av sjukfrånvaron utgörs av långtidsfrånvaro. Statistiken omfattar endast den heltidsanställda personalen på grund av att den deltidsanställda personalen har annan huvudarbetsgivare.

22.10 Förväntad utveckling

Under sommaren 2018 presenterades resultaten från Alarmeringsutredningen som främst syftar till att säkerställa en obruten larmkedja samt utredningen om en effektivare räddningstjänst. Den senare har gett förslag på reglering för att säkerställa kommunernas förmåga att hantera större räddningsinsatser. MSB har under 2019 drivit på för att få räddningstjänsterna att samarbeta i större ledningssystem för att öka den operativa förmågan.

I och med att samverkan med andra räddningstjänster ökar ställs även frågan om en större förbundsbyggnad. Ett större förbund har lägre kostnader för förbundsgemensamma funktioner. Det lokala inflytandet över organisationen blir däremot mindre, något som har varit politiskt viktigt vid tidigare vägval.

Kommunerna kommer att få ett utökat krav på krisberedskap och civilt försvar. Räddningstjänsten är en del av kommunernas förmåga att hantera en kris och kan komma att få en förändrad roll i detta sammanhang framöver.

Förbundet behöver fortsätta utveckla arbetet med processorienterad kvalitetsutveckling och hitta relevanta mätetal för verksamheten. Det kommer att bli allt viktigare att kunna redovisa vilken effekt olika ekonomiska prioriteringar ger i kommunala verksamheter.

För att klara framtida rekrytering av RIB-personal måste förbundet och kommunerna hitta tätare samarbeten och möjliggöra arbetsuppgifter utöver beredskap i orter med stor utpendling. I denna utmaning är också möjligheten att rekrytera kvinnor till yrket en nyckel till framgång.

23 Revisionsberättelse

Läggs in efter revisionsammansammanträde